

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**YÜKSEK
LİSANS
TEZİ**

**YENİ FİKİR MECMUASININ
TAHLİLİ FİHRİSTİ,
İNCELENMESİ VE SEÇİLMİŞ
METİNLER**

GÜLBEN ÜZÜMCÜ

**TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YENİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI**

AĞUSTOS 2015

**YENİ FİKİR MECMUASININ TAHLİLİ FİHRİSTİ, İNCELENMESİ VE
SEÇİLMİŞ METİNLER**

Gülben ÜZÜMCÜ

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YENİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

AĞUSTOS 2015

Gülben ÜZÜMCÜ tarafından hazırlanan “Yeni Fikir Mecmuasının Tahlili Fihristi, İncelenmesi ve Seçilmiş Metinler” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ / ~~OY ÇOKLUĞU~~ ile Gazi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Ülkü GÜRSOY

Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

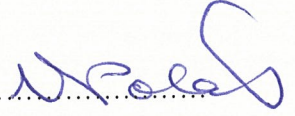
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~ .....

Başkan : Prof. Dr. Nâzım Hikmet POLAT

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~ .....

Üye : Yrd. Doç. Dr. Ahmet DEMİR

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Başkent Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~ .....

Tez Savunma Tarihi: 31/08/2015

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Doç. Dr. Nihat YAZILITAŞ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdür Vekili

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Gülben Üzümcü

31.08.2015

YENİ FİKİR MECMUASININ TAHLİLİ FİHRİSTİ, İNCELENMESİ VE SEÇİLMİŞ
METİNLER

(Yüksek Lisans Tezi)

Gülben ÜZÜMCÜ

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Ağustos 2015

ÖZET

Bu tezde 1925-1929 yılları arasında Konya’da neşredilen *Yeni Fikir* mecmuası incelenmiştir. İncelemenin ilk kısmında, Osmanlı’nın son dönemi ve Cumhuriyet’in ilk yıllarındaki siyasi ve sosyal hayat ile basın hayatına değinilmiştir. *Yeni Fikir* mecmuası etrafında şekillenen bu çalışma; “Giriş”, “Dönemin Siyasi ve Sosyal Yapısı”, “İnceleme”, “Tahlili Fihrist”, “Seçilmiş Metinler” olmak üzere beş bölümden oluşmaktadır. İnceleme kısmında *Yeni Fikir* mecmuasının, şekil özellikleri, yazar kadrosu, muhtevası ve kimlik bilgileri yansıtılmaya çalışılmıştır. Yazar kadrosu alfabetik olarak sıralanmıştır. Dergide yazısı yer alan fakat yazarı belli olmayan yazılara “İmzasız” kısmında yer verilmiştir. Tahlili fihrist kısmında türler; felsefe, arkeoloji, bilim, edebiyat, pedagoji, psikoloji, şiir ve diğer türler şeklinde verilmiştir. Seçilmiş yazılar bölümünde ise seçilen yazılar Latin alfabesine aktarılmıştır.

Bilim Kodu	:4.039
Anahtar Kelimeler	: Yeni Fikir, enerjetizm, Namdar Rahmi, Naci Fikret
Sayfa Adedi	: 211
Tez Danışmanı	: Prof. Dr. Ülkü GÜRSOY

TEXT INDEX, RESEARCH AND SELECTED TEXTS OF YENİ FIKIR MAGAZINE
(M.Sc. Thesis)

Gülben ÜZÜMCÜ

GAZİ UNIVERSITY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES

August 2015

ABSTRACT

In this thesis, we examined the *Yeni Fikir* magazine which is published in 1925-1929 in Konya. Last period of Ottoman Empire's and early Turkey Republic's political and social life with media life is mentioned in first part of the research. In this study, which is shaped *Yeni Fikir* magazine, is consisted five main parts under the names of "Introducton", "Social and Political Structure of the Period", "Research", "Text Index", "Selected Text". In research part, it is tried to reflect physical features, editorial staff the identity information and content of *Yeni Fikir* magazine. We classified all the articles the names of the contributors. We arranged the names of the contributors alhabetically. The anonymous articles werw classified as "unsigned". In text index part, literary types are given as pshilosophy, science, literature, pedagogics, psychology, poem and the other types. In selected text part, it is given to texts to included the transcriptions of the articles we chose.

Science Code : 4.039
Key Words : Yeni Fikir, energetisme, Namdar Rahmi, Naci Fikret
Page Number : 211
Supervisor : Prof. Dr. Ülku GÜRSOY

TEŞEKKÜR

Bu tez, şans eseri karşılaşmış *Yeni Fikir* mecmuanın incelemesidir. Mecmua ile karşılaştığım anda bu mecmuanın incelenmesi gerektiğine inandım. 1925-1929 yılları arasında yayımlanmış *Yeni Fikir* mecmuası bana farklı ufuklar kazandırdı. Geçerliliğini yitirmiş bir felsefi akımın içinde gezinirken kendi kendime sıklıkla “Acaba?” sorusunu sormamı sağladı. Bu sebeple bana gerçekten zevk veren bir çalışma oldu.

Bu çalışma sırasında birçok insanın desteğini yanımda buldum. Bu destekler gerçekten kendimi şanslı hissettirdi. Şu hayatta benim için en kıymetli insan olan annem Gülçin Üzümcü’nün desteği her zaman yanımdaydı. Kendisine ne kadar teşekkür etsem azdır. Doğduğum günden beri yanımda olan, her başım sıkıştığında arayabildiğim, beni kıymetli hissettiren, sorgulamadan beni dinleyerek yol gösteren ağabeylerim Rıdvan Üzümcü ve Erhan Üzümcü’ye teşekkür ederim.

Yüksek lisansa başladığım günden itibaren bana yol gösteren, sabır ve ilgiyle beni dinleyerek yardımcı olan kıymetli Hocam Prof. Dr. Ülkü Gürsoy’a şükranlarımı sunarım.

Lisans hayatıma başladıktan sonra edebiyata bağlanmamı, araştırma zevkini tatmamı sağlayan sevgili Hocam Doç. Dr. Firdevs Canbaz Yumuşak’a şükranlarımı sunarım.

Lisans hayatımda alanıma dair bildiğimiz şeylerin çoğunu bana ve arkadaşlarıma kazandıran, çalışkanlıkları ile bizlere örnek olan lisans Hocalarım Doç. Dr. Fatih Usluer’e, Doç. Dr. Eyüp Bacanlı’ya teşekkür ederim.

Sürelî yayınların nasıl inceleneceğine dair değerli bilgilerini bizden esirgemeyen, bu alanın önemini bize öğreten değerli Hocam Prof. Dr. Nâzım Hikmet Polat’a teşekkür ederim.

Tanıştığım günden itibaren yanımda olan, çalışmam esnasında sabırla beni dinleyen ve desteklerini hissettiren arkadaşlarım Salih Ahmed Şöhretoğlu, Süleyman Turgut, Kevser Sönmez, ve Öykü Yalın’a teşekkür ederim.

Güzel romanlar, hikâyeler ve şiirlerle hayattan zevk almayı sağlayan Ahmet Hamdi Tanpınar, Alfred Bester, Etgar Keret, Georges Perec, Yusuf Atılgan, Edip Cansever, Oğuz Atay, Didem Madak, Fıruğ, Samed Behrengi ve diğer tüm yazar ve şairlere manevî ve zihnî borcum büyüktür.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ÇİZELGELERİN LİSTESİ.....	x
KISALTMALAR.....	xii
1. GİRİŞ	1
2. DÖNEMİN SİYASİ VE SOSYAL YAPISI İLE BASIN HAYATI	3
2.1. Dönemin Siyasi ve Sosyal Yapısı.....	3
2.2. Dönemin Basın Hayatı.....	7
2.2.1. Osmanlı Dönemi Basın Hayatı	7
2.2.2. Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Basın Hayatı.....	12
2.2.3. Konya'da Basın Hayatı	13
3. <i>YENİ FİKİR</i> MECMUASININ İNCELEMESİ	15
3.1. Şekil Özellikleri.....	15
3.1.1. <i>Yeni Fikir</i> 'in Yayınlanma Süresi	16
3.1.2. <i>Yeni Fikir</i> Mecmuasının Yayın Periyodu	16
3.2. Muhteva	18
3.2.1. Mecmuanın İsmi	18
3.2.2. Yayın İlkeleri	19
3.2.3. Düşünce Yazıları.....	20
3.2.3.1. Felsefe	20
3.2.3.2. Psikoloji	25
3.2.3.3. Sosyoloji	26
3.2.3.4. Pedagoji.....	27
3.2.3.5. Tarih ve Arkeoloji.....	28
3.2.3.6. Tıp	28
3.2.4. Edebiyat, Sanat ve Dil.....	28
3.2.4.1. Edebiyat ve Sanat.....	28
3.2.4.2. Dil	34

	Sayfa
3.2.4.3. Biyografi	35
3.2.4.4. Gezi Yazısı.....	36
3.2.4.5. Çeviri.....	36
3.2.5. Diğer	36
3.2.5.1. İlanlar	36
3.3. Yazar Kadrosu	36
3.3.1. Naci Fikret (Baştak) (1891 – 1948)	37
3.3.2. Namdar Rahmi (Karatay) (1896 – 1953)	39
3.4. Yeni Fikir Mecmuasının Kimlik Bilgileri	41
4. TAHLİLÎ FİHRİST	79
4.1. Yazılar	79
4.1.1. Yazar Adına Göre	79
4.1.2. Konu ve Türlerine Göre	118
4.1.2.1. Aforizma	118
4.1.2.2. Anekdöt.....	118
4.1.2.3. Arkeoloji	118
4.1.2.4. Bilim	118
4.1.2.5. Biyografi	119
4.1.2.6. Deneme	119
4.1.2.7. Dil	120
4.1.2.12. Fıkra	128
4.1.2.13. Gezi Yazısı.....	129
4.1.2.14. Hikâye	129
4.1.2.15. Mektup	130
4.1.2.16. Önsöz	131
4.1.2.17. Özlü Sözler.....	131
4.1.2.18. Pedagoji.....	131
4.1.2.19. Psikoloji	133
4.1.2.20. Sanat.....	133
4.1.2.21. Sosyoloji	133
4.1.2.22. Şiir.....	134
4.1.2.23. Tarih.....	140

	Sayfa
4.1.2.24. Tıp	141
5. SEÇİLMİŞ METİNLER	143
6. SONUÇ	205
KAYNAKLAR	207
ÖZGEÇMİŞ	211

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 3.1. Sayıların Sayfa Sayısı	15
Çizelge 3.2. <i>Yeni Fikir</i> Mecmuasının Yayın Periyodu	16
Çizelge 3.3. Sayı: 1 - 1 Kânûn-i Sâni 1341 [1 Ocak 1925]	41
Çizelge 3.4. Sayı: 2 - 15 Kânûn-i Sâni 1341 [15 Ocak 1925]	42
Çizelge 3.5. Sayı: 3 - 1 Şubat 1341 [1 Şubat 1925]	42
Çizelge 3.6. Sayı: 4 - 15 Şubat 1341 [15 Şubat 1925]	43
Çizelge 3.7. Sayı: 5 - 1 Mart 1341 [1 Mart 1925]	44
Çizelge 3.8. Sayı: 6 - 1 Nisan 1341 [1 Nisan 1925]	45
Çizelge 3.9. Sayı: 7 - 15 Nisan 1341 [15 Nisan 1925]	46
Çizelge 3.10. Sayı: 8 - 1 Mayıs 1341 [1 Mayıs 1925]	47
Çizelge 3.11. Sayı: 9 - 15 Haziran 1341 [15 Haziran 1925]	48
Çizelge 3.12. Sayı: 10 - 1 Ağustos 1341 [1 Ağustos 1925]	49
Çizelge 3.13. Sayı: 11 - 1 Eylül 1341 [1 Eylül 1925]	50
Çizelge 3.14. Sayı: 12 - 1 Kânûn-i Sâni 1342 [1 Ocak 1926]	51
Çizelge 3.15. Sayı: 13 - 1 Şubat 1926	51
Çizelge 3.16. Sayı: 14 - 15 Mart 1926	52
Çizelge 3.17. Sayı: 15 - 15 Mayıs 1926	53
Çizelge 3.18. Sayı: 16 - 10 Eylül 1926	54
Çizelge 3.19. Sayı: 18 - 15 Kânûn-i Evvel 1926	54
Çizelge 3.20. Sayı: 19 - 10 Kânûn-i Sâni 1927	55
Çizelge 3.21. Sayı: 20 - 1 Şubat 1927	55
Çizelge 3.22. Sayı: 21 - 1 Mart 1927	56
Çizelge 3.23. Sayı: 22 - 1 Nisan 1927	57
Çizelge 3.24. Sayı: 23 - 15 Nisan 1927	58
Çizelge 3.25. Sayı: 24 - 15 Mayıs 1927	59
Çizelge 3.26. Sayı: 25 - 25 Haziran 1927	60
Çizelge 3.27. Sayı: 26 - 1 Eylül 1927	61
Çizelge 3.28. Sayı: 27 - 15 Teşrin-i Evvel 1927	62
Çizelge 3.29. Sayı: 28 - 15 Teşrin-i Evvel 1927	63
Çizelge 3.30. Sayı: 29 - 15 Kânûn-i Evvel 1927	64

Çizelge	Sayfa
Çizelge 3.31. Sayı: 30 - 1 Kânûn-i Sâni 1928.....	65
Çizelge 3.32. Sayı: 31 - 15 Kanûn-i Sâni 1928.....	66
Çizelge 3.33. Sayı: 32 - 1 Şubat 1928.....	67
Çizelge 3.34. Sayı: 33 - 1 Mart 1928.....	68
Çizelge 3.35. Sayı: 34 - 23 Mart 1928.....	69
Çizelge 3.36. Sayı: 35 - 30 Nisan 1928	70
Çizelge 3.37. Sayı: 36 - 25 Mayıs 1928.....	71
Çizelge 3.38. Sayı: 37 - 20 Haziran 1928	72
Çizelge 3.39. Sayı: 38 - 12 Ağustos 1928.....	73
Çizelge 3.40. Sayı: 39 - 12 Eylül 1928	73
Çizelge 3.41. Sayı: 40 - 7 Teşrin-i Evvel 1928.....	74
Çizelge 3.42. Sayı: 41 - 25 Teşrin-i Sâni 1928	74
Çizelge 3.43. Sayı: 42 - 25 Teşrin-i Sâni 1928	74
Çizelge 3.44. Sayı: 43 - 1 Kânûn-i Sâni 1929.....	75
Çizelge 3.45. Sayı: 44 - 1 Nisan 1929	76
Çizelge 3.46. Sayı: 45 - 6 Mayıs 1929.....	76
Çizelge 3.47. Sayı: 48 - 1 Temmuz 1929.....	77

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	Açıklamalar
s.	Sayfa numarası
S.	Sayı
C.	Cilt

1. GİRİŞ

Türk basın hayatı bir bütün olarak düşünülmelidir. Yazının, kâğıdın ve son olarak da matbaanın icadı ile başlayan süreç, süreli yayınların ortaya çıkması ile devam etmiştir. Matbaanın Osmanlı’ya gelişi burada da süreli yayın hayatının başlamasına vesile olmuştur. Ne var ki Türk basın hayatı çeşitli zorluklar ve bu zorluklara bağlı iniş çıkışlar yaşamış ve buna rağmen oldukça çeşitli ve renkli bir yaşam sürmüştür. Bu durum her türlü basın yayın organı için geçerlidir. Basın; kamuoyu oluşturmada, halkı bilgilendirmede, ilmi ve edebî konuları tartışmada vb. oldukça faydalı olmuştur. Yazarlar ve düşünürler, süreli yayınları halka ulaşımda hızlı ve etkili bir yol olarak görmüşlerdir. Cumhuriyet Dönemi’nde de basın hayatı devam etmiş ve gelişmiştir. Ancak bu basın organları arasında hâlen incelenmemiş birçok dergi ve gazete vardır. Bu çalışmamızda bu dergilerden biri olan *Yeni Fikir* mecmuasını ele alacağız.

Enerjetizm felsefesi; bir gücün (enerjinin) maddeye, ruha yahut topluma hareket kazandırmasıdır. Nasıl ki bir kalemi bulunduğu yerden hareket ettirmek için bir güce ihtiyaç duyulmaktadır, hayatta geriye kalan her şey için de bir enerjiye ihtiyaç vardır. Bu enerji kişiye hareket olanağı sağlar. Çok fazla taraftar bulamamış bu felsefî görüşün Türkiye’deki savunucuları da oldukça azdır. Bu felsefeyi kendine konu edinmiş tek yayın organı olarak da *Yeni Fikir* mecmuası bilinmektedir. “Konya Enerjetizm Okulu”nun yayın organı olarak bilinen *Yeni Fikir* mecmuasına ve bu mecmuayı hayata geçiren Naci Fikret (Baştak) ve Namdar Rahmi’ye (Karatay) dair bilgiler sınırlıdır.

Yeni Fikir mecmuasında yayınlanmış metinlerden günümüz alfabesine aktarılmış olan metin çok azdır. Konu ile ilgili ulaşabildiğimiz tek müstakil eser ise Muammer G. Muştâ’nın hazırladığı *Konya Enerjetizm Felsefe Okulu* isimli kitaptır. Ancak bu eser, *Yeni Fikir* mecmuasına sadece felsefe açısından bakmıştır.

Birçok edebiyat ansiklopedisinde isimlerine dahi yer verilmemiş olan *Yeni Fikir* mecmuasının kurucuları Naci Fikret ve Namdar Rahmi hakkında da bilgileri derli toplu bir şekilde sadece *Konya Enerjetizm Felsefe Okulu* adlı eserde bulabiliyoruz. Bu sebeple bu çalışmada kullanılan ana kaynak da bu eser olmuştur.

Yeni Fikir mecmuası süreli yayın tarihimizde “enerjetizm” felsefesine değinen ve bu felsefeyi tanıtmayı amaçlamış bir süreli yayınıdır. Mecmua kurucuları enerjetizm

felsefesini salt Avrupa’da anlaşıldığı gibi değil, Türk kültürünün de etkisi ile yorumlamışlar ve bu şekilde değerlendirmişlerdir.

Bu çalışmada öncelikle dönemin siyasi ve sosyal hayatı ile basın hayatımızın geçirdiği evreler kısaca açıklanacaktır. Bu bölümde değerlendirilen dönem, *Yeni Fikir* mecmuasının son sayısının çıkış tarihi ile sınırlandırılacaktır. Ardından *Yeni Fikir* mecmuasının şekil ve muhteva özelliklerine değinilecek, yazar kadrosu ve kimlik bilgileri verilecektir. Sonraki bölümde tahlilî fihrist, yazar adı ile konu ve türlerine olmak üzere iki başlık altında ele alınacaktır. Daha sonraki bölümde ise mecmuada yayınlanmış metinlerden bir kısmının günümüz alfabesi ile ve Harf Devrimi sonrası yayımlanan sayılarda yer alan metinlerden bir kısmının ise bire bir yazımına yer verilecektir. Bu metinler seçilirken mecmuanın amacını açıklayan yazılar, Türk dile ile ilgili yazılar ve yeni sözlük çalışması için öneriler içeren metinler, şiir ve edebiyata dair yazılar, etkilenilen yazarlara dair yazılar, ilanlar ve sanata dair yazılara ehemmiyet verilmiştir.

2. DÖNEMİN SİYASİ VE SOSYAL YAPISI İLE BASIN HAYATI

2.1. Dönemin Siyasi ve Sosyal Yapısı

Islahat adı verilen reformlar Osmanlı'da Lale Devri ile başlamış ve 18. yüzyıl boyunca sürmüştür (Akşin, 2007: 23). O döneme kadar Avrupa ile savaş ve ticaret dışında temas kurmayan Osmanlı Devleti, daha çok askerî mağlubiyetlerin önünü alabilmek adına 1720 yılında Yirmisekiz Mehmed Çelebi'yi Fransa'ya gönderir. Bu ziyaret ile sadece siyasi görüşmeler yapılmamış, Avrupa'nın neden ilerlediği çözülmeye çalışılmıştır (Akyüz, 1995: 5-6). Bu tarihten sonrasında da Osmanlı Avrupa'yı yakalamak adına çeşitli reformlar yapar. Ancak bu reformlar pek etkili değildir. 1789 Fransız İhtilali'nin Avrupa'da doğurduğu sonuçlar ve sorunların görülmesi bu ıslahatların devam etmesinin en önemli nedenlerindendir (Akşin, 2007: 23). Bu ıslahat çalışmalarının önemli neticelerinden birisi 1839'da Tanzimat Fermanı'nın ilan edilmesidir. Bu fermanla can, mal, ırz güvenliğinin sağlanacağı; iltizam usulünün kaldırılacağı; askerlik görevinin düzene sokularak 4-5 sene ile sınırlandırılacağı ilan edilmiş ve Müslüman ile Müslüman olmayanlara bu kanunların eşit olarak uygulanacağı bildirilmiştir. Ancak bu durum Müslümanlar arasında bazı rahatsızlıklara sebep ve "Gâvura gâvur denmeyecekmiş." gibi esprilere konu olur (Akşin, 2007: 30-34). Fermanın bahsettiğimiz noktaları, özellikle Müslüman olan ile olmayan arasında fark gözetilmeyeceğinin bildirilmesi, ülke içindeki gayrimüslimleri bir arada tutma çabasının bir tezahürü olarak okunabilir. Ne var ki aynı yüzyılda Osmanlı sınır eyaletleri Avrupa ülkeleri tarafından alınır (örneğin 1930'da Cezayir, 1878'de Kıbrıs, 1881'de Tunus, 1882'de Mısır). Ekonomik anlamda eski kapitülasyonların serbest ticaret antlaşmalarına dönüşmesinin temsil ettiği yarı bağımlılık, daha sonra Osmanlı maliyesini Avrupalı devletlerin kontrol etmeye başlaması, Osmanlı Devleti'nin iç işlerine sonu gelmeyen müdahaleler gibi çeşitli sorunlar artık Osmanlı Devleti'nin başındadır (Findley, 2008: 192).

18. yüzyılın başlarında Türk fikir ve sanat hayatı da değişim geçirmeye başlar. O güne değin Doğu kültüründen beslenen Türk fikir ve sanat hayatı, önceden yabancı olduğu Batı dünyasını tanımaya başlar ve yönünü değiştirir (Parlatır, Enginün vd., 2006: 9). 19. yüzyıla kadar Türk toplumunun Batı kültürüne olan yabancılığı kendisini özellikle tarihçilikte, iktisatta ve toplumbilimde gösterir. Ne var ki bu dönemde Osmanlı'da bilinen ilk iktisat kitabı düzenlenir. 1830'larda düzenlenen bu kitap, bir el yazmasıdır. Mart 1864'te

Cemiyeti İlmiyye-yi Osmaniye ilk kütüphaneyi açana kadar başkentte ve taşra şehirlerinde kütüphane, yazmaların yığıldığı vakıf depoları demektir (Ortaylı, 2005: 260-261). Bu değişim Tanzimat Dönemi'nde daha da hızlanır. Tanzimat ile başlayan yenilik hareketleri, gerçek anlamda, etkisini edebiyat alanında gösterir. Bilim ve kültürde Doğu'yu örnek almış olan edebiyat yüzünü Batı'ya döner ve oradan beslenmeye başlar. Kültürümüz; gazete, makale, tiyatro, batı tarzı hikâye ve roman gibi yazı türleri ile bu dönemde tanışır (Parlatır, Enginün vd. 2006: 9-17).

Tanzimat Fermanı'ndan sonra devam eden siyasi hareketler meşrutiyet yönetiminin gelmesine vesile olur. Bu siyasi hareketlerden en önemlisi Yeni Osmanlılar Cemiyeti'dir. Bu topluluk yeni bir tür ideolojik muhalefet geliştirir. Fıkhnın belirli veçhelerinden yararlanarak Tanzimat'ın cüretkâr batılılaşmasını ılımlı muhafazakâr açıdan eleştirirler, Batı'dan alınanların İslami gelenekle uyuşup uyuşmadığını sınamak için bazı ölçütler önerirler ve geleceğin toplumu hakkında, ana temaları meşrutiyet ile Osmanlı milliyetçiliği olan kendi vizyonlarını sunarlar. Bu hareketin en önemli temsilcilerinden birisi de Namık Kemal'dir (Findley, 2008: 201). Akşin'e göre ise Namık Kemal, Fransız İhtilali'nin ideolojisini alıp Müslümanların benimsemesi için ona İslami ya da yerli giysiler giydirmiştir (Akşin, 2007: 36). Yaşanan toplumsal dönüşümün sonucunda 1876 yılında Kanun-i Esasi'yi kabul etmek durumunda kalan II. Abdülhamid tahta getirilir. Ancak Osmanlı-Rus Harbi'ni bahane eden II. Abdülhamid meclisi süresiz olarak kapatır (Çetişli, Çetin vd., 2007:15-16). Sonrasında ise ülkede bir baskı rejimi kurulur. Bunun sonucu olarak birçok aydın Avrupa'ya kaçar (Tuncer, 1992: 1).

1889 yılında İstanbul'da Askerî Tıbbiyeli 5 öğrenci İttihad-ı Osmanî Cemiyeti'ni kurarlar. Daha sonra Ahmet Rıza'nın önerisi üzerine topluluğun adını Osmanlı İttihat ve Terakki Cemiyeti olarak değiştirirler. Bu topluluk zaman içinde tarihimizde çok önemli bir yer edilir. Zira özellikle bu topluluğun çalışmaları ve eylemleri sonucu II. Meşrutiyet ilan edilir. Ancak meşrutiyetin ilanı ile ülke rahatlamamıştır. Önce 31 Mart Ayaklanması vuku bulur. Ayaklanma bastırıldıktan sonra bir süre sonra İtalya, Trablusgarp'a girer. Bu olaydan bir yıl sonra Balkanlarda çeşitli ayaklanmalar kendini gösterir ve 1912'de I. Balkan Savaşı çıkar. Diğer yandan da İstanbul'da iktidar kavgaları sürmektedir (Akşin, 2007: 58-13 ve Akyüz, 1995: 150).

II. Meşrutiyet Dönemi fikrî hareket açısından da oldukça önemli bir dönemdir. Bu dönemin başlıca düşünce akımları: İslamcılık, Garpcılık, Türkçülük ve Sosyalizm'dir.

İslamcılık, Batı emperyalizmine ve ülkelerin sömürgüleştirilmesine tepki gösteren, buna İslamiyet'te çare arayan akımdır. Garpcılık (Baticılık) ise dört farklı kola ayrılmıştır: Osmanlıcılığa inanan fakat Osmanlı'yı ancak Batı merkezli anlayışlarla bir arada tutulabileceğine inananlar; tamamen Anglosakson bir duruşu savunanlar; pozitivistler; Batı'ya hayran, tamamen batı taklitçiliği savunanlar. Türkçülük; dil, tarih ve edebiyat alanında gerçekleştirilen çalışmaların bir sonucu olarak gelişir. II. Meşrutiyet'in ilanı sonrası örgütlenmeye başlarlar. 7 Ocak 1909'da Türk Derneği kurulur. 31 Ağustos 1911'de Türk Yurdu Cemiyeti kurulmuştur. Kuruluşundan önce çeşitli faaliyetler yapan Türk Ocağı, 25 Mart 1912'de resmî olarak kurulmuştur. Sosyalizm ise çok geniş bir taraftar kitlesi bulamasa da bu dönemde sesi duyulmaya başlamış bir siyasi görüştür. Eylül 1910'da Osmanlı Sosyalist Fırkası kurulur. Öncesinde *İştirak* dergisi yayın hayatına başlamıştır (Akşin, 2007: 83-88).

19. yüzyılın sonlarına doğru Avrupa'da bir cepheleşme başlar. Bu cepheleşme 28 Haziran 1914'te Avusturya veliahdı ve eşinin Bosna'da öldürülmesi ile savaşa dönüşür. Başlarda bu savaşın içinde yer almayan Osmanlı Devleti 11 Kasım 1914'te İttifak Devletlerinin yanında savaşa dâhil olur. 4 yıl süren bu savaş, İttifak Devletlerinin mağlubiyetiyle sonuçlanır. Bu savaş sonunda Osmanlı Devleti, Mondros Mütarekesi'ne imza atar. Bu mütareke hem Jön Türk rejiminin hem de, pratik anlamda, Osmanlı İmparatorluğu'nun sonuna işaret eder. Boğazlar diğer devletlerin kullanımına açılır ve İtilaf Devletlerine istedikleri yerleri işgal etmeleri izni verilmiş olunur (Akşin, 2007: 93-120; Findley, 2008: 209). İttihat ve Terakki'nin önde gelen isimlerinden bazıları ise bu dönemde yurt dışına kaçar (Topuz, 2011: 98). Osmanlı Devleti'nin ölüm fermanı olarak hazırlanan Sevr Antlaşması 1920 yılında imzalanır ve bu antlaşma imparatorluk gibi Türk halkının da öldüğünü varsayar. Bu antlaşma ile Anadolu'nun büyük bir kısmı İtilaf Devletlerine verilir. Ancak Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuyla Türkler I. Dünya Savaşı'nda yenildiği hâlde dayatılan barış koşullarını değiştirebilen tek halk olur (Findley, 2008: 209-210).

19 Mayıs 1919 tarihinde Mustafa Kemal Paşa Samsun'a çıkar ve vatanın kurtuluşu için çeşitli çalışmalara başlar. İstanbul dışındaki İttihat Terakki şubeleri de vatanın kurtuluşu için çeşitli cemiyetler kurarlar. 1920'de Ankara'da Büyük Millet Meclisi kurulur. Siyasi başarılar için askerî başarılar da gereklidir. Mustafa Kemal Paşa ve İsmet Paşa'nın komutasındaki ordular Yunan ordusunu yener. Bu başarı ve İtilaf Devletleri arasındaki

çeşitli anlaşmazlıklar sebebiyle de İtilaf kuvvetleri, İstanbul'dan ve Anadolu'dan güçlerini çeker (Findley, 2008: 210, 211).

Kurtuluş Savaşı sonrası saltanat kaldırılır. Lozan Barış Antlaşmasının imzalanmasını müteakip 29 Ekim 1923'te Türkiye Cumhuriyet'i kurulur ve yeni bir dönem başlar. Bu yeni dönemde birçok büyük değişiklik halkı beklemektedir.

3 Mart 1924'te halifelik kaldırılır ve Osmanlı hanedanı yurttan çıkartılır (Akşin, 2009: 173). Aynı gün iki önemli kanun daha kabul edilir: Tevhid-i Tedrisat Kanunu ve Şer'îye ve Genelkurmay Vekâletlerinin kaldırılması. Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile eğitim-öğretim tek çatı altında toplanır, medreseler kapatılır ve öğretim laikleşir. Din adamı yetiştirmek için sınırlı sayıda okul açılacak ve eğitimleri buralarda yapılacaktır (Akşin, 2009: 174). Aynı yıl hicri ve Rumi takvim yerine miladi takvime geçilir (Oktay, 1993: 6). 1924 Anayasası, çok partili hayatı teşvik eder. Bunun için kurulan ilk parti Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası olsa da Şeyh Sait Ayaklanması sonrası parti kapatılır (Akşin, 2007: 194-196).

Bu dönemde ekonomide çeşitli zorluklarla karşılaşmıştır. Osmanlı'dan devralınan ülkenin tüm sanayi varlığı 76-216 işçili 386 fabrikadır ki bu fabrikaların çoğu basit imalat düzeyindeki fabrikalardır. 1908-1922 yılları zaten ekonomik olarak gerileme dönemidir. Bu sebeple 1923-1929 yılları arası ekonominin yeniden inşasıdır. Sonrasında geçilen devletçilik uygulamaları ile ekonomi daha da güçlenir ve bu büyümeden bütün sosyal sınıflar nasibini alır (Oktay, 1993: 8, 9).

Dönemin önemli kültürel çalışmaları arasında dil ve tarih çalışmaları sayılabilir. Atatürk Dönemi'nde tarih çalışmaları üzerinde önemle durulmuştur. Sina Akşin bunu Sevr Antlaşması gibi bir şok sonrası halkı ve kültürü bir arada tutma çalışması olarak yorumlamaktadır (Akşin, 2007: 206). Fiziksel antropoloji çalışmaları başlatılır. Türklerin uygar bir halk olmadıkları savına karşılık Türklerin Orta Asya'dan geldikleri ve o bölgenin uygarlık kaynağı olduğu ve hemen bütün insan topluluklarının oradan çıktıkları kuramı ortaya atılır ve bu konular üzerinde araştırmalar başlar (Akşin, 2007: 206). 15 Nisan 1931'de Türk Tarihi Tetkik Cemiyeti kurulur. Daha sonra ismi değişir ve Türk Tarih Kurumu olur. Dilin sadeleştirilmesi tartışmaları Tanzimat'ta başlamıştır (Oktay, 1993: 28). Bu tartışmalar ilk somut meyvesini 1 Kasım 1928 tarihinde verir ve Harf Devrimi gerçekleştirilir. Bunu olanaklı kılan etkenler arasında eski alfabe ile okur-yazar oranının

çok düşük olması, Türkçeye daha uygun bir harf sisteminin gerekli olması sayılabilir (Akşin, 2007: 201, 202).

1932’de kurulan Türk Dili Tetkik Cemiyeti dilin sadeleştirilmesi ve öz Türkçe’ye dair birçok çalışma yapmış ve zaman içinde dilimiz günümüzde kullandığımız şekle bürünmüştür (Oktay, 1993: 19).

Cumhuriyet Dönemi’nin bir diğer önemli gelişmesi kadınlara tanınan özgürlüklerdir. Kadınların kılık kıyafetine serbesti gelir, milletvekili seçme ve seçilme hakkı elde ederler. Böylece kadınlar sosyal yaşam içinde daha görünür olurlar (Oktay, 1993: 13).

2.2. Dönemin Basın Hayatı

2.2.1. Osmanlı Dönemi Basın Hayatı

İnsanoğlu yeni fikirler edinmek, düşüncesini geliştirmek ve yaymak için varlığından itibaren çeşitli yöntemler denemiştir. Bu yöntemlerden birisi de “yazı”dır. Yazı, henüz kâğıt icat edilmeden evvel insanın hayatına girmiştir. Mağaraların duvarlarına, taşlara, binalara yapılan çeşitli resimlerle başlayan düşünce iletimi, ilerleyen yıllarda yazıya evrilmiş ve kâğıdın icadı ile daha da kolaylaşmıştır. Matbaa icat edilmeden evvel kitaplar, el yazısı ile çoğaltılmış ve yayılmıştır. Ancak matbaanın icadı sonrası daha hızlı ve daha çok sayıda kitabın elde edilebilir olması düşünce iletiminde yeni bir dönemi başlatır. Bu yeni vasıta ile “sürelî yayınlar” basılmaya başlar. Ne var ki Osmanlı’da matbaa kullanımı, matbaanın icadından 288 yıl sonra başlamıştır (Oral, 1968: 42). İbrahim Müteferrika, kendisine resmî ve mali işlerde tek yardımcı ve ortak olan Yirmisekiz Çelebizâde Mehmet Sait Efendi ile birlikte ilk Türk-Müslümanlar olarak matbaa açmak üzere Padişah ve Şeyhülislam katında teşebbüse geçmiş kişilerdir (Oral, 1968: 46). 1727 yılında Padişah’ın fermanı ve Şeyhülislam’ın fetvası alınır ve matbaa kurulur (Oral, 1968: 48). Matbaanın gelişi sonrası da doğal bir süreç olarak görülebilecek sürelî yayın hayatı başlar.

Türkçe basın tarihi birçokları tarafından 1831’de *Takvim-i Vakayi* ile başlatılır. Ne var ki 1828 yılında Mehmet Ali Paşa tarafından “Curnal el Hidivi” adı verilen bir bültenin yarısı Türkçe, yarısı Arapça basılmasına karar verilmesi ile *Vakayi-i Mısriye*, yayın hayatına başlar (Topuz, 2011: 13). Bu ilk gazetenin ardından 1831’de II. Mahmut’un çabaları ile *Takvim-i Vakayi* İstanbul’da basılır. Daha sonra William Churchill adındaki bir İngiliz yine

İstanbul'da *Ceride-i Havadis*'i yayınlamaya başlar. Ancak bu gazetenin tirajı oldukça düşüktür (Topuz, 2011: 17). Basın hayatı başlayalı 31 yıl olmuş olmasına rağmen Osmanlı'da basına dair ilk düzenleme özelliğini taşıyan “Matbaalar Nizamnâmesi” 1857 yılında çıkar. Bu nizamnâme ile matbaa sahibi, yeri, makine ve malzemesinin çeşitleri, ne iş yapacağı, çalıştıracağı personel, bunların kimlikleri, ikametgâhları bir bildiri ile kayda bağlanır (Oral, 1968: 52). Nizamnâme sonrası 1860 yılında ise Şinasi ve Âgah Efendi'nin çalışmaları ile devlete bağlı olmayan ilk gazete *Tercüman-ı Ahval* yayın hayatına başlar. İlk yayın yasağı da devletten tamamen bağımsız olan bu gazete ile başlar. *Ceride-i Havadis*, *Tercüman-ı Ahval*'i yayınladığı “Şair Evlenmesi” tefrikası sebebiyle eleştirir. *Tercüman-ı Ahval* de o sırada yayınlanmakta olan gazeteleri ve sahiplerini teşhir ederek, bağımsız bir Türk gazetesi olduğunu, *Ceride-i Havadis* gibi İngiliz kaynaklı olmadığını belirtir. Tartışmalar uzar. Bu tartışmalar sırasında *Tercüman-ı Ahval*'de eğitim sistemine dair eleştiriler içeren yazı yayınlanır. Gazete iki haftalığına devlet tarafından kapatılır (İnuğur, 2002: 189). İnuğur'a göre, bu kapatılış İngiliz tebasından birisi ile tartışılması ve kapitülasyonların zarar görmesi korkusu sebebiyle gerçekleşmiş olabilir (İnuğur, 2002: 189) *Tercüman-ı Ahval* yayın hayatına başladıktan beş buçuk yıl kadar sonra kapanır. Ancak bu tarihten sonra Osmanlı Devleti ve Türkiye Cumhuriyeti içinde birçok gazete ve dergi yayınlanacaktır.

Gazetelerin yayın hayatında yer edinmeye başlaması ile çeşitli hukuki düzenlemelere gidilmiştir. Bunlardan ilki az evvel de bahsedilmiş olan nizamnâmedir. 1858 yılında Ceza Kanunu'na konulan üç madde basınla ilgili ilk yasaklamalardır. Bu yasaklara binaen iftirada bulunanlar; “edepsizce” resim çizenler veya tasvirinde bulunanlar ve bunu basanlar; hükûmet, saltanat yahut tebadan olan bir millet aleyhine yayını basan cezalandırılır (İnuğur, 2002: 201). Bu ilk yasaklardan bir süre sonra da yavaş yavaş sansür mekanizması devreye girmeye başlar.

Tercüman-ı Ahval sonrası Osmanlı Devleti içinde gerek İstanbul'da ve gerekse taşrada gazeteler, dergiler yayınlamaya başlar. Bu yayınlar sadece insanlara memleket meselelerini aktarmakla yetinmez. Birçok roman, bu dergi ve gazetelerde tefrika edilir; tiyatro oyunları, şiirler, hikâyeler, gezi yazıları, karikatürler yayınlanır. Moda ve iktisadi meselelere yer verilir. Ünlü yazarlar, düşünürler bu yayın organları etrafında toplanır, buralarda yetişir. Edebî tartışmalar da bu dergilerde gerçekleşmeye başlar. Zira birçok dergi ve gazete, okuyuculardan gelen mektupları ve eleştiri yazılarını da niteliğine göre

basmaktadır. Yine bu yayın organları sayesinde halka çeşitli görüşler (hürriyet, vatan aşkı, demokrasi gibi) anlatılmaya çalışılır. II. Abdülhamit Dönemi'nde Avrupa'dan haberler, eğitim amacıyla yahut başka sebeplerle yurt dışına giden gazeteciler aracılığı ile gazetelerde boy gösterir. Çünkü gazetelerin yurt dışına muhabir atayacak durumları yoktur (Topuz, 2011: 79).

Basın, sansürlere rağmen ayakta kalabilmiş bir kurumdur. Özellikle basının hızlı bir şekilde ve geniş kitlelere ulaşabilmesi devletin de duyulmasını istemediği şeyleri yahut eleştirileri engellemesi şekline dönüşmüştür. Bu durumun örnekleri Abdülaziz zamanından itibaren görülmeye başlanır. Yeni Osmanlılar, Sultan Abdülaziz'i istenmeyen adam ilan eder (Oral, 1968: 91). Bunu fark eden Abdülaziz de bu kişileri takip ettirmeye başlar. Ancak Yeni Osmanlılar sadece ülke içinde değildir. Özellikle Namık Kemal'in ve Ali Suavi'nin Paris'te dergi yayınlaması ve bu dergilerin İstanbul'a getirilerek el altından satılması sarayı rahatsız eder. Bunun üzerine Abdülaziz, Fransa'ya bir gezi düzenler. Bu gezi ile de Fransa ne olur ne olmaz diye Paris'teki Türkleri ülkeden çıkarır. Namık Kemal, İngiltere'ye geçerek dergiye orada devam eder. Abdülaziz bu sefer de İngiltere'ye gidince Namık Kemal de Paris'e tekrar gider. Bu sırada Sadrazam Ali Paşa'nın azledilmesi ile ülkeye de geri dönerler. Ancak Ali Paşa'nın sansür kararnamesi tekrar uygulanmaya başlayınca sürgün edilirler (Oral, 1968: 91;93). Abdülaziz sonrası ise sürgünleri biter. Ancak bu olaylar sonrası "Âli Kararname" ile dergi ve gazetelerin yayınlanmadan önce kontrolüne başlanır ancak yoğun protestolar sebebiyle kararnameyi hazırlayan sadrazam görevinden çekilir (İnuğur, 2002: 253). Meşrutiyet vaadinde bulunan Abdulhamit, V. Murat'ın 3 aylık padişahlığı sonrası tahta çıkar. Basın da kısa bir özgürlük dönemine kavuşur. Bu dönemde tam bir özgürlüğe tamamen kavuşulduğu düşünüldüğü için yeni gazeteler de yayın hayatına atılır (İnuğur, 2002: 254). Abdülhamit'in tahta çıkışı sonrası yürürlüğe giren ilk anayasa Kanun-u Esasî'de basının kanunlar çerçevesinde özgür olduğuna dair bir madde bulunur. Ancak o güne kadar bu konuda bir kanun değil, sadece evvelce bahsedilen tüzük ve kararnameler çıkmıştır. Bu sebeple basının özgürlüğü yine söz konusu olamayacaktır (İnuğur, 2002: 255). Abdülhamit'in 1878 yılında Rus Savaşı'nı bahane ederek meclisi kapatması ile de meşrutiyet sona erer. Bundan sonra Abdülhamit tek adam olarak ülkeyi yönetmeye başlar ve basın sansürle mücadeleye tekrar başlar. 1857'den itibaren her eser kontrol edilmekte olsa da Abdülhamit zamanında bu kontroller şiddetlendirilir ve 1882'den sonra her eser sansüre uğrar (İnuğur, 2002: 260). Hatta sansür o dereceye varır ki bazı kelimelerin bile yazılarda yer alması yasaklanır (İnuğur, 2002:

263). Ancak farklı biçimlerle diyeceklerini dile getiren yayıncılar, II. Abdülhamit Dönemi'nin sansürü yoğun zamanlarını da atlatırlar. Ne var ki bu dönemde dergiler daha çok önem kazanmıştır. Zira zamanın yöneticileri, dergileri gazetelerden daha az tehlikeli bulmaktadırlar. Dönemin en önemli dergisi ise 1891 yılında yayın hayatına başlayan *Servet-i Fünun* dergisidir (İnuğur, 2002: 287). İkinci Meşrutiyet'in ilanı sonrası ise gazete ve dergi tirajlarında artış görülmüş ancak bu artış sürekli olmamıştır (İnuğur, 2002: 289). II. Meşrutiyet Dönemi'nde yayın hayatına başlayan ilk gazete ise Selanik'te *Neyyir-i Hakikat*'tir.

II. Meşrutiyet Dönemi'nde gelen serbesti ile hemen her konuda süreli yayın yayınlanmaya başlanmıştır. Mizah basını önem kazanmış ve geniş bir yer tutmuştur (Kabacalı, 2000: 136). Bunun sebebi de baskı dönemi sonrası gelen rahatlık ve mizah ile eleştirinin daha etkili ve daha geniş çevreye yayılması olarak düşünülebilir. 17 Temmuz 1908 tarihinde çoğunluğunu eski kıdemli gazetecilerin oluşturduğu bir grup Matbuat Cemiyeti'ni kurar (Oral, 1968: 177). Yine bu dönemin en kârlı işleri olarak da gazete ve dernek kurmak görülmüştür (Oral, 1968: 177)

II. Meşrutiyet Dönemi basın açısından böyle hareketli günleri yaşarken ilk gazeteci cinayetine de tanıklık eder. Olaylar şu şekilde gelişir: *Serbesti* gazetesi açıkça İttihatçıları masonlukla suçlar (Oral, 1968: 187). Derginin başmuharriri Hasan Fehmi de İttihat ve Terakki'yi eleştiren yazılar kaleme almaktadır. Zira meşrutiyet yönetiminden beklediğini bulamamıştır ve partinin politikalarında da çeşitli hatalar görmektedir. İttihatçılar da çareyi bu gazetecileri susturmakta bulur. Hasan Fehmi, bir köprü üzerinde öldürülür (Oral, 1968: 187, İnuğur, 2002: 321). Böylece Hasan Fehmi Osmanlı'da öldürülen ilk gazeteci olmakla beraber ne yazık ki son olmamıştır. *Sadayı Millet* gazetesinin başyazarı Ahmet Samim, *Şehrah* gazetesi başyazarı Zeki Bey, *Silâh* gazetesi başyazarı Hasan Tahsin İttihat ve Terakki tarafından öldürülen diğer gazeteciler olmuştur (İnuğur, 2002: 322-326).

Bu dönem mecmua ve gazetelerinin siyasi yönü kadar edebî yönü de mevcuttur. Tanzimat sonrasında gelişen mecmua ve gazeteler, genellikle dönem edebiyatçılarının eserlerinin yayımlandığı ilk yerlerdir. Bu yayınlarda edebiyat tarihimizin göz ardı ettiği kadın yazarlarımızın kitaplaştırılma şansı bulamamış tefrikalarıyla karşılaşmak mümkün olduğu gibi, haklarında son nokta konmuş birçok önemli yazarımızın da hiç görülmemiş eserlerine tesadüf edilebilir (Büyükarman, 2009). Bunların yanı sıra yine bu dönemde Zigardelâkizâde Salih Nabi'nin aylık *Felsefe-i Musiki* adlı dergisi, ilk sinema dergimiz

kabul edilen *Sinema Gazetesi*, Osmanlı Ressamlar Cemiyetinin yayın organı *Osmanlı Ressamlar Cemiyeti Gazetesi* ve *Tiyatro ve Temaşa*, *Ferah* gibi tiyatro dergileri bu dönemde yayın hayatına başlar (Kocabaşoğlu, 2010: 26). Görüldüğü üzere sanat ile alakalı mecmualarda da bir hareketlilik söz konusudur. Ancak bu hareketlilik de kısa sürer ve 1912'den itibaren çeşitli kısıtlama ve ağırlaştırılmış cezalara geri dönülür ve hatta basını engellemek adına faili meçhul cinayetler bile işlenir (Kocabaşoğlu, 2010: 33).

Mütareke yılları ve Kurtuluş Savaşı Dönemi'nde de basın hayatı tüm zorluklara rağmen devam etmiştir. Mondros Ateşkes Antlaşması'nın imzalanması ve ardından Mustafa Kemal'in Samsun'a ayak basması sonrası basın organları, Millî Mücadele'yi destekleyenler ve desteklemeyenler olarak ikiye bölünmüştür. Bunun bir sebebi de İstanbul Hükûmeti ve Ankara Hükûmeti olmak üzere iki hükûmetin varlığıdır. İstanbul'da Millî Mücadele'yi destekleyen gazete ve dergiler de Osmanlı Hükûmeti'nin 5 Şubat 1919 tarihli kararnamesi ve işgal kuvvetlerinin de baskısı sebebiyle rahat yayın yapamamışlar ve seslerini duyuramamışlardır (İnuğur, 2002: 337). Örneğin *Yeni Gün* gazetesi, 16 Mart işgal günü askerlerimizin Şehzadebaşı Karakolu'nda şehit edilmesini yazdığı için 17 Mart'ta İngilizler tarafından matbaası basılmış ve *Yeni Gün* kapatılmıştır (İnuğur, 2002: 339). Bu olayı ve gazete sahibi Yunus Nadi'yi İnuğur şu şekilde açıklar:

“Bu gazetede ki yazılarında açıkça Millî Mücadele hareketini desteklediğinden ve 16 Mart işgal günü askerlerimizin Şehzadebaşı Karakolu'nda şehit edilmesini yazdığından, 17 Mart'ta İngilizler tarafından matbaası basılmış ve *Yeni Gün* kapatılmıştır.

Bu durumda Yunus Nadi Anadolu'ya kaçmak zorunda kalmış ve matbaasını da gizlice Anadolu yakasına geçirterek katır sırtında Ankara'ya nakletmiştir.”

Tanin gazetesinin başyazarı olan Hüseyin Cahit bu dönemde işgal kuvvetleri tarafından tutuklanmış, yedi ay tutuklu kaldıktan sonra Malta'ya sürgün edilmiştir (İnuğur, 2002: 348). Bu olaylar da o dönemde yayın yapmanın zorluğunu net biçimde göstermektedir. Mütareke yıllarında yayın hayatına devam eden dergi ve gazetelerden bazıları, *Tanin*, *Karagöz*, *Sabah*, *Sebilürreşad*, *Alemdar*, *Öğüt*, *İleri*, *Akşam*, *Yeni Gün*'dür. İstanbul'da yayımlanan bu gazete vergiler dışında Anadolu'da da yayımlanan gazete ve dergiler bulunmaktadır. Bu süreli yayınlar dışında Millî Mücadele'nin örgütlenebilmesi ve haberlerinin yayılabilmesi amacıyla Mustafa Kemal Paşa da bazı çalışmalarda bulunmuştur. Mustafa Kemal Paşa Anadolu'ya geçtikten sonra, 14 Eylül 1919 tarihinde, Sivas'ta *İrade-i Milliye* gazetesini çıkartmıştır (Girgin, 2001: 104). Yine Mustafa Kemal

Paşa, Ankara'ya geldikten sonra Konya'dan getirtilen bir matbaa ile iki farklı gazete bastırmaya başlar. Bu iki görüşün yanında sadece edebiyat, sanat ve felsefe ile ilgilenen yayın organları da vardır. Tanzimat sonrası gelişmiş olan bu gazete ve mecmualar, bir yandan dönemin sosyal hayatındaki değişimleri yansıtırken bir yandan da Türk edebiyatının doğru yazılmasında önemli bir yer işgal eder (Büyükarman, 2009).

2.2.2. Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Basın Hayatı

Cumhuriyetin ilanı sonrasında basın tam bir özgürlük kazanamamıştır. Bunun ana sebebi yeni kurulan devlete karşı tepkilerin var olması, hâlen hilafet ve saltanat yanlılarının bulunmasıdır. Diğer yandan Sovyet Rusya'nın kurulmuş olması da komünizme inancı olan insanların da bu görüşü yaymaya çalışmasına sebebiyet vermişti. Bu iki durum sebebiyle bu dönemde basın sıkı bir takibe alınmış ve devlete zarar vereceğini düşünülen yayınları engelleme yoluna gitmiştir. Şeyh Sait Ayaklanması vesilesiyle 4 Mart 1925'te Takrir-i Sükûn Kanunu, hükûmete basın üzerinde doğrudan tasarrufta bulunma hakkı tanımıştır (Koloğlu, 2013: 117). Bu kanun ile devlet veya hükûmet aleyhine bir yazı olması hâlinde sanıklar İstiklâl Mahkemelerine verilebilecektir. 6 Mart 1925 Cuma günü Bakanlar Kurulu kararıyla İstanbul'da altı gazete kapatılır: *Tevhid-i Efkâr*, *Son Telgraf*, *İstiklâl*, *Sebilürreşat*, *Aydınlık* ve *Orak Çekiç* (Topuz, 2011: 148). Bunlar dışında Cumhuriyet'in ilk yıllarında yayınlanan bazı gazete ve mecmualar şunlardır: *Hâkimiyeti Milliye*, *İleri*, *Akşam*, *Akbaba*, *Son Telgraf*, *Cumhuriyet*, *Gelincik*, *Yeni Fikir*, *Aylık Mecmua*, *Milliyet* vd.

Cumhuriyet Dönemi'nde yerel gazeteler de en az İstanbul ve Ankara'daki gazeteler kadar önemlidir. Özellikle Millî Mücadele'den 1928'e kadar uzanan yıllar yerel basın açısından hayli bereketli yıllardır. 1919-1922 arasında Anadolu'da en az 141 süreli yayın organı çıkmıştır (Polat: 2002). 1919 Mayıs'ı ile 1938 yılının sonu arasında, Türkiye topraklarında 582 gazete yayımlandığı, bunlardan 176'sının İstanbul'da, 406'sının ise taşrada çıktığı belirlenmiştir (Girgin, 2001: 104). Bu 406 yerel gazeteden sadece 25'inin Ankara'da yayımlanmış olduğunu da belirtmek gerekmektedir. Yani yayımlanan gazetelerin büyük çoğunluğu yerel gazetelerdir. Özellikle dönemin ulaşım şartları düşünüldüğünde yerel gazetelerin halkın üzerindeki tesiri dikkate şayandır. 13,5 milyon nüfuslu Türkiye'de beş büyük İstanbul gazetesinin tirajı yaklaşık 40 bini bulmaktadır (Kabacalı, 2000: 162). İstanbul'da yayımlanan gazetelerin %60'ı siyasi içerikliken, bu oran taşra gazeteleri için %83'tür (Girgin, 2001: 113). Bu da sanat ve felsefeye değinen taşra gazetelerinin oranının

İstanbul'a göre düşük olduğunu göstermektedir. Bu taşra şehirlerinden bir tanesi de Konya'dır.

2.2.3. Konya'da Basın Hayatı

Konya, Orta Anadolu'nun mühim bir kültür merkezidir. Şehrin ilk olarak kimler tarafından kurulduğu bilinmemekle birlikte Emevîler Dönemi'nde Müslüman topraklarına katılmıştır. Daha sonra ise bir Bizans'ın bir Abbasilerin eline geçen şehir, muhtemelen 1073 yılında Selçukluların eline geçmiştir. 1097 yılında Selçuklu Devleti'nin başkenti olmuştur. Bunun ardından şehir gelişmeye başlamıştır. Daha sonra Karamanoğulları Beyliği'nin başkenti olmuş, sonra da Osmanlı Devleti'nin hâkimiyeti altına girmiştir. Bunların yanı sıra Konya bir kültür şehri olarak da yüzyıllardır edebiyat ve sanatımızda önemli bir yere sahiptir. Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî yıllarca bu şehirde yaşamıştır ve Mevlânâ Dergâhı da bu şehirde bulunmaktadır (Baykara, 2002).

Matbaanın Osmanlı'ya gelişinden sonra Konya şehri hareketli bir yayın hayatı yaşamıştır. Konya'ya ilk matbaanın kuruluşu ise şöyledir:

“Araştırmalarımız ve bulduğumuz matbu vesikalardan, Konya'da vilâyet kaleminde, evrak basmak üzere, basit bir (taş basma)nın mevcut olduğunu göstermektedir. Asıl Matbaa, Sultan Abdülâziz devrinde Konya'da vali olan (Burdurlu Ahmet Teyfik Paşa) zamanında 1284 yılında tesis edilmiştir.

...

Hükûmet merkezinin emri gereğince de ilânları derç ve mahalli havadisleri yayan resmî bir vilâyet gazetesi çıkarılması düşünülmüş ve [20 Şaban 1287- 2 Kasım 1286] tarihinde, yıllığı 60, aylığı 35kr. Abonesi olan KONYA resmi-il gazetesi çıkmıştır.” (Erdoğan, 1949: 6)

Burada da görüldüğü üzere Konya'daki ilk süreli yayın, resmî makamlarca basılmıştır. Ancak Konya'daki basım hayatı resmî yayınlarla sınırlı kalmamıştır. II. Meşrutiyet'in ilanı ile beraber Konya'da da özel matbaalar açılmaya başlanmıştır. Konya'da açılan ilk özel matbaa Mehmet Önder'in sıralamasına göre 1909 yılında açılan Rehber'dir. 1909-1930 yılları arasında açılan matbaalar sırası ile; Vilâyet matbaası (1867), Rehber (1909), Meşriki

İrfan (1909)¹, Babalık (1910), Öğüt (1917), Islahı Medaris (1919), İbret (1920), Halk (1922), Erkek Muallim Mektebi (1928) ve Yeni'dir (1929) (Önder, 1949: 8).

Konya'nın ilk özel gazetesi 1908 yılında yayın hayatına giren *Anadolu*'dur. Sahibi ve mesul müdürü Mehmet Burhaneddin olmakla beraber gazete Vilâyet matbaasında basılmıştır. Yani özel matbaalar kurulmadan evvel devlete bağlı matbaalar, özel yayınlar için de çalışmıştır. Bu gazetenin ömrü kısa sürmüş ve 1909 tarihinde kapanmıştır (Önder, 1949: 12).

Konya'da yayımlanan ilk dergi ise yine Mehmet Önder'in belirttiğine göre *İş Ocağı*'dır. 28 Kasım 1924 yılında yayın hayatına başlayan dergi Şubat 1925'te son bulmuştur. İmtiyaz sahibi Abdülvahid iken mesul müdürü Hulûsi'dir. Bu dergi de *Anadolu* gazetesi gibi Vilâyet Matbaası'nda basılmıştır (Önder, 1949: 52).

Konya'da 1909-1929 yılları arasında yayımlanmış gazete ve dergileri şu şekilde sıralayabiliriz; *Konya* (1868-1928), *Anadolu* (1908-1909), *Hakem* (1908-1910), *Hak Yolu* (1909), *Şems* (1909-1910), *Bârîka* (1909-1910), *Çiftçi* (1909-?) *Maşrık-ı İrfan* (1909-1911), *Meram* (1910-1911), *Babalık* (1910-1929), *Ufk-i Âti* (1911), *Osmanlı* (1911-1912), *Türk Sözü* (1911-1918), *Şahap* (1912), *Rehber-i Konya* (1913), *Rehber* (1913-1915), *Öksüz Yurtları Mecmuası* (1917), *Ocak* (1917-1918), *Telgraf Haberleri* (1918-1919?), *Hak Yolu* (1919), *İntibah* (1919-1920?), *İbret* (1919-1920), *Öğüt* (1919-1922), *Babalık Gazetesinin Haftalık Mizah İlave Nüshası* (1922), *Bârîka* (1922), *Halk* (1922-1923), *Hedef* (1924), *İş Ocağı* (1924), *Resimli Zaman* (1925), *Yeni Fikir* (1925-1929), *Işık Yolu* (1927), *Yeni Sanat* (1928), *Halka Doğru* (1929), *Balarısı* (1929), *Asie Mineure* (1929) ve *Kervan* (1929) (Önder, 1949 ve Polat, 2002).

---

¹ Nâzım H. Polat, "Türkiye'de Yerel Basının Gelişimine Kısa Bir Bakış" adlı makalesinde ve Alpay Kabalacı *Başlangıcından Günümüze Türkiye'de Matbaa Basın ve Yayın* adlı kitabında (s.149) matbaanın aynı isimdeki gazetesini "*Maşrık-ı İrfan*" olarak almıştır.

3. YENİ FİKİR MECMUASININ İNCELEMESİ

Yeni Fikir mecmuası 1925-1929 yılları arasında Konya’da yayınlanmış ilim dergisidir. Derginin kurucuları Namdar Rahmi (Karatay) ve Naci Fikret’tir (Baştak). Ancak ilk sayının başında “Sahip ve Sermuharrir” olarak Naci Fikret’in ismi yer alır (*Yeni Fikir*, 1341 [1925] S:1 s.1). Mecmuanın fiyatı 10 ile 20 kuruş arasında değişmektedir (Muşta, 1990: 23)

3.1. Şekil Özellikleri

Dergi 14,5 x 22 ebatlarında olmakla beraber sayfa sayısı, sayıdan sayıya değişmektedir. Derginin kapak sayfası birinci sayfa olarak kabul edilmiş, burada mecmuanın ismi, genel bilgileri ve ilk makalenin başı yer almaktadır. Hangi sayıların kaç sayfa olduğu aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge 3.1. Sayıların Sayfa Sayısı

8 Sayfa Olan Sayılar	16 Sayfa Olan Sayılar	24 Sayfa Olan Sayılar	32 Sayfa Olan Sayılar
43	1, 2, 18, 19, 20, 22, 25, 42, 44, 45, 48	3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15	16, 21, 24, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41

Mecmuanın her sayfası tek sütun olmakla birlikte şiirlerin olduğu sayfalarda yer yer bir sayfada iki sütun kullanılmıştır. Mecmua kendisini kapak sayfasında, mecmua isminin hemen altında “On beş günde bir çıkar ilmî ve edebî mecmû’a” diyerek tanımlamaktadır. Bu yazının altında ilk sayıda “Sahibi ve sermuarriri: Naci Fikret”, “Konya” ve “Meclis-i ‘Umûmî-i Vilâyetçe devamı intişâr temîn edilmiştir.” yazmaktadır. Diğer sayılarda ise yer yer ilk sayıdaki ifadeler yer yer ise “Konya” ibaresi de kalkarak, sahip ve sermuarrir yerine “Hars ve birlik hayât-ı fikriyyesinin vâsıta-i neşriyatıdır.” yazmaktadır. Bazı sayılarda ise bu ibare “Türk hars ve birlik hayat-ı fikriyesinin vasıta-i neşriyyâtıdır.” şeklindedir. Bu bölümün de altında sayı, yıl ve tarih bilgileri yer alır. Sonra o sayının ilk yazısına geçilir. Derginin görünen herhangi bir yerinde fiyat yazmamaktadır.

3.1.1. *Yeni Fikir*'in Yayınlanma Süresi

Yeni Fikir mecmuasının sahibi Naci Fikret'tir. Konya'da yayınlanan mecmuanın ilk sayısı 1 Kânûn-i Sâni 1341 [1 Ocak 1925] tarihinde yayınlanmıştır. Mecmuanın üzerinde on beş günde bir yayınlanacağı yazmasına rağmen bu beyana tam olarak uyulamamıştır. İlk 4 sayı on beş günde bir çıkmışken 5. sayı, 4. sayıdan 30 gün sonra yayınlanmıştır. 6. sayı da 1 ay aradan sonra, 7 ve 8. sayılar 15 gün sonra yayınlanmış, 9 ve 10. sayılar ise 1,5 aydan sonra yayınlanmıştır. Devam eden sayılar ise aynı düzensizlik ile devam etmiştir. Mecmua, Muammer G. Muştâ'nın belirttiğine göre, son sayısı 15 Ekim 1929 tarihinde olmak üzere 51 sayı yayınlanmıştır (Muştâ, 1990: 23). Ancak 48. sayıdan sonrasına dair bir nüsha ile karşılaşamamakla birlikte 1-48 sayıları arasında da 17. sayının bir kısmına, 18, 46 ve 47. sayılara erişilememiştir.

3.1.2. *Yeni Fikir* Mecmuasının Yayın Periyodu

Çizelge 3.2. *Yeni Fikir* Mecmuasının Yayın Periyodu

Sayı	Tarih	Matbaa
Sayı: 1	1 Kânûn-i Sâni 1341 [1 Ocak 1925]	Vilâyet Matbaası
Sayı: 2	15 Kânûn-i Sâni 1341 [15 Ocak 1925]	Babalık Matbaası
Sayı: 3	1 Şubat 1341 [1 Şubat 1925]	Babalık Matbaası
Sayı: 4	15 Şubat 1341 [15 Şubat 1925]	Babalık Matbaası
Sayı: 5	1 Mart 1341 [1 Mart 1925]	Babalık Matbaası
Sayı: 6	1 Nisan 1341 [1 Nisan 1925]	-
Sayı: 7	15 Nisan 1341 [15 Nisan 1925]	-
Sayı: 8	1 Mayıs 1341 [1 Mayıs 1925]	-
Sayı: 9	15 Haziran 1341 [15 Haziran 1925]	-
Sayı: 10	1 Ağustos 1341 [1 Ağustos 1925]	-
Sayı: 11	1 Eylül 1341 [1 Eylül 1925]	-
Sayı: 12	1 Kânûn-i Sâni 1342 [1 Ocak 1926]	-
Sayı: 13	1 Şubat 1926	-
Sayı: 14	15 Mart 1926	-
Sayı: 15	15 Mayıs 1926	-
Sayı: 16	10 Eylül 1926	-
Sayı: 17	-	-

Çizelge 3.2. (devam) *Yeni Fikir* Mecmuasının Yayın Periyodu

Sayı: 18	15 Kânûn-i Evvel 1926	Vilâyet Matbaası
Sayı: 19	10 Kânûn-i Sâni 1927	-
Sayı: 20	1 Şubat 1927	-
Sayı: 21	1 Mart 1927	-
Sayı: 22	1 Nisan 1927	-
Sayı: 23	15 Nisan 1927	-
Sayı: 24	15 Mayıs 1927	-
Sayı: 25	25 Haziran 1927	-
Sayı: 26	1 Eylül 1927	-
Sayı: 27	15 Teşrin-i Evvel 1927	-
Sayı: 28	15 Teşrin-i Sâni 1927	-
Sayı: 29	15 Kânûn-i Evvel 1927	-
Sayı: 30	1 Kânûn-i Sâni 1928	-
Sayı: 31	1 Kânûn-i Sâni 1928	-
Sayı: 32	1 Şubat 1928	Vilâyet Matbaası
Sayı: 33	1 Mart 1928	Vilâyet Matbaası
Sayı: 34	23 Mart 1928	-
Sayı: 35	30 Nisan 1928	Vilâyet Matbaası
Sayı: 36	25 Mayıs 1928	Vilâyet Matbaası
Sayı: 37	20 Haziran 1928	-
Sayı: 38	12 Ağustos 1928	-
Sayı: 39	12 Eylül 1928	-
Sayı: 40	7 Teşrin-i Evvel 1928	-
Sayı: 41	25 Teşrin-i Sâni 1928	-
Sayı: 42	25 Teşrin-i Sâni 1928	-
Sayı: 43	1 Kânûn-i Sâni 1929	Yeni Matbaa
Sayı: 44	1 Nisan 1929	Babalık Matbaası
Sayı: 45	6 Mayıs 1929	-
Sayı: 46	-	-
Sayı: 47	-	-
Sayı: 48	1 Temmuz 1929	-
Sayı: 49	-	-
Sayı: 50	-	-
Sayı: 51	-	-

3.2. Muhteva

Mecmuada ağırlıklı olarak felsefî makaleler yer almaktadır. Bunun ardından edebiyat ve dile dair yazılar, yabancı yazarlara dair bilgiler ve şiirler yer almaktadır. Mecmuada tarih veya yazar ile alakalı metinlerde yer yer fotoğraflara rastlanmaktadır. Buna dayanarak mecmuanın genel olarak yazılardan oluşmuş olduğu söylenebilir.

Mecmuanın ilk 42 sayısı Osmanlı alfabesi ile 43. sayıdan sonrası ise günümüz alfabesi ile yayınlanmıştır. Mecmuanın Harf Devrimi sonrası sayılarında, yeni alfabeyle uyum sağlamakta yaşanan zorluklar gözlemlenebilmektedir. Muammer G. Muşta'nın belirttiğine göre, alfabe değişikliğinden sonra yeni harflere intibakın getirdiği zorluklar yüzünden derginin bir sarsıntı geçirdiği anlaşılmaktadır (Muşta, 1990: 23). Ancak Muşta, bu zorluğun okuyucuların azalması sebebiyle mi yoksa mecmuanın basım aşamasını etkileyen zorluklar sebebiyle mi olduğunu açıklamamaktadır.

Derginin ilk sayısı Naci Fikret'in yazısı ile başlamakta ve istisnasız her sayıda en az bir yazısı yer almaktadır. Ancak derginin diğer önemli ismi olan Namdar Rahmi'nin ise ilk yazısı, derginin 3. sayısında yer alır. Bunun ana nedeni Namdar Rahmi'nin Fransa'ya eğitim amacıyla gitmesi ve mektup aracılığı ile yazılarını gönderiyor olması olarak düşünülebilir.

Mecmua içerisinde sadece enerjetizm hakkında yazılar yoktur. Yine enerjetizmden beslenecek ve bu felsefenin bakış açısını yansıtacak şekilde şiirler, pedagojiye dair makaleler, tarihî eserler ve mekânlar hakkında metinler, psikanalizm hakkında yazılar, edebiyatın nasıl olması gerektiği hakkında yazılar, dönemin yazarlarını etkileyen yabancı yazarlar ve düşünce insanları hakkında yazılar ile biyografiler, dinler tarihi üzerine yazılar yer almaktadır. Bu da derginin içeriğinin çeşitlenmesini sağlamıştır. Bu bölümde mecmuanın isminin kaynağı, *Yeni Fikir*'in yayınlanma süresi, yayın ilkeleri ve mecmuanın içerisinde yer alan dikkat çekici yazı türleri ayrı ayrı ele alınarak incelenecektir.

3. 2.1. Mecmuanın İsmi

Yeni Fikir mecmuasının isminin sebebi derginin henüz ilk sayısında yer alan “*Yeni Fikir*'in Gâyesi” başlıklı yazıda ima edilmiştir.

“İşte mecmû’aların vazîfesi; muhîtin gençlerinde ilme karşı, hakîkate karşı, ilmî ve fikrî yeni cereyânlara karşı bir incizâb, samîmî bir ‘alâka uyandırmak ve bunu besleyerek idâme etmekten ‘ibârettir.

...

(Yeni Fikir)in meslek ve gâyesi ne olacaktır? Bunu biraz izâh etmeliyiz: Bizim “Yeni Fikir” sözünden anladığımız şey; cehl ve alâişperestiye istinâd ve tamâmiyle boşluk ve hiçlik ifâde eden bir zübbelik değildir. Cehl ve ta’assub bir kostüm ile ‘arz-ı çehre etsin, menfûrumuzdur. Hâdisâtın iç yüzünü, derinliklerini nüfûz edebilen her mütefekkirin te’sisini arzû ettiği yenilik, sathî, sana’î ve sahte bir yenilik değil, belki rûhta yaşayacak olan ve modaya tâbî’ olmayan ciddî ve metîn bir yeniliktir.” (Naci Fikret, 1341 [1925] S:1)

Bu mecmua yeni bir fikir meydana getirmek, bunu insanlarla paylaşmak ve tartışmak için yola çıkmış, bunu da ismine taşımıştır. Mecmuanın Türkiye’de ilk kez enerjetizm felsefesini irdeleyen mecmua olduğu, Avrupa’da yeni yeni yayılan çeşitli pedagojik teorilerin aktarıldığı bir dergi olduğu düşünüldüğünde de yine derginin vadettiği gibi yeni fikirler ortaya attığı görülmektedir.

29 Ekim 1923 tarihinde Anadolu yeni bir döneme girmiştir. Osmanlı Devleti yıkılmış, yerine ise yeni bir devlet olan Türkiye Cumhuriyeti kurulmuştur. Mecmuanın yayıma başlama tarihi ise 1 Ocak 1925’tir. Yani Anadolu için yeni bir dönemin başlangıcında yayın hayatına başlamıştır. Türkiye Cumhuriyeti ile rejim tamamen değişmiş ve bu da yeni bir anlayışı yani yeni bir fikri doğurmuştur. Bu açıdan da bakıldığında mecmuanın ismi dönem ile de uyuşmuş ve rejim değişikliğini de yansıtarak yenilikçi bir tutum sergilediklerini de göstermiştir. Mecmuanın ismini bu iki sebeple aldığı söylenebilir.

3.2.2. Yayın İlkeleri

Yeni Fikir mecmuası, döneminde yayınlanan dergiler arasında önemli ve farklı bir yere sahiptir. Mecmuanın hedef kitlesi düşünce dünyasını geliştirmek isteyenlerdir. Felsefe ile oldukça ilgili olan Naci Fikret ve Namdar Rahmi “enerjetizm” felsefesini, buna dair fikirleri, etkilendikleri yazarları ve düşünce insanlarını yazılarının konusu olarak seçmişlerdir. Zira o dönemde Konya’da özellikle belirli sahalarla sınırlı kalan edebiyat dergileri ağırlıklıdır. Fikir ve ilim adına çok çeşitli türlerde yayın yapan basın organları henüz yoktur. Bu eksikliği tamamlamak da *Yeni Fikir* mecmuasının hedeflerinden birisi olmuştur. Bu durumu Naci Fikret mecmuadaki ilk yazısında şöyle açıklar:

“Konya’da bundan evvelce de ba’zı mecmû’alar çıkmıştı: 1325’te Ahmed İhsân Bey tarafından [Bârîka]; 1326’da ‘İdâdî’nin son sınıfında Cevdet Tâhir, Hâlid Zekî ile benim tarafımdan [Ufk-u Âtî]; 1329’da Mazhar Hâmid ve Hulkî ‘Âmil Beyler tarafından [Şebâb]; ‘aynı sene içinde Viyolaki Efendi ile Muhtâr Bey tarafından [Rehber]; 1333’de Namdar Rahmi Bey tarafından [Ocak]; 1334’te İbrâhim Hakkı Bey tarafından [Hak Yolu]; 1340’ta Sıdkı Bey tarafından [İş Ocağı]; 1341’de Edib Nâzım Bey tarafından [Resimli Zamân]; 1928’de yine Sıdkı ve Ziyâ Çalık Beyler tarafından [San’at] mecmû’aları neşredilmiştir. Arkadaşlarımızın ilim ve ‘irfâna ettikleri hizmet süphesiz inkâr olunamayacak derecede mühim ve büyüktür. Yalnız bunlardan ba’zıları mü’eyyen bir sâha-ı ihtisâsta kalmak istemişlerdir; hâlbûki senelerden beri derinden derine hissedilen fikrî ve ilmî açlığın teskîn ve tatmîni için bir nevi’ değil belki her nevi’, bol ve mebzûl, mürekkeb ve mütenevvi’ gıdâlar verilmek, bütün levâzımıyla bir sofrâ, ziyâfet feyzâ-feyz fikir ve ‘irfân keşîde etmek lâzım geliyordu.” (Naci Fikret, 1341 [1925] S:1)

Yine aynı metne göre insanlar içindeki kötülük, hataya meyiletme ve her türlü fenalıklar ilim noksanlığından kaynaklıdır. Naci Fikret’e göre mecmuaların vazifesi ilme karşı, hakikate karşı, ilmî ve fikrî yeni cereyanlara karşı bir incizab, samimi bir alaka uyandırmak ve bunu besleyerek idame etmekten ibarettir (Naci Fikret, 1341 [1925] S:1).

İlmî bir hareket yaratma beklentisinde olan mecmua beklediği ilgiyi görememiştir. Mecmuada Hüseyin Rahmi, Mustafa Şekip gibi dönemin ünlü isimlerinin de yazılarının yayınlanmış olması mecmuanın isminin yayıldığını göstermektedir. Ancak döneminde ciddî bir mecmua olarak tanınmış olsa da mecmuada yayınlanan yazılara pek az tenkit gelmiştir. Tenkitlerde genellikle mecmuada yer alan materyalist görüşe karşı durulmuş ve mecmuadaki görüşlerin maddeten kanıtlanması istenmiştir (Muşta: 1990, 131-134).

3.2.3. Düşünce Yazıları

3.2.3.1. Felsefe

Yeni Fikir mecmuasının en önemli yazı alanı felsefedir. Her sayıda en az bir felsefe makalesi bulunmakla beraber diğer tür makalelerde de konulara genellikle felsefî açıdan değinilir. Mecmua felsefî görüş olarak ise enerjetizmi benimsemiştir. Bunda mecmuanın kurucularının görüşleri etkindir. Zira mecmua yayınlama fikri, Naci Fikret’in enerjetizm felsefesi ile tanışmasının ardından Namdar Rahmi ile konunun üzerinde durmaları ve enerjetizm felsefesini ülke içerisinde tanıtmak istemeleri sonucu meydana gelmiştir. Bu felsefeyi tanıtmak ve yayma amaçlarını da ilmî bir mecmua ile gerçekleştirebileceklerini düşünmüşlerdir. Mecmua etrafında bu felsefeye inanmış kişilerin de toplanması ile *Yeni*

Fikir mecmuası yayın hayatına başlar. Mecmua ilim ve felsefe üzerinde duracağını ve bu yoldan şaşmayacağını da Naci Fikret “*Yeni Fikir*’in Prensipleri” başlıklı yazısında şöyle açıklar:

“[*Yeni Fikir*]’in gâyesi, insânların hoşuna gitmek, onları eğlendirmek için türlü şekillerde şâklâbânlıklar göstermek değildir. Belki en sade ve ciddî bir tarzda ilmî ve felsefî hakikatlerin intişârına ve ferdlerin fikrî inkişâfına çalışmaktır. O, bu gâyeye vusûl için birtakım tuhaf ve mu’vecc manevralara mürâca’at tarîk-i hasîsini ihtiyâra lüzûm görmez. Ciddî bir mecmû’a yâ mûndericâtını kirli boyalar ve yaldızlarla telvîs etmeksizin bütün sâfiyyet âsliyyesiyle intişâr etmeli veyâhûd hayâtına nihâyet vermelidir. Şimdiye kadar bu gâyeden inhirâf etmemiş ve etmediği için ümîd olunduğu derecede rağbet görememiş olan (*Yeni Fikir*); ittihâz ettiği bu sert ve zî-vakâr meslek ciddiyette devâm edecek ve evvelki sayılarından birkaçında görülen ba’zı hissî şiirlerle fân-tezî kabîlinden mensûrelere ve harc-ı ‘âmm olmuş fikirlerle dolu bayat makalelere de bâ’de-mâ sahîfelerini kapayacaktır.” (Naci Fikret, 1342 [1926] S:12)

Yeni Fikir mecmuası “enerjetizm” felsefesini tanıtarak toplumda ilmî bir gelişme sağlamayı amaçlar. Mecmua, mecmuanın kurucuları Namdar Rahmi ve Naci Fikret’in felsefî yazılarının büyük çoğunluğunu ihtiva eder (Muşta, 1990: 22). Bu iki yazar dışında mecmuada yer alan yazarlar da enerjetizm felsefesi üzerine çalışmakta ve kendi alanlarına bu felsefeyi uygulamaktadırlar. Psikoloji, sosyoloji, din, güzellik, cinsiyet ve cinsellik, edebiyat, sanat, pedagoji gibi konuları da enerjetizm görüşü ile açıklarlar. Yani mecmuada yer alan çoğu makale, felsefe makalesi olsun olmasın, enerjetizm ile bağlantılıdır. İşte bu sebeple *Yeni Fikir* mecmuası “Konya Enerjetizm Okulu”nun yayın organı olarak bilinmektedir. Bu okulun orijinal yönü ise enerjetizmi bütün varlık alanına; maddi ve psikolojik âleme olduğu kadar değerler dünyasına da yaymasıdır (Muşta, 2003). Derginin ana çerçevesini idrak için “enerjetizm” felsefesi hakkında fikir sahibi olmak gereklidir.

Enerjetizm (Mecmuada yer yer “kudretiyat” ve “kudret nazariyesi” olarak da geçmektedir. Yine enerjetizm günümüzde “enerjizm”, “erkecilik”, “erkçilik”, “güççülük”, “kudretçilik” gibi çeşitli isimlerle de karşılanmaktadır.), 19. yüzyılın sonlarında, Wilhelm Ostwald² ve Ernst Mach³ gibi doğa bilimcisi düşünürler tarafından bilimsel gelişmelerin ışığında ortaya atılmış ve savunulmuş bir felsefî akımdır (Cevizci, 2003: 197). Bu felsefeye göre, “varlık” ile “güç” aynı şeyler değildir. Yalnızca fenomenler vardır ve töz ile maddenin enerji

² William Ostwald, 1853-1932 yılları arasında yaşamış Nobel ödüllü Alman kimyager. Özellikle elektrolitler ve kataliz üzerine çalışmıştır.

³ Ernst Mach, 1838-1916 yılları arasında yaşamış Avusturya-Çek kökenli fizikçi ve felsefeci. Newton’a yönelik eleştirilerde bulunmuş ve faydacılığa büyük katkılar sağlamıştır.

alışverişi açısından bir önem taşımadığı, doğal fenomenlerin madde ile değil enerjideki değişmelerle açıklanabileceğini savunur (Cevizci, 2003: 137). İnsan bir kudret değişikliğinden farklı bir şey olmamakla birlikte fiziksel ve zihinsel olaylar enerjinin değişmesi ile açıklanabilir. Bu anlayışın temelleri Leibnz'e kadar dayanır. Zira Leibnz, kâinatta hareket miktarının sabit olmadığını, aksine canlı kuvvetlerin yani enerjinin sabit olduğunu ortaya koymuştur (Bolay, 1979: 84). Yani ilk değişimin nedeni bir güç yani kuvvettir. Kantçı bilinmezcilik ve Hegelci olaycılık bu felsefenin temelini oluşturur ve Hegelciliğin bir biçimi olarak görülür (Hançerlioğlu, 1977: 2, 72).

Enerjetizmin tam olarak tanımlanıp ortaya çıkması Ostwald'ın çeşitli ilmî gelişmeleri anlamlandırma çalışmaları sayesinde. 1847 senesinde Herman Von Helmholtz iş ve ısının birer enerji olduğunu, ikisinin sadece birbirine dönüştüğünü ve "toplam enerji"nin daima sabit kaldığını söylemiştir. Diğer yandan buhar makinelerinin icadı sonrası herhangi sıcaklıktaki bir cisim ısı vererek ya da ısı alarak tekdüze bir ısıya ulaşmaya çabaladığı fark edilir. Ancak bu kendiliğinden olan bir şey değildir. Cisim, atmosferde temas ettiği havaya ısı vererek yahut havadan ısı alarak soğur ya da ısınır. Cisim, bu ısı alış-verişi ile tekdüze bir sıcaklığa ulaştığında ise iş yapamaz hâle gelecek ve çevreden bir farkı kalmayacaktır. Ne var ki bu durum enerjinin mahvolması anlamına gelmez ve sadece işe yarar enerjinin azalması manasına gelir (Muşta, 1990: 30). Fizikte yaşanan buna benzer çalışma sonuçları, Mösyö ve Madam Curielerin radyum etrafındaki tetkikleri, maddenin parçalanarak enerji hâline geçtiği görüşünün gelişmesine yol açacak ve Ostwald'a enerjetizmi ilham edeceklerdir. Zira enerji yoktan var olmamakta ve yok edilememekte ancak sadece israf edilebilmektedir (Muşta, 1990: 30).

Ostwald, kendi felsefî sistemi olan enerjetizmi bahsedilen ilmi gelişmeler ışığında kurmaya çalışır. Ostwald, sadece maddeye değil; fiziki ve sosyal tüm olaylarda enerji kavramının uygulanması gerektiğini iddia eder. Bu maksatla sosyal, fiziki ve kültürel bir enerjinin hâkimiyetini kabul eder. Bilinç de bir enerji biçimidir. Her şey bir enerjidir ve evrende aslında enerjiden başka bir şey yoktur. (Muşta, 1990: 38-40)

Bu söylenenlerden hareketle enerjetizmin kısa açıklaması şu şekilde yapılabilir: Masanın üzerinde duran kalemi elinizle ittirdiğinizde uyguladığınız kuvvet bir iş yapmış olur. Bu itirme kuvveti sayesinde kalem yüzeyde sürtünerek hareket eder ve hem hareket enerjisi hem de ısı enerjisi açığa çıkar. Yani bir enerji başka bir enerjinin etkisi ile açığa çıkmış ve enerji enerjiye dönüşmüştür. Yani evrendeki her hareket enerjidir. Enerjetizm felsefesi iki

temel alt başlıkta düşünülebilir: maddeyle sınırlı enerjetizm ve mutlak enerjetizm. Verilmiş örneği düşünecek olursak, maddeyle sınırlı enerjetizm sadece yapılan iş enerji ile alakalıdır. Ancak mutlak enerjetizmde kalemi ittirme fikri ve hatta bu fikrin sahibinin bedeni ve ruhu dahi bir enerjidir. Konya Enerjetizm Felsefe Okulu da mutlak enerjetizm fikrini benimsemiş ve bu yönü ile birçok enerjetizm taraftarından ayrılmıştır.

Dönemin en yaygın görüşleri Bergsonculuk ve Durkheimciliktir. Bergsonculuk sezgicilik öğretisinin bir koludur. Öğretinin kurucusu olan Fransız düşünürü Henri Bergson'un görüşleri 20. yüzyıl metafiziğini bir hayli etkilemiştir. Bergson; sezgiyi yaşamının kişisel bir şey olduğunu, bunun sözle anlatılamayacağını ileri sürer ve her şeyin tek bir nokta hâlinde saf sürede toplandığını, bu noktanın katıksız ve küçük bir nokta olduğunu ve anlatılamayacağını savunur. Metafizik kavramlar ruhbilim sözcükleri ile dile getirilir (Hançerlioğlu, 1976: 154). Durkheimcilik ise toplumbilimin kurucularından kabul edilen Fransız Emile Durkheim'in fikirlerini takip eden görüştür. Durkheim'e göre toplum bireylerin toplamı değil, kendisine özgü yapısı olan apayrı bir varlıktır. Bireysel bilinçlerin dışında ortaklaşa bilinç de vardır. Din ise toplumun temelidir (Hançerlioğlu, 1976: 348).

Yeni Fikir mecmuasının kurucuları Naci Fikret ve Namdar Rahmi'yi dönemin bahsedilen meşhur düşünürleri Bergson ve Durkheim tatmin etmez. Daha sonra kendi görüşleri olan bazı fikirlerin de kifayetsiz olduğunu düşünürler. Zira bu okudukları ve düşündükleri şeyler sadece maddenin pasif hâlidir. Hâlbuki madde aktiftir. İşte bu görüşü de enerjetizm felsefesi ile karşılarlar (Muşta, 1990: 6-7). Bu felsefeyi de *Yeni Fikir* mecmuası aracılığı ile tanıtmaya çalışırlar.

Naci Fikret ve Namdar Rahmi yeni bir sistemi tanıtıyor olmanın getirdiği zorluk ve her varlığı enerjiye indirmenin getirisi ile yazılarında sıklıkla tekrara düşerler. Mayer ve Carnot kanunları, monist sistem, felsefi gelişmenin metafizikten uzaklaşma yolunda olması gibi konular sık sık ele alınmıştır (Muşta, 1990: 43).

Namdar Rahmi, beynin en yüksek nöronlarındaki enerji boşalmasının insanda büyük bir haz meydana getirdiğini ve bunun ilim heyecanı olduğunu söyler. Aynı şekilde zihnin meydana getirdiği hüküm ve mefhumlar da enerjinin birikmesi ve boşalması ile açıklanabilir. Meçhuller sebebiyle enerji biriktiren zihin bunu bir sonuç elde ederek boşaltır. Sezgi de hüküm gibi bir beyin faaliyetidir (Muşta, 1990: 45-47). Yani yine enerji, enerjiye dönüşmüş ve enerji yok olmamıştır.

Enerjetizme göre ilim her şeyi çözecek, açıklayacak ve her problemi sonuçlandıracaktır. Böylece metafizik alanlar da ilim ile çözülecek ve fen sahası genişleyecektir. Zekâ problemi olmayan her insan zaten filozoftur. Zira enerji sayesinde zaten farklı kuvvetlerde de olsa bir düşünceye sahiptir. Filozoflar da bilim insanları gibi hakikatlere ulaşma yolundadırlar (Muşta, 1990: 49-50).

Enerjetizme göre tüm varlıklar bir olmakla beraber görüntüleri farklıdır. Tüm varlık zaten enerjidir ve her biri enerjinin farklı tenezzülüdür. Freud'un ruh bilim araştırmalarını çok mühim bulan Konya Enerjetizm Felsefe Okulu, onun araştırmalarının sonuçlarına da değinir ve enerjetizmi bu araştırmalara da uygular. Freud'a göre fobiler, nevroz, sıkıntılar, rüyalar vb. hepsi birikmiş ve hareketlenmiş cinsel arzudan kaynaklıdır. Davranışlarımız da bu cinsi arzu ve ızdırapların hâkimiyetindedir. Bu durumda yine insan davranışlarını kimyevi salgılar yönetmektedir. Yani ruh da bu sebeple bir enerjidir ve enerjinin özel bir şeklidir (Muşta, 1990: 49-53).

Mecmuada da yer yer değinilen enerjetizme dair bir başka husus da cinsiyettir. Kadın ve erkeğin farklı enerji seviyelerinde olduğu savunulur. İnsanda yer alan cinsel organlarda zamanla meydana gelen enerji birikiminin atılması üremeye sebebiyet verir. Yani cinsel organlar sadece insanda değil tüm varlıklarda enerjinin atımı ile üremeyi sağlayıcı değil, belki de beslenmenin sonucu açığa çıkan enerjinin atımı için mekanik bir yoldur (Muşta, 1990: 89). Bir erkekle kadının birlikteliği, erkeğin kadınla üremeyi sağlamak istemesinden ibaret değildir. Burada asıl olan kadın ile erkeğin enerjilerinin atımıdır. İki cinsiyet arasındaki fark enerji seviyeleridir ve bir erkeği bir kadına yönelten asıl şey kadının enerji seviyesinin erkeğin enerji seviyesinden düşük olmasıdır (Muşta, 1990: 91).

Muşta, Naci Fikret'in pragmatizmi eleştirdiği bir yazısından bahsederken felsefe anlayışını şu şekilde açıkladığını belirtir:

“Naci Fikret'e göre felsefe hayat ve evrene ait teorilerin toplamıdır. Bir yandan evrim kanununa göre zihin güçleri gelişirken, bir yandan da süredurum (inertie) ilkesi hüküm sürmektedir. Cisimler hareketen sükûna geçebilmek için bir dış kuvvet işe karışmalıdır. Cisimlerde görülen bu kanun fizyolojik, ruhi ve içtimai olaylarda da kendini gösterir. Dış kuvvetin şiddeti ne kadar çoksa 'süredurum'dan doğan direnç de o nisbete azalacağı gibi, beyin faaliyeti şiddetli olan varlıklarda da yine kökü bu olaya dayanan muhafazakârlığın o nisbette çabuk yenildiği görülür. Bizi sabitlik ve tembelliğin dar sınırlarından çıkarıp tabiatın bilinmezliklerine doğru sevk eden şey sırf beynimizin çalışmasıdır.

Öyleyse insanlığın gayesi, adi menfaat değil, evrim ve bunun gerektirdiği fikrî harekettir.” (Muşta, 1990: 59)

Buradan anlaşılacağı üzere Naci Fikret’in öncelikli değeri ve kabulü ilim ve buna bağlı olarak gelişen düşüncedir. Naci Fikret olduğu gibi *Yeni Fikir* mecmuasının da en önemli alanı felsefedir. Mecmuanın tüm içeriği felsefeden beslenir ve bu felsefe de ilme bağlıdır. Ne var ki Einstein’ın izafiyet teorisi ve bu felsefenin beslendiği ana kaynaklardan olan Carnot prensibinin buhar kazanı içinde geçerli olsa da açık alanda geçerli olamayacağı kanıtlandığı için bu felsefe de tamamen çürütülmüştür (Muşta, 1990: 71).

3.2.3.2. Psikoloji

İlme önem verdiğini sıklıkla beyan eden *Yeni Fikir* mecmuasında yer alan makalelerden bir kısmı da psikoloji ile alakalı makalelerdir. Muhammed Naci, Ali Ragıp ve Naci Fikret tarafından kaleme alınan bu makaleler; “Anormallerin Rûhiyyâtı”, “Seciyye Tahlilleri: İnat”, “Enerjetizme Nazaran Rûhiyyât” ve “Musahabe: Garp’ta Rûhiyyât Cereyanları” adlı makalelerdir. Bu makalelerde, “anormal” olarak kişilerde görülen fiziksel semptomlardan onların tavırlarına ve onlara nasıl davranmak gerektiğine; “inat” kavramının tanımına, irade ile bağlantısına ve “inatçı” kişilerin özellikleri ile onlara nasıl davranmak gerektiğine; ruh bilimine enerjetizm açısından yaklaşmaya ve ruhiyat ile ilgili düzenlenmiş kongrelerin gündemlerine kadar çok çeşitli bilgilere ulaşmak mümkündür.

Namdar Rahmi “Enertejik Rûhiyyât” adlı makalesinde insanın fizyolojik ve psikolojik tüm yönlerinin enerjiye indirgenebileceğini ve atomdan insana her varlıkta benzerlik olduğunu ancak küçük yapıdan büyük yapıya gidildikçe karmaşıklaştığını savunur.

“Enerjinin muvâzenenin te’sisi, kudreti edhâr ile hayâtî fa’âliyyetler esnâsında mütehasıl zâiy’âtı telâkki eden ‘temsîl’ hâdisesi sâyesindedir. Bu kudret-i mübâdilâtı; bir atomda, tek hücreli bir zî-hayâtta ne ise insanlarda da ‘aynı esâsı hâ’izdir. Yalnız bu mübâdilâtın te’mîn eden sebebler tenvî’ i’tibâriyle farklıdır. Ve mebâdla mekanizması sârkoddan insâna doğru gittikçe mu’ziliyet kesbeder.” (Nâmdâr Rahmî: 1928, S: 38)

Naci Fikret “Ahlâk ve Kudret” başlıklı makalesinde ruh diye bir şey olmadığını, bunun maddi bir şey olması gerektiğini söyler. Bunun yanı sıra ahlakî ve ruhî olarak adlandırılan şeylerin aslında maddi hadiselerle bağlı olduğunu belirtir.

“Bî-hayât ‘âlemle zî-hayât arasında mevcûdiyeti zannedilen ayrılık bu sûretle bertaraf olduktan sonra ‘uzvî ve hayâtî hâdiselerle rûhî ve ahlakî hâdiseler arasındaki farkı idâme etmek doğru olamazdı. Muhtelif hayvânlar arasında ve

bunlarla insân arasında, ve nihâyet muhtelif insân ‘ırkları, muhtelif kavimler arasında, ve daha sonra ‘aynı bir ferden muhtelif edvâr ve safahât hayâtîyesi arasında rûhî-ahlâkî nokta’i nazardan icrâ edilen mukâyeseli tedkîkler, şu hakîkatî meydâna koymuşlardır ki öyle bir “cevher”, bir “mâhiyet-i mahsûsa” bir “‘ayniyet” hâlinde bir “rûh” mevcûd değildir. Eğer böyle bir şey mevcûd olsaydı bunun azalib çoğalması, her mevcûdda ‘aynı derece ve kuvvette kendini göstermesi lâzım gelirdi. Hâlbûki tedkîk edilen bu muhtelif mevcûdât arasında nâmütenahi sûrette rûhî ve aklî ânât ve derecât vardır. Bu nihâyetsiz farkların menşe’i nedir? Bir “cevher-i ma’nevî” olan “rûh”un küçüklüğü ve büyüklüğü müdür? Böyle bir mütâla’anın ilimde yeri olamaz. O hâlde bu farklar, “rûhî” dediğimiz şekl-i fa’âliyeti tevlîd eden cevher-i ‘asabîden onun bünyesinden, hekemî-kimyevî tarz teşekkülünden, velhâsıl “madde”den ileri gelmektedir. “Rûhî” hâdiselerin “hayâtî” ve binnetîce “maddî” hâdiselerden başka bir şey olmadığını isbâta yarayacak delâ’il pek çoktur.” (Naci Fikret: 1927, S:22)

3.2.3.3. Sosyoloji

Enerjetizm felsefesi sosyal olayları da enerjetizm prensipleri ile ele almıştır. Ancak bunu yaparken sosyal olayları psikolojinin enerjetik değerlendirilişi ile açıklamaya çalışmışlardır. Böylece sosyal olaylar da enerjetizm felsefesi ile açıklanmıştır (Muşta, 1990: 105). Mecmuada sosyoloji üzerine fikir üretilen makalelerin yanı sıra toplumların yaşayışlarının anlatıldığı makaleler de yayınlanmıştır.

Namdar Rahmi lisan, sanat, edebiyat, din, ahlak, iktisat gibi müesseselerin aşağı ve adalı bir tepkinin durdurularak, yüksek ve beyne yönelik bir şekle dönüştürülmesinden vücut bulduğunu savunur (Muşta, 1990: 108). Diğer dünya ile alakalı fertler cemiyet içinde daima dünya ile ilgilenen fertlerin tepkileri ile karşılaşır ve bu karşı gelişleri amelî olarak aşamazlar. Bu sebeple de bu insanlar şair, kâhin, rahip, peygamber, âlim yahut filozof olur ve böylece totemi meydana getirirler. İşte bu sayede de cemiyet manevî bağlarla bağlanmış olur (Muşta, 1990: 109).

Yeni Fikir mecmuasında yayınlanan toplumların yaşayışlarını anlatan makaleler, Anadolu’da yaşamakta olan topluluklara dairdir. Bu topluluklar; Konya vilayetindeki Türkmenler, Antalya vilayetinde Yörüklerdir. Bu toplulukların gelenek, görenek, âdet, yaşayış biçimleri, insan ilişkileri, yemekleri, evlilik âdetleri ve sanatlarına dair detaylar verilir.

3.2.3.4. Pedagoji

Başta Namdar Rahmi olmak üzere *Yeni Fikir* mecmuası yazarlarının önemli bir kısmı öğretmendir. Bu sebeptendir ki mecmuada sıklıkla pedagoji ile alakalı makaleler yer alır. Mecmuada yer alan pedagoji ile alakalı yazılar Ali Kemali, Eyüp Hamdi, Ma'ârif Müdürü Celil, Muallim Refik, Osman Nuri ve Seyfettin tarafından yazılmıştır. Bu yazılar mesleki eğitim, öğretmenlerin eğitimi ve derslerde almaları gereken tutumlar, eğitimle alakalı çeşitli sistem ve metodlar, dünyadan eğitimcilik ile alakalı örnekler ve yenilikler, Montaigne gibi yazarların eğitime dair fikirleri, ders canlandırmaları, öğretmenlere derslerde nasıl davranmaları gerektiğine dair bilimsel metinler ve enerjetizme göre pedagoji olarak değerlendirilebilir.

Mecmuada yer alan “Amelî Mektep” ve “Amelî Mektebin Mübaşirleri” isimli makalelerde, mesleki eğitimin ve öğretmenliğin esaslarına değinilir. Mesleki eğitimde dikkat edilmesi gereken hususlar, mesleki eğitimi verecek olan muallimlerin nasıl bir eğitimden geçmesi gerektiği gibi konular bu makalelerin ana problemleridir.

“Cihân-ı Terbiye Hareketleri: Paul Oestreich”, “Garp'ta Terbiye Cereyânları: Amerika'da Terbiye Hayâtı”, “Terbiyede Hakîki Hürriyet”, “Manheim Sistemi”, “Vinetka Sistemi”, “Nasıl Bir Terbiyeye İhtiyâcımız Var?” “Montaigne'in Pedagojisi” gibi metinler genel eğitim politikaları ve eğitimcilikteki yeni teorilere dair makalelerdir. Bu makalelerde sınıfların seviyelere göre oluşturulması gerekliliği, okullarda dikkat edilmesi gereken hususlar gibi konulara değinilir.

“Teftiş Esnâsında Bir Ders” başlıklı hikâyeler tamamen pedagoji odaklıdır. Derse gelmeyen hocaların yerine derse giren bir muallimin öğrenciler ile diyaloglarına yer verilir. Bu diyaloglarda öğrenciye karşı takınılacak tutum, derslerin nasıl işlenmesi gerektiği gibi olgulara canlandırma yöntemi ile örnekler verilir.

Enerjetizme göre pedagoji ise insan psikolojisi ve fizyolojisinin enerjetizme göre değerlendirilme şekli kullanılarak açıklanır. Ancak enerjetizm belirli bir öğretim programı açıklamış değildir. Bu sebeple sadece öğrenmenin nasıl olduğuna dair teoriler vardır. Hareketsizlik insanda elem ve ızdıraba sebebiyet verir. Bu sebeple hareketsiz ve tembel çocuklar da biriken enerji ile ileride bir faaliyet ihtiyacı güdeceklerdir. İşte bu biriken enerji sayesinde kişiler buluş çağı sonrası şair, romancı, edip, tarihçi vb. olacak ve bundan

gurur duyacaklardır (Muşta, 1990: 105). Bu kişilerin terbiyesi aslında enerjetizmin meselesidir.

“Mürâhikin terbiyesi, her şeyden evvel “kudretin sevk ve idâresi” mes’elesidir. Bir seylâb, bir nehir iyi idâre olunmazsa etrâfı için tahrîbkâr bir ‘âmil olabilir; fakat birtakım kanallar açılmak, mecrâsına lâzım gelen vesa’it ve intizâm te’mîn edilmek sûretiyle bunlardan büyük istifâdeler elde etmek mümkündür. Her şey gibi, ahlâk ve terbiye de, son tahlilde, bir “kudretiyyât” mes’elesidir.” (Naci Fikret: 1928, S:35)

3.2.3.5. Tarih ve Arkeoloji

Mecmua içerisinde sıklıkla tarih ve arkeoloji ile alakalı makaleler görülmektedir. Bu makaleler postanın tarihi, Mukaddes Men Mabedi’nin tarihi, Augustus Kitabesi, Konya tarihi, Yunan mitolojisi, Sızma bölgesinin tarihi, Herodot’un anlatılarına göre eski medeniyetlerin tarihleri, Anadolu’da yaşamış medeniyetlerin tarihi, dinler tarihi gibi konulara ayrılabilir. Arkeoloji ile alakalı yazılara da yer verilmiş ve bu yazılarda Anadolu’da bulunan tarihî eserlere dair bilgiler yer almaktadır.

3.2.3.6. Tıp

Yeni Fikir mecmuasında enerjetizm felsefenin açıklanması amacıyla tıbbın kullanılmadığı ve yazının yegâne amacının tıbbi bilgi olduğu tek yazı Ali Kemali’nin yazmış olduğu “Sara” makalesidir. Bu makalede sara hastalığının sebepleri, semptomları ve sonuçları üzerine durulmuştur.

3.2.4. Edebiyat, Sanat ve Dil

3.2.4.1. Edebiyat ve Sanat

Yeni Fikir mecmuasında edebî değerlendirmeler ve araştırmalar ile sanat ile ilgili yazılar önemli bir yer tutar ancak her sayıda bu tip yazılar bulunmamaktadır. Bu yazılar ağırlıklı olarak sanatın mahiyeti, şiir, tasavvuf, mizah, halk edebiyatı ve etkilenilmiş yazarlar üzerinedir. Sanatın nasıl ortaya çıktığı ve sanatkârın kim olduğu, şairin kim olduğu ve kime şair dendiği, ilim ve şiir arasındaki ilişki, tasavvuf edebiyatına dair bilgiler ve

örnekler, halk şairlerine dair bilgiler ele alınan önemli konulardır ve yer yer mecmuada şiirlere de yer verilir.⁴

Namdar Rahmi, sanatkârın bedii haz ve heyecanını çocukluk ve gençlikteki inkişaf ve yaratılış hazlarına benzetir. Çocukluk ve gençlikte enerjiyle onun düşme çukuru arasındaki farkın en yüksek derecede olması yüksek bir gerginlik sağlamıştır. Sanatkâr daima bu heyecanı içinde yaşayan kişidir (Muşta, 1990: 128).

Namdar Rahmi'ye göre, her türlü sanat olayı aslında enerjinin tahliye yollarından birisidir. Bu tahliye ediş, birisinde meydana gelirse o kişi de sanatkâr olmuş olur. Bu enerji de kişide gençlik yıllarında birikmeye başlar. “San’at ve Gençlik” adlı makalesinde bu görüşünü açıklar:

“İlk gençlik devri bu muhtelif şahsiyet tohumlarının intâş için galeyâna geldiği bir devirdir. Bu devir; rûyâ, hayâl, nûr ve şiir devridir. Bu ‘âlemde mâdde yoktur, çamur yoktur, sıklet yoktur; her şey esîrî birer mevcûdiyyettir. Genç, bi’z-zât hayâtın çamurlarında yuvarlanıp durduğu hâlde gönlü o esîrî ‘âlemedir. Orada bütün eşyâ karhî renklerle esrârlı bir şekilde örtülmüştür. Oradan ihtizâz edip geçen sesler tannân ve âhenkdâr birer nağme, birer mûsikîdir. Her şey şiir, her şey ilâhî bir hikmettir. Çünkü bu devir mestî ve şegaf devridir. Ve ferdin mâddesiyle kudreti arasında nihâyetsiz bir nisbetsizlik vardır. Tuğyân-ı kudreti bütün mevcûdiyetiyle ferdi hayâl ve esrâr ‘âlemlerinde uçuracak kadar coşgûndur. Ve bu “diyonzien” ‘âlem rengârenk perilerle doludur. Â’sâbından fışkıran kudretin sekri içinde yaşayan genç dâ’imâ bunlarla münâsebettedir. Her birine karşı ayrı ayrı mütehassistir. Ve her biri karşısında başka başka titreyişleri vardır.” (Nâmîdâr Rahmî: 1927; S:27)

Bahsedilen enerjinin boşalma şekli, kişinin sanatının şeklini belirleyecektir. Örneğin mizah kabiliyeti sadece enerji seviyeleri çok yüksek kişilerde görülebilir bir şeydir (Muşta, 1990; 129).

“Kudretleri mahdûd olan veyâ kendilerinde “hâlât-ı te’siriyye” husûle gelmeyen tevâzünü =statique insânlarda hiçbir ‘amel-i dimâğî husûle gelmez. Bunlar basît ve sâfil ferdlerdir. Mizâh kâbiliyyeti de ancak kudretleri taşkın, rûhları müte’âllî insânlarda daha yüksek bir derecede mevcûd olması icâb eder. Fi-l-hakîka ‘avâm arasında da pek şakacı kimseler vardır ki bunlarda da bi-n-nisbe rûhî bir tefavvuk, bir kudret taşkınlığı mevcûddur. Şu kadar ki bu taşkınlık, ancak içinde yaşadığı zümrenin ilhâm ettiği mevzû’dan, çizdiği çemberden hârice çıkamaz. Bununla birâber, her yüksek zekânın, her müte’âllî rûhun mutlakâ mizâhcı olması icâb

⁴ Mecmuada yer alan “Teftiş Esnâsında Bir Ders” başlıklı dizi hikâye olmasına rağmen tamamen pedagoji odaklı ve ders canlandırması olduğundan edebî olarak ele alınmamış ve “Pedagoji” bölümünde irdelenmiştir.

etmez. Ba'zı kimseler vardır ki taşan ve dalgalanan kudret-i 'asabiyyelerini tekâmülün daha feyyâz, daha hakîkî vâdilerine sevk edebilirler. Bunlar münfa'il bir sûrette mizâhın en müte'âllî aksânı idrâke, hem de tamâmen idrâke müsta'iddirler ve ancak bu müte'âllî mizâhdan zevk alırlar. Çünkü o, ancak kendilerinin idrâk edebilecekleri yüksek bir hakîkatin ifâdesidir. Fakat kendilerinin mizâh vâdisinde ayrıca fa'âliyyet göstermelerine mizâcları ve arzûları müsâ'id değildir." (Nâmdâr Rahmî, 1925, S:10)

Kazım Nami'nin kaleme aldığı bizde şair olmadığına dair kanaatlerin yer aldığı "Bizde Niçin Şair Yok?" başlıklı makale şiir konusunda dikkat çekicidir. İstanbul yahut yerel yayınlarda gerçek şiire rastlanmadığından bahsedilir ve her alanda olduğu gibi şiir alanında da bir buhran yaşanmakta olduğu belirtilip çeşitli eleştirilerde bulunulur.

"Acaba bizde şâirlik isti'dâdı mı yok? Hayır? Lakin şâir olmak için is'tidâd kâfi midir? Akan bir su araziye sulamaya, inbât kuvvetini artırmaya, türbin makineleri gibi işletmeğe, 'umrân yaratmağa musta'iddiz. Ne fâ'ide o su ezelden beri akıp gidiyor, bütün o kuvvetleri heder oluyor. Biz de nice anadan doğma şâir nâmzedleri var; şiir nâmzede bir çok şeyler karalıyorlar; fakat ortada ne şiir var, ne de şâir!" (Kâzım Nâmi, 1925, S: 10)

Yazının devamında şair nasıl olmalıdır sorusunun yanıtı verilmeye çalışılırken öncelikle bir şairin âlim olması gerekliliği üzerinde durulur.

"Şâir, 'âlim de olmalıdır, demiyorum; hakîki 'âlimler, feylosoflar ekseriyâ şâirdirler; şiirleri, ne 'arûz, ne hece veznine tâbi' değildir, fakat büyük günû hakîkatin tercümânıdır. Bizde ne 'âlim, ne de feylosof bulunmadığı için şâir de yoktur." (Kâzım Nâmi, 1925, S: 10)

Bir başka mühim makale Namdar Rahmi'nin "Şiir ve Felsefe: San'at" başlıklı yazısıdır. Namdar Rahmi sanatı enerjetizm felsefesi ile açıklar. Ona göre sanat, insan vücudunda birikmiş enerjinin (kudretin) akmasıdır. Ne var ki bu kişiyi sanatkâr yapsa da her eseri sanat yapmaz. Ancak Namdar Rahmi'ye göre bu akış aşktır.

"Bu akışa ('aşk) derler; bunun diğer 'ale'l-ade cereyânlardan farkı şudur ki bunda "kudret" kollara, ayaklara, tâlî şu'belere ayırmaz, zaîf ve hakîr ırmaklar gibi sızıp ga'ib olmaz: kendisine kazdığı derin muzlim bir mecrâdan mest ü şeydâ uğuldayarak, gümbürdeyerek çağlar.

Bu çağlayışın hayât için, insâniyet için, bi'z-zât ferdin kendisi için hiçbir hedefi, hiçbir gâyesi yoktur. Ve yegâne kıymeti bu gâyesizliğindedir. O; boşalmak ihtiyâkında olan bir kudretidir. İşte bu kadar." (Nâmdâr Rahmî, 1926, S:14)

Makalede bahsedilen konuyu örnekleme amacıyla Fuzuli ve Nefi'den örneklerle aşk anlatılır. Namdar Rahmi'ye göre kişi aşka ulaşmak ve sanatkâr olabilmek için menfaatten uzak olmalıdır. Sanatkârın en büyüğü ise ilahtır. İlah ise felsefedir.

“Fakat san’atkârların en büyüğü kimdir? Bu, ne ma’sûm bir tebessümü bir dudakta yaratıp ’asırlara terk eden bir ressam; ne rûhun elfâz ve kelimâta esîr olmayan derin duygularını bestelerinde veya nağmelerinde hapseden bir mûsîkîşinâs; ne zamânın şâhikalarına tırmanıp uzak âtilere bakacak abideler halk eden bir mi’mar... ilhdir.

Evet, san’atkâr olmak haysiyetiyle bunların hepsi de büyük, hepsi de yetişilmez birer nîm-ma’bûttur. Fakat fikrimce bunların hepsinden büyük olan san’atkâr: “Nirvana” tahtından bir ‘adese-i hîçi altında hâdisâtı temâşâ eden ve sırf coşkun kudreti onun da bunları oyuncak yaparak dağıtıp yeniden yapmakla kendini avutan insândır. Ve san’atkârın en derîni, en bülent ve en vâ’sî de “felsefe”dir.” (Nâmdâr Rahmî, 1926, S:14)

Naci Fikret de “İlim ve Şiir” başlıklı makalesinde ilim ve şiir arasındaki bağlantı olup olmadığına dair tartışmaların var olduğunu belirtir ve ilimsiz şiir olmayacağına değinir. Ancak bu ilim, daha çok psikoloji ile alakalıdır. Geçmişte yaşanmış ve öğrenilmiş şeyler bilinç dışına yerleşir ve sanatkâr şiiri oluşturmaya vakıf olur.

“O hâlde “ilim”in “şiir”e müfîd olabilmesi için onun “şu’ûrî” bir hâlde kalmayıp “gayr-ı şu’ûrî”ye geçmesi iktizâ eder. Gustave Le Bon’un “terbiye” hakkındaki fikrini biz de bu suretle “ilim” ve “şiir” meselesine tatbik etmiş oluyoruz. Malumatımız, gayr-ı şuûrîye ve bu sûretle kökleri benliğimizin derinliklerinde gömülü bulunan hissiyât mıntikasına intikâl etmedikçe şiiriyet iktisâb edemezler.” (Naci Fikret, 1927, S:24)

Mecmuada yer alan şiirler ağırlıklı olarak hece ölçüsü ile yazılmış lirik şiirlerdir. Yer yer eğitim vermeyi amaçlayan yahut toplumsal olaylara değinen şiirler de bulunmaktadır. Eğitim vermeyi amaçlayan şiirlerden bir tanesi kadının nasıl olması, nelere dikkat etmesi gerektiğine ve kadınlar için ilmin ne derece önemli olduğuna dair Ermenekli Hasan Reşit’in *Yeni Fikir* mecmuasının onuncu sayısında yer alan “Şâirin Nasîhati” üst başlıklı “Hânımlar İçin İlimin Kıymeti” isimli şiirdir. Bu şiirde kadın ve erkeğin farklı fakat hak ve hürmet için eşit seviyede olduğu vurgulanır. Kadınların da ilim ile tanışması gerektiği buna ihtiyaçları olduğu ve buna karşı çıkanların cahil olarak nitelendirilebileceği vurgusu yapılır.

...

Kadın, erkek iki sınıf insândır;

Hak hürmetçe fakat siyyândır;
 İlme muhtâc hanımlar, beyler;
 Yaşamaz bilgisiz efrâd-ı beşer.
 Bilgi lâzım kız için erkek için
 Şanlı, şen bir yaşayış görmek için.
 Olmayan ma'rifete bî-gâne
 Cehle lâıyk mı görür nisvâna.
 “İlim ve fen kızlara lâzım mı?” diyen!
 Ne cehâlet! Bu nasıl halt etmek!
 Öyle söz söyleme git ey câhil!
 Kadın efrâd-ı beşerden mi değil!”

...

(Ermenekli Hasan Rüşdî: 1925, S:10)

Yeni Fikir mecmuasında “Nefes” ismi ile yazılmış Hasan Tahsin, Y.Y., A.R. Atabeyli Naci imzalı altı şiir bulunmaktadır. Bu şiirlerden yedinci sayıda yer alan Y.Y. imzalı şiir yaratıcıya isyan ederek başlaması ve yaratıcıyı sorgulaması ile diğerlerinden daha farklı bir duruş sergilemektedir. Şairin tanrının varlığını farklı cisimlere benzeterek düşünürken tanrının mizacını, şeklini ve uzuvlarının var olup olmadığını da sorguladığı şiirdir. Şiirin, ana duygusunu vermek adına, ilk iki kıtası ve son kıtası şu şekildedir:

Senelerce kovaladım
 Usanmadım seni Tanrı,
 Fezâ’ kazan, kafam kepçe
 Bulamadım seni Tanrı;
 *
 Yeryüzünde aramadım
 Büyük sandım inan Tanrı

Dünyâ sana pek dar derken

Bir damlaya sığan Tanrı!

...

Bildim senin iç yüzünü

Şimdi ettim minnet Tanrı

Dünya bana fazla bile

Senin olsun cennet Tanrı!

(Y.Y., 1925, S:17)

Yeni Fikir mecmuasında edebiyata dair diğer bir önemli husus ise halk edebiyatı ve tasavvuf edebiyatına değinilmesidir. Halkiyat biliminin temellerine değinilir; halk edebiyatından Karacaoğlan, Surûrî, Abdal Musa, Âşık Hasan'ın hayatlarına dair bilgiler verilir; bu şairlerin ve Koloğlu'nun şiirlerinden örnekler yayınlanır; Bektaşî edebiyatı üzerine ayrıca durulur.

“Yeni Fikir’in Prensipleri” isimli makalesinde Naci Fikret halkiyat hakkındaki yazıları yayınlacaklarını duyurur ve bu konuya neden ehemmiyetle eğildiklerine dair çeşitli sebepler öne sürer.

“Bir taraftan harsın bu vechi ile: ya’ni ‘atıkiyyât, bedî’iyyât ve târîh-i edyân ile mümtezic kısmıyla uğraşırken diğer taraftan “edebî” harsa lâıyk olduğu kıymet ehemmiyeti vereceğiz.

Her millette ve hasseten Türk kavminde: dededen, babadan evlâd ve ihlâfa intikâl edegelmiş birtakım lejandlar, masallar, efsâneler, şarkılar, destânlar, darb-ı meseller ve hikemî sözler vardır; içlerinde ba’zıları vakâyî’ ve hâdisâtın her zamân mazhar-ı te’yîdi olmuş kıymetli hakikatler taşıyan bu menkûlâtın kısm-ı â’zamında görülen zâhirî ve sathî ehemmiyetsizliğe rağmen bi’l-vâsıta pek derin ve ince ma’nâları ihtivâ eden bu kabîl-i mevrûsât-ı millîyenin tesbît ve teşhîri için sahifelerimiz açıktır. Harsın mücessem numûneleri müzelerde teşhîr olunduğu gibi böyle edebî enmûzecele de ancak mecmû’alarda ‘arz olunabilir. Bu efsâneler, bu masal ve destânlar, ne kadar sade ve ale’l-âde şeyler gibi görünseler de fakat ihtivâ ettikleri fikirlerin isâbet-i mantikiyyeleriyle değil, belki daha ziyâde, uzun ‘asırlardan beri kendilerini yaşatmış olan bir kavmin dinî, âhlâkî, felsefî, fikrî, hayâtî, bedî’î görüş ve duyuşlarına, telakkî ve kanâ’atlerine, zihniyyetine, zevk ve temâyüllâtına, usûl ve ‘âdâtına.. ve’l-hâsıl rûhiyyât ve ictimâ’yâtına tercümân olmak ‘itibâriyledir ki kıymetlidirler. İngilizce [Folklore] ya’ni “halkiyyât” kelimesiyle hülâsa edilen bütün bu şeyler, tekâmîl-i garb memleketlerinde başlı başına birtakım tedkîkât ve

iştigâlâtın mevzû'u olmuş ve bu husûsta birçok eserler vücûda getirilmiştir.” (Naci Fikret, 1925, S:12)

Tasavvuf edebiyatına dair en dikkat çekici makale Saadettin Nüzhet tarafından kaleme alınan “Şarkta Tasavvuf ve Edebiyat: Fahreddin Irakî ve ‘Aşk Hakkındaki Telakkileri” isimli, 21 ve 22. sayılarda yer alan iki bölümden oluşan makaledir. Bu makalede Fahreddin Irakî’nin hayatına değinilir ve edebiyatımız için önemli bir isim olduğu vurgulanır.

Yeni Fikir mecmuasında edebiyat ve sanata dair bir önemli husus da Ayaşlı Şakir’in “Düşündüm” isimli uzun şiirinin bölümlere ayrılarak şiire muhtelif sayılarda yer verilmesidir. Zira Naci Fikret Ayaşlı Şakir’den oldukça etkilenmiştir ve *Yeni Fikir*’in 4. sayısındaki “Dehâ ve Cinnet” başlıklı yazısında Ayaşlı Şakir’in hayatını tahlil eder. Ayaşlı Şakir ile Naci Fikret’in felsefeleri zıt da olsa Naci Fikret onda kendi enerjetik psikoloji anlayışının deha örneğini görmektedir. Şiir Naci Fikret’e göre serapa materyalizme karşı kaleme alınmış bir reddiyeden ibarettir (Muşta, 1990: 22).

Bu verilerden çıkarılabilecek sonuç mecmuanın ilmî bir mecmua olmasının yanı sıra edebiyat ve sanatla da alakadar olduğudur. İnandıkları felsefe sınırları içerisinde sanatı ve edebiyatı ele almış, edebî metinler üretmiş ve üretilmiş eserlerle eser sahiplerini değerlendirmişlerdir.

3.2.4.2. Dil

Yeni Fikir mecmuasında dilde sadeleşme tartışmalarına binaen yazılar da yayınlanmıştır. Bunlar arasında en önemlisi Ahmed Necâti imzalı 1 – 5, 7 – 8. sayılarda yer alan “Lisâniyyât: Özdil” başlıklı yazı dizisidir. Ahmed Necâti, Türk dilinin çok zengin olmasa bile fakir telakki edilmeyecek bir dil olduğunu belirterek Konya ve çevresinde halk arasında kullanılan kelimeleri derlemiştir. Bunu da yazı dizisinin başında şu sözlerle belirtmiştir.

“Başka lisânlara, meselâ ‘Arapçaya nisbetle Türkçenin fakîr ve mahdûd bir lisân olduğu hakkında bir kanâ’at vardır. Bu zann, muhtâc-ı tashîhdir. Türkçe, kelimât i’tibâriyle en zengîn ‘addolunan lehcelerden olmasa bile fakîr telakkî olunacak kadar da dar ve mahdûd değildir. Ba’zı lisânların meselâ ‘Arapçanın o ifrâta vardırılan ‘azamet ve vüs’ati hakîkî olmaktan ziyâde zâhirîdir. Meselâ ‘Arapçada (arslan)ı ifâde etmek için bilmem kaç yüz, deve için, çâdır için, çöl için, taş ve kum için, ve-l-hâsıl basît ve mahdûd bir hayât-ı râ’iyâyâ emrâr etmekte olan bedevî bir kavmin her gün görüp durduğu birtakım mahdûd ve basît eşyâ ve hâdisât için yığın yığın kelimeler vardır. Bunda ‘Arapları ciddî sûrette meşgûl edecek muhtelif,

mütenevvi' ve mürekkeb hâdisâtın nedreti kadar 'Arapların lâ-yu'add velâ yuhsâ kabâi'l ve 'aşâi're inkisâm etmiş olmasının da büyük bir hissesi vardır. Yekdiğeriyle çok def'a rakîb ve muhâsım bir vaz'iyette kalan bu kabâ'il arasında şîve farkı kadar mahallî ve mevzu'ı lehce farklarının da zuhûr etmesi tabî'idir. Şimdi 'Arapçayı bu lüzûmsuz ve fazla kelimelerden tathîr ve tecrîd edecek olursak üçte bir derecesinde küçüldüğünü göreceğiz. Demek ki 'Arapçadaki zenginlik hakîkî değil, zâhirîdir. Hâlbûki 'Arapça, ihtivâ ettiği kelimeler, 'asırlardan beri kemâl-i ihtimâm ve i'tinâ ile zabt ve hafz olunmuş bir lisândır. Eğer 'Arapça bu gibi i'tinâlara mazhar olacağı yerde "özdil"imizin şimdi içinde bulunduğu vaz'iyyette bulunsaydı üçte bir nisbetinde değil, belki onda bir nisbetinde küçülecek, ufalmış bulunacaktı." (Ahmed Necâti, 1925, S:1)

Ahmed Necâti bu sözlerden sonra Konya'da kullanılmakta olan Öz Türkçe olduğunu savunduğu kelimeleri anlamları ile verir ve Türkçe sözlüğümüze az da olsa katkı sağlama amacını gerçekleştirmeye çalışır.

Naci Fikret "Lisâniyyât: Dilimize 'Âid Yeni ve Mühim Hakîkatler" başlıklı makalesinde "filoloji" ilmini tanıtır. Ardından filoloji ilminin de dili açıklamada yetersiz olduğunu belirterek dili enerjetizm ile açıklar.

"Hakkı Nezîhî Bey, kelimeleri [harf]lere ve bu sûretle [ses]lere ircâ' ile berâber, nasıl ki kimyânın mevzû'nu teşkîl eden basît cisimlerin atom ve molekülleleri arasında mütekâbil bir "alâka'i kimyeviyye = affinité" mevcûd ise tıpkı onlar gibi, lisâniyyâtın mevzû'nu teşkîl etmesi icâb eden bu basît harfler [ses]ler arasında da 'aynı sûrette mütekâbil bir 'alâka ve tecâzüb bulunduğunu söylemekle hem "lisânın menşe'i" mes'ele-i mu'azalasına müsbet ve metîn çare-i hâl bulmuş, hem de bu sûretle bizim monist olan "enerjetizm" felsefemize hak kazandırmış oluyor. Zîrâ bir lisânı teşkîl eden kelimeleri (sesler)e ircâ' etmek demek o lisânın 'anâsırını [kudret]e ircâ' etmek demektir. Çünkü bize göre, kimyânın mevzû'nu teşkîl eden muhtelif atomlar arasındaki 'alâka-i kimyeviyye, esrârengiz ve mâfevk el-tab'iyye bir hâdise değil, belki -Carnott prensibi mûcibince- muhtelif kesâfet ve tevettüre mâlik kudret miksefe arasında mevcûd tefâzuldan mütevellid ale'l-âde bir cereyândır. Nitekim "tefâzul"; "tevâzün"e müntehî olur olmaz "cereyân"da kısılır, ba'zı imtizâc-ı kimyevî nihâyet bulmuş olur. Şu hâlde nasıl kimtânın 'anâsırı bu sûretle "kudretiyyât prensiblerin ircâ' olunmuş bulunuyorsa lisânın erkânı teşkîl eden sesler de 'aynı sûrette kudretiyyâtın sînesinde aramak iktizâ eder. Her "ses", 'âlem-i hâricîden gelen "te'sîrât"a 'uzviyyetimizde müdhir "kudret"in bir "aks-ı te'sîr"i bir "cevâb"ıdır, ve bu mukâbil cevâb ile hâricîden gelen te'sîr arasında bir nevi "mu'âdelet" vardır ya'ni her te'sîrin beklediği bir cevâb olacak ve şu hâlde verilen cevâbdan, gelen te'sîrin tabî'at ve mâhiyyeti anlamak mümkün bulunacaktır. Ve bize göre lisânın menşe'yle mihânikit teşekkülü bundan 'ibârettir." (Naci Fikret, 1926, S:23)

3.2.4.3. Biyografi

Yeni Fikir mecmuasında Namdar Rahmi ve Naci Fikret'in etkilenmiş oldukları yazar ve düşünürler olan Jean Marie Guyau, Lamarck, Herbert Spencer, Muhiddin Abdal ve

Ibsen'in biyografilerinin yanı sıra Naci Fikret'in yazdığı Namdar Rahmi biyografisi de bulunmaktadır. Bunlardan en detaylı olanı ise Jean Marie Guyau hakkında olan yazıdır.

3.2.4.4. Gezi Yazısı

Yeni Fikir mecmuası Cl. Muart gibi yabancı yazarların ve Abdulgaffar, Kazım Nami, M. Ferit ve Naci Fikret'in gezi yazılarını barındırmaktadır. Bu yazıların çoğu Konya ve çevresine dairdir.

3.2.4.5. Çeviri

Mecmuada özellikle enerjetizm felsefesine inanmış yahut realist yazarların; Sör Vilyım Ramzey (Sir William Ramsay), Dabır M. Robinson, Emil Pereir, Cl. Huart, Henri Dururi (Henry Drury) yazılarının tercümelerine de yer verilmiştir. Bu çeviriler arkeoloji, gezi, felsefe ve tarih makaleleri ile bir hikâyeden ibarettir. Bu yazılar “Mukaddes Men Mabedi”, “Sızma’da Kable’t-tevârih Bir Mevkiin Keşfi”, “Hakîm-i Kadîmden Asrî Vatandaş” (3 parça olarak tefrika edilmiştir.) makaleleri ve “İlâhların Gecesi” isimli hikâyedir.

3.2.5. Diğer

3.2.5.1. İlanlar

Yayınlanmış ilanlar genellikle dergiye destek olanlara teşekkür yazıları olmakla beraber; gerçekleştirilecek konferans ve toplantıları haber veren, yayın hayatına atılacak yahut yeni atılmış dergileri duyurma amaçlı yazılardır.

3.3. Yazar Kadrosu

Yeni Fikir mecmuasının kurucuları daha önce de belirttiğimiz gibi Naci Fikret ve Namdar Rahmi'dir. Bu iki isim dışında sürekli yazan yazar sayısı oldukça azdır. Mecmuada yazısı yayınlanan yazarlar; Naci Fikret (Baştak), Namdar Rahmi (Karatay), Maarif Müdürü Celil, Ahmet Necati, Said Nihan, Y.Y., Sadrettin Rahmi, M. Zeki, Ahmet Tevhid, Fahri Behiç, Atabeyli Naci, Yalvaçlı Ali Ragıp, Kemal Ferdi, Cevat Kazım, A.R., Seyfettin, Mustafa Şekip (Tunç), Naim Hazım, Kazım Nami (Duru), Hasan Reşit, R.A., Osman Nuri, Ali Kemali, Fahreddin Kerem, Hasan Rüştü, Saadettin, Azmiye, Hüseyin Rahmi, Hayreddin

İlhan, Hadi Tuğrul, Tevfik Nevzat, Muhammed Naci, Azer, Saadettin Nüzhet (Ergünç), Muzaffer Hamit, Muhammed Nuri, Raşit Arif, Ahmed Rıza, Muhammed Sabri, Celile Nizamettin, Zeki, Tevfik Macit, Said Nazif, Solakzâde Cemil Hamit, Eyüp Hamdi, Mustafa Hakkı, Nurettin Rüştü, Memduh Yavuz, Abdüllatif Nevzat (Ayasbeyoğlu), M. Mesut, Enver Hulusi.

Mecmuada aynı isimler yer yer farklı imzalarla yer almışlardır. Naci Fikret, N.F.; Maarif Müdürü Celil, Celil; Atabeyli Muallim Naci, Atabeyli Naci yahut Muallim Naci; Tevfik Nevzat, T. Nevzat imzalarını da kullanmışlardır. Bu çalışma, yazıların altındaki imza hangi şekilde ise o muhafaza edilerek hazırlanmıştır.

Mecmuada yazısı yayınlanan yazarlardan çoğu (Eyüp Hamdi, Ma'ârif Müdürü Celil, Namdar Rahmi, Atabeyli Muallim Naci, Muallim Refik, Hasan Rüştü, M. Zeki, Naim Hazım Efendi, Saadettin Nüzhet vd.) Konya ve çevre illerde muallimdirler. Mecmuada eğitimle alakalı bu kadar çok yazı olmasının ana sebebi de budur.

Bu kadar kalabalık yazar kadrosu olan bir mecmuada sadece neredeyse her sayıda yazısı bulunan iki isme değineceğiz.

3.3.1. Naci Fikret (Baştak) (1891 – 1948)

Yeni Fikir mecmuasının kurucusu olan Naci Fikret 1891 yılında Konya’da dünyaya gelmiştir. Eğitimli bir babaya sahip olan Naci Fikret ilk eğitimini de ondan alır (Muşta, 1990: 2). Konya Mülkiye İdâdisinde okurken son senesinde Halit Zeki, Cevdet Tahir ve Fuat Rıza ile beraber *Ufk-ı Ati* dergisini yayınlar (Muşta, 1990: 5). Edebiyat ve felsefeye yönelik çeşitli şeyler okur. Namdar Rahmi ile de gençlik yıllarında tanışır. Daha sonra Yalvaçlı Ali Ragıp ve Harputlu Mehmet Nuri ile tanışır. Böylece bu dört arkadaş sıklıkla felsefi ve edebî tartışmaları kendi aralarında yapar ve şiirler yazarlar (Muşta, 1990: 2; 4).

Uzun yıllar süren okumalardan sonra Naci Fikret “enerjetizm” felsefesini oldukça mantıklı bulur ve bu yolda ilerlemeye karar verir (Muşta, 1990: 7). Bu görüşü de insanlara yaymak ister. *Yeni Fikir* mecmuası da bu sebeple ortaya çıkar. Ancak derginin beklediği etkiyi göstermemesi üzerine bir süre sonra dergi kapanır. Yine Namdar Rahmi ile birlikte *Asie Mineur* dergisini çıkarmaya başlarlar. Ancak sadece bir sayı çıkarıldıktan sonra Namdar

Rahmi maariflikten atılır ve Bursa'ya tayin edilir. Bu olayın ardından Naci Fikret de İstanbul'a yerleşir ve büyük bir ümitsizlikle yaşamına devam eder (Muşta, 1990: 10).

Namdar Rahmi'nin aktardığına göre Naci Fikret kitaplarını ve hatta kitaplarının isimlerini dahi herkesten saklayan bir kişiliğe sahiptir. Namdar Rahmi onun kitaplarına ulaşmak ister zira Naci Fikret'in fikrî olgunluğunun sebebi kitaplarıdır. Bunun üzerine Namdar Rahmi Naci Fikret'ten intikam almak için büyük bir kütüphane oluşturmaya çalışır. Fakat Namdar Rahmi Konya'da aradığı kitapları bulamaz. İstanbul'dan da istediği kitapları gönderecek birini bulamaz. Ne var ki Naci Fikret'in İstanbul'dan kendisine kitap gönderen arkadaşları vardır ve bu arkadaşları Naci Fikret'in ne tür kitaplarla alakadar olduğunu bilmektedir (Karatay, 1952: 17,18,25).

Namdar Rahmi, Naci Fikret ile tanıştığı ve arkadaşlığını geliştirdiği dönemlerde rahatının kaçtığını söyler. Zira Naci Fikret'in derin bir ilmi vardır. İlgilendiği ilimler kimya, biyoloji, fizyoloji, tıp ve felsefedir. İlerleyen yıllarda bu ilimlere dinler tarihi ve arkeoloji de eklenir. Üstelik Naci Fikret çok hırslı ve bilgisini gösterme arzusunda olan biridir. Ancak Namdar Rahmi kendisini onun karşısında çok cılız ve bilgisiz hisseder (Karatay, 1952: 24,25).

Namdar Rahmi'nin aktardığı anılarında arkeoloji ve dinler tarihinden nefret eden bir arkadaşı vardır. Ancak arkadaşı daha sonra bu ilimlere çok bağlanır. Bu arkadaşı Muşta'nın fikrinde büyük ihtimalle Naci Fikret'tir (Muşta, 1990:9). Namdar Rahmi, bu olayı şu şekilde aktarmaktadır.

“Ben bugün bir arkeoloji ve din tarihi âlimi tanıyorum ki vaktiyle bu ilimlerden şiddetle nefret ediyordu, bu nefretini düşmanlık derecesine vardırmış hatta bu ilimleri müdafaa eden en samimi bir arkadaşıyla bile sırf bu yüzden araları açılmıştı. Tesadüf ona bu taassubunun cezasını çok güzel bir şekilde verdi ve onu bu ilimlerin mütehassısı yaptı:

Bir gün karşısına Küplülü bir güzel çıkardı. Bu zat ona vuruldu, Küplü hakkında araştırmalar yapmaya başladı, bu araştırmalardan o kadar heyecan duydu, o kadar zevk aldı ki artık Küplülü güzel gölgede kalıyordu. Nihayet o:

Leyla! Leyla! Derken mevlâyı buldu.

Hasılı ideal ruhî hayatımızda bir katalizör rolü ifa etmektedir.” (Karatay, 1952: 32,33)

Diğer yandan Namdar Rahmi, *Yeni Fikir*'in 14. sayısında yer alan “Şiir ve Felsefe: Sanat” başlıklı yazısında kişinin “Leyla”ya duyduğu aşk sonrası ilmi tanıyacağını, böylece gerçek

aşkı bulacağını anlatır. Yazısını “Ve sanatkârın en derini, en bülent ve en vasi de “felsefe”dir.” cümlesi ile bitirir. Namdar Rahmi’nin bu yazıyı Naci Fikret için kaleme almış olması da muhtemeldir.

Naci Fikret’in felsefi görüşüne en yakın edebiyat türü realizmdir. Bu sebeple Naci Fikret realist edebiyata önem verir, onun önemli temsilcilerini okur ve Türkiye’deki temsilcileri ile arkadaşlıklar kurmaya çalışır. Zira bu konularda görüşebileceği insanlara ihtiyaç duymaktadır. Bunun yanı sıra tarih, arkeoloji ve dinler tarihine de özel bir ilgi duymaktadır (Muşta, 1990: 9; 11).

Buhran döneminin ardından Naci Fikret önce İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi kâtipliğine ardından da Üniversite Kütüphanesi memurluğuna başlar. Hiç evlenmemiş olan ve evlenmeyi ilimle ilgilenmesine engel gören Naci Fikret, 5 Mayıs 1948 tarihinde bir kalp rahatsızlığı sonrası vefat eder (Muşta, 1990: 11).

Müstakil kitap olarak basılmış eseri; *Konya I*.

3.3.2. Namdar Rahmi (Karatay) (1896 – 1953)

Namdar Rahmi, 1896’da Kütahya’nın Çamlıca köyünde dünyaya gelir. Ailesi Konyalıdır. Konya Mülkiye İdadisinde okurken Naci Fikret ile tanışır ve arkadaş olurlar. Nietzsche’nin kudret iradesi ve eserleri onda büyük tesirlerde bulunur. Enerjetizm felsefesinin doğruluğuna inancı bu vesile ile gerçekleşir.

Mezuniyeti sonrası önce Afyon İdadisinde tarih ve coğrafya muallimi olarak çalışmaya başlar. Bu sırada Konya Hukuk Mektebi’nde de öğrenim görmektedir. Zayıflığı sebebiyle askerî görevler alamaz. Birinci Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı yıllarında da savaşa katılamayarak öğretmenlik görevini icra eder. 1925 yılında, henüz *Yeni Fikir* mecmuası yayınlanacakken Paris’e felsefe eğitimi almaya gönderilir (Dergâh Yayınları, 1982: C.5 191 ve Namdar Rahmi, 1928)⁵. *Yeni Fikir* ve *Milli Mecmua*’ya yazılarını bu şehirden mektup ile gönderir. 1928 yılında Türkiye’ye döner ve Konya Lisesinde öğretmenliğe başlar. Öğretmenliği çok seven ve bu meslekte her şeye rağmen devam etmek isteyen

---

⁵ Muammer G. Muşta’ya göre psikoloji eğitimi almaya gönderilmiştir. Ancak Namdar Rahmi, *Yeni Fikir* mecmuasının 39. sayısında yer alan “Felsefe Tahsili” başlıklı yazısında felsefe eğitimi için gönderildiğini söylemektedir.

Namdar Rahmi, yayınlanmasına izin verilmeyen bir dergiye bilmeden yazı göndermesi sonrası derginin sahibi sanılarak maarıften ihraç edilir. Hatta bu olay, Fransa'dan tüm kitaplarını getirtmeyi başardığı ve artık Konya'dan ayrılmayı hiç düşünmediği bir sırada gerçekleşir (Karatay, 1952: 9) Bundan sonra zor bir hayat yaşamaya başlar. Uzun uğraşlardan sonra tekrar öğretmenliğe döner ve Bursa'da yaşamaya başlar.

1932'de lise öğrencileri için küçük bir felsefe sözlüğü meydana getirir (*Felsefi Meslekler Vokabüleri*, 1932 Afyon.). Bu sözlük Harf Devrimi sonrası hazırlanan ilk felsefe sözlüğüdür (Birinci, 2012). Yine 1932 yılında, düzenlenen 1. Dil Kurultayı'na katılır. Dilde sadeleşme için çalışılması gerektiği ve hatta gerekirse zorla tasfiyenin de uygun olduğunu görüşünü dile getirir. Çeşitli çevrelerin takdirini toplar. Ancak sonraki kurultaylara Namdar Rahmi alınmaz. Namdar Rahmi kendisini terk edilmiş hisseder. Çevresindekilerin “yalancı” olduğuna inanır. Bu evreden sonra Namdar Rahmi felsefi meseleler konuşacak birilerini bulamaz ve kendini hicve verir. Taşlamaları *Akbaba* dergisinde yayımlanır. Hiciv şiirleri yazar ve ilerleyen yıllarda sadece bu yönü ile tanınır olur. Ancak bu şiirlerinde Namdar Rahmi felsefe ile boşa uğraştığını, ömrünü boşa harcadığını söyler. Özellikle “Geçti Bor'un Pazarı” ve “İşte Geldik Gidiyoruz Şen Olasın Halep Şehri” şiirlerinde net biçimde ifade eder.

1939 yılında evlenen Namdar Rahmi, bir süre de İstanbul'da öğretmenlik yapar. 1952'de emekli olur. Hayatının son yılında 3 kitabı yayımlanır. Sonuncusu en meşhuru olan hiciv şiirlerini barındıran *Geçti Bor'un Pazarı*'dır. 1953'te ise İzmir'de vefat eder. Cumhuriyet öncesinde yazdığı şiirleri hâlen toplanarak bir kitap hâline getirilmemiştir (Birinci, 2012).

Kitap okuma merakı sayesinde Naci Fikret dışında da mühim insanlar tanıdığını ve hayatında önemli olduklarını belirtmiştir. Bu insanlar Yalvaçlı Ali Ragıp, Rasim Haşmet, Hüseyin Kami, Mehmet Nuri, Mümtaz Bahri, Mehmet Muhlis'tir (Karatay, 1952: 68).

Namdar Rahmi, hayatı boyunca çalışmış, çabalamış birisidir. Özellikle *Kitaplarımın Hikâyesi* isimli kitabında edindiği kütüphanenin ve nasıl çalıştığının, okumaya nasıl bağlandığının hikâyesini anlatır. Bu anılarını aktardığı kitapta, aslında kitabının sonuç bölümünde yazdıklarının bir örneğini anlatmaktadır.

“Çocuk ve genç yontulmamış bir mermer blok gibi kendisinde birçok imkânları gizleyen bir hazinedir. Nasıl ki o mermer kütlesi bir Venüs, bir Antinoüs, bir Gladyatör, bir arslan, bir at heykeli veya bir sütun başlığı, bir kitabe, bir hamam

kurnası, bir helâ taşı olmak şansına aynı derecede maliktir. Tesadüfün rüzgârları onu filan heykeltıraşın eline teslim eder o da zamanın icaplarına göre filan şekilde onu ebedileştirir. Çocuk da içinde yaşadığı muhitin şartlarına tabi olarak taşıdığı istidatlardan birçoğunu bir tarafa bırakır, zamanın kudretli eli onu işleyerek muayyen bir kalıba sokar.” (Karatay, 1952: 99)

Müstakil kitap olarak basılmış eserleri; *Felsefî Meslekler Vokabüleri*, *Namık Kemal ve İdealizmi*, *Yazma Dersleri*, *Kitaplarımın Hikâyesi*, *Paris Mektupları*, *Geçti Bor'un Pazarı*.

3.4. Yeni Fikir Mecmuasının Kimlik Bilgileri

Çizelge 3.3. Sayı: 1 - 1 Kânûn-i Sâni 1341 [1 Ocak 1925]

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Görsel/ İlan/ Reklam
Nâcî Fikret	Yeni Fikir'in Gâyesi	1-4	Felsefe	Yazı
Nâcî Fikret	Kevnî ve Fikrî Tekâmül	4-8	Felsefe	Yazı
Ma'ârif Müdürü Celîl	Teftiş Esnâsında Bir Ders	8-11	Hikâye	Yazı
Nâcî Fikret	Harb Felsefesi	11-14	Felsefe	Yazı
Ahmed Necâti	Özdil	14-16	Dil	Yazı

Çizelge 3.4. Sayı: 2 - 15 Kânûn-i Sâni 1341 [15 Ocak 1925]

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Görsel/ İlân/ Reklam
Ma'ârif Müdürü Celil	Pedagoji: Teftiş Esnâsında Bir Ders	1-5	Hikâye	Yazı
Nâcî Fikret	Târîh ve Atıkiyyât: Târîh-i Kadimde Küçük Asya	6-14	Tarih	Yazı
Ahmed Necâti	Lisâniyyât: Özdil	15-16	Dil	Yazı

Çizelge 3.5. Sayı: 3 - 1 Şubat 1341 [1 Şubat 1925]

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Görsel/ İlân/ Reklam
Ma'ârif Müdürü Celil	Pedagoji: Teftiş Esnâsında Bir Ders	1-4	Hikâye	Yazı
Nâmdâr Rahmî	Felsefe: İnsân Makinesinin Mekaniği	5-9	Felsefe	Yazı
Nâcî Fikret	Târîh ve Tenkîd-i Felsefî: Hadsîyye Felsefesi	9-14	Felsefe	Yazı
Ahmed Necâti	Lisâniyyât: Özdil	14-15	Dil	Yazı
S'âid Nihân	Edebiyât: Yeni Anlayan Rûhlara!..	16	Deneme	Yazı
Nâcî Fikret	İctimâ'îyyât: Kadınların Mevkîi İctimâ'îsi	17-19	Felsefe	Yazı
Y.Y. (ى.ى.)	Nefes	20	Şiir	Yazı
Sadreddin Rahmî	Linguistik: Lisân Meselesi	20-21	Dil	Yazı
M. Zekî	Tatbîkât Dersi	22-24	Pedagoji	Yazı
Yeni Fikir	Teşekkür (Gazete ve Mecmû'a Refiklerimize)	24	İlân	Yazı

Çizelge 3.6. Sayı: 4 - 15 Şubat 1341 [15 Şubat 1925]

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Görsel/ İlân/ Reklam
Ahmed Tevhîd	Tedkîkât-ı Târîhiye: Posta	1-3	Tarih	Yazı
Nâcî Fikret	Rûhiyyât: Dehâ ve Cinnet -Ve: Merhûm Şâkir Efendi'ye-	4-12	Felsefe	Yazı
Ma'ârif Müdürü Celîl	Fikrî Terbiye: Teftîş Esnâsında Bir Ders	12-16	Hikâye	Yazı
Ayaşlı Şâkir	Felsefî Edebiyât: Düşündüm	17	Şiir	Yazı
Nâcî Fikret	Târîh ve Atıkiyyât: Târîh-i Kadimde Küçük Asya -2-	18-20	Tarih	Yazı
M. Zekî	Tatbîkât Dersi: Tahrîr Dersi Numûnesi	20-22	Pedagoji	Yazı
Ahmed Necâtî	Lisâniyyât: Özdil	23-24	Dil	Yazı

Çizelge 3.7. Sayı: 5 - 1 Mart 1341 [1 Mart 1925]

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Görsel/ İlan/ Reklam
Celîl	Fikrî Terbiye: Teftîş Esnâsında Bir Ders	1-4	Hikâye	Yazı
Nâcî Fikret	Felsefe: Bedî'îyyât ve Kudretiyyât	5-10	Felsefe	Yazı
Fahri Behîç	İlimlerin Felsefesi: Riyâziyyât	10-11	Felsefe	Yazı
Ayaşlı Şâkir	Şiir ve Fikir: Düşündüm	12	Şiir	Yazı
Atabeyli Nâcî	Yalvaç Târîhinde İmparator Augustus ve [Koloniya Kaysariya] ile, Antakya'ya 'Âid Augustus Kitâbesi	13-14	Tarih	Yazı
CL. Huart	İlmî Seyâhatler: Konya –Dönen Dervişler Şehri-	15-18	Gezi Yazısı	Yazı
Ahmed Necâti	Lisâniyyât: Özdil	19-20	Dil	Yazı
M. Zekî	Tatbikât Dersi: Tahrîr Dersi Numûnesi	21-24	Pedagoji	Yazı
Yalvaçlı Ali Ragıb	Rubâ'îyyât	24	Şiir	Yazı

Çizelge 3.8. Sayı: 6 - 1 Nisan 1341 [1 Nisan 1925]

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Görsel/ İlan/ Reklam
Nâmdâr Rahmî	Felsefe: Makine – İnsân	1-6	Felsefe	Yazı
Nâcî Fikret	Felsefe-i ‘Ulûm: Beşeriyât	6-12	Felsefe	Yazı
Atabeyli Nâcî	Yalvaç Târîhinde İmparator Augustus ve [Koloniya Kaysariya] ile, Antakya’ya ‘Âid Augustus Kitâbesi	12-16	Felsefe	Yazı
Kemâl Ferdî	Felsefî Düşünceler: Ölüm	16-17	Felsefe	Yazı
	Kârî’lerimize	17	İlan	Yazı
Ma’ârif Müdürü Celîl	Fikrî Terbiye [Tefîiş Esnâsında Bir Ders]	18-23	Hikâye	Yazı
N. F. (ن.ف.)	İctihâd -ve ‘Abdullah Cevdet Beğ-	24	Eleştiri	Yazı

Çizelge 3.9. Sayı: 7 - 15 Nisan 1341 [15 Nisan 1925]

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Görsel/ İlân/ Reklam
Celil	Fikrî Terbiye: Tefâtîş Esnâsında Bir Ders	1-5	Hikâye	Yazı
Nâcî Fikret	Felsefe: Pragmatizm	5-12	Felsefe	Yazı
Ayaşlı Şâkir	Şiir ve Fikir: Lehce-i Cehl	13	Şiir	Yazı
Nâcî Fikret	Bedî'iyât: Resmî ve Şeklî San'atlar	14-17	Sanat	Yazı
Y. Y.	Nefes	17	Şiir	Yazı
Ahmed Necâti	Lisâniyyât: Özdil	18-19	Dil	Yazı
Ayaşlı Şâkir	Düşündüm	20	Şiir	Yazı
N. F. (ن.ف.)	İlim ve Fikir Adamları: Lamarck (1744-1829)	21-22	Biyografi	Yazı
	Poseidon Heykeli	23	Fotoğraf	Görsel
Nâcî Fikret	Konya Müzesindeki Eserden: Poseidon Heykeli	23-24	Tarih	Yazı
Kârî'lerimize	Yeni Fikir	24	İlan	Yazı

Çizelge 3.10. Sayı: 8 - 1 Mayıs 1341 [1 Mayıs 1925]

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Reklam	Görsel/ İlan
Nâcî Fikret	Felsefe: Varlığın Kıymeti	1-7	Felsefe	Yazı	
Ayaşlı Şâkir	İbtîlâ'	8	Şiir	Yazı	
N. F. (ن.ف.)	İctimâ'îyyât: Hars ve Medeniyet	9-12	Felsefe	Yazı	
Cevâd Kâzım	İntikâmım	12	Şiir	Yazı	
N. F. (ن.ف.)	Felsefe-i Kamusî	13-15	Dil	Yazı	
Ayaşlı Şâkir	Düşündüm	16	Şiir	Yazı	
Nâcî Fikret	Felsefe-i Edebiyât: Emile Zola ve İ'tikâd	17-18	Edebiyat	Yazı	
	Şükrân Borcumuz	18	İlan	Yazı	
	Konya Müzesindeki Eserden	19	İlan	Yazı	
	Konya Müzesindeki Eserden	19	Fotoğraf	Görsel	
Ahmed Necâti	Lisâniyyât: Özdil	20-21	Dil	Yazı	
	Müfettişler Konferansı	21	İlan	Yazı	
Cl. Huart	Konya -Dönen Dervişler Şehri-	22-23	Gezi Yazısı	Yazı	
A. R. (أ.ر.)	Nefes	23	Şiir	Yazı	
Seyfeddin	İlim ve Fikir Adamları: Montaigne	24	Edebiyat	Yazı	
	'Arz-ı Ma'zeret	24	İlan	Yazı	

Çizelge 3.11. Sayı: 9 - 15 Haziran 1341 [15 Haziran 1925]

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Görsel/ İlân/ Reklam
Mustafa Şekîb	Felsefe: Pragmatizm Makalesi Münâsebetiyle	1-2	Mektup	Yazı
Nâcî Fikret	Felsefe: Felsefe Sâhasında İki Zıt Cereyân	3-9	Felsefe	Yazı
Ayaşlı Şâkir	Düşündüm	10	Şiir	Yazı
Seyfeddin	Terbiye İlimleri: Montaigne	11-13	Edebiyat	Yazı
	Emile Zola	14	Fotoğraf	Görsel
Nâcî Fikret	Felsefe-i Edebiyât: Emile Zola ve İ'tikâd	14-16	Edebiyat	Yazı
Atabeyli Nâcî	Nefes	16	Şiir	Yazı
Naim Hâzım	Karatay Mersin'de	17-19	Şiir	Yazı
Nâcî Fikret	Felsefe-i Kamûsî	19-22	Dil	Yazı
Y.Y. (ى.ى.)	Büyüttüm	22	Şiir	Yazı
	Herbert Spencer	23	Fotoğraf	Görsel
Nâcî Fikret	Büyük Filozoflar: Spenser -Herbert Spencer-	23-24	Biyografi	Yazı

Çizelge 3.12. Sayı: 10 - 1 Ağustos 1341 [1 Ağustos 1925]

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Görsel/ İlan/ Reklam
Kâzım Nâmi	Tenkîd-i Mütâla'alar: Bizde Niçin Şâir Yok	1-4	Edebiyat	Yazı
Nâcî Fikret	Felsefe: Kudretiyyât Felsefesinin Esâsları	4-10	Felsefe	Yazı
Nâmdâr Rahmî	Rûhiyyât: Mizâhın Felsefesi	11-13	Psikoloji	Yazı
Hasan Rüşdî	Şâirin Nasihati: Hanımlar İçin İlmin Kıymeti	14-15	Şiir	Yazı
Atabeyli Nâcî	Nefes	15	Şiir	Yazı
R. A. (.ع.و)	Kaşların	16	Şiir	Yazı
Yalvaç Hoca .ل.	Miraç Hayâtım	16	Şiir	Yazı
Celîl	Bedenî Terbiye: Spor	17-19	Felsefe	Yazı
Dar'ül-mu'allimin Mezûnları	Dediklerimiz	20-21	İlan	Yazı
Seyfeddin	Terbiye İlimleri: Montaigne'in Pedagojisi	21-24	Pedagoji	Yazı
	İ'tirâz	24	İlan	Yazı

Çizelge 3.13. Sayı: 11 - 1 Eylül 1341 [1 Eylül 1925]

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Görsel/ İlan/ Reklam
	‘Arz-ı Şükrân	1	İlan	Yazı
Nâcî Fikret	Felsefe-i ‘Ulûm: Atîkiyyât	2-8	Felsefe	Yazı
	Aleaddin Câmi’î	4	Fotoğraf	Görsel
Nâcî Fikret	Sızma Hafriyâtı Netâici ve Zemîn- peresti	8-24	Tarih	Yazı
	Konya Şehrini Manzara-ı ‘Umûmiyesi	9	Fotoğraf	Görsel
	Sızma Hafriyâtında Çıkan Kaplarla Kitâbeler	15	Fotoğraf	Görsel

Çizelge 3.14. Sayı: 12 - 1 Kânûn-i Sâni 1342 [1 Ocak 1926]

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Görsel/ İlân/ Reklam
Nâcî Fikret	Yeni Fikir'in Prensipleri	1-5	Felsefe	Yazı
Osmân Nûri	Nasıl Bir Terbiyeye İhtiyacımız Var?	5-7	Pedagoji	Yazı
Mahmud Muhlis	Hayâtın Manyetiği-i Edâsına Karşı	8-12	Felsefe	Yazı
Nâmdâr Rahmî	Emperyalizm ve Enerjetizm	12-16	Felsefe	Yazı
Nâcî Fikret	Târîhte Din ve Cinsiyyet Yahût Chthonisme	17-21	Tarih ve Din	Yazı
	Birinci Cildin Mündericâtı	22-24	İçindekiler	Yazı

Çizelge 3.15. Sayı: 13 - 1 Şubat 1926

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Görsel/ İlân/ Reklam
Nâmdâr Rahmî	Felsefî Musâhabe: Garp'ta Rûhiyyât Cereyanları	1-4	Felsefe	Yazı
Osmân Nûri	Terbiye: Tedâ'inin Şu'ûrdaki Roller	4-8	Pedagoji	Yazı
Nâmdâr Rahmî	Felsefe: Enerjetizm İctimâ'îyyâtının Esâslarına 'Âid Bir Tecrübe	8-16	Felsefe	Yazı
Nâcî Fikret	Rûhiyyât: Kudretiyyâta Nazaran Bedî'îyyât	16-22	Felsefe	Yazı
Nâcî Fikret	Halkiyat	22-23	Edebiyat	Yazı
N.F. (ن.ف.)	Yeni Fikir İçin	24	İlan	Yazı

Çizelge 3.16. Sayı: 14 - 15 Mart 1926

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Görsel/ İlân/ Reklam
Osmân Nûri	Terbiye: Yeni Hayât İçin Yeni Mekteb Lâzımdır	1-4	Pedagoji	Yazı
Ali Kemâlî	‘Amelî Mekteb	4-10	Pedagoji	Yazı
Nâcî Fikret	Târîh-i Kadîmde Küçük Asya: Men Ma’bedi	11-15	Tarih	Yazı
Atabeyli Mu’allim Nâcî	Târîh ve ‘Atıkıyyât: Mukaddes Men Ma’bedi	15-19	Tarih	Yazı
Nâmdâr Rahmî	Şiir ve Felsefe: San’at	20-24	Edebiyat	Yazı

Çizelge 3.17. Sayı: 15 - 15 Mayıs 1926

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Görsel/ İlân/ Reklam
	Muhterem Kârî'lerimize	1	İlan	Yazı
Nâmdâr Rahmî	Musâhabe: Garp'ta Rûhiyyât Cereyânları	2-5	Psikoloji	Yazı
Fahreddin Kerem	[Yeni Fikir] Muharrirlerinden Nâcî Fikret Beyefendi'ye	5-7	Mektup	Yazı
Nâcî Fikret	Freudizm Münâsebetiyle	7-11	Felsefe	Yazı
Nâmdâr Rahmî	Enerjetizme Müstenid İctimâ'ıyyât	11-16	Felsefe	Yazı
Ayaşlı Şâkir	Düşündüm	17-18	Şiir	Yazı
Hasan Rüşdî	Bir Kıt'a	19	Şiir	Yazı
Hasan Rüşdî	Muhtasar, Müfid Bir Müdâfa'a	19	Şiir	Yazı
Saadeddin	Koşma	19	Şiir	Yazı
Mu'allim Refik	Pedagoji: Meslekî Düşüncelerim	20-22	Pedagoji	Yazı
Atabeyli Nâcî	Târîh ve 'Atıkıyyât: Mukaddes Men Ma'bedi	23-24	Tarih	Yazı

Çizelge 3.18. Sayı: 16 - 10 Eylül 1926

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Görsel/ İlân/ Reklam
Hüseyin Rahmî	Mektûb	1-6	Mektup	Yazı
Nâcî Fikret	Tedkîkât-ı Edebiye: Hüseyin Rahmî Bey ve Roman	7-8	Edebiyat	Yazı
Ali Kemâlî	‘Amelî Mekteb	8-12	Pedagoji	Yazı
Nâmdâr Rahmî	Elem ve San’at	13-18	Edebiyat	Yazı
Nâcî Fikret	Felsefe-i Edyân: Din ve Cinsiyyet -Târîh ve Akvâmiyyâtın Mütâla’alarına Nazaran-	18-28	Tarih	Yazı
Nâcî Fikret	Anadolu Demir Yollarında	28-32	Deneme	Yazı

Çizelge 3.19. Sayı: 18 - 15 Kânûn-i Evvel 1926

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Görsel/ İlân/ Reklam
Nâmdâr Rahmî	Kudretiyyâta Müstenid İctimâ’iyyât: Ahlâk ve Terbiyyenin Ensâbiyyâtı	1-7	Felsefe	Yazı
Ayaşlı Şâkir	Düşündüm	8	Şiir	Yazı
Nâcî Fikret	Tutuşan Gönüller	9-11	Eleştiri	Yazı

Çizelge 3.20. Sayı: 19 - 10 Kânûn-i Sâni 1927

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Görsel/ İlan/ Reklam
Yeni Fikir	Süleyman Nazîf	1	İlan	Yazı
Nâmdâr Rahmî	Garp'ta Rûhiyyât Cereyânları	2-7	Felsefe	Yazı
Hâdi Tuğrul	Şarkı	8	Şiir	Yazı
Hayreddin İlhan	Vuslat	8	Şiir	Yazı
Ayaşlı Şâkir	Düşündüm	9	Şiir	Yazı
Nâcî Fikret	İlimlerin Felsefesi: İctimâ'îyyât	10-16	Felsefe	Yazı

Çizelge 3.21. Sayı: 20 - 1 Şubat 1927

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Görsel/ İlan/ Reklam
Kâzım Nâmi	Hayât	1-3	Felsefe	Yazı
Ali Kemâlî	Sara	4-8	Tıp	Yazı
Tevfik Nevzâd	Ayrılık Kevnî	9	Şiir	Yazı
Ayaşlı Şâkir	Düşündüm	10	Şiir	Yazı
Nâcî Fikret	Felsefe-i Edyân: Din ve Cinsiyyet ve Hayât, Târîh ve Akvâmiyyâtın Mütâla'alarına Nazaran	11-16	Felsefe	Yazı

Çizelge 3.22. Sayı: 21 - 1 Mart 1927

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Görsel/ İlan/ Reklam
Nâcî Fikret	Hayât ve Kudret	1-5	Felsefe	Yazı
Tevfik Nevzâd	Gelir misin?	6	Şiir	Yazı
Ali Kemâlî	‘Amelî Mektebin Mübeşşirleri	7-10	Pedagoji	Yazı
	Teşekkür	10	İlan	Yazı
Ayaşlı Şâkir	Düşündüm	11	Şiir	Yazı
Muhammed Nâci	Muvâzensizlik ve Muvâzensizler	12-15	Felsefe	Yazı
Henri Dururi (Henry Drury)	İlâhların Gecesi	15-20	Hikâye	Yazı
Azer	Apollon	20	Şiir	Yazı
Saadeddin Nüzhet	Şarkta Tasavvuf ve Edebiyât: Fahrettin ‘Irâkî ve ‘Aşk Hakkındaki Telakkîleri	21-23	Edebiyat	Yazı
Nâcî Fikret	Felsefe-i Edyân: Din ve Cinsiyet	23-26	Felsefe ve Din	Yazı
Feridun Nafiz	Mesûdiye ve Koyulhisar	26-28	Tarih	Yazı
N. F. (ن.ف.)	Sîmâyât	28-31	Bilim	Yazı
	Duygu ve Düşünce	31-32	İlan	Yazı

Çizelge 3.23. Sayı: 22 - 1 Nisan 1927

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Görsel/ İlan/ Reklam
Nâcî Fikret	Ahlâk ve Kudret	1-8	Felsefe	Yazı
Ali Kemâlî	Köyde Hayât	7	Şiir	Yazı
Azer	Esâtîrî Şiirler: Köpürün	8	Şiir	Yazı
Saadeddin Nüzhet	Garamî Şiirler: Tehlike	8	Şiir	Yazı
Saadeddin Nüzhet	Şarkta Tasavvuf ve Edebiyât: Fahrettin ‘Irâkî ve ‘Aşk Hakkındaki Telakkileri	9-12	Edebiyat	Yazı
Muhammed Nâci	Muvâzensizlik ve Muvâzensizler	12-15	Felsefe	Yazı
	Nûr	15	İlan	Yazı
Ayaşlı Şâkir	Düşündüm	16	Şiir	Yazı

Çizelge 3.24. Sayı: 23 - 15 Nisan 1927

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Görsel/ İlan/ Reklam
	Yeni Fikir'in Hâmi ve Müzâhirleri	1	İlan	Yazı
Nâmdâr Rahmî	Felsefe: Muvâzenesizlik ve Tekâmül	2-6	Felsefe	Yazı
Azer	Esâtîrî Şiirler: Eros	6	Şiir	Yazı
Saadeddin Nüzhet	Garamî Şiirler: Ben	6	Şiir	Yazı
Ayaşlı Şâkir	Düşündüm	7	Şiir	Yazı
Kâzım Nâmi	[Hayât] Makalesi Münâsebetiyle	8-9	Mektup	Yazı
Saadeddin Nüzhet	Karacaoğlan	10-15	Edebiyat	Yazı
Hasan Tahsin	Nefes	15	Şiir	Yazı
Râşid 'Ârif	Onun İçin	16	Şiir	Yazı
Nâcî Fikret	Billûr Kalb	17-21	Eleştiri	Yazı
Gökpınar	Gönül	21	Şiir	Yazı
Ali Râgıb	Rûhun Jimnastiği	22-24	Felsefe	Yazı
İsmail Zühdü	Arzu-î Hayât	25	Şiir	Yazı
Muzaffer Hâmid	Bedbîn Felsefeler	25	Şiir	Yazı
Nâcî Fikret	Lisâniyyât: Dilimize 'Âid Yeni ve Mühim Hakikatler	26-28	Dil	Yazı
Cemil Rekâbî	Rüya	28	Şiir	Yazı
	"Anormal"lerin Rûhiyyâtı	29-?	Psikoloji	Yazı

Çizelge 3.25. Sayı: 24 - 15 Mayıs 1927

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Görsel/ İlân/ Reklam
Nâcî Fikret	İlim ve Şiir	1-5	Edebiyat	Yazı
Tevfik Nevzâd	Nedim’le Beraber	6-7	Şiir	Yazı
Saadeddin Nüzhet	Bektâşî Edebiyatı ve Husûsiyetleri	8-16	Edebiyat	Yazı
Ali Râgıb	Seciyye Tahlilleri: İnâd	17-22	Psikoloji	Yazı
Azer	Esâtîrî Şiirler: ‘Aşk yahut ‘Ârus	23-26	Şiir	Yazı
Muhammed Nâcî	“Anormal”lerin Rûhiyyâtı	27-29	Psikoloji	Yazı
Muzaffer Hâmid	Riyaya	29	Şiir	Yazı

Çizelge 3.26. Sayı: 25 - 25 Haziran 1927

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Görsel/ İlân/ Reklam
	Teşekkür	1	İlan	Yazı
	Halk Şâirleri	1	İlan	Yazı
Muhammed Nuri	Mektûb	2-5	Mektup	Yazı
Hasan Rüşdî	Kıt'alar	5-8	Şiir	Yazı
Sör Vilyım Ramzey (Sir William Ramsay)	Mukaddes Men Ma'bedi	9-12	Tarih	Yazı
Azer	Esâtîrî Şiirler: Tâsih	13	Şiir	Yazı
Nebîr Azer	Sebî	13	Şiir	Yazı
Râşid Ârif	Garâmî Şiirler: Bizim Tarb	13	Şiir	Yazı
Ser-âzâd	Meyve	13	Şiir	Yazı
Tevfik Nevzâd	Kaza'	13	Şiir	Yazı
Azmiye	Son Çâre	14	Şiir	Yazı
Konya Gâlib Fu'âd	Şarkı	14	Şiir	Yazı
Muhammed Sabri	Pozantı'dan Dönerken	14	Şiir	Yazı
Ahmed Rızâ	Zafer Kimin?	15	Şiir	Yazı
Celile Nizameddin	Perişân Yazılar	15	Şiir	Yazı
Zeki	Ölmek İsterim	15	Şiir	Yazı
Hâdi Tuğrul	Rubâ'iler	16	Şiir	Yazı
Kemâl Ferdî	Dehâ ve Cinnet	16	Felsefe	Yazı

Çizelge 3.27. Sayı: 26 - 1 Eylül 1927

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Görsel/ İlân/ Reklam
Nâcî Fikret	Rûh ve Kudret	1-7	Felsefe	Yazı
Tevfik Nevzâd	Nedim'le Beraber	8-9	Şiir	Yazı
Ali Kemâlî	'Amelî Mekteb	9-14	Pedagoji	Yazı
Kâzım Nâmî	Pakosa'da Bir Cevlân	14-16	Mektup	Yazı
Tevfik Mâcid	Antalya Vilâyetinde Yörükler	16-23	Sosyoloji	Yazı
Azer	Esâtîrî Çocuk	23	Şiir	Yazı
Said Nazîf	Dostlarımla Baş Başa	24-29	Deneme	Yazı
Hasan Rüşdî	Şarkı	30	Şiir	Yazı
Nesib Mevlevî	Gazel Musta	30	Şiir	Yazı
Hasan Rüşdî	Muhtelif Parçalar	31	Şiir	Yazı
Hasan Rüşdî	Kıt'alar	31	Şiir	Yazı
Koloğlu	Türkü	32	Şiir	Yazı
Solakzâde Cemîl Hâmid	Konya Bağlarına	32	Şiir	Yazı

Çizelge 3.28. Sayı: 27 - 15 Teşrîn-i Evvel 1927

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Görsel/ İlan/ Reklam
Nâmdâr Rahmî	San'at ve Gençlik	1-7	Edebiyat	Yazı
N. F. (ن.ف.)	'Atıkiyyât: Sızma Hafriyyâtından Doğan Hakikatler	7	Önsöz	Yazı
N. F. (ن.ف.)	Sızma Hafriyyâtı Netaceyi ve Zemînperesti	8-20	Tarih	Yazı
	Sızma Hafriyyâtından Çıkan Kaplar ve Figürler ile Mühim Bir Kitâbenin Mermer Parçaları	15	Fotoğraf	Görsel
Dabır M. Robinson	Sızma'da Kable't-tevârih Bir Mahalin Keşfi	20-26	Arkeoloji	Yazı
Tevfîk Mâcid	Anadolu 'Aşîretlerinin 'An'ane ve 'Âdetleri: Antalya Vilâyetinde Yörükler	27-31	Sosyoloji	Yazı
M. Zekî	Halk Şâirleri: Surûrî	32	Edebiyat	Yazı

Çizelge 3.29. Sayı: 28 - 15 Teşrîn-i Evvel 1927

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Görsel/ İlan/ Reklam
N. F. (ن.ف.)	Emile Zola	1-5	Deneme	Yazı
	Emile Zola	3	Fotoğraf	Görsel
Tevfik Nevzâd	Nedim'in Bir Beyitini Tazmîn	6	Şiir	Yazı
Ali Kemâlî	'Amelî Mektebin Mübeşşirleri	7-10	Pedagoji	Yazı
Nâcî Fikret	Felsefe-i 'Ulûm: 'Atkıyyât	11-22	Arkeoloji	Yazı
Surûrî	Halk Edebiyatı: Surûrî'den	22	Şiir	Yazı
Tevfik Mâcid	Anadolu 'Aşîretlerinin 'An'ane ve Âdetleri: Antalya Vilâyetinde Yörükler	23-27	Sosyoloji	Yazı
Dabır M. Robinson	'Atkıyyât: Sızma'da Kable't-tevârih Bir Mevkiin Keşfi	27-31	Gezi Yazısı	Yazı
Muhammed Ferid	Cevâb	31-32	Mektuba Cevap	Yazı

Çizelge 3.30. Sayı: 29 - 15 Kânûn-i Evvel 1927

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Görsel/ İlan/ Reklam
	Muhterem Kârî'lerimize	1	İlan	Yazı
Emil Pereir	Hakîm-i Kadîmden Asrî Vatandaş	2-6	Felsefe	Yazı
Eyüb Hamdi	Pedagoji: Vinetka Sistemi	6-9	Pedagoji	Yazı
Muhammed Sabri	Zehr-i Hind	10	Şiir	Yazı
Tevfik Mâcid	Anadolu 'Aşîretlerinin 'An'ane ve 'Âdetleri Antalya Vilâyetinde Yörükler	11-14	Sosyoloji	Yazı
Râşid Ârif	Kıt'alar	14	Şiir	Yazı
Ali Kemâlî	Büyük Muharrirler: Guy De Maupassant	15-20	Edebiyat	Yazı
Nâcî Fikret	Târîhî ve Felsefî Edyân: Sürriyyet ve Cinsiyyet – Târîh ve Akvâmiyâtın Mu'talarına Nazaran	21-25	Felsefe	Yazı
Mustafa Hakkı	Pesendî	26	İlan	Yazı
Kütahyalı Pesendî	Koşma	26	Şiir	Yazı
	Halk Şâirlerine 'Âid Tedkîkât: Surûrî – Şemaî	27-?	Edebiyat	Yazı
	Halk Konferansları	30	İlan	Yazı

Çizelge 3.31. Sayı: 30 - 1 Kânûn-i Sâni 1928

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Görsel/ İlan/ Reklam
	Dördüncü Seneye Girerken	1	İlan	Yazı
Emil Pereir	Hakîm-i Kadîmden Asrî Vatandaş	2-5	Felsefe	Yazı
Ali Kemâlî	‘Amelî Mektebin Mübeşşirleri	6-10	Pedagoji	Yazı
Ahmed ‘Asım	Nedim’in Rûhuna	10	Şiir	Yazı
Tevfik Mâcid	Anadolu ‘Aşîretlerinin ‘An’ane ve ‘Âdetleri: Antalya Vilâyetinde Yörükler	11-15	Sosyoloji	Yazı
R.A (ل.ج)	Azer’le Beraber	16	Şiir	Yazı
Kâzım Nâmi	‘Aşkın Ahlâkı	17-19	Gezi Yazısı	Yazı
Muhammed Sabri	Rüşvet	19-22	Şiir	Yazı
Nâcî Fikret	Târîhî ve Felsefî Edyân: Sürriyyet ve Cinsiyet	23-26	Felsefe	Yazı
Nâcî Fikret	Lisân Mes’eleşi	26-29	Dil	Yazı
	Gelecek Sayılarımızda	30	İlan	Yazı
Nûreddin Rüşdî	Muhammes	30-31	Şiir	Yazı
Surûrî	Surûrî’den	31	Şiir	Yazı
M. Zekî	Halk Şâirleri: Âşık Hasan	32	Edebiyat	Yazı

Çizelge 3.32. Sayı: 31 - 15 Kanûn-i Sâni 1928

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Görsel/ İlân/ Reklam
Emil Pereir	Hakîm-i Kadîmden Asrî Vatandaş	1-6	Felsefe	Yazı
Eyüb Hamdi	Lasorski Metodu	6-14	Pedagoji	Yazı
Saadeddin Nüzhet	Muhiddin Abdal	15-17	Biyografi	Yazı
Azer	Esâtîrî Şiir	18	Şiir	Yazı
N. F. (ن.ف.)	Anadolu ‘Aşîretlerinin ‘An’ane ve ‘Âdetleri: Konya Vilâyetinde Türkmenler	19-24	Sosyoloji	Yazı
Nâcî Fikret	Noel Yortusunun Menşei	25-26	Tarih	Yazı
Nâcî Fikret	Târîhî ve Felsefî Edyân: Sürriyyet ve Cinsiyyet	27-30	Felsefe	Yazı
Muhammed Nuri	Kadına Dâ’ir	30-31	Özlü Sözler	Yazı
Muhammed Nuri	Gazel	32	Şiir	Yazı

Çizelge 3.33. Sayı: 32 - 1 Şubat 1928

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Görsel/ İlan/ Reklam
Nâmdâr Rahmî	İrrealizm – Realizm -Enerjetizm Nokta-i Nazarından-	1-6	Felsefe	Yazı
Eyüb Hamdi	Garp'ta Terbiye Cereyânları: Mürebbiyenin Hürriyeti	7-10	Felsefe	Yazı
Azer	Şehr-i Makdis	11	Şiir	Yazı
Memduh Yavuz	Anadolu 'Aşiretlerinin Hayât 'An'ane ve 'Âdetleri: Konya Vilâyetinde Türkmenler	12-18	Sosyoloji	Yazı
Nâcî Fikret	Târîhî ve Felsefî Edyân: Sürriyyet ve Cinsiyyet	19-24	Felsefe	Yazı
Muhammed Nuri	Gazel	25	Şiir	Yazı
Muzaffer Hâmid	Fikir ve His Kırıntıları	26-27	Aforizma	Yazı
Gökpınar	Tesâvîr-i Yârân	28	Şiir	Yazı
Azer	Tesâvîr İhvâna	29	Şiir	Yazı
Sadreddin Rahmî	Büyük Adamların Hayâtı Hakkında: Epizotlar	30	Deneme	Yazı

Çizelge 3.34. Sayı: 33 - 1 Mart 1928

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Görsel/ İlan/ Reklam
Nâmdâr Rahmî	Enerjinin Rûhiyyâtı	1-6	Felsefe	Yazı
Eyüb Hamdi	Garp'ta Terbiye Cereyânları: Amerika'da Terbiye Hayâtı	6-9	Pedagoji	Yazı
Memduh Yavuz	Anadolu 'Aşîretlerinin Hayât 'An'ane ve 'Âdetleri: Konya Vilâyetinde Türkmenler	9-13	Sosyoloji	Yazı
Sadreddin Rahmî	Büyük Adamların Hayâtı Hakkında: Epizotlar	13-16	Anekdotalar	Yazı
Hâdi Tuğrul	Son Hitâb	16	Şiir	Yazı
Nâcî Fikret	İctimâ'î Hayâtta Cinsiyetin Rolü	17-19	Felsefe	Yazı
Saadeddin Nüzhet	Evliyâ Çelebi'nin Zikir Ettiği Saz Şâirleri	20-26	Edebiyat	Yazı
Hâver	Ben	26	Şiir	Yazı
	Mart	27-28	Sosyoloji	Yazı
Muzaffer Hâmid	Uslanmadı Gitti	28-29	Şiir	Yazı
Ali Râgıb	Derinlerden	30	Şiir	Yazı
Pesendî	Halk Edebiyâtından Numûneler: Koşma	31	Şiir	Yazı
Gevherî	Gevherî'den	32	Şiir	Yazı

Çizelge 3.35. Sayı: 34 - 23 Mart 1928

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Görsel/ İlân/ Reklam
Ali Rahmî	Jean Marie Guyau ve Şiirleri	1-12	Biyografi	Yazı
Muhammed Nâci	Ahlâk Telakkisi	12-17	Felsefe	Yazı
Eyüb Hamdi	Mekteb ve Â'id	18-22	Pedagoji	Yazı
Şahabeddin	Türkiye Haricinde Türk Abdalları	22-28	Edebiyat	Yazı
Muhammed Sabri	Sahillere	28	Şiir	Yazı
	Nevruz	29-30	Deneme	Yazı
Azer	Sahbâiyye	30	Şiir	Yazı
Es'ad 'Âdil	Şarkı	30	Şiir	Yazı
Sadreddin Rahmî	İki Fıkra	31-32	Fıkra	Yazı

Çizelge 3.36. Sayı: 35 - 30 Nisan 1928

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Görsel/ İlan/ Reklam
Abdullatif Nevzat	Yeni Fikir ve Kudret	1-4	Felsefe	Yazı
Muhammed Nâci	Ahlâk Telakkisi	5-10	Felsefe	Yazı
Eyüb Hamdi	Terbiyede Hakîkî Hürriyet	11-15	Pedagoji	Yazı
Sadreddin Rahmî	Ibsen	16-18	Biyografi	Yazı
Nâcî Fikret	Mürâhikin Rûhu	19-28	Felsefe	Yazı
Memduh Yavuz	Anadolu ‘Aşîretlerinin Hayât ‘Âdet ve ‘An’aneleri: Konya Vilâyetinde Türkmenler	29-31	Sosyoloji	Yazı
	Mıntıka Ma’ârif Şü’ûnu	31-32	İlan	Yazı

Çizelge 3.37. Sayı: 36 - 25 Mayıs 1928

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Görsel/ İlân/ Reklam
Nâmdâr Rahmî	Âmilleri Tevhîd Eden Umumî Mebde	1-6	Felsefe	Yazı
Eyüb Hamdi	Şahsiyyetin Felsefesi	6-10	Felsefe	Yazı
Ali Kemâlî	‘Amelî Mekteb	10-14	Pedagoji	Yazı
Eyüb Hamdi	Cihân-ı Terbiye Hareketleri	14-18	Pedagoji	Yazı
Nâcî Fikret	Canilik ve Vahşilik ve Soysuzluk	18-23	Felsefe	Yazı
Saadeddin Nüzhet	Abdal Musa	23-24	Edebiyat	Yazı
Memduh Yavuz	Konya Vilâyetinde Türkmenler	25	Sosyoloji	Yazı
N. F. (ن.ف.)	Felsefe-i Kamûsî	26	Dil	Yazı
Memduh Yavuz	Mantık Ma’ârif Şüûnu	27-28	Pedagoji	Yazı

Çizelge 3.38. Sayı: 37 - 20 Haziran 1928

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Görsel/ İlân/ Reklam
Nâmdâr Rahmî	Tekâmülün İzâhı	1-5	Felsefe	Yazı
Nâcî Fikret	İbtidâ-i İnsânın Rûhu	5-11	Felsefe	Yazı
Eyüb Hamdi	Cihân-ı Terbiye Hareketleri: Paul Oestreich	11-15	Pedagoji	Yazı
Dabır M. Robinson	‘Atkıyyât: Sızma’da Kable’t-tevârih Bir Mevkiin Keşfi	15-20	Arkeoloji	Yazı
	Târîhî ve Felsefî Edyân: Sürriyyet ve Cinsiyyet	21-22	Dil	Yazı
Nâcî Fikret	Babillilerin Esâtîrînde Mevsimler ve Ma’bedler	22-28	Tarih	Yazı
Nâcî Fikret	Merhûm İsmail Zühdü Bey	29-32	Ölüm Ardı Yazısı	Yazı
	Mıntaka Ma’ârif Şü’ûnu	32	Düşünce Yazısı	Yazı

Çizelge 3.39. Sayı: 38 - 12 Ağustos 1928

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Reklam	Görsel/ İlan/
Nâmdâr Rahmî	Enerjetik Rûhiyyât	1-13	Felsefe	Yazı	
Eyüb Hamdi	Psikanaliz ve Ahlâkî Terbiye	13-16	Felsefe	Yazı	
Nâcî Fikret	Mevsimler ve Cinâyetler	17-21	Felsefe	Yazı	
Sadreddin Rahmî	Tolstoy	21-25	Eleştiri	Yazı	
Mithat Şâkir	İsmail Zühdü	26-29	Mektup	Yazı	
‘Abdûlgaffar	Memleket Tetkikleri: Akşehir Kazası	29-32	Gezi Yazısı	Yazı	

Çizelge 3.40. Sayı: 39 - 12 Eylül 1928

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Reklam	Görsel/ İlan/
Eyüb Hamdi	Mekteb ve İdeal	1-5	Pedagoji	Yazı	
Nâcî Fikret	Mevsimler ve Cinâyetler	6-10	Felsefe	Yazı	
Nâzım	Nevşehirli İbrahim Paşa Devri’nde İstanbul’un İ’marı	11-15	Tarih	Yazı	
Azer	Sahra	16	Şiir	Yazı	
Nâcî Fikret	Enerjetizm Nazaran Rûhiyyât	17-27	Psikoloji	Yazı	
M. Rüşdî	Hülyâ-ı Şâir	28	Şiir	Yazı	
Nâcî Fikret	Nâmdâr Rahmî Bey	29-?	Biyografi	Yazı	

Çizelge 3.41. Sayı: 40 - 7 Teşrîn-i Evvel 1928

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Görsel/ İlân/ Reklam
Nâmdâr Rahmî	Negativizm	1-9	Felsefe	Yazı
Nâcî Fikret	Enerjetizm	9-24	Felsefe	Yazı
Eyüb Hamdi	Şahsiyetin Felsefesi	24-29	Felsefe	Yazı
Hâdi Tuğrul	Bahara Tahassür	29	Şiir	Yazı
Azer	Vahşi Gazel	30	Şiir	Yazı
N. F. (ن.ف.)	Kamil Spiess -Psikosentez-	31-32	Psikoloji	Yazı

Çizelge 3.42. Sayı: 41 - 25 Teşrîn-i Sâni 1928

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Görsel/ İlân/ Reklam
Nâcî Fikret	Güzellik	1-32	Felsefe	Yazı

Çizelge 3.43. Sayı: 42 - 25 Teşrîn-i Sâni 1928

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Görsel/ İlân/ Reklam
Nâmdâr Rahmî	Negativizm	1-7	Felsefe	Yazı
Muhammed Sabri	Diken	7-11	Şiir	Yazı
Nâcî Fikret	Güzellik	11-15	Felsefe	Yazı
Azer	Bî-aman Yeis	16	Şiir	Yazı

Çizelge 3.44. Sayı: 43 - 1 Kânûn-i Sâni 1929

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Görsel/ İlân/ Reklam
Eyüb Hamdi	Manheim Sistemi	1-2	Pedagoji	Yazı
Azer	Erast	2	Şiir	Yazı
Nâcî Fikret	Dans: Garîziyât, Rûhiyyât ve Akvâmiyâtın Mûtâlarına Nazaran	3-4	Deneme	Yazı
Ali Haydar	Küplü'de	4-6	Şiir	Yazı
Nâcî Fikret	Lisâniyyât: Yazı	7	Dil	Yazı
M. Feyzi	Hadim Kazası	7-8	Gezi Yazısı	Yazı

Çizelge 3.45. Sayı: 44 - 1 Nisan 1929

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Görsel/ İlân/ Reklam
M. Mesut	Cönk	1-6	Edebiyat	Yazı
Sait Gültekin	Matem	6-7	Şiir	Yazı
T. Nevzat	Akidelerimden	7	Şiir	Yazı
Edirneli H. Cemal	Gençlik Geçerken	8	Şiir	Yazı
	Teşekkür	8	İlan	Yazı
	Aziminör	9	İlan	Yazı
Enver Hulusi	Bir San'at Olmak İ'tibâriyle Terbiye	9-11	Deneme	Yazı
S. Zeki	Açıklarda	12	Şiir	Yazı
M. Ferit	Konya'da Hacı Ferruh Mescidi	13-16	Gezi Yazısı	Yazı

Çizelge 3.46. Sayı: 45 - 6 Mayıs 1929

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Görsel/ İlân/ Reklam
	Arz-ı Şükrân	1	İlan	Yazı
Nâcî Fikret	Merhûm İsmail Zühdü	2-12	Edebiyat	Yazı
Azer	“Put”a	12	Şiir	Yazı
Nâmdâr Rahmî	Fuzûlî Bezminde: Meyhane	13	Deneme	Yazı
Nâmdâr Rahmî	Serhoşluk	13-14	Deneme	Yazı
Azer	Kebûter	15	Şiir	Yazı

Çizelge 3.47. Sayı: 48 - 1 Temmuz 1929

Yazar Adı	Yazı Adı	Sayfa	Tür	Yazılı/ Görsel/ İlân/ Reklam
Nâcî Fikret	Gözellik	1-9	Felsefe	Yazı
M. Zekî	Eski Âdetlerden: Irvasalar, Ocaklar, Tekiyeler	10-12	Sosyoloji	Yazı
Nâcî Fikret	Konya	13-15	Gezi Yazısı	Yazı
M. Mesut	Öz Türkçe'nin Devşirilmesine Dâ'ir Fikrimiz	16	Dil	Yazı

4. TAHLİLÎ FİHRİST

4.1. Yazılar

4.1.1. Yazar Adına Göre

Yazar Adı; Yazı Adı; Dergi Adı; Sayı; Sayfa; Açıklama

İmzasız; “Anormal”lerin Rûhiyyâtı; Yeni Fikir; 23; s. 29-?

(Karakter analizi ve anatominin bakış açısından ruhsal sorunların sempatik sinir sistemi üzerine olan etkilerine dair makale)

—; Halk Şâirlerine ‘Âid Tedkîkât: Surûrî – Şemaî; Yeni Fikir; 29; s. 27-?

(Konya Maarif Müdürü eski üstâd-ı muhterem Ferit Beyefendi’ye ithafen halk edebiyatımızdan Surûrî hakkında makale)

—; Mart; Yeni Fikir; Yeni Fikir; 33; s. 27-28

(Mart ayının çeşitli kültürlerde yeri, anlamı ve mart ayının aşk ayı olarak bilinmesi hakkında makale)

—; Nevruz; Yeni Fikir; 34; s. 29-30

(“Yeni gün” anlamına gelen nevrüz ve kutlanma sebebi ve şekilleri hakkında)

—; Mıntaka Maarif Şûûnu; Yeni Fikir; 37; s. 32

(Mıntaka Maarif Şûûnu hakkında)

—; Târîhî ve Felsefî Edyân: Sürriyyet ve Cinsiyyet; Yeni Fikir; 37; s. 21-22

(Tarihî makalelerde yer alan bazı terim ve cümlelerin anlamlarının açıklaması)

A(İ). R.; Nefes; Yeni Fikir; 8; s. 23

(11’li hece ölçüsü ile yazılmış, kavuşulamayan sevgiliye şiir.)

Abdûlgaffar; Memleket Tetkikleri: Akşehir Kazası; Yeni Fikir; s. 38; 29-32

(Akşehir hakkında tarihî, coğrafi bilgiler aktarılan gezi yazısı.)

Abdullatif Nevzâd; Yeni Fikir ve Kudret; Yeni Fikir; 35; s. 1-4

(Yeni Fikir'in eski okuyucularından Abdullatif Nevzat tarafından yazılan, teşekkür ve kudretiyyata dair görüşlerini içeren metin.)

Ahmed Asım; Nedim'in Rûhuna; Yeni Fikir; 30; s. 10

(Şair Nedim için yazılmış şiir.)

Ahmed Necâti; Özdil; Yeni Fikir; 1; s. 14-16

(Dilimizin zenginliğini anlatarak başlayan metin, öz Türkçeye dönüş için yapılmakta olan çalışmalara yönelik yeni kelime önerileri ve anlamları ile devam etmektedir.)

—Lisâniyyât: Özdil; Yeni Fikir; 2; s. 15-16

(Öz Türkçede kullanılabilecek kelime önerileri ve anlamlarını içeren metin.)

—; Lisâniyyât: Özdil; Yeni Fikir; 3; s. 14-15

(Öz Türkçede kullanılabilecek kelime önerileri ve anlamlarını içeren metin.)

—; Lisâniyyât: Özdil; Yeni Fikir; 4; s. 23-24

(Öz Türkçede kullanılabilecek kelime önerileri ve anlamlarını içeren metin.)

—; Lisâniyyât: Özdil; Yeni Fikir; 5; s. 19-20

(Öz Türkçede kullanılabilecek kelime önerileri ve anlamlarını içeren metin.)

—; Lisâniyyât: Özdil; Yeni Fikir; 7; s. 18-19

(Öz Türkçede kullanılabilecek kelime önerileri ve anlamlarını içeren metin.)

—; Lisâniyyât: Özdil; Yeni Fikir; 8; s. 20-21

(Öz Türkçede kullanılabilecek kelime önerileri ve anlamlarını içeren metin.)

Ahmed Rızâ; Zafer Kimin?; Yeni Fikir; 25; s. 15

(Doğduğu andan itibaren herkesin sevdiği ancak sevmeyi arayan bir genç kızın hikâyesini anlatan şiir. Gencin aşkı şair ve banker arasında bölünür. Onların kendine olan aşkını ifade etmelerini ister. Şair bir şiir söylerken banker istediğini satın alacağını söyler. Genç kız ise bankeri tercih eder.)

Ahmed Tevhîd; Tedkîkât-ı Târîhiye: Posta; Yeni Fikir; 4; s. 1-3

(Mektup ve postacılığın tarihi hakkında yazı.)

Ali Haydar; Küplü'de; Yeni Fikir; 43; s. 4-6

(Küplü Muhtelit Mektebinin kır gezisini anlatan şiir.)

Ali Kemâlî; 'Amelî Mekteb; Yeni Fikir; 14; s. 4-10

(Mesleki eğitim okulları ve mesleki eğitimin nasıl verileceği hakkında makale)

—; 'Amelî Mekteb; Yeni Fikir; 16; s. 8-12

(Mesleki eğitim okulları ve mesleki eğitimin nasıl verileceği hakkında makale)

—; Sara; Yeni Fikir; 20; s. 4-8

(Epilepsi hakkında makale.)

—; 'Amelî Mektebin Mübeşşirleri; Yeni Fikir; 21; s. 7-10

(Mesleki eğitim okulları ve mesleki eğitimin nasıl verileceği hakkında makale)

—; Köyde Hayât; Yeni Fikir; 22; s. 7

(Köyde yaşama dair şiir)

—; Amelî Mekteb; Yeni Fikir; 26; s. 9-14

(Mesleki eğitim okulları ve mesleki eğitimin nasıl verileceği hakkında makale)

—; Amelî Mektebin Mübeşşirleri; Yeni Fikir; 28; 7-10

(Rabelais’in hayatı ve Gargantua adlı eserine değinen, “Çocuk nasıl yetiştirilmelidir?” sorusuna yanıt veren bir makale)

—; Büyük Muharrirler: Guy De Maupassant; Yeni Fikir; 29; s. 15-20

(Guy de Maupassant’ın hayatı, görüşleri ve eserleri hakkında makale.)

—; Amelî Mektebin Mübeşşirleri; Yeni Fikir; 30; s. 6-10

(Nefs, kuvvet ve iktidar bağlamında çocuk eğitimi, el sanatlarının da en az diğer sanatlar kadar önemli olduğu, sadece okumanın kifayetsizliği hakkında)

—; Amelî Mekteb; Yeni Fikir; 36; s. 10-14

(Mesleki eğitim okulları ve mesleki eğitimin nasıl verileceği hakkında makale)

Ali Râgıb; Rûhun Jimnastiği; Yeni Fikir; 23; s. 22-24

(“Bedeni terbiye ve ruhi terbiye – manevi terbiyenin ehemmiyeti – ruhun idmanı - edebî hars ruhun en samimi sporudur – edebiyat bütün sanayi-i nefisenin evsafını haizdir – ilim ve sanat edebiyatla kemale doğru yürür.” Cümlesi ile başlayan, ruhu dinlendirmeye ve güçlendirmeye dair felsefî makale)

—; Seciyye Tahlilleri: İnat; Yeni Fikir; 24; s. 17-22

(“İnatçılık nedir? İnatçılar iradeli midir? İrade ve inat arasında nasıl bir bağ vardır? Ruhیات açısından inatçılık nasıl bir harekettir?” gibi inat ile alakalı sorulara yanıt arayan makale)

—; Derinlerden; Yeni Fikir; 33; s. 30

(“Kardeşim Azer’e” ithafı ile başlayan lirik şiir)

Ali Rahmî; Jean Marie Guyau ve Şiirleri; Yeni Fikir; 34; s. 1-12

(Jean Marie Guyau'nun hayatı, etkilendiği yazarlar ve görüşlerine dair biyografi)

Atabeyli Mu'allim Nâcî; Târîh ve 'Atıkıyyât: Mukaddes Men Ma'bedi; Yeni Fikir; 14; s. 15-19

(Mukaddes Men Mabedi'nin tarihi, yapımı, mimari özelliklerini anlatan makale)

Atabeyli Nâcî; Yalvaç Târîhinde İmparator Augustus ve [Koloniya Kaysariya] ile, Antakya'ya Âid Augustus Kitâbesi; Yeni Fikir; 5; s. 13-14

(Anadolu'daki önemli tarihî eserlerinden olan Augustus Kitâbesi, kitabenin tarihi ve İmparator Augustus hakkında tarihî makale)

—; Yalvaç Târîhinde İmparator Augustus ve [Koloniya Kaysariya] ile, Antakya'ya Âid Augustus Kitâbesi; Yeni Fikir; 6; s. 12-16

(Anadolu'daki önemli tarihî eserlerinden olan Augustus Kitâbesi, kitabenin tarihi ve İmparator Augustus hakkında tarihî makale)

—; Nefes; Yeni Fikir; 9; s. 16

(Altı dürtlükten oluşan hayata kanmamak ve iyi davranışlar kazanmak gerektiğini anlatan şiir)

—; Nefes; Yeni Fikir; 10; s. 15

(İlim için gösterilen çaba ile Hakk'ın yardım ettiğine dair şiir)

—; Târîh ve Atıkıyyât: Mukaddes Men Ma'bedi; Yeni Fikir; 15; s. 23-24

(Mukaddes Men Mabedi'nin tarihi, yapımı, mimari özelliklerini anlatan makale)

Ayaşlı Şâkir; Felsefî Edebiyât: Düşündüm; Yeni Fikir; 4; s. 17

(Ayaşlı Şâkir'in divanından alınan şiirlerden bir bölüm)

—; Şiir ve Fikir: Düşündüm; Yeni Fikir; 5; s. 12

(Ayaşlı Şakir'in divanından alınan şiirlerden bir bölüm)

—; Şiir ve Fikir: Lehce-i Cehl; Yeni Fikir; 7; s. 13

(Ayaşlı Şakir'in divanından alınan şiirlerden bir bölüm)

—; Düşündüm; Yeni Fikir; 7; s. 20

(Ayaşlı Şakir'in divanından alınan şiirlerden bir bölüm)

—; İbtılâ'; Yeni Fikir; 8; s. 8

(Ayaşlı Şakir'in divanından alınan şiirlerden bir bölüm)

—; Düşündüm; Yeni Fikir; 8; s. 16

(Ayaşlı Şakir'in divanından alınan şiirlerden bir bölüm)

—; Düşündüm; Yeni Fikir; 9; s. 10

(Ayaşlı Şakir'in divanından alınan şiirlerden bir bölüm)

—; Düşündüm; Yeni Fikir; 15; s. 17-18

(Ayaşlı Şakir'in divanından alınan şiirlerden bir bölüm)

—; Düşündüm; Yeni Fikir; 18; s. 8

(Ayaşlı Şakir'in divanından alınan şiirlerden bir bölüm)

—; Düşündüm; Yeni Fikir; 19; s. 9

(Ayaşlı Şakir'in divanından alınan şiirlerden bir bölüm)

—; Düşündüm; Yeni Fikir; 20; s. 10

(Ayaşlı Şakir'in divanından alınan şiirlerden bir bölüm)

—; Düşündüm; Yeni Fikir; 21; s. 11

(Ayaşlı Şakir'in divanından alınan şiirlerden bir bölüm)

—; Düşündüm; Yeni Fikir; 22; s. 16

(Ayaşlı Şakir'in divanından alınan şiirlerden bir bölüm)

—; Düşündüm; Yeni Fikir; 23; s. 7

(Ayaşlı Şakir'in divanından alınan şiirlerden bir bölüm)

Azer; Apollon; Yeni Fikir; 21; s. 20

(Vapur iskelesinde karşılaşılıp sevdalanılan bir güzel anlatılıyor.)

—; Esâtîrî Şiirler: Köpürün; Yeni Fikir; 22; s. 8

(Şair ismini “...” şeklinde belirttiği gönlünü çalan, bir firarî kuşa benzettiği, dilberi anlatıyor.)

—; Esâtîrî Şiirler: Eros ; Yeni Fikir; 23; s. 6

(İnsanın aklını başından alan kumral bir güzele dair lirik şiir.)

—; Esâtîrî Şiirler: ‘Aşk yahut ‘Ârus; Yeni Fikir; 24; s. 23-26

(Fuzuli'nin “can verme gam-ı aşka ki aşk afet-i candır / aşk afet-i can olduğu meşhur-u cihandır” dizeleri üzerine yazılmış şiir.)

—; Esâtîrî Şiirler: Tâsih; Yeni Fikir; 25; s. 13

(Âşık olunan heykelden dağılan tozla gelen bahara dair tek kıtalık şiir)

—; Esâtîrî Çocuk; Yeni Fikir; 26; s. 23

(Fahri'ye ithaf edilmiş, iki kıtalık şiir)

—; Esâtîrî Şiir; Yeni Fikir; 31; s. 18

(Uzaktaki sevgilinin hatırlandığı anlara dair lirik şiir)

—; Şehr-i Mukaddes; Yeni Fikir; 32; s. 11

(Şair tahayyül ettiği güzel bir şehri anlatıyor şiirde.)

—; Tesâvîr İhvâna; Yeni Fikir; 32; s. 29

(Tevfik Nevzad, M. Zeki, vesair şairleri övdüğü şiirdir.)

—; Sahbaiyye; Yeni Fikir; 34; s. 30

(Hazret'in hediye ettiği bir şişe ab ile gelen hisler ve dostlardan gelecek şarap dileğini dile getiren şiir)

—; Sahra; Yeni Fikir; 39; s. 16

(Dağınık kumral saçları ile dimağı altüst eden bir güzele dair şiir)

—; Vahşi Gazel; Yeni Fikir; 40; s. 30

(Duyulan aşka karşılık vermeyerek acı çektiren bir güzele dair şiir)

—; Bî-aman Yeis; Yeni Fikir; 42; s. 16

(Fransa'nın Bordeaux bölgesinde bir eserde yazılı olan ibaredir. Hayatın güzelliklerini ve anın tadını çıkarmaya dairdir.)

—; Erast; Yeni Fikir; 43; s. 2

(Doğruyu bilen şairin Sokrates'i alkışlayan bir erast olduğunu söylediği şiir.)

—; “Put”a; Yeni Fikir; 45; s. 12

(Sevdası ile farklılaşan birini ve herkesi büyüleyen sevgiliyi anlatan şiir)

—; Kebûter; Yeni Fikir; 45; s. 15

(Şairin kendini kartala sevgiliyi ise güvercine benzettiği ve sevgiliyi övdüğü lirik şiir)

Azmiye; Son Çâre; Yeni Fikir; 25; s. 14

(15’li hece ölçüsü ile sevgiliye yazılmış lirik şiir.)

Celîl; Fikrî Terbiye: Teftîş Esnâsında Bir Ders; Yeni Fikir; 5; s. 1-4

(Bir muallimin hastalığı sebebiyle derse giren başka bir hocanın sınıftaki öğrencilerle İctimâ’yât dersini tartışması)

—; Fikrî Terbiye: Teftîş Esnâsında Bir Ders; Yeni Fikir; 7; s. 1-5

(Bir muallimin hastalığı sebebiyle derse giren başka bir hocanın sınıftaki öğrencilerle Konya’nın tarihi ve coğrafyası hakkında konuşması)

—; Bedenî Terbiye: Spor; Yeni Fikir; 10; s. 17-19

(Su kadar mühim olan spor ihtiyacının faydaları ve kadınların da profesyonel sporla ilgilenmeleri gerekliliğine dair makale)

Celile Nizameddin; Perişân Yazılar; Yeni Fikir; 25; s. 15

(Ölmekte olan birinin etrafında olanları anlatan şiir)

Cemil Rekâbî; Rüya; Yeni Fikir; 23; s. 28

(Terk eden sevgilinin ardından zor geçen gecelerde görülen bir rüya)

Cevâd Kâzım; İntikâmım; Yeni Fikir; 8; s. 12

(Ölen sevebilir bedeninin ardından çekilen çileye, birisini artık sevememeye dair şiir)

Cl. Huart; İlmî Seyâhatler: Konya –Döner Dervişler Şehri- ; Yeni Fikir; 5; s. 15-18

(Nâcî Fikret’in tercüme ettiği Konya’nın tarihine dair gezi yazısı)

—; Konya -Döner Dervişler Şehri-; Yeni Fikir; 8; s. 22-23

(Nâcî Fikret’in tercüme ettiği Konya’nın tarihine dair gezi yazısı)

Dabır M. Robinson; ‘Atıkıyyât: Sızma’da Kable’t-teverih Bir Mevkiin Keşfi; Yeni Fikir; 37; s. 15-20

(Şefik Feyzi ve Nâcî Fikret tarafından tercüme edilen bu metnin yazarı Amerika’nın John Hopkins Darülfünununun müderrislerindendir.)

—; Sızma’da Kable’t- tevârih Bir Mahalin Keşfi; Yeni Fikir; 27; s. 20-26

(Şefik Feyzi ve Nâcî Fikret tarafından tercüme edilen metinde 1924 Nisan’ında Türkiye hükûmetinin incelenmesine izin verdiği Sızma’daki arkeoloji çalışmaları ve bu çalışmalarda görülen eserler hakkında)

—; ‘Atıkıyyât: Sızma’da Kable’t- tevârih Bir Mevkiin Keşfi; Yeni Fikir; 28; s. 27-

31

(Sızma hakkında gezi yazısı. Bölgedeki maden ocaklarından ve çevresindeki taş eserlerden bahsetmektedir.)

Edirneli H. Cemal; Gençlik Geçerken; Yeni Fikir; 44; s. 8

(Gençliğini kaybederken şairin hissiyatı)

Emil Pereir; Hakîm-i Kadîmden Asrî Vatandaş; Yeni Fikir; 29; s. 2-6

(Muhammed Naci tarafından tercüme edilen bu metin ilim ahlakı hakkındadır.)

—; Hakîm-i Kadîmden Asrî Vatandaş; Yeni Fikir; 30; s. 2-5

(Muhammed Naci tarafından tercüme edilen bu metin ilim ahlakı hakkındadır.)

—; Hakîm-i Kadîmden Asrî Vatandaş; Yeni Fikir; 31; s. 1-6

(Muhammed Naci tarafından tercüme edilen bu metin ilim ahlakı hakkındadır.)

Enver Hulusi; Bir San’at Olmak İ’tibâriyle Terbiye; Yeni Fikir; 44; s. 9-11

(Öğretmen okullarında terbiye ilmine dair bilgiler aktarılırken nelere dikkat edilmesi gerektiğini anlatan yazı)

Esat Âdil; Şarkı; Yeni Fikir; 34; s. 30

(Aşkî sebebiyle sakilerin elinden içki içen birini anlatan şiir.)

Eyüb Hamdi; Pedagoji: Vinetka Sistemi; Yeni Fikir; 29; s. 6-9

(Eğitimi mümkün mertebede ferdîleştirmeye çalışan Vinetka sistemine dair makale)

—;Lasorski Metodu; Yeni Fikir; 31; s. 6-14

(Bu ilim olmadan pedagojinin yok sayılacağı ve memleketimizde bu metoda dair pek çalışma bulunmadığını anlatan makale)

—;Garp'ta Terbiye Cereyânları: Mürebbiyenin Hürriyeti; Yeni Fikir; 32; s. 7-10

(Terbiyede en önemli şeyin cemiyetin ihtiyaçlarına göre şekillenmesi, cemiyetin ilişkilerini biçimlendirmesi, gençlerin diğer fertlerle alakasını şekillendirmesini işleyen makale)

—; Garp'ta Terbiye Cereyânları: Amerika'da Terbiye Hayâtı; Yeni Fikir; 33; s. 6-9

(New York Beynelmilel Kolombiya Darülfünunu; Darülfünunun takip ettiği gaye üzerine makale)

—; Mekteb ve 'Âid; Yeni Fikir; 34; s. 18-22

(“Çocuğun terbiyesi ve istikbali hakkında mekteple çocuk velileri arasında samimi bir anlaşma entente ve muntazam bir yardımlaşma olursa çok muvaffak olacağı tabiidir. Acaba, mektep ve ailenin karşılıklı Münâsebet ve vazifeleri ne olabilir? Onları araştıralım.” Girişi ile başlayan makale)

—; Terbiyede Hakîkî Hürriyet; Yeni Fikir; 35; s. 11-15

(Terbiyede hürriyet meselesinin yanlış anlaşılma sebepleri, nasıl anlaşıldığı ve aslında nasıl anlaşılması gerektiğine dair makale)

—; Şahsiyyetin Felsefesi; Yeni Fikir; 36; s. 6-10

(Şahsiyyetin felsefesi, şahsiyyetin eğitimi, şahsiyyet ve kahramanlık, meslekler vb. kişilik ile alakalı konulara dair makale)

—; Cihân-ı Terbiye Hareketleri; Yeni Fikir; 36; s. 14-18

(Bulletin de la Société a Binet mecmuasından ana mekteplerinde eğitimin nasıl olması gerektiğine dair makale)

—; Cihân-ı Terbiye Hareketleri: Paul Oestreich; Yeni Fikir; 37; s. 11-15

(Pedagojide ilerlemek için Paul Oestreich'in tanınmasının gerekliliği inancı ile yazılmış, onu ve düşüncelerini aktaran makale)

—; Psikanaliz ve Ahlâkî Terbiye; Yeni Fikir; 38; s. 13-16

(Psikanalizmle keşfedilen ruhun nasıl incelenebileceği ve bu konudaki imkânlar ve kişinin ahlakının güzelleştirilmesi hakkında makale)

—; Mekteb ve İdeal; Yeni Fikir; 39; s. 1-5

(Medeni devletlerde eğitimle ilgili inkılapların birçok tartışmaya konu olduğu, bunların tartışıldığı belirtilerek kendi ülkemiz için de bu konuda neler yapılabileceğini irdeleyen makale)

—; Şahsiyetin Felsefesi; Yeni Fikir; 40; s. 24-29

(İnsanoğlunun geçirdiği evreler, yaptığı meslekler ve bunlara göre insanların eğitiminin önemi.)

—; Manheim Sistemi; Yeni Fikir; 43; s. 1-2

(Öğrencileri seviyelerine göre ayrılması gerektiğini savunan manheim sistemine dair makale)

Fahreddin Kerem; [Yeni Fikir] Muharrirlerinden Nâcî Fikret Beyefendi'ye; Yeni Fikir; 15; s. 5-7

(Nâcî Fikret Bey'e yazılan Yeni Fikir mecmuasına teşekkür sunulan ve Freudizm ile alakalı bilgiler paylaşılan mektup)

Fahrî Behiç; İlimlerin Felsefesi: Riyâziyyât; Yeni Fikir; 5; s. 10-11

(Geometrinin enerjetizmle yorumlandığı bir makale. Enerjinin katkısı ile geometrik unsurların dar, geniş, uzun, kısa, uzak, yakın gibi algılarla işlendiğini anlatmaktadır. Beşer-i eşyayı ölçmenin nasıl gerçekleştiğini açıklar.)

Feridun Nafiz; Mesûdiye ve Koyulhisar; Yeni Fikir; 21; s. 26-28

(Mesûdiye tabiplerinden Feridun Nafiz Bey'in bir mektubundan alınan bu metin Mesûdiye'nin ve Koyulhisar'ın isimlerinin hikâyeleri, toplumsal yapıları ve coğrafyaları hakkındadır.)

Gevherî; Gevherî'den; Yeni Fikir; 33; s. 32

(Gevherî'nin bir kadına olan aşkı anlattığı şiirinden)

Gökpınar; Gönül; Yeni Fikir; 23; s. 21

(11'li hece ölçüsü ile sevgiliye yazılmış lirik şiir.)

—; Tesâvîr Yârân; Yeni Fikir; 32; s. 28

(“Şiir ve bedâyin piri M. Rüştü”ye ithafen yazılmış dostluk temalı şiir.)

Hâdi Tuğrul; Şarkı; Yeni Fikir; 19; s. 8

(Bir güzele yazılmış 2 kıtadan oluşan şiir)

—; Rubâ'îler; Yeni Fikir; 25; s. 16

(İki dörtlükten oluşan sözünü tutmayan bir güzele şiir)

—; Bahara Tahassür; Yeni Fikir; 40; s. 29

(Dört beyitten oluşan sevgilinin gelmemesi ile çekilen acılara dair şiir)

—; Son Hitap; Yeni Fikir; 33; s. 16

(“Maziye” ithafı ile yazılan terk etmiş sevgiliye dair şiir)

Hasan Rüşdî; Şâirin Nasihati: Hanımlar İçin İlmin Kıymeti; Yeni Fikir; 10; s. 14-15

(Kadınların eğitim alması ve böylece çocuklarına, vatana ve millete sağlayacağı faydalara dair şiir)

—; Bir Kıt’a; Yeni Fikir; 15; s. 19

(“Vaktiyle İzmir Vilâyetinde on beş sene kadar Kırkağaç Kaymakamı olan Şair Eşref Bey merhumla birlikte bulunmuş olan muallim İrgin Alp’in Şükrân-amiz bir kıtası: [Babalık refikimizden]” metni ile başlayan hürriyet ile alakalı şiir)

—; Muhtasar, Müfîd Bir Müdâfa’a; Yeni Fikir; 15; s. 19

(Şairin eğitimciliğini savunduğu didaktik bir şiir)

—; Şarkı; Yeni Fikir; 26; s. 30

(Parası olmayan birinin derdini anlatan, 2 kıtadan oluşan didaktik şiir)

—; Muhtelif Parçalar; Yeni Fikir; 26; s. 31

(“Kırkağaçlı şair Eşref Bey merhumun; Ermenekli Hasan Rüştü Bey’den işittiğimiz bir beyit” ve “Afyon Karahisarı’nda evkaf muhasebeciliğinden mütefaid Adanalı şair Ziya Bey’in; Ermenekli Hasan Rüştü Bey’den işittiğimiz bir beyiti” açıklamaları ile yer alan iki beyit)

—; Kıt’alar; Yeni Fikir; 26; s. 31

(Dört kıtadan oluşan, her birinde ayrı konu işleyen şiir. İlk kıtada ümitsizlik, ikincisinde aranan aşkın özellikleri, ümit, umursamazlık konuları vardır.)

—; Kıt’alar; Yeni Fikir; 25; s. 5-8

(“Babalık refikimizden muktebestir.” Bir kıta ve bir beyit bulunmaktadır.)

Hasan Tahsin; Nefes; Yeni Fikir; 23; s. 15

(Allah aşkını anlatan şiir)

Hâver; Ben; Yeni Fikir; 33; s. 26

(Azer'e ithafen yazılmış, Azer'i dergâha çağırın ve şairin hayata dair hissiyatını anlatan şiir.)

Hayreddin İlhan; Vuslat; Yeni Fikir; 19; s. 8

(Sevgili ile kavuşan bir aşğın mutluluğunu anlatan iki kıtalık şiir)

Henry Drury (Henri Dururi); İlâhların Gecesi; Yeni Fikir; 21; s. 15-20

(Tanrının insanların yaptıklarını gözlemleyip neler yaptıklarını anlatması)

Hüseyin Rahmî; Mektûb; Yeni Fikir; 16; s. 1-6

(Hüseyin Rahmi'nin Nâcî Fikret'e hitaben yazdığı, hasta olduğu için uzun süredir yazamadığını belirttiği ve Nâcî Fikret'in önceki mektuplarında yazdıklarına cevap veren mektup)

İsmail Zühdü; Arzu-î Hayât; Yeni Fikir; 23; s. 25

(Bir gencin ızdırabını anlatan üç kıtalık şiir)

Kâzım Nâmi; Tenkîd-i Mütâla'alar: Bizde Niçin Şâir Yok; Yeni Fikir; 10; s. 1-4

(Bizde şair bulunmadığı görüşü ile bunun sebepleri üzerinde duruluyor. Pis fikirlerle şiir yazılamayacağı, metnin yazıldığı dönemde dergilerde yayımlanan şiir iddiasındaki metinlere şiir denilemeyeceğini söylüyor. Şairin âlim olması gerektiği ve birçok şeyde eksik olduğumuz için şiirde de eksik olduğumuz söyleniyor.)

—; Hayât; Yeni Fikir; 20; s. 1-3

(Hayat nedir, nasıl ifade edilmelidir, nasıl sınırlandırılabilir sorularına yanıt arayan, hayatın maddeden ibaret görülmemesini belirten makale)

—; [Hayât] Makalesi Münâsebetiyle; Yeni Fikir; 23; s. 8-9

(Kâzım Nâmi'nin daha önceden yazmış olduğu bir yazıda Naci Fikret'in alınmış ve kırılmış olması sebebiyle bu durumun verdiği üzüntünün dile getirildiği ve mevzunun aslının açıklandığı bir mektup)

—; Pakosa’da Bir Cevalân; Yeni Fikir; 26; s. 14-16

(Naci Fikret’e hitaben yazılmış bir mektuptur. Mektupta Pakosa’daki gezintisinde karşılaştığı tarihî eserleri ve çevreyi anlatmaktadır.)

—; ‘Aşkın Ahlâkı; Yeni Fikir; 30; s. 17-19

(Kıbrıs’ın batı tarafındaki tarihî eserlerden bahis ile Yunan mitolojisinde “kutsal fahişe” olarak bahsedilenlerin gerçekten fahişe olarak ele alınıp alınamayacağını tartışan gezi yazısı)

Kemâl Ferdi; Felsefî Düşünceler: Ölüm; Yeni Fikir; 6; s. 16-17

(Hayatın ve ölümün enerjetizm felsefesi ile değerlendirildiği makale)

—; Dehâ ve Cinnet; Yeni Fikir; 25; s. 16

(Büyük insanlardaki deha mefhumunu anlamak için İtalyan bir hâkimin *Dahi* adlı eserini incelemek gerektiğine değinerek, dahilerin diğer insanlardan daha farklı tavırlara sahip olabildiğine dair makale)

Koloğlu; Türkü; Yeni Fikir; 26; s. 32

(Konya’nın halk şairlerinden olan Kollukzâde ailesine mensup Koloğlu’nun aşık olunan güzele yazdığı şiir.)

Konya Gâlib Fu’âd; Şarkı; Yeni Fikir; 25; s. 14

(Aşık olunan kişiye yazılan tek kıtalık lirik şiir.)

Kütahyalı Pesendî; Koşma; Yeni Fikir; 29; s. 26

(Koşma türünde aşık olunan kişiye yazılmış dört kıtalık lirik şiir)

M. Ferîd; Konya’da Hacı Ferruh Mescidi; Yeni Fikir; 44; s. 13-16

(Hacı Ferruh Mescidi hakkında bilgi verilen gezi yazısı)

M. Feyzi; Hadim Kazası; Yeni Fikir; 43; s. 7-8

(Toros dağlarında yer alan Hadim kazası hakkında gezi yazısı)

M. Mesut; Cönk; Yeni Fikir; 44; s. 1-6

(Cönk hakkında makale)

—; Öz Türkçe'nin Devşirilmesine Dâ'ir Fikrimiz; Yeni Fikir; 48; s. 16

(“Öz Türkçe”ye ulaşmak amacıyla Orta Asya Türkçesinin araştırılması ve yeni dilin oradan devşirilmesi gerektiğinin belirtildiği makale)

M. Rüşdî; Hülya-ı Şâir; Yeni Fikir; 39; s. 28

(Sevgilinin çağırıldığı lirik şiir)

M. Zekî; Tatbîkât Dersi; Yeni Fikir; 3; s. 22-24

(“K1Z Muallim Mektebi tatbikat kısmının dördüncü sınıfında mükâmele esası üzerine verilen bir tahrir dersi numunesidir.”)

—; Tatbîkât Dersi: Tahrir Dersi Numunesi; Yeni Fikir; 4; s. 20-22

(“K1Z Muallim Mektebi tatbikat kısmının dördüncü sınıfında mükâmele esası üzerine verilen bir tahrir dersi numunesidir.”)

—; Tatbîkât Dersi: Tahrir Dersi Numunesi; Yeni Fikir; 5; s. 21-24

(“K1Z Muallim Mektebi tatbikat kısmının dördüncü sınıfında mükâmele esası üzerine verilen bir tahrir dersi numunesidir.”)

—; Halk Şâirleri: Surûrî; Yeni Fikir; 27; s. 32

(Surûrî hakkında bilinen yanlış bilgileri ifade ederek gelecek sayılarda yayınlanacak yazılarda da bunlara değinileceğine dair yazı)

—; Halk Şâirleri: Âşık Hasan; Yeni Fikir; 30; s. 32

(Konyalı halk şairlerinden Âşık Hasan'ın yaşamı ve şiirlerine bir örnek)

—; Eski ‘Âdetlerden: Irvasalar, Ocaklar, Tekiyeler; Yeni Fikir; 48; s. 10-12

(Doktora gitmeyerek başka yollarla iyileşmeye çalışanların gittiği ve aslında insanları kandıran yerler hakkında bilgiler)

Ma’ârif Müdürü Celîl; Teftîş Esnâsında Bir Ders; Yeni Fikir; 1; s. 8-11

(Bir muallimin hastalığı sebebiyle derse giren başka bir hocanın sınıftaki öğrencilerle İctimâ’yât dersini tartışması)

—; Pedagoji: Teftîş Esnâsında Bir Ders; Yeni Fikir; 2; s. 1-5

(Bir muallimin hastalığı sebebiyle derse giren başka bir hocanın sınıftaki öğrencilerle din dersini tartışması)

—; Pedagoji: Teftîş Esnâsında Bir Ders; Yeni Fikir; 3; s. 1-4

(Bir muallimin hastalığı sebebiyle derse giren başka bir hocanın sınıftaki öğrencilerle tarih dersini tartışması)

—; Fikrî Terbiye: Teftîş Esnâsında Bir Ders; Yeni Fikir; 4; s. 12-16

(Bir muallimin hastalığı sebebiyle derse giren başka bir hocanın sınıftaki öğrencilerle Türkçe dersini tartışması)

—; Fikrî Terbiye [Teftîş Esnâsında Bir Ders]; Yeni Fikir; 6; s. 18-23

(Bir muallimin hastalığı sebebiyle derse giren başka bir hocanın sınıftaki öğrencilerle Konya’nın tarihi ve coğrafyası hakkında konuşması)

Mahmud Muhlis; Hayâtın Manyetiğ-i Edasına Karşı; Yeni Fikir; 12; s. 8-12

(Materyalizm felsefesi hakkında makale)

Memduh Yavuz; Anadolu ‘Aşîretlerinin Hayât ‘An’ane ve ‘Âdetleri: Konya Vilâyetinde Türkmenler; Yeni Fikir; 32; s. 12-18;20

(Konya’daki Türkmenlerin giyimi, toplumsal yapısı, yöresel oyunları, türküleri hakkında makale)

—; Anadolu ‘Aşîretlerinin Hayât ‘An’ane ve ‘Âdetleri: Konya Vilâyetinde Türkmenler; Yeni Fikir; 33; s. 9-13

(Konya’daki Türkmenlerin giyimi, toplumsal yapısı, yöresel oyunları, türküleri hakkında makalenin devamı)

—; Anadolu ‘Aşîretlerinin Hayât ‘Âdet ve ‘An’aneleri: Konya Vilâyetinde Türkmenler; Yeni Fikir; 35; s. 29-31

(Konya’daki Türkmenlerin giyimi, toplumsal yapısı, yöresel oyunları, türküleri hakkında makalenin devamı)

—; Konya Vilâyetinde Türkmenler; Yeni Fikir; 36; s. 25;28

(Konya’daki Türkmenlerin giyimi, toplumsal yapısı, yöresel oyunları, türküleri hakkında makalenin devamı)

—; Mantık Ma’ârif Şü’ûnu; Yeni Fikir; 36; s. 27-28

(Çevre illerdeki eğitime dair yaşanan gelişmeler hakkında)

Mithat Şâkir; İsmail Zühdü; Yeni Fikir; 38; s. 26-29

(Dergi üzerine değerlendirmeler yapılan ve İsmail Zühtü hakkında bilgiler verilen mektup)

Mu’allim Refîk; Pedagoji: Mesleki Düşüncelerim; Yeni Fikir; 15; s. 20-22

(Tedrisatın ve bir muallimin nasıl olması, nelere dikkat etmesi gerektiğine dair makale)

Muhammed Ferid; Cevâb; Yeni Fikir; 28; s. 31-32

(Türkiyatçılarımızdan Muhterem Zeki Bey’e yazılmış 27. sayıda yer alan “Surûrî” başlıklı makaleye yanıt)

Muhammed Nâci; Muvâzensizlik ve Muvâzensizler; Yeni Fikir; 21; s. 12-15

(Zihinsel engelliler ve aklî dengesi yerinde olmayanlara verilecek eğitim hakkında)

—; Muvâzensizlik ve Muvâzensizler; Yeni Fikir; 22; s. 12-15

(Zihinsel engelliler ve aklî dengesi yerinde olmayanlara verilecek eğitim ve bu rahatsızlıkların olası sebepleri hakkında)

—; “Anormal”lerin Rûhiyyâtı; Yeni Fikir; 24; s. 27-29

(Aklî muvazenesi yerinde olmayanlara dair makale)

—; Ahlâk Telakkisi; Yeni Fikir; 34; s. 12-17

(Stoa Okulu’na, takipçilerine ve stoacıların ahlak anlayışına dair makale)

—; Ahlâk Telakkisi; Yeni Fikir; 35; s. 5-10

(Stoa Okulu’na, takipçilerine ve stoacıların ahlak anlayışına dair makale)

Muhammed Nuri; Mektûb; Yeni Fikir; 25; s. 2-5

(Naci Fikret’e ithafen yazılmıştır. Descart’ın mevcudiyet hakkındaki fikirlerini değerlendirek Muhammed Nuri’nin muharrirlik hakkındaki görüşlerini içerir.)

—; Gazel; Yeni Fikir; 31; s. 32

(“kalmıştır” redifli lirik şiir)

—; Kadına Dâ’ir; Yeni Fikir; 31; s. 30-31

(Ünlü yazar ve düşünürlerin kadına dair söylediği sözlerden derlemeler)

—; Gazel; Yeni Fikir; 32; s. 25

(“Gayrı” redifli lirik şiir)

Muhammed Sabri; Pozantı’dan Dönerken; Yeni Fikir; 25; s. 14

(Sevgiliden ayrılıp bulunduğu yeri terk eden bir adamın üzüntüsünü ve mazisini anlatan lirik şiir)

—; Zehr-i Hind; Yeni Fikir; 29; s. 10

(Beş bentten oluşan ve ayrılık acısı anlatılan lirik şiir)

—; Rüşvet; Yeni Fikir; 30; s. 19-22

(Bir devlet dairesinde birkaç kişinin rüşvetle alakalı konuşmasını aktaran şiir)

—; Sahillere; Yeni Fikir; 34; s. 28

(Sevgiliye yazılmış lirik şiir)

—; Diken; Yeni Fikir; 42; s. 7-11

(Aşkın çiçekli bahçesine giren aşğın yaşadığı hisleri anlatan şiir)

Mustafa Şekîb; Felsefe: Pragmatizm Makalesi Münâsebetiyle; Yeni Fikir; 9; s. 1-2

(Mustafa Şekip Bey'in *Yeni Fikir* mecmuasının sekizinci sayısında yayınlanan "Pragmatizm" makalesine yanıtıdır.)

Muzaffer Hâmid; Bedbîn Felsefeler; Yeni Fikir; 23; s. 25

(Naci Fikret Bey'e ithafen yazılmış ömrün nasıl geçtiğini anlatan şiir)

—; Riyaya; Yeni Fikir; 24; s. 29

(Altı kıtadan oluşan "riya" hakkında şiir)

—; Fikir ve His Kırıntıları; Yeni Fikir; 32; s. 26-27

(Edebiyat ve felsefeye dair aforizmalar)

—; Uslanmadı Gitti; Yeni Fikir; 33; s. 28-29

(Aşk anlatan lirik şiir)

N. F. (ن.ف.); İctihâd -Ve 'Abdullah Cevdet Beğ-; Yeni Fikir; 6; s. 24

(Naci Fikret'in felsefeye merakını sağlayan Abdullah Cevdet Bey ve *İctihâd* dergisi hakkında yazdığı makale)

—; İlim ve Fikir Adamları: Lamarck (1744-1829); Yeni Fikir; 7; s. 21-22

(Jean-Baptiste Lamarck'ın hayatının ve fikirlerinin anlatıldığı makale)

—; İctimâ'ıyyât: Hars ve Medeniyyet; Yeni Fikir; 8; s. 9-12

(Hars ve Medeniyyetin ne olduğunun açıklandığı makale)

—; Felsefe-i Kamusî; Yeni Fikir; 8; s. 13-15

(Felsefe terimlerinin açıklamalarının verildiği sözlük)

—; Sîmâyât; Yeni Fikir; 21; s. 28-31

(Yüz şekillerinden kişilik tahlilini öngören fizyonomi biliminden bahsedilen makale)

—; 'Atkıyyât: Sızma Hafriyyâtından Doğan Hakikatler; Yeni Fikir; 27; s. 7

(“Sızma Hafriyyâtı Netaceyi ve Zemînperesti” makalesine giriş yazısı)

—; Sızma Hafriyyâtı Netaceyi ve Zemînperesti; Yeni Fikir; 27; s. 8-20

(Konya'nın Sızma bölgesinin tarihi hakkında)

—; Emile Zola; Yeni Fikir; 28; s. 1-5

(Muhammed Muhlis Bey'e ithafen yazılmıştır. Zola'nın etkisinin bittiği düşünülse de ne olursa olsun bu etkinin diğer yazarlar üzerinden kalkmayacağı hakkında)

—; Anadolu 'Aşîretlerinin 'An'ane ve 'Âdetleri: Konya Vilâyetinde Türkmenler; Yeni Fikir; 31; s. 19-24

(Konya'daki Türkmenlerin yaşadıkları bölgeler, gelenek, görenek ve âdetleri hakkında toplumsal inceleme)

—; Felsefe-i Kamûsî; Yeni Fikir; 36; s. 26

(Fransızca felsefe terimlerinin Türkçe karşılıkları)

—; Kamil Spiess -Psikosentez-; Yeni Fikir; 40; s. 31-32

(Freud'un ruh çalışmalarına karşı Spiess'in psikosentez çalışmalarının anlatıldığı makale)

Nâcî Fikret; Yeni Fikir'in Gâyesi; Yeni Fikir; 1; s. 1-4

(Yeni Fikir mecmuasının amacını açıklayan yazı.)

—; Kevnî ve Fikrî Tekâmül; Yeni Fikir; 1; s. 4-8

(Marcus Aurelius'un görüşlerinden yola çıkarak evrenin değişmekte ve değişmek zorunda olduğunu anlatan makale)

—; Felsefe-i Edebiyât: Emile Zola ve İ'tikâd; Yeni Fikir; 8; s. 17-18

(Emile Zola'nın edebiyata ve fikir dünyasına getirdiği yenilikler ile bu sebeple aldığı tepkilere dair makale)

—; Felsefe-i Edebiyât: Emile Zola ve İ'tikâd; Yeni Fikir; 9; s. 14-16

(Emile Zola'nın edebiyata getirdiği yenilikler, bu yeniliklere dair düşünceleri ve aldığı tepkiler hakkında makale)

—; Felsefe-i Kamûsî; Yeni Fikir; 9; s. 19-22

(Felsefe terimlerinin açıklamalarını barındıran sözlük)

—; Büyük Filozoflar: Spenser -Herbert Spencer-; Yeni Fikir; 9; s. 23-24

(Herbert Spencer'in hayatı, eserleri, fikirlerine dair)

—; Halkiyat; Yeni Fikir; 13; s. 22-23

(Halkiyat biliminin kökeni ve beslendiği kaynakların anlatıldığı makale)

—; Tedkîkât-ı Edebiye: Hüseyin Rahmî Bey ve Roman; Yeni Fikir; 16; s. 7-8

(Hüseyin Rahmi'nin birinin “kötü” demesi ile kötü bir yazar olmayacağı, onun edebiyatımıza katkıları hakkında)

—; Anadolu Demir Yollarında; Yeni Fikir; 16; s. 28-32

(Naci Fikret'in seyahatin faydalarını ve Anadolu'ya inşa edilmekte olan demir yolunun güzergâhına dair fikirlerini anlattığı yazı)

—; Tutuşan Gönüller; Yeni Fikir; 18; s. 9-11

(Hüseyin Rahmi'nin *Tutuşan Gönüller* eseri üzerine inceleme)

—; Nâmdâr Rahmî Bey; Yeni Fikir; 39; s. 29-?

(Namdar Rahmi'nin biyografisi)

—; Dans: Garîziyât, Rûhiyyât ve Akvâmiyâtın Mûtâlarına Nazaran; Yeni Fikir; 43; s. 3-4

(Doğada da dans benzeri hareketlerin olduğunun güvercinler üzerinden anlatımı)

—; Lisâniyyât: Dilimize 'Âid Yeni ve Mühim Hakikatler; Yeni Fikir; 23; s. 26-28

(Filoloji ve psikolojiden bahsederek kelimelerdeki sesler arasında da bir ilişki olduğunu iddia eder. Bu sesler arasındaki ilişki kimyevi bir ilişki gibidir ve kudret kaynaklı denilebilir.)

—; Lisân Meselesi; Yeni Fikir; 30; s. 26-29

(Dil üzerine yapılan çalışmaların alelade yapılamayacağının, dilin de canlı bir varlık olduğunun vurgulandığı, dilde sadeleşmeyi dilin kendisinin yapacağının savunulduğu makaledir.)

—; İlim ve Şiir; Yeni Fikir; 24; s. 1-5

(Şair için ilmin gerekliliği, ilim olmadan şiirde oluşabilecek sorunlar üzerine makale)

—; Merhûm İsmail Zühdü; Yeni Fikir; 45; s. 2-12

(Ölüm ardı yazısı. İsmail Zühtü'nün önemi, alkolizm, sarhoşluk ve psikanalizm, ölüm ve kudret gibi konulara değinilmektedir.)

—; Billûr Kalb; Yeni Fikir; 23; s. 17-21

(Hüseyin Rahmi'nin *Billûr Kalp* romanına dair eleştiri yazısı)

—; Harb Felsefesi; Yeni Fikir; 1; s. 11-14

(İnsanın kendini anlamlandırma çalışmasında önemli bir yer tutan teolojiyi atavizm görüşü ile değerlendirir. Devamında harbe sebebiyet veren çeşitli duruşları irdeler.)

—; Târîh ve 'Atîkıyyât: Târîh-i Kadimde Küçük Asya; Yeni Fikir; 2; s. 6-14

(Arkeoloji nazarında eski devirlerde Küçük Asya'da yaşamış toplumların tarihi, dini ve sanatları hakkında makale)

—; Târîh ve 'Atîkıyyât: Târîh-i Kadimde Küçük Asya -2-; Yeni Fikir; 4; s. 18-20

(Arkeoloji nazarında eski devirlerde Küçük Asya'da yaşamış toplumların tarihi, dini ve sanatları hakkında makale)

—; Sızma Hafriyyâtı Netâici ve Zemîn-peresti; Yeni Fikir; 11; s. 8-24

(Konya'nın Sızma bölgesi hakkında gezi yazısı)

—; Târîh-i Kadimde Küçük Asya: Men Ma'bedi; Yeni Fikir; 14; s. 11-15

(Men Mabedi'nin tarihi, dinler tarihindeki yeri ve önemine dair makale)

—; Felsefe-i Edyân: Din ve Cinsiyyet -Târîh ve Akvâmiyyâtın Mütâla'alarına Nazaran-; Yeni Fikir; 16; s. 18-28

(Çeşitli dinlerde görülen hurafelerin yüzyıllarca bilimsel gerçekler sanılması ve sebeple oluşan yanlışlara dair makale)

—; Târîh ve Tenkîd-i Felsefî: Hadsîyye Felsefesi; Yeni Fikir; 3; s. 9-14

(Sezgici matematik felsefesi hakkında)

—; İctimâ'ıyyât: Kadınların Mevkiî İctimâ'îsi; Yeni Fikir; 3; s. 17-19

(Kadın ve erkek arasındaki farklar ve kadının toplum içindeki yerine dair makale)

—; Rûhiyyât: Dehâ ve Cinnet -Ve: Merhûm Şâkir Efendi'ye-; Yeni Fikir; 4; s. 4-12

(Naci Fikret'in bir deha olarak gördüğü Ayaşlı Şakir'in hayatına dair)

—; Felsefe: Bedî'ıyyât ve Kudretiyyât; Yeni Fikir; 5; s. 5-10

(Estetik ve enerjinin birbirine etkisi hakkında makale)

—; Felsefe-i 'Ulûm: Beşeriyyât; Yeni Fikir; 6; s. 6-12

(Antropoloji hakkında makale)

—; Felsefe: Pragmatizm; Yeni Fikir; 7; s. 5-12

(Pragmatizm hakkında makale)

—; Bedî'ıyyât: Resmî ve Şeklî San'atlar; Yeni Fikir; 7; s. 14-17

(Resim ve heykel sanatlarına dair makale)

—; Konya Müzesindeki Eserden: Poseidon Heykeli; Yeni Fikir; 7; s. 23-24

(Konya Müzesinde sergilenen Poseidon Heykeli hakkında)

—; Felsefe: Varlığın Kıymeti; Yeni Fikir; 8; s. 1-7

(Çalışmanın insanlığın gereği olduğuna binaen Avrupa'dan çeşitli fikirlerle varlığa dair bilgiler ve varlığa dair düşünceler)

—; Felsefe: Felsefe Sahasında İki Zıt Cereyân; Yeni Fikir; 9; s. 3-9

(Maddecilik ve hissiyatçılık görüşlerini açıklayan ve karşılaştıran makale)

—; Felsefe: Kudretiyyât Felsefesinin Esâsları; Yeni Fikir; 10; s. 4-10

(Enerjetizmin temellerinin anlatıldığı makale)

—; Felsefe-i ‘Ulûm: ‘Atfııyyât; Yeni Fikir; 11; s. 2-8

(Arkeoloji hakkında makale)

—; Yeni Fikir’in Prensipleri; Yeni Fikir; 12; s. 1-5

(Yeni Fikir mecmuasının birinci yılı Münâsebeti ile yazılan yazıda İstanbul’da yayınlanan bazı kalitesiz dergilerden olmaktansa kendi yollarını tercih edeceklerini belirtirler. Şu anda ümit ettikleri etkiyi yaratamadıklarını belirtmekle birlikte doğru bildikleri yoldan da ayrılmayacaklarını yinelerler. Dergide yayımlayabilecekleri yazıların özelliklerini belirtirler.)

—; Târîhte Din ve Cinsiyyet Yahud Chthonisme; Yeni Fikir; 12; s. 17-21

(Chthonisme yani “kitonizm” yahut “Zemînperestlik” hakkında makale)

—; Rûhiyyât: Kudretiyyâta Nazaran Bedî’iyyât; Yeni Fikir; 13; s. 16-22

(Enerjetizme göre estetik ve güzel sanatlar)

—; Freudizm Münâsebetiyle; Yeni Fikir; 15; s. 7-11

(Freud’un görüşleri ve bu görüşlerin değerlendiriliş şekilleri hakkında)

—; İlimlerin Felsefesi: İctimâ’iyyât; Yeni Fikir; 19; s. 10-16

(Sosyoloji hakkında makale)

—; Felsefe-i Edyân: Din ve Cinsiyyet ve Hayât, Târîh ve Akvâmiyyâtın Mütâla’alarına Nazaran; Yeni Fikir; 20; s. 11-16

(Toplumda ve dinde buluğ çağından itibaren farklı cinsiyetlerin yerlerine, rollerine ve durumlarına dair makale)

—; Hayât ve Kudret; Yeni Fikir; 21; s. 1-5

(Enerjetizm felsefesi ile hayatın anlamlandırılması hakkında)

—; Felsefe-i Edyân: Din ve Cinsiyyet; Yeni Fikir; 21; s. 23-26

(Tarih, ruh ve akvamîyatın mütalalarına göre dinler felsefesi)

—; Ahlâk ve Kudret; Yeni Fikir; 22; s. 1-8

(Enerjetizm felsefesine göre ahlak hakkında)

—; Rûh ve Kudret; Yeni Fikir; 26; s. 1-7

(Enerjetizm felsefesine göre ruhun varlığı ve özellikleri)

—; Felsefe-i ‘Ulûm: ‘Atıkıyyât; Yeni Fikir; 28; s. 11-22

(“Asar-ı itika muhibleri cemiyet-i muhteremesine ithaf” edilmiş, arkeolojinin gerekliliği ve nitelikleri hakkında makale)

—; Târîhî ve Felsefî Edyân: Serriyât ve Cinsiyyet –Târîh ve Akvâmîyâtın Mu’talarına Nazaran; Yeni Fikir; 29; s. 21-25

(Herodot’un anlatılarına göre Babillerde fuhuş, kadınlar ve tanrılar)

—; Târîhî ve Felsefî Edyân: Serriyât ve Cinsiyyet; Yeni Fikir; 30; s. 23-26

(Herodot’un anlatılarına göre Babillerde fuhuş, kadınlar ve tanrılar)

—; Noel Yortusunun Menşei; Yeni Fikir; 31; s. 25-26

(Hıristiyanlıkta Noel Bayramı ve bu bayramın tarihçesi hakkında)

—; Târîhî ve Felsefî Edyân: Serriyât ve Cinsiyyet; Yeni Fikir; 31; s. 27-30

(Herodot’un anlatılarına göre Babillerde fuhuş, kadınlar ve tanrılar)

—; Târîhî ve Felsefî Edyân: Serriyât ve Cinsiyyet; Yeni Fikir; 32; s. 19-24

(Herodot’un anlatılarına göre Babillerde fuhuş, kadınlar ve tanrılar)

—; İctimâ’î Hayâtta Cinsiyyetin Rolü; Yeni Fikir; 33; s. 17-19

(Alman araştırmacıların ruh bilim ile ilgili araştırmaları üzerinden Cinsiyet meselesinin ele alındığı makale)

—; Mürâhikin Rûhu; Yeni Fikir; 35; s. 19-28

(İnsan ruhunun etkenlerinden filogeni ve ontogeninin arasında tenazur ve muadelet olduğuna dair makale)

—; Canilik ve Vahşilik ve Soysuzluk; Yeni Fikir; 36; s. 18-23

(Canilik, vahşilik ve soysuzluk gibi dejeneresyona uğramış hareketlerin veraset-i vicdaniyet ile olan Münâsebetleri hakkında makale)

—; İbtida-i Ânânın Rûhu; Yeni Fikir; 37; s. 5-11

(İptidai insanın psikolojisi ile çocuk, kadın, gayrı mütefekkir maddenin ruhları arasındaki benzerlikler hakkında)

—; Babillilerin Esâtîrînde Mevsimler ve Mabetler; Yeni Fikir; 37; s. 22-28

(İnsanoğlunun hayatın akışındaki şeyleri, özellikler mevsimleri ve üremeyi, tanrılardan bilerek mana yükledikleri ve Babillerin de inandıkları tanrılar için yapmış oldukları mabetler ve özellikleri hakkında)

—; Mevsimler ve Cinâyetler; Yeni Fikir; 38; s. 17-21

(İçtimai hadiselerin hayatiyat ve maddiyat sahalarında tetkikinın tecrübeler ve müşahedeler ile incelenmesi hakkında makale)

—; Mevsimler ve Cinâyetler; Yeni Fikir; 39; s. 6-10

(İçtimai hadiselerin hayatiyat ve maddiyat sahalarında tetkikinın tecrübeler ve müşahedeler ile incelenmesi hakkında makale)

—; Enerjetizme Nazaran Rûhiyyât; Yeni Fikir; 39; s. 17-27;29

(Ruh bilimlerinin enerjetizm felsefesine göre incelenmesi hakkında)

—; Enerjetizm; Yeni Fikir; 40; s. 9-24

(Enerjetizm felsefesini açıklayan makale)

—; Güzellik; Yeni Fikir; 41; s. 1-32

(Enerjetizme göre ruhun, bedenın, ahlakın vb. unsurların güzelliği hakkında)

—; Güzellik; Yeni Fikir; 42; s. 11-15

(Enerjetizme göre güzellik kavramına muhitin tesiri hakkında)

—; Lisâniyyât: Yazı; Yeni Fikir; 43; s. 7

(Lisanın ne olduğu hakkında makale)

—; Konya; Yeni Fikir; 48; s. 13-15

(Konya bölgesinin coğrafi oluşumu hakkında)

—; Güzellik; Yeni Fikir; 48; s. 1-9

(İnsanda vücut güzelliği yahut cinsî güzelliğe dair makale)

Naim Hâzım; Karatay Mersin’de; Yeni Fikir; 9; s. 17-19

(Naim Hâzım Efendi’nin İdadi-i Askerî ve Medrese-i İlmiye’de muallim iken yazmış olduğu ve Babalık’ta basılmış şiirin tekrar basımı)

Nâmdâr Rahmî; Felsefe: İnsân Makinesinin Mekaniği; Yeni Fikir; 3; s. 5-9

(İnsanın bedenini bir makineye benzetmek suretiyle bedeni ve işleyişini enerjetizm felsefesi ile açıklandığı makale)

—; Felsefe: Makine – İnsân; Yeni Fikir; 6; s. 1-6

(İnsan var olmadan evvel de tüm varlık enerjiden meydana geldiğini, insanın da nasıl ki bir makine enerji ile çalışıyorsa onun da enerji ile yaşıyor olmasına dair makale)

—; Rûhiyyât: Mizâhın Felsefesi; Yeni Fikir; 10; s. 11-13

(Mizahın mahiyetini izah etmeye çalışan, neden güldüğümüzü ve nasıl güldüğümüzü açıklayan makale)

—; Emperyalizm ve Enerjetizm; Yeni Fikir; 12; s. 12-16

(Enerjetizme göre emperyalizm hakkında)

—; Felsefî Musâhabe: Garp'ta Rûhiyyât Cereyânları; Yeni Fikir; 13; s. 1-4

(Dönemin fikri hareketleri üzerine makale)

—; Felsefe: Enerjetizm İctimâ'îyyâtının Esâslarına 'Âid Bir Tecrübe; Yeni Fikir; 13; s. 8-16

(Biyoloji alanında yapılan araştırmalar nebatat ve hayvanat arasındaki farkları ortaya sermiştir. Bu durumda enerjetizm de bu iki topluluğa farklı şekillerde bakmaktadır. Bu bakış açılarına dair makale)

—; Şiir ve Felsefe: San'at; Yeni Fikir; 14; s. 20-24

(“Sanat coşkun bir kudretin akmasıdır.” Cümlesi ile başlayan, enerjetizm ile sanatçılığı açıklayan, insanın içindeki kudreti dışarı çıkarmak için sanat yaptığını ve şiir yazdığını savunan makale.)

—; Musâhabe: Garp'ta Rûhiyyât Cereyânları; Yeni Fikir; 15; s. 2-5

(Yedincisi gerçekleştirilen ruhiyet kongresine dair görüşler)

—; Enerjetizme Müstenit İctimâ'îyyât; Yeni Fikir; 15; s. 11-16

(Enerjetizme göre sosyolojinin nasıl bir bilim olduğuna dair)

—; Elem ve San'at; Yeni Fikir; 16; s. 13-18

(Kudret sayesinde elemin sanat olarak ortaya çıkacağını savunan edebî makale)

—; Kudretiyyâta Müstenid İctimâ'îyyât: Ahlâk ve Terbiyyenin Ensâbiyyâtı; Yeni Fikir; 18; s. 1-7

(Cemiyetlerin geçtikleri evrelerin “sihir evresi”, “din evresi” ve “ilim ve fen” evresi olarak üç ana bölümde incelendiği makale)

—; Garp’ta Rûhiyyât Cereyânları; Yeni Fikir; 19; s. 2-7

(Dönemin fikri hareketleri üzerine makale)

—; Felsefe: Muvâzenesizlik ve Tekâmül; Yeni Fikir; 23; s. 2-6

(Thomas More’un *Ütopya* adlı eserinden yola çıkarak insanların dimağındaki sorunları ve mevcut hayata uyum sağlayamayan insanların durumlarının irdelendiği makale)

—; San’at ve Gençlik; Yeni Fikir; 27; s. 1-7

(Gençlik zamanlarında insanların daha öğrenmeye açık, sanat açısından asıl öğrenme verimliliğine eriştiği görüşünü savunan makale)

—; Âmilleri Tevhîd Eden Umumî Mebde; Yeni Fikir; 36; s. 1-6

(Evrendeki her maddenin ve canlının işleyişinin bir şekli olduğunu ve bu işleyişi makinelere benzeterek enerjetizmi anlatan makale)

—; Fuzûlî Bezminde: Meyhane; Yeni Fikir; 45; s. 13

(İsmail Zühtü’nün ruhuna ithafen yazılmıştır. Fuzulî’nin bir beyitinden yola çıkarak meyhaneler hakkında)

—; Sarhoşluk; Yeni Fikir; 45; s. 13-14

(Sarhoşluk hâli ve sarhoş olmama hâli arasındaki farklar ve sarhoşluğun getirdikleri hakkında deneme)

—; İrrealizm – Realizm -Enerjetizm Nokta-i Nazarından-; Yeni Fikir; 32; s. 1-6

(İrrealizm ve realizmin enerjetizm açısından açıklanması)

—; Enerjinin Rûhiyyâtı; Yeni Fikir; 33; s. 1-6

(Enerjetizm felsefesine dair görüşleri ve bu felsefenin beslendiği kaynaklar hakkında)

—; Tekâmülün İzâhı; Yeni Fikir; 37; s. 1-5

(Cemiyetin geçirdiği evreler hakkında)

—; Enerjetik Rûhiyyât; Yeni Fikir; 38; s. 1-13

(Ruhiyatın geniş temayülleri hakkında)

—; Negativizm; Yeni Fikir; 40; s. 1-9

(Thomas Mann’ın hikâye karakterlerinden biri üzerinden insanların negatif duruşlarına dair çıkarımlar hakkında)

—; Negativizm; Yeni Fikir; 42; s. 1-7

(Negativizmi daha net açıklamak adına “müsbet” ve “menfi” kelimeleri üzerinde durularak konunun detaylandırılması)

Nâzım; Nevşehirli İbrahim Paşa Devri’nde İstanbul’un İ’âmârı; Yeni Fikir; 39; s. 11-15

(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa Dönemi’nde İstanbul’da inşa edilmiş yapılar)

Nebîr Azer; Sebî; Yeni Fikir; 25; s. 13

(İki kıtadan oluşan, 11’li hece ölçüsü ile yazılmış lirik şiir)

Nesib Mevlevî; Gazel Musta; Yeni Fikir; 26; s. 30

(Şiirde parantez içine alınarak yazılan yerler Konya’nın ve Meram’ın meşhur mekânlarının isimleridir.)

Nûreddin Rüşdî; Muhammes; Yeni Fikir; 30; s. 30-31

(On iki beşlikten oluşmuş, Merhum Sünbülzâde Vehmi’nin bir eserine istinaden yazılmış şiir)

Osmân Nûri; Nasıl Bir Terbiyeye İhtiyâcımız Var?; Yeni Fikir; 12; s. 5-7

(Türk'ün mizacına uygun bir eğitim sistemi gerekliliğine ve bu sistemin ihtiyaçlarına dair)

—; Terbiye: Teraîyenin Şu'ûrdaki Roller; Yeni Fikir; 13; s. 4-8

(Bir çocuğun kendi hareketlerini görerek cesaret kazanmasını sağlayacak bir eğitim sistemi hakkında)

—; Terbiye: Yeni Hayât İçin Yeni Mekteb Lazımdır; Yeni Fikir; 14; s. 1-4

(Eski eğitim sisteminde sorunlar olduğuna ve bu sistemin yenilenmesi gerekliliğine dair makale)

Pesendî; Halk Edebiyâtından Numuneler: Koşma; Yeni Fikir; 33; s. 31

(Koşma türünde yazılmış, karşılıksız aşkı anlatan ve sevgiliye seslenilen şiir.)

R. A. (.ع.); Kaşların; Yeni Fikir; 10; s. 16

(Sevgilinin kaşlarının anlatıldığı lirik şiir)

—; Azer'le Beraber; Yeni Fikir; 30; s. 16

(Şairin Azer'le beraber yaşamışlıklarını anlatan şiirdir.)

Râşid 'Ârif; Kıt'alar; Yeni Fikir; 29; s. 14

(Birer kıtadan oluşan dört farklı lirik şiir)

—; Onun İçin; Yeni Fikir; 23; s. 16

(Uzaktaki sevgiliye yazılmış lirik şiir)

—; Garâmî Şiirler: Bizim Tarb; Yeni Fikir; 25; s. 13

(Meşk meclisindeki güzeller hakkında)

S. Zeki; Açıklarda; Yeni Fikir; 44; s. 12

(Ağlamanın da diğer her şey kadar ihtiyaç olduğu hakkında)

Said Nazîf; Dostlarımla Baş Başa; Yeni Fikir; 26; s. 24-29

(En iyi dostların kitaplar olduğu ve onlarla geçirilen zaman hakkında)

Saadeddin; Koşma; Yeni Fikir; 15; s. 19

(Koşma biçiminde yazılmış taşlama)

Saadeddin Nüzhet; Şarkta Tasavvuf ve Edebiyât: Fahrettin ‘Irâkî ve ‘Aşk Hakkındaki Telakkîleri; Yeni Fikir; 21; s. 21-23

(Fahreddin Irakî’nin hayatı ve fikirlerine dair makale)

—; Şarkta Tasavvuf ve Edebiyât: Fahrettin ‘Irâkî ve ‘Aşk Hakkındaki Telakkîleri; Yeni Fikir; 22; s. 9-12

(Fahrettin Irakî’nin hayatı ve fikirlerine dair makale ve şiirlerinden örnekler)

—; Garamî Şiirler: Tehlike; Yeni Fikir; 22; s. 8

(Karşılıksız aşkı anlatan lirik şiir)

—; Garamî Şiirler: Ben; Yeni Fikir; 23; s. 6

(Karşılıksız aşkı anlatan lirik şiir)

—; Karacaoğlan; Yeni Fikir; 23; s. 10-15

(Karacaoğlan’ın hayatına ve şiirlerine dair)

—; Bektâşî Edebiyâtı ve Husûsiyetleri; Yeni Fikir; 24; s. 8-16

(Bektaşî Edebiyatı ve özellikleri hakkında makale)

—, Muhiddin Abdal; ; Yeni Fikir; 31; s. 15-17

(Muhiddin Abdal'ın hayatı ve şiirlerinden örnekler)

—; Evliyâ Çelebi'nin Zikir Ettiği Saz Şâirleri; Yeni Fikir; 33; s. 20-26

(Evliya Çelebi'nin *Seyahatnamesinin* beşinci cildinde bahsedilen saz şairlerine [Koloğlu, Köroğlu, Kabakçı Mustafa, Gedik Süleyman, Kabakçılar Mustafası, Geda Muslu, Terabi, Gedayi, Getî] dair makale)

—; Abdal Musa; Yeni Fikir; 36; s. 23-24

(Bektaşiler için çok önemli olan Abdal Musa ve şiirleri hakkında)

Sadreddin Rahmî; *Linguistik: Lisan Meselesi*; Yeni Fikir; 3; s. 20-21

(Türkçenin çeşitli kalıplara sokulmaya çalışıldığı ama bunda da başarılı olunamadığı konusuna değinerek bunun sebeplerini Macarcanın değişimi üzerinden değerlendiriyor.)

—; Büyük Adamların Hayâtı Hakkında: Epizotlar; Yeni Fikir; 32; s. 30

(Avrupa'nın büyük sanatçılarının anılarından derlemeler)

—; Büyük Adamların Hayâtı Hakkında: Epizotlar; Yeni Fikir; 33; s. 13-16

(Avrupa'nın beş ünlü müzisyeninin anılarından derlemeler)

—; İki Fıkra; Yeni Fikir; 34; s. 31-32

(Biri diploması biri sözlük hazırlama ile ilgili olmak üzere iki fıkra)

—; Ibsen; Yeni Fikir; 35; s. 16-18

(Ibsen'in hayatı, eserleri ve fikirleri)

—; Tolstoy; Yeni Fikir; 38; s. 21-25

(Tolstoy'un hayatı ve fikirlerini ele alarak yazılarına değinen eleştiri yazısı)

Said Gültekin; *Matem*; Yeni Fikir; 44; s. 6-7

(Ölen anne için yazılmış lirik şiir)

Said Nihan; Edebiyât: Yeni Anlayan Rûhlara!..; Yeni Fikir; 3; s. 16

(Yazarın okuyuculara hitaben yazdığı metin)

Serâzed; Meyve; Yeni Fikir; 25; s. 13

(Hece ölçüsü ile yazılmış turunc veren bir ağaç hakkında tek kıtalık şiir.)

Seyfeddin; İlim ve Fikir Adamları: Montaigne; Yeni Fikir; 8; s. 24

(Montaigne'in etkileri hakkında)

—; Terbiye İlimleri: Montaigne; Yeni Fikir; 9; s. 11-13

(Montaigne'nin hayatı, fikirleri hakkında)

—; Terbiye İlimleri: Montaigne'in Pedagojisi; Yeni Fikir; 10; s. 21-24

(Montaigne'nin pedagoji anlayışı hakkında)

Sir William Ramsey (Sör Vilyım Ramzey); Mukaddes Men Ma'bedi; Yeni Fikir; 25; s. 9-12;

(Atabeyli Naci tarafından tercüme edilen Mukaddes Men Mabedi'nin tarihi hakkında)

Solakzâde Cemîl Hâmid; Konya Bağlarına; Yeni Fikir; 26; s. 32

(Konya'nın bağlarını ve güzelliklerini anlatan şiir)

Surûrî; Halk Edebiyatı: Surûrî'den; Yeni Fikir; 28; s. 22

(Surûrî'den kavuşulamayan sevgiliye yazılmış lirik şiir)

—; Surûrî'den; Yeni Fikir; 30; s. 31

(Sevgiliye yazılmış lirik şiir)

Şahabeddin; Türkiye Haricinde Türk Abdalları; Yeni Fikir; 34; s. 22-28

(Anadolu'nun dışında yaşayan Türk abdallarından bahsedilen makale)

T. Nevzat; Akidelerimden; Yeni Fikir; 44; s. 7

(Şairin kendisini anlattığı dört kıtalık şiir)

Tevfik Mâcid; Antalya Vilâyetinde Yörükler; Yeni Fikir; 26; s. 16-23

(Antalya'da yaşayan Yörüklerin gelenek, görenek, âdet ve yaşam tarzlarına dair makale)

—; Anadolu 'Aşîretlerinin 'An'ane ve Âdetleri: Antalya Vilâyetinde Yörükler; Yeni Fikir; 27; s. 27-31

(Antalya'da yaşayan Yörüklerin gelenek, görenek, âdet ve yaşam tarzlarına dair makale)

—; Anadolu 'Aşîretlerinin 'An'ane ve Âdetleri: Antalya Vilâyetinde Yörükler; Yeni Fikir; 28; s. 23-27

(Antalya'da yaşayan Yörüklerin gelenek, görenek, âdet ve yaşam tarzlarına dair makale)

—; Anadolu 'Aşîretlerinin 'An'ane ve Âdetleri: Antalya Vilâyetinde Yörükler; Yeni Fikir; 29; s. 11-14

(Antalya'da yaşayan Yörüklerin gelenek, görenek, âdet ve yaşam tarzlarına dair makale)

—; Anadolu 'Aşîretlerinin 'An'ane ve Âdetleri: Antalya Vilâyetinde Yörükler; Yeni Fikir; 30; s. 11-15

(Antalya'da yaşayan Yörüklerin gelenek, görenek, âdet ve yaşam tarzlarına dair makale)

Tevfik Nevzâd; Ayrılık Kevnî; Yeni Fikir; 20; s. 9

(“Eski bir hatıra” ibaresi ile başlayan ayrılık acısı anlatan lirik şiir)

—; Gelir misin?; Yeni Fikir; 21; s. 6

(Önce yalnızlığı anlatan ve devamında sevgiliyi çağıran şiir)

—; Nedim’le Beraber; Yeni Fikir; 24; s. 6-7

(“Sana” redifli aşık olan birinin sevdiğine hitabını anlatan şiir)

—; Kaza’; Yeni Fikir; 25; s. 13

(Aşkın ateşi ile çıldıran birini anlatan şiir)

—; Nedim’le Beraber; Yeni Fikir; 26; s. 8-9

(“Naci Fikret’e ithaf edilmiş şiir)

—; Nedim Bir Beyitini Tazmîn; Yeni Fikir; 28; s. 6

(Azer’e ithafen yazılmış sevgiliden af dilenen şiir)

Y. Y. (ى.ى.); Nefes; Yeni Fikir; 3; s. 20

(“Meded” redifli aşıklara yardım çağıran şiir)

—; Nefes; Yeni Fikir; 7; s. 17

(Tanrı’ya seslenilen ve onu sorgulayan şiir)

—; Büyüttüm; Yeni Fikir; 9; s. 22

(“Büyüttüm” redifli şairin yaşadıklarını ve hislerini anlatan şiir)

Yalvaç Hoca .!;! ; Miraç Hayâtım; Yeni Fikir; 10; s. 16

(Korku, elem içinde sevgilinin anlatıldığı şiir)

Yalvaçlı Ali Ragıb; Rubâ’iyyât; Yeni Fikir; 5; s. 24

(Üç rubaiden oluşan aşk şiirleri)

Zeki; Ölmek İsterim; Yeni Fikir; 25; s. 15

(Sevgiliye duyulan aşkla şairde meydana gelen ruhsal değişiklikleri anlatan şiir)

4.1.2. Konu ve Türlerine Göre

4.1.2.1. Aforizma

Muzaffer Hâmid; Fikir ve His Kırıntıları; Yeni Fikir; 32; 1 Şubat 1928; 26-27; Aforizma; Yazı

4.1.2.2. Anekdot

Sadreddin Rahmî; Büyük Adamların Hayâtı Hakkında: Epizotlar; Yeni Fikir; 33; 1 Mart 1928; 13-16; Anekdotlar; Yazı

4.1.2.3. Arkeoloji

Dabır M. Robinson; 'Atıkıyyât: Sızma'da Kable't- tevârih Bir Mevkiin Keşfi; Yeni Fikir; 37; 20 Haziran 1928; 15-20; Arkeoloji; Yazı

Dabır M. Robinson; Sızma'da Kable't-tevârih Bir Mahalin Keşfi; Yeni Fikir; 27; 15 Teşrîn-i Evvel 1927; 20-26; Arkeoloji; Yazı

Nâcî Fikret; Felsefe-i 'Ulûm: 'Atıkıyyât; Yeni Fikir; 28; 15 Teşrîn-i Sânî 1927; 11-22; Arkeoloji; Yazı

4.1.2.4. Bilim

N. F. (ن.ف.); Sîmâyât; Yeni Fikir; 21; 1 Mart 1927; 28-31; Bilim; Yazı

4.1.2.5. Biyografi

Ali Rahmî; Jean Marie Guyau ve Şiirleri; Yeni Fikir; 34; 23 Mart 1928; 1-12; Biyografi; Yazı

N. F. (ن.ف.); İlim ve Fikir Adamları: Lamarck (1744-1829); Yeni Fikir; 7; 15 Nisan 1341 [15 Nisan 1925]; 21-22; Biyografi; Yazı

Nâcî Fikret; Büyük Filozoflar: Spenser -Herbert Spencer-; Yeni Fikir; 9; 15 Haziran 1341 [15 Haziran 1925]; 23-24; Biyografi; Yazı

Nâcî Fikret; Nâmdâr Rahmî Bey; Yeni Fikir; 39; 12 Eylül 1928; 29-?; Biyografi; Yazı

Saadeddin Nüzhet ; Muhiddin Abdal; Yeni Fikir; 31; 1 Kânûn-i Sâni 1928; 15-17; Biyografi; Yazı

Sadreddin Rahmî; Ibsen; Yeni Fikir; 35; 30 Nisan 1928; 16-18; Biyografi; Yazı

4.1.2.6. Deneme

Nevruz; Yeni Fikir; 34; 23 Mart 1928; 29-30; Deneme; Yazı

Enver Hulusi; Bir San'at Olmak İ'tibâriyle Terbiye; Yeni Fikir; 44; 1 Nisan 1929; 9-11; Deneme; Yazı

N. F. (ن.ف.); Emile Zola; Yeni Fikir; 28; 15 Teşrîn-i Sâni 1927; 1-5; Deneme; Yazı

Nâcî Fikret; Anadolu Demir Yollarında; Yeni Fikir; 16; 10 Eylül 1926; 28-32; Deneme; Yazı

Nâcî Fikret; Dans: Garîziyât, Rûhiyyât ve Akvâmiyyâtın Mûtâlarına Nazaran; Yeni Fikir; 43; 1 Kânûni Sâni 1929; 3-4; Deneme; Yazı

Nâmdâr Rahmî; Fuzûli Bezminde: Meyhane; Yeni Fikir; 45; 6 Mayıs 1929; 13; Deneme; Yazı

Nâmdâr Rahmî; Serhoşluk; Yeni Fikir; 45; 6 Mayıs 1929; 13-14; Deneme; Yazı

Sadreddin Rahmî; Büyük Adamların Hayâtı Hakkında: Epizotlar; Yeni Fikir; 32; 1 Şubat 1928; 30; Deneme; Yazı

Said Nazîf; Dostlarımla Baş Başa; Yeni Fikir; 26; 1 Eylül 1927; 24-29; Deneme; Yazı

Said Nihan; Edebiyât: Yeni Anlayan Rûhlara!..; Yeni Fikir; 3; 1 Şubat 1341 [1 Şubat 1925]; 16; Deneme; Yazı

4.1.2.7. Dil

; Târîhî ve Felsefî Edyân: Sürriyyet ve Cinsiyyet ; Yeni Fikir; 37; 20 Haziran 1928; 21-22; Dil; Yazı

Ahmed Necâti; Özdil; Yeni Fikir; 1; 1 Kânûn-i Sâni 1341 [1 Ocak 1925]; 14-16; Dil; Yazı

Ahmed Necâti; Lisâniyyât: Özdil; Yeni Fikir; 2; 15 Kânûn-i Sâni 1341 [15 Ocak 1925]; 15-16; Dil; Yazı

Ahmed Necâti; Lisâniyyât: Özdil; Yeni Fikir; 3; 1 Şubat 1341 [1 Şubat 1925]; 14-15; Dil; Yazı

Ahmed Necâti; Lisâniyyât: Özdil; Yeni Fikir; 4; 15 Şubat 1341 [15 Şubat 1925]; 23-24; Dil; Yazı

Ahmed Necâti; Lisâniyyât: Özdil; Yeni Fikir; 5; 1 Mart 1341 [1 Mart 1925]; 19-20; Dil; Yazı

Ahmed Necâti; Lisâniyyât: Özdil; Yeni Fikir; 7; 15 Nisan 1341 [15 Nisan 1925]; 18-19; Dil; Yazı

Ahmed Necâti; Lisâniyyât: Özdil; Yeni Fikir; 8; 1 Mayıs 1341 [1 Mayıs 1925]; 20-21; Dil; Yazı

M. Mesut; Öz Türkçe'nin Devşirilmesine Dâ'ir Fikrimiz; Yeni Fikir; 48; 1 Temmuz 1929; 16; Dil; Yazı

N. F. (ن.ف.); Felsefe-i Kamûsî; Yeni Fikir; 8; 1 Mayıs 1341 [1 Mayıs 1925]; 13-15; Dil; Yazı

N. F. (ن.ف.); Felsefe-i Kamûsî; Yeni Fikir; 36; 25 Mayıs 1928; 26; Dil; Yazı

Nâcî Fikret; Felsefe-i Kamûsî; Yeni Fikir; 9; 15 Haziran 1341 [15 Haziran 1925]; 19-22; Dil; Yazı

Nâcî Fikret; Lisâniyyât: Dilimize ‘Âid Yeni ve Mühim Hakikatler; Yeni Fikir; 23; 15 Nisan 1927; 26-28; Dil; Yazı

Nâcî Fikret; Lisân Meselesi; Yeni Fikir; 30; 1 Kânûn-i Sâni 1928; 26-29; Dil; Yazı

Nâcî Fikret; Lisâniyyât: Yazı; Yeni Fikir; 43; 1 Kânûni Sâni 1929; 7; Dil; Yazı

Sadreddin Rahmî; Linguistik: Lisân Meselesi; Yeni Fikir; 3; 1 Şubat 1341 [1 Şubat 1925]; 20-21; Dil; Yazı

Düşünce Yazısı

; Mıntaka Ma’ârif Şûûnu; Yeni Fikir; 37; 20 Haziran 1928; 32; Düşünce Yazısı; Yazı

Edebiyat

; Halk Şâirlerine ‘Âid Tedkîkât: Surûrî – Şemaî; Yeni Fikir; 29; 15 Kânûn-i Evvel 1927; 27-?; Edebiyat; Yazı

Ali Kemâlî; Büyük Muharrirler: Guy De Maupassant; Yeni Fikir; 29; 15 Kânûn-i Evvel 1927; 15-20; Edebiyat; Yazı

Kâzım Nâmi; Tenkîd-i Mütâla’alar: Bizde Niçin Şâir Yok; Yeni Fikir; 10; 1 Ağustos 1341 [1 Ağustos 1925]; 1-4; Edebiyat; Yazı

M. Mesûd; Cönk; Yeni Fikir; 44; 1 Nisan 1929; 1-6; Edebiyat; Yazı

M. Zekî; Halk Şâirleri: Surûrî; Yeni Fikir; 27; 15 Teşrîn-i Evvel 1927; 32; Edebiyat; Yazı

M. Zekî; Halk Şâirleri: Âşık Hasan; Yeni Fikir; 30; 1 Kânûn-i Sâni 1928; 32; Edebiyat; Yazı

Nâcî Fikret; Felsefe-i Edebiyât: Emile Zola ve İ'tikâd; Yeni Fikir; 8; 1 Mayıs 1341 [1 Mayıs 1925]; 17-18; Edebiyat; Yazı

Nâcî Fikret; Felsefe-i Edebiyât: Emile Zola ve İ'tikâd; Yeni Fikir; 9; 15 Haziran 1341 [15 Haziran 1925]; 14-16; Edebiyat; Yazı

Nâcî Fikret; Halkiyat; Yeni Fikir; 13; 1 Şubat 1926; 22-23; Edebiyat; Yazı

Nâcî Fikret; Tedkîkât-ı Edebiye: Hüseyin Rahmî Bey ve Roman; Yeni Fikir; 16; 10 Eylül 1926; 7-8; Edebiyat; Yazı

Nâcî Fikret; İlim ve Şiir; Yeni Fikir; 24; 15 Mayıs 1927; 1-5; Edebiyat; Yazı

Nâcî Fikret; Merhûm İsmail Zühdi; Yeni Fikir; 45; 6 Mayıs 1929; 2-12; Edebiyat; Yazı

Nâmdâr Rahmî; Şiir ve Felsefe: San'at; Yeni Fikir; 14; 15 Mart 1926; 20-24; Edebiyat; Yazı

Nâmdâr Rahmî; Elem ve San'at; Yeni Fikir; 16; 10 Eylül 1926; 13-18; Edebiyat; Yazı

Nâmdâr Rahmî; San'at ve Gençlik; Yeni Fikir; 27; 15 Teşrin-i Evvel 1927; 1-7; Edebiyat; Yazı

Saadeddin Nüzhet; Şarkta Tasavvuf ve Edebiyât: Fahrettin 'Irâkî ve 'Aşk Hakkındaki Telakkîleri; Yeni Fikir; 21; 1 Mart 1927; 21-23; Edebiyat; Yazı

Saadeddin Nüzhet; Şarkta Tasavvuf ve Edebiyât: Fahrettin 'Irâkî ve 'Aşk Hakkındaki Telakkîleri; Yeni Fikir; 22; 1 Nisan 1927; 9-12; Edebiyat; Yazı

Saadeddin Nüzhet; Karacaoğlan; Yeni Fikir; 23; 15 Nisan 1927; 10-15; Edebiyat; Yazı

Saadeddin Nüzhet; Bektâşî Edebiyatı ve Hususiyetleri; Yeni Fikir; 24; 15 Mayıs 1927; 8-16; Edebiyat; Yazı

Saadeddin Nüzhet; Evliya Çelebi'nin Zikir Ettiği Saz Şâirleri; Yeni Fikir; 33; 1 Mart 1928; 20-26; Edebiyat; Yazı

Saadeddin Nüzhet; Abdal Musa; Yeni Fikir; 36; 25 Mayıs 1928; 23-24; Edebiyat; Yazı

Seyfeddin; İlim ve Fikir Adamları: Montaigne; Yeni Fikir; 8; 1 Mayıs 1341 [1 Mayıs 1925]; 24; Edebiyat; Yazı

Seyfeddin; Terbiye İlimleri: Montaigne; Yeni Fikir; 9; 15 Haziran 1341 [15 Haziran 1925]; 11-13; Edebiyat; Yazı

Şahabeddin; Türkiye Haricinde Türk Abdalları; Yeni Fikir; 34; 23 Mart 1928; 22-28; Edebiyat; Yazı

Eleştiri

N. F. (ن.ف.); İctihâd -ve Abdullah Cevdet Beğ-; Yeni Fikir; 6; 1 Nisan 1341 [1 Nisan 1925]; 24; Eleştiri; Yazı

Nâcî Fikret; Tutuşan Gönüller; Yeni Fikir; 18; 15 Kanuni Evvel 1926; 9-11; Eleştiri; Yazı

Nâcî Fikret; Billûr Kalb; Yeni Fikir; 23; 15 Nisan 1927; 17-21; Eleştiri; Yazı

Sadreddin Rahmî; Tolstoy; Yeni Fikir; 38; 12 Ağustos 1928; 21-25; Eleştiri; Yazı

Felsefe

Emil Pereir; Hakîm-i Kadîmden Asrî Vatandaş; Yeni Fikir; 29; 15 Kânûn-i Evvel 1927; 2-6; Felsefe; Yazı

Emil Pereir; Hakîm-i Kadîmden Asrî Vatandaş; Yeni Fikir; 30; 1 Kânûn-i Sâni 1928; 2-5; Felsefe; Yazı

Emil Pereir; Hakîm-i Kadîmden Asrî Vatandaş; Yeni Fikir; 31; 15 Kânûn-i Sâni 1928; 1-6; Felsefe; Yazı

Abdullatif Nevzat; Yeni Fikir ve Kudret; Yeni Fikir; 35; 30 Nisan 1928; 1-4; Felsefe; Yazı

Ali Râgıb; Rûhun Jimnastiği; Yeni Fikir; 23; 15 Nisan 1927; 22-24; Felsefe; Yazı

Atabeyli Nâcî; Yalvaç Târîhinde İmparator Augustus ve [Koloniya Kaysariya] ile, Antakya'ya 'Âid Augustus Kitâbesi; Yeni Fikir; 6; 1 Nisan 1341 [1 Nisan 1925]; 12-16; Felsefe; Yazı

Celîl; Bedenî Terbiye: Spor; Yeni Fikir; 10; 1 Ağustos 1341 [1 Ağustos 1925]; 17-19; Felsefe; Yazı

Eyüb Hamdi; Garp'ta Terbiye Cereyânları: Mürebbiyenin Hürriyeti; Yeni Fikir; 32; 1 Şubat 1928; 7-10; Felsefe; Yazı

Eyüb Hamdi; Şahsiyetin Felsefesi; Yeni Fikir; 36; 25 Mayıs 1928; 6-10; Felsefe; Yazı

Eyüb Hamdi; Psikanaliz ve Ahlâkî Terbiye; Yeni Fikir; 38; 12 Ağustos 1928; 13-16; Felsefe; Yazı

Eyüb Hamdi; Şahsiyetin Felsefesi; Yeni Fikir; 40; 7 Teşrîn-i Evvel 1928; 24-29; Felsefe; Yazı

Fahri Behiç; İlimlerin Felsefesi: Riyâziyyât; Yeni Fikir; 5; 1 Mart 1341 [1 Mart 1925]; 10-11; Felsefe; Yazı

Kâzım Nâmi; Hayât; Yeni Fikir; 20; 1 Şubat 1927; 1-3; Felsefe; Yazı

Kemâl Ferdî; Felsefî Düşünceler: Ölüm; Yeni Fikir; 6; 1 Nisan 1341 [1 Nisan 1925]; 16-17; Felsefe; Yazı

Kemâl Ferdî; Dehâ ve Cinnet; Yeni Fikir; 25; 25 Haziran 1927; 16; Felsefe; Yazı

Mahmud Muhlis; Hayâtın Manyetiğit-i Edasına Karşı; Yeni Fikir; 12; 1 Kânûn-i Sâni 1342 [1 Ocak 1926]; 8-12; Felsefe; Yazı

Muhammed Nâci; Muvâzensizlik ve Muvâzensizler; Yeni Fikir; 21; 1 Mart 1927; 12-15; Felsefe; Yazı

Muhammed Nâci; Muvâzensizlik ve Muvâzensizler; Yeni Fikir; 22; 1 Nisan 1927; 12-15; Felsefe; Yazı

Muhammed Nâci; Ahlâk Telakkisi; Yeni Fikir; 34; 23 Mart 1928; 12-17; Felsefe; Yazı

Muhammed Nâci; Ahlâk Telakkisi; Yeni Fikir; 35; 30 Nisan 1928; 5-10; Felsefe; Yazı

N. F. (ن.ف.) ; İctimâ'ıyyât: Hars ve Medeniyet; Yeni Fikir; 8; 1 Mayıs 1341 [1 Mayıs 1925]; 9-12; Felsefe; Yazı

Nâcî Fikret; Kevnî ve Fikrî Tekâmül; Yeni Fikir; 1; 1 Kânûn-i Sâni 1341 [1 Ocak 1925]; 4-8; Felsefe; Yazı

Nâcî Fikret; Harb Felsefesi; Yeni Fikir; 1; 1 Kânûn-i Sâni 1341 [1 Ocak 1925]; 11-14; Felsefe; Yazı

Nâcî Fikret; Yeni Fikir'in Gâyesi; Yeni Fikir; 1; 1 Kânûn-i Sâni 1341 [1 Ocak 1925]; 1-4; Felsefe; Yazı

Nâcî Fikret; Târîh ve Tenkîd-i Felsefî: Hadsîyye Felsefesi; Yeni Fikir; 3; 1 Şubat 1341 [1 Şubat 1925]; 9-14; Felsefe; Yazı

Nâcî Fikret; İctimâ'ıyyât: Kadınların Mevkîi İctimâ'îsi; Yeni Fikir; 3; 1 Şubat 1341 [1 Şubat 1925]; 17-19; Felsefe; Yazı

Nâcî Fikret; Rûhiyyât: Dehâ ve Cinnet -Ve: Merhûm Şâkir Efendi'ye-; Yeni Fikir; 4; 15 Şubat 1341 [15 Şubat 1925]; 4-12; Felsefe; Yazı

Nâcî Fikret; Felsefe: Bedî'ıyyât ve Kudretiyyât; Yeni Fikir; 5; 1 Mart 1341 [1 Mart 1925]; 5-10; Felsefe; Yazı

Nâcî Fikret; Felsefe-i 'Ulûm: Beşeriyyât; Yeni Fikir; 6; 1 Nisan 1341 [1 Nisan 1925]; 6-12; Felsefe; Yazı

Nâcî Fikret; Felsefe: Pragmatizm; Yeni Fikir; 7; 15 Nisan 1341 [15 Nisan 1925]; 5-12; Felsefe; Yazı

Nâcî Fikret; Felsefe: Varlığın Kıymeti; Yeni Fikir; 8; 1 Mayıs 1341 [1 Mayıs 1925]; 1-7; Felsefe; Yazı

Nâcî Fikret; Felsefe: Felsefe Sahasında İki Zıt Cereyân; Yeni Fikir; 9; 15 Haziran 1341 [15 Haziran 1925]; 3-9; Felsefe; Yazı

Nâcî Fikret; Felsefe: Kudretiyyât Felsefesinin Esâsları; Yeni Fikir; 10; 1 Ağustos 1341 [1 Ağustos 1925]; 4-10; Felsefe; Yazı

Nâcî Fikret; Felsefe-i ‘Ulûm: Atîkiyyât; Yeni Fikir; 11; 1 Eylül 1341 [1 Eylül 1925]; 2-8; Felsefe; Yazı

Nâcî Fikret; Yeni Fikir’in Prensipleri; Yeni Fikir; 12; 1 Kânûn-i Sâni 1342 [1 Ocak 1926]; 1-5; Felsefe; Yazı

Nâcî Fikret; Rûhiyyât: Kudretiyyâta Nazaran Bedî’iyyât; Yeni Fikir; 13; 1 Şubat 1926; 16-22; Felsefe; Yazı

Nâcî Fikret; Freudizm Münâsebetiyle; Yeni Fikir; 15; 15 Mayıs 1926; 7-11; Felsefe; Yazı

Nâcî Fikret; İlimlerin Felsefesi: İctimâ’iyyât; Yeni Fikir; 19; 10 Kânûn-i Sâni 1927; 10-16; Felsefe; Yazı

Nâcî Fikret; Felsefe-i Edyân: Din ve Cinsiyyet ve Hayât, Târîh ve Akvâmiyyâtın Mütâla’alarına Nazaran; Yeni Fikir; 20; 1 Şubat 1927; 11-16; Felsefe; Yazı

Nâcî Fikret; Hayât ve Kudret; Yeni Fikir; 21; 1 Mart 1927; 1-5; Felsefe; Yazı

Nâcî Fikret; Ahlâk ve Kudret; Yeni Fikir; 22; 1 Nisan 1927; 1-8; Felsefe; Yazı

Nâcî Fikret; Rûh ve Kudret; Yeni Fikir; 26; 1 Eylül 1927; 1-7; Felsefe; Yazı

Nâcî Fikret; Târîhî ve Felsefî Edyân: Sürriyyet ve Cinsiyyet –Târîh ve Akvâmiyyâtın Mu’talarına Nazaran; Yeni Fikir; 29; 15 Kânûn-i Evvel 1927; 21-25; Felsefe; Yazı

Nâcî Fikret; Târîhî ve Felsefî Edyân: Sürriyyet ve Cinsiyyet; Yeni Fikir; 30; 1 Kânûn-i Sâni 1928; 23-26; Felsefe; Yazı

Nâcî Fikret; Târîhî ve Felsefî Edyân: Sürriyyet ve Cinsiyyet; Yeni Fikir; 31; 1 Kânûn-i Sâni 1928; 27-30; Felsefe; Yazı

Nâcî Fikret; Târîhî ve Felsefî Edyân: Sürriyyet ve Cinsiyyet; Yeni Fikir; 32; 1 Şubat 1928; 19-24; Felsefe; Yazı

Nâcî Fikret; İctimâ'î Hayâtta Cinsiyyetin Rolü; Yeni Fikir; 33; 1 Mart 1928; 17-19; Felsefe; Yazı

Nâcî Fikret; Mürâhikin Rûhu; Yeni Fikir; 35; 30 Nisan 1928; 19-28; Felsefe; Yazı

Nâcî Fikret; Canilik ve Vahşilik ve Soysuzluk; Yeni Fikir; 36; 25 Mayıs 1928; 18-23; Felsefe; Yazı

Nâcî Fikret; İbtidâ-i İnsânın Rûhu; Yeni Fikir; 37; 20 Haziran 1928; 5-11; Felsefe; Yazı

Nâcî Fikret; Mevsimler ve Cinâyetler; Yeni Fikir; 38; 12 Ağustos 1928; 17-21; Felsefe; Yazı

Nâcî Fikret; Mevsimler ve Cinâyetler; Yeni Fikir; 39; 12 Eylül 1928; 6-10; Felsefe; Yazı

Nâcî Fikret; Enerjetizm; Yeni Fikir; 40; 7 Teşrîn-i Evvel 1928; 9-24; Felsefe; Yazı

Nâcî Fikret; Güzellik; Yeni Fikir; 41; 25 Teşrîn- Sâni 1928; 1-32; Felsefe; Yazı

Nâcî Fikret; Güzellik; Yeni Fikir; 42; 25 Teşrîn- Sâni 1928; 11-15; Felsefe; Yazı

Nâcî Fikret; Güzellik; Yeni Fikir; 48; 1 Temmuz 1929; 1-9; Felsefe; Yazı

Nâmdâr Rahmî; Felsefe: İnsân Makinesinin Mekaniği; Yeni Fikir; 3; 1 Şubat 1341 [1 Şubat 1925]; 5-9; Felsefe; Yazı

Nâmdâr Rahmî; Felsefe: Makine – İnsân; Yeni Fikir; 6; 1 Nisan 1341 [1 Nisan 1925]; 1-6; Felsefe; Yazı

Nâmdâr Rahmî; Emperyalizm ve Enerjetizm; Yeni Fikir; 12; 1 Kânûn-i Sâni 1342 [1 Ocak 1926]; 12-16; Felsefe; Yazı

Nâmdâr Rahmî; Felsefî Musâhabe: Garp'ta Rûhiyyât Cereyânları; Yeni Fikir; 13; 1 Şubat 1926; 1-4; Felsefe; Yazı

Nâmdâr Rahmî; Felsefe: Enerjetizm İctimâ'ıyyâtının Esâslarına 'Âid Bir Tecrübe; Yeni Fikir; 13; 1 Şubat 1926; 8-16; Felsefe; Yazı

Nâmdâr Rahmî; Enerjetizme Müstenit İctimâ'ıyyât; Yeni Fikir; 15; 15 Mayıs 1926; 11-16; Felsefe; Yazı

Nâmdâr Rahmî; Kudretiyyâta Müstenid İctimâ'ıyyât: Ahlâk ve Terbiyyenin Ensâbiyyâtı; Yeni Fikir; 18; 15 Kanuni Evvel 1926; 1-7; Felsefe; Yazı

Nâmdâr Rahmî; Garp'ta Rûhiyyât Cereyânları; Yeni Fikir; 19; 10 Kânûn-i Sâni 1927; 2-7; Felsefe; Yazı

Nâmdâr Rahmî; Felsefe: Muvâzenesizlik ve Tekâmül; Yeni Fikir; 23; 15 Nisan 1927; 2-6; Felsefe; Yazı

Nâmdâr Rahmî; İrrealizm – Realizm -Enerjetizm Nokta-i Nazarından-; Yeni Fikir; 32; 1 Şubat 1928; 1-6; Felsefe; Yazı

Nâmdâr Rahmî; Enerjinin Rûhiyyâtı; Yeni Fikir; 33; 1 Mart 1928; 1-6; Felsefe; Yazı

Nâmdâr Rahmî; Âmilleri Tevhîd Eden Umumî Mebde; Yeni Fikir; 36; 25 Mayıs 1928; 1-6; Felsefe; Yazı

Nâmdâr Rahmî; Tekâmülün İzâhı; Yeni Fikir; 37; 20 Haziran 1928; 1-5; Felsefe; Yazı

Nâmdâr Rahmî; Enerjetik Rûhiyyât; Yeni Fikir; 38; 12 Ağustos 1928; 1-13; Felsefe; Yazı

Nâmdâr Rahmî; Negativizm; Yeni Fikir; 40; 7 Teşrîn-i Evvel 1928; 1-9; Felsefe; Yazı

Nâmdâr Rahmî; Negativizm; Yeni Fikir; 42; 25 Teşrîn- Sâni 1928; 1-7; Felsefe; Yazı

Nâcî Fikret; Felsefe-i Edyân: Din ve Cinsiyyet; Yeni Fikir; 21; 1 Mart 1927; 23-26; Felsefe ve Din; Yazı

4.1.2.12. Fıkra

Sadreddin Rahmî; İki Fıkra; Yeni Fikir; 34; 23 Mart 1928; 31-32; Fıkra; Yazı

4.1.2.13. Gezi Yazısı

Abdûlgaffar; Memleket Tetkîkleri: Akşehir Kazası; Yeni Fikir; 38; 12 Ağustos 1928; 29-32; Gezi Yazısı; Yazı

Cl. Huart; Konya -Dönen Dervişler Şehri-; Yeni Fikir; 8; 1 Mayıs 1341 [1 Mayıs 1925]; 22-23; Gezi Yazısı; Yazı

CL. Muart; İlmî Seyâhatler: Konya –Dönen Dervişler Şehri- ; Yeni Fikir; 5; 1 Mart 1341 [1 Mart 1925]; 15-18; Gezi Yazısı; Yazı

Dabır M. Robinson; ‘Atıkıyyât: Sızma’da Kable’t-tevârih Bir Mevkiin Keşfi; Yeni Fikir; 28; 15 Teşrîn-i Sâni 1927; 27-31; Gezi Yazısı; Yazı

Kâzım Nâmi; ‘Aşkın Ahlâkı; Yeni Fikir; 30; 1 Kânûn-i Sâni 1928; 17-19; Gezi Yazısı; Yazı

M. Ferit; Konya’da Hacı Ferruh Mescidi; Yeni Fikir; 44; 1 Nisan 1929; 13-16; Gezi Yazısı; Yazı

M. Feyzi; Hadim Kazası; Yeni Fikir; 43; 1 Kânûni Sâni 1929; 7-8; Gezi Yazısı; Yazı

Nâcî Fikret; Konya; Yeni Fikir; 48; 1 Temmuz 1929; 13-15; Gezi Yazısı; Yazı

4.1.2.14. Hikâye

Celîl; Fikrî Terbiye: Teftîş Esnâsında Bir Ders; Yeni Fikir; 5; 1 Mart 1341 [1 Mart 1925]; 1-4; Hikâye; Yazı

Celîl; Fikrî Terbiye: Teftîş Esnâsında Bir Ders; Yeni Fikir; 7; 15 Nisan 1341 [15 Nisan 1925]; 1-5; Hikâye; Yazı

Henry Drury (Henri Dururi); İlâhların Gecesi; Yeni Fikir; 21; 1 Mart 1927; 15-20; Hikâye; Yazı

Ma’ârif Müdürü Celîl; Teftîş Esnâsında Bir Ders; Yeni Fikir; 1; 1 Kânûn-i Sâni 1341 [1 Ocak 1925]; 8-11; Hikâye; Yazı

Ma'ârif Müdürü Celîl; Pedagoji: Teftîş Esnâsında Bir Ders; Yeni Fikir; 2; 15 Kânûn-i Sâni 1341 [15 Ocak 1925]; 1-5; Hikâye; Yazı

Ma'ârif Müdürü Celîl; Pedagoji: Teftîş Esnâsında Bir Ders; Yeni Fikir; 3; 1 Şubat 1341 [1 Şubat 1925]; 1-4; Hikâye; Yazı

Ma'ârif Müdürü Celîl; Fikrî Terbiye: Teftîş Esnâsında Bir Ders; Yeni Fikir; 4; 15 Şubat 1341 [15 Şubat 1925]; 12-16; Hikâye; Yazı

Ma'ârif Müdürü Celîl; Fikrî Terbiye [Teftîş Esnâsında Bir Ders]; Yeni Fikir; 6; 1 Nisan 1341 [1 Nisan 1925]; 18-23; Hikâye; Yazı

4.1.2.15. Mektup

Muhammed Ferid; Cevâb; Yeni Fikir; 28; 15 Teşrîn-i Sâni 1927; 31-32; Mektuba Cevap; Yazı

Fahreddin Kerem; [Yeni Fikir] Muharrirlerinden Nâcî Fikret Beyefendi'ye; Yeni Fikir; 15; 15 Mayıs 1926; 5-7; Mektup; Yazı

Hüseyin Rahmî; Mektûb; Yeni Fikir; 16; 10 Eylül 1926; 1-6; Mektup; Yazı

Kâzım Nâmi; [Hayât] Makalesi Münâsebetiyle; Yeni Fikir; 23; 15 Nisan 1927; 8-9; Mektup; Yazı

Kâzım Nâmî; Pakosa'da Bir Cevlân; Yeni Fikir; 26; 1 Eylül 1927; 14-16; Mektup; Yazı

Mithat Şâkir; İsmail Zühdü; Yeni Fikir; 38; 12 Ağustos 1928; 26-29; Mektup; Yazı

Muhammed Nuri; Mektûb; Yeni Fikir; 25; 25 Haziran 1927; 2-5; Mektup; Yazı

Mustafa Şekîb; Felsefe: Pragmatizm Makalesi Münâsebetiyle; Yeni Fikir; 9; 15 Haziran 1341 [15 Haziran 1925]; 1-2; Mektup; Yazı

4.1.2.16. Önsöz

N. F. (ن.ف.); ‘Atıkıyyât: Sızma Hafriyyâtından Doğan Hakikatler; Yeni Fikir; 27; 15 Teşrîn-i Evvel 1927; 7; Önsöz; Yazı

4.1.2.17. Özlü Sözler

Muhammed Nuri; Kadına Dâ’ir; Yeni Fikir; 31; 1 Kânûn-i Sâni 1928; 30-31; Özlü Sözler; Yazı

4.1.2.18. Pedagoji

Ali Kemâlî; ‘Amelî Mekteb; Yeni Fikir; 14; 15 Mart 1926; 4-10; Pedagoji; Yazı

Ali Kemâlî; ‘Amelî Mekteb; Yeni Fikir; 16; 10 Eylül 1926; 8-12; Pedagoji; Yazı

Ali Kemâlî; ‘Amelî Mektebin Mübeşşirleri; Yeni Fikir; 21; 1 Mart 1927; 7-10; Pedagoji; Yazı

Ali Kemâlî; ‘Amelî Mekteb; Yeni Fikir; 26; 1 Eylül 1927; 9-14; Pedagoji; Yazı

Ali Kemâlî; ‘Amelî Mektebin Mübeşşirleri; Yeni Fikir; 28; 15 Teşrîn-i Sâni 1927; 7-10; Pedagoji; Yazı

Ali Kemâlî; ‘Amelî Mektebin Mübeşşirleri; Yeni Fikir; 30; 1 Kânûn-i Sâni 1928; 6-10; Pedagoji; Yazı

Ali Kemâlî; ‘Amelî Mekteb; Yeni Fikir; 36; 25 Mayıs 1928; 10-14; Pedagoji; Yazı

Eyüb Hamdi; Pedagoji: Vinetka Sistemi; Yeni Fikir; 29; 15 Kânûn-i Evvel 1927; 6-9; Pedagoji; Yazı

Eyüb Hamdi; Lasorski Metodu; Yeni Fikir; 31; 1 Kânûn-i Sâni 1928; 6-14; Pedagoji; Yazı

Eyüb Hamdi; Garp’ta Terbiye Cereyânları: Amerika’da Terbiye Hayâtı; Yeni Fikir; 33; 1 Mart 1928; 6-9; Pedagoji; Yazı

Eyüb Hamdi; Mekteb ve ‘Âid; Yeni Fikir; 34; 23 Mart 1928; 18-22; Pedagoji; Yazı

Eyüb Hamdi; Terbiyede Hakîkî Hürriyet; Yeni Fikir; 35; 30 Nisan 1928; 11-15; Pedagoji; Yazı

Eyüb Hamdi; Cihân-ı Terbiye Hareketleri; Yeni Fikir; 36; 25 Mayıs 1928; 14-18; Pedagoji; Yazı

Eyüb Hamdi; Cihân-ı Terbiye Hareketleri: Paul Oestreich; Yeni Fikir; 37; 20 Haziran 1928; 11-15; Pedagoji; Yazı

Eyüb Hamdi; Mekteb ve İdeal; Yeni Fikir; 39; 12 Eylül 1928; 1-5; Pedagoji; Yazı

Eyüb Hamdi; Manheim Sistemi; Yeni Fikir; 43; 1 Kânûni Sâni 1929; 1-2; Pedagoji; Yazı

M. Zekî; Tatbîkât Dersi; Yeni Fikir; 3; 1 Şubat 1341 [1 Şubat 1925]; 22-24; Pedagoji; Yazı

M. Zekî; Tatbîkât Dersi: Tahrir Dersi Numunesi; Yeni Fikir; 4; 15 Şubat 1341 [15 Şubat 1925]; 20-22; Pedagoji; Yazı

M. Zekî; Tatbîkât Dersi: Tahrir Dersi Numunesi; Yeni Fikir; 5; 1 Mart 1341 [1 Mart 1925]; 21-24; Pedagoji; Yazı

Memduh Yavuz; Mantık Ma'ârif Şü'ûnu; Yeni Fikir; 36; 25 Mayıs 1928; 27-28; Pedagoji; Yazı

Mu'allim Refik; Pedagoji: Mesleki Düşüncelerim; Yeni Fikir; 15; 15 Mayıs 1926; 20-22; Pedagoji; Yazı

Osmân Nûri; Nasıl Bir Terbiyeye İhtiyâcımız Var?; Yeni Fikir; 12; 1 Kânûn-i Sâni 1342 [1 Ocak 1926]; 5-7; Pedagoji; Yazı

Osmân Nûri; Terbiye: Tedâ'inin Şu'ûrdaki Roller; Yeni Fikir; 13; 1 Şubat 1926; 4-8; Pedagoji; Yazı

Osmân Nûri; Terbiye: Yeni Hayât İçin Yeni Mekteb Lazımdır; Yeni Fikir; 14; 15 Mart 1926; 1-4; Pedagoji; Yazı

Seyfeddin; Terbiye İlimleri: Montaigne'in Pedagojisi; Yeni Fikir; 10; 1 Ağustos 1341 [1 Ağustos 1925]; 21-24; Pedagoji; Yazı

4.1.2.19. Psikoloji

; “Anormal”lerin Rûhiyyâtı; Yeni Fikir; 23; 15 Nisan 1927; 29-?; Psikoloji; Yazı

Ali Râgıb; Seciyye Tahlîlleri: İnat; Yeni Fikir; 24; 15 Mayıs 1927; 17-22; Psikoloji; Yazı

Muhammed Nâci; “Anormal”lerin Rûhiyyâtı; Yeni Fikir; 24; 15 Mayıs 1927; 27-29; Psikoloji; Yazı

N. F. (ن.ف.); Kamil Spiess -Psikosentez-; Yeni Fikir; 40; 7 Teşrîn-i Evvel 1928; 31-32; Psikoloji; Yazı

Nâcî Fikret; Enerjetizme Nazaran Rûhiyyât; Yeni Fikir; 39; 12 Eylül 1928; 17-27; Psikoloji; Yazı

Nâmdâr Rahmî; Rûhiyyât: Mizâhın Felsefesi; Yeni Fikir; 10; 1 Ağustos 1341 [1 Ağustos 1925]; 11-13; Psikoloji; Yazı

Nâmdâr Rahmî; Musâhabe: Garp’ta Rûhiyyât Cereyânları; Yeni Fikir; 15; 15 Mayıs 1926; 2-5; Psikoloji; Yazı

4.1.2.20. Sanat

Nâcî Fikret; Bedî’iyyât: Resmî ve Şeklî San’atlar; Yeni Fikir; 7; 15 Nisan 1341 [15 Nisan 1925]; 14-17; Sanat; Yazı

4.1.2.21. Sosyoloji

İmzasız; Mart; Yeni Fikir; 33; 1 Mart 1928; 27-28; Sosyoloji; Yazı

M. Zekî; Eski ‘Âdetlerden: Irvasalar, Ocaklar, Tekiyeler; Yeni Fikir; 48; 1 Temmuz 1929; 10-12; Sosyoloji; Yazı

Memduh Yavuz; Anadolu ‘Aşîretlerinin Hayât ‘An’ane ve ‘Âdetleri: Konya Vilâyetinde Türkmenler; Yeni Fikir; 32; 1 Şubat 1928; 12-18; Sosyoloji; Yazı

Memduh Yavuz; Anadolu ‘Aşîretlerinin Hayât ‘An’ane ve ‘Âdetleri: Konya Vilâyetinde Türkmenler; Yeni Fikir; 33; 1 Mart 1928; 9-13; Sosyoloji; Yazı

Memduh Yavuz; Anadolu ‘Aşîretlerinin Hayât ‘Âdet ve ‘An’aneleri: Konya Vilâyetinde Türkmenler; Yeni Fikir; 35; 30 Nisan 1928; 29-31; Sosyoloji; Yazı

Memduh Yavuz; Konya Vilâyetinde Türkmenler; Yeni Fikir; 36; 25 Mayıs 1928; 25; Sosyoloji; Yazı

N. F. (ن.ف.); Anadolu ‘Aşîretlerinin ‘An’ane ve ‘Âdetleri: Konya Vilâyetinde Türkmenler; Yeni Fikir; 31; 1 Kânûn-i Sâni 1928; 19-24; Sosyoloji; Yazı

Tevfik Mâcid; Antalya Vilâyetinde Yörükler; Yeni Fikir; 26; 1 Eylül 1927; 16-23; Sosyoloji; Yazı

Tevfik Mâcid; Anadolu ‘Aşîretlerinin ‘An’ane ve ‘Âdetleri: Antalya Vilâyetinde Yörükler; Yeni Fikir; 27; 15 Teşrîn-i Evvel 1927; 27-31; Sosyoloji; Yazı

Tevfik Mâcid; Anadolu ‘Aşîretlerinin ‘An’ane ve ‘Âdetleri: Antalya Vilâyetinde Yörükler; Yeni Fikir; 28; 15 Teşrîn-i Sâni 1927; 23-27; Sosyoloji; Yazı

Tevfik Mâcid; Anadolu ‘Aşîretlerinin ‘An’ane ve ‘Âdetleri: Antalya Vilâyetinde Yörükler; Yeni Fikir; 29; 15 Kânûn-i Evvel 1927; 11-14; Sosyoloji; Yazı

Tevfik Mâcid; Anadolu ‘Aşîretlerinin ‘An’ane ve ‘Âdetleri: Antalya Vilâyetinde Yörükler; Yeni Fikir; 30; 1 Kânûn-i Sâni 1928; 11-15; Sosyoloji; Yazı

4.1.2.22. Şiir

A. R. (أ.ر.); Nefes; Yeni Fikir; 8; 1 Mayıs 1341 [1 Mayıs 1925]; 23; Şiir; Yazı

Ahmed ‘Asım; Nedim’in Rûhuna; Yeni Fikir; 30; 1 Kânûn-i Sâni 1928; 10; Şiir; Yazı

Ahmed Rızâ; Zafer Kimin?; Yeni Fikir; 25; 25 Haziran 1927; 15; Şiir; Yazı

Ali Haydar; Küplü’de; Yeni Fikir; 43; 1 Kânûni Sâni 1929; 4-6; Şiir; Yazı

Ali Kemâlî; Köyde Hayât; Yeni Fikir; 22; 1 Nisan 1927; 7; Şiir; Yazı

Ali Râgıb; Derinlerden; Yeni Fikir; 33; 1 Mart 1928; 30; Şiir; Yazı

Atabeyli Nâcî; Nefes; Yeni Fikir; 9; 15 Haziran 1341 [15 Haziran 1925]; 16; Şiir; Yazı

Atabeyli Nâcî; Nefes; Yeni Fikir; 10; 1 Ağustos 1341 [1 Ağustos 1925]; 15; Şiir; Yazı

Ayaşlı Şâkir; Felsefî Edebiyât: Düşündüm; Yeni Fikir; 4; 15 Şubat 1341 [15 Şubat 1925]; 17; Şiir; Yazı

Ayaşlı Şâkir; Şiir ve Fikir: Düşündüm; Yeni Fikir; 5; 1 Mart 1341 [1 Mart 1925]; 12; Şiir; Yazı

Ayaşlı Şâkir; Şiir ve Fikir: Lehce-i Cehl; Yeni Fikir; 7; 15 Nisan 1341 [15 Nisan 1925]; 13; Şiir; Yazı

Ayaşlı Şâkir; Düşündüm; Yeni Fikir; 7; 15 Nisan 1341 [15 Nisan 1925]; 20; Şiir; Yazı

Ayaşlı Şâkir; İbtılâ'; Yeni Fikir; 8; 1 Mayıs 1341 [1 Mayıs 1925]; 8; Şiir; Yazı

Ayaşlı Şâkir; Düşündüm; Yeni Fikir; 8; 1 Mayıs 1341 [1 Mayıs 1925]; 16; Şiir; Yazı

Ayaşlı Şâkir; Düşündüm; Yeni Fikir; 9; 15 Haziran 1341 [15 Haziran 1925]; 10; Şiir; Yazı

Ayaşlı Şâkir; Düşündüm; Yeni Fikir; 15; 15 Mayıs 1926; 17-18; Şiir; Yazı

Ayaşlı Şâkir; Düşündüm; Yeni Fikir; 18; 15 Kanuni Evvel 1926; 8; Şiir; Yazı

Ayaşlı Şâkir; Düşündüm; Yeni Fikir; 19; 10 Kânûn-i Sâni 1927; 9; Şiir; Yazı

Ayaşlı Şâkir; Düşündüm; Yeni Fikir; 20; 1 Şubat 1927; 10; Şiir; Yazı

Ayaşlı Şâkir; Düşündüm; Yeni Fikir; 21; 1 Mart 1927; 11; Şiir; Yazı

Ayaşlı Şâkir; Düşündüm; Yeni Fikir; 22; 1 Nisan 1927; 16; Şiir; Yazı

Ayaşlı Şâkir; Düşündüm; Yeni Fikir; 23; 15 Nisan 1927; 7; Şiir; Yazı

Azer; Apollon; Yeni Fikir; 21; 1 Mart 1927; 20; Şiir; Yazı

Azer; Esâtîrî Şiirler: Köpürün; Yeni Fikir; 22; 1 Nisan 1927; 8; Şiir; Yazı

Azer; Esâtîrî Şiirler: Eros ; Yeni Fikir; 23; 15 Nisan 1927; 6; Şiir; Yazı

Azer; Esâtîrî Şiirler: ‘Aşk yahut ‘Ârus; Yeni Fikir; 24; 15 Mayıs 1927; 23-26; Şiir; Yazı

Azer; Esâtîrî Şiirler: Tâsih; Yeni Fikir; 25; 25 Haziran 1927; 13; Şiir; Yazı

Azer; Esatir-i Çocuk; Yeni Fikir; 26; 1 Eylül 1927; 23; Şiir; Yazı

Azer; Esâtîrî Şiir; Yeni Fikir; 31; 1 Kânûn-i Sâni 1928; 18; Şiir; Yazı

Azer; Şehr-i Makdis; Yeni Fikir; 32; 1 Şubat 1928; 11; Şiir; Yazı

Azer; Tesâvîr İhvâna; Yeni Fikir; 32; 1 Şubat 1928; 29; Şiir; Yazı

Azer; Sahbâiyye; Yeni Fikir; 34; 23 Mart 1928; 30; Şiir; Yazı

Azer; Sahra; Yeni Fikir; 39; 12 Eylül 1928; 16; Şiir; Yazı

Azer; Vahşi Gazel; Yeni Fikir; 40; 7 Teşrîn-i Evvel 1928; 30; Şiir; Yazı

Azer; Bî-aman Yeis; Yeni Fikir; 42; 25 Teşrîn- Sâni 1928; 16; Şiir; Yazı

Azer; Erast; Yeni Fikir; 43; 1 Kânûni Sâni 1929; 2; Şiir; Yazı

Azer; “Put”a; Yeni Fikir; 45; 6 Mayıs 1929; 12; Şiir; Yazı

Azer; Kebûter; Yeni Fikir; 45; 6 Mayıs 1929; 15; Şiir; Yazı

Azmiye; Son Çâre; Yeni Fikir; 25; 25 Haziran 1927; 14; Şiir; Yazı

Celile Nizameddin; Perişân Yazılar; Yeni Fikir; 25; 25 Haziran 1927; 15; Şiir; Yazı

Cemil Rekâbî; Rüya; Yeni Fikir; 23; 15 Nisan 1927; 28; Şiir; Yazı

Cevâd Kâzım; İntikâmım; Yeni Fikir; 8; 1 Mayıs 1341 [1 Mayıs 1925]; 12; Şiir; Yazı

Edirneli H. Cemal; Gençlik Geçerken; Yeni Fikir; 44; 1 Nisan 1929; 8; Şiir; Yazı

Esat Adil; Şarkı; Yeni Fikir; 34; 23 Mart 1928; 30; Şiir; Yazı

Gevherî; Gevherî'den; Yeni Fikir; 33; 1 Mart 1928; 32; Şiir; Yazı

Gökpınar; Gönül; Yeni Fikir; 23; 15 Nisan 1927; 21; Şiir; Yazı

Gökpınar; Tesâvîr-i Yârân; Yeni Fikir; 32; 1 Şubat 1928; 28; Şiir; Yazı

Hâdi Tuğrul; Şarkı; Yeni Fikir; 19; 10 Kânûn-i Sâni 1927; 8; Şiir; Yazı

Hâdi Tuğrul; Rubâ'iler; Yeni Fikir; 25; 25 Haziran 1927; 16; Şiir; Yazı

Hâdi Tuğrul; Son Hitâb; Yeni Fikir; 33; 1 Mart 1928; 16; Şiir; Yazı

Hâdi Tuğrul; Bahara Tahassür; Yeni Fikir; 40; 7 Teşrîn-i Evvel 1928; 29; Şiir; Yazı

Hasan Rüşdî; Şâirin Nasihati: Hanımlar İçin İlmin Kıymeti; Yeni Fikir; 10; 1 Ağustos 1341 [1 Ağustos 1925]; 14-15; Şiir; Yazı

Hasan Rüşdî; Bir Kıt'a; Yeni Fikir; 15; 15 Mayıs 1926; 19; Şiir; Yazı

Hasan Rüşdî; Muhtasar, Müfid Bir Müdâfa'a; Yeni Fikir; 15; 15 Mayıs 1926; 19; Şiir; Yazı

Hasan Rüşdî; Kıt'alar; Yeni Fikir; 25; 25 Haziran 1927; 5-8; Şiir; Yazı

Hasan Rüşdî; Şarkı; Yeni Fikir; 26; 1 Eylül 1927; 30; Şiir; Yazı

Hasan Rüşdî; Muhtelif Parçalar; Yeni Fikir; 26; 1 Eylül 1927; 31; Şiir; Yazı

Hasan Rüşdî; Kıt'alar; Yeni Fikir; 26; 1 Eylül 1927; 31; Şiir; Yazı

Hasan Tahsin; Nefes; Yeni Fikir; 23; 15 Nisan 1927; 15; Şiir; Yazı

Hâver; Ben; Yeni Fikir; 33; 1 Mart 1928; 26; Şiir; Yazı

Hayreddin İlhan; Vuslat; Yeni Fikir; 19; 10 Kânûn-i Sâni 1927; 8; Şiir; Yazı

İsmail Zühdi; Arzu-ı Hayât; Yeni Fikir; 23; 15 Nisan 1927; 25; Şiir; Yazı

Koloğlu; Türkü; Yeni Fikir; 26; 1 Eylül 1927; 32; Şiir; Yazı

Konya Gâlib Fu'âd; Şarkı; Yeni Fikir; 25; 25 Haziran 1927; 14; Şiir; Yazı

Kütahyalı Pesendî; Koşma; Yeni Fikir; 29; 15 Kânûn-i Evvel 1927; 26; Şiir; Yazı

M. Rüşdî; Hülya-ı Şâir; Yeni Fikir; 39; 12 Eylül 1928; 28; Şiir; Yazı

Muhammed Nuri; Gazel; Yeni Fikir; 31; 1 Kânûn-i Sâni 1928; 32; Şiir; Yazı

Muhammed Nuri; Gazel; Yeni Fikir; 32; 1 Şubat 1928; 25; Şiir; Yazı

Muhammed Sabri; Pozantı'dan Dönerken; Yeni Fikir; 25; 25 Haziran 1927; 14; Şiir; Yazı

Muhammed Sabri; Zehr-i Hind; Yeni Fikir; 29; 15 Kânûn-i Evvel 1927; 10; Şiir; Yazı

Muhammed Sabri; Rüşvet; Yeni Fikir; 30; 1 Kânûn-i Sâni 1928; 19-22; Şiir; Yazı

Muhammed Sabri; Sahillere; Yeni Fikir; 34; 23 Mart 1928; 28; Şiir; Yazı

Muhammed Sabri; Diken; Yeni Fikir; 42; 25 Teşrin- Sâni 1928; 7-11; Şiir; Yazı

Muzaffer Hâmid; Bedbîn Felsefeler; Yeni Fikir; 23; 15 Nisan 1927; 25; Şiir; Yazı

Muzaffer Hâmid; Riyaya; Yeni Fikir; 24; 15 Mayıs 1927; 29; Şiir; Yazı

Muzaffer Hâmid; Uslandı Gitti; Yeni Fikir; 33; 1 Mart 1928; 28-29; Şiir; Yazı

Naim Hâzım; Karatay Mersin'de; Yeni Fikir; 9; 15 Haziran 1341 [15 Haziran 1925]; 17-19; Şiir; Yazı

Nebîr Azer; Sebî; Yeni Fikir; 25; 25 Haziran 1927; 13; Şiir; Yazı

Nesib Mevlevî; Gazel Musta; Yeni Fikir; 26; 1 Eylül 1927; 30; Şiir; Yazı

Nûreddin Rüşdî; Muhammes; Yeni Fikir; 30; 1 Kânûn-i Sâni 1928; 30-31; Şiir; Yazı

Pesendî; Halk Edebiyatından Numuneler: Koşma; Yeni Fikir; 33; 1 Mart 1928; 31; Şiir; Yazı

R. A. (.ع.و.); Kaşların; Yeni Fikir; 10; 1 Ağustos 1341 [1 Ağustos 1925]; 16; Şiir; Yazı

- R. A (.ع.و); Azer'le Beraber; Yeni Fikir; 30; 1 Kânûn-i Sâni 1928; 16; Şiir; Yazı
- Râşid Ârif; Onun İçin; Yeni Fikir; 23; 15 Nisan 1927; 16; Şiir; Yazı
- Râşid Ârif; Garâmî Şiirler: Bizim Tarb; Yeni Fikir; 25; 25 Haziran 1927; 13; Şiir; Yazı
- Râşid Ârif; Kıt'alar; Yeni Fikir; 29; 15 Kânûn-i Evvel 1927; 14; Şiir; Yazı
- S. Zeki; Açıklarda; Yeni Fikir; 44; 1 Nisan 1929; 12; Şiir; Yazı
- Saadeddin; Koşma; Yeni Fikir; 15; 15 Mayıs 1926; 19; Şiir; Yazı
- Saadeddin Nüzhet; Garamî Şiirler: Tehlike; Yeni Fikir; 22; 1 Nisan 1927; 8; Şiir; Yazı
- Saadeddin Nüzhet; Garamî Şiirler: Ben; Yeni Fikir; 23; 15 Nisan 1927; 6; Şiir; Yazı
- S'âid Gültekin; Matem; Yeni Fikir; 44; 1 Nisan 1929; 6-7; Şiir; Yazı
- Ser-âzâd; Meyve; Yeni Fikir; 25; 25 Haziran 1927; 13; Şiir; Yazı
- Solakzâde Cemîl Hâmid; Konya Bağlarına; Yeni Fikir; 26; 1 Eylül 1927; 32; Şiir; Yazı
- Surûrî; Halk Edebiyatı: Surûrî'den; Yeni Fikir; 28; 15 Teşrîn-i Sâni 1927; 22; Şiir; Yazı
- Surûrî; Surûrî'den; Yeni Fikir; 30; 1 Kânûn-i Sâni 1928; 31; Şiir; Yazı
- T. Nevzat; Akidelerimden; Yeni Fikir; 44; 1 Nisan 1929; 7; Şiir; Yazı
- Tevfik Nevzâd; Ayrılık Kevnî; Yeni Fikir; 20; 1 Şubat 1927; 9; Şiir; Yazı
- Tevfik Nevzâd; Gelir misin?; Yeni Fikir; 21; 1 Mart 1927; 6; Şiir; Yazı
- Tevfik Nevzâd; Nedim'le Beraber; Yeni Fikir; 24; 15 Mayıs 1927; 6-7; Şiir; Yazı
- Tevfik Nevzâd; Kaza'; Yeni Fikir; 25; 25 Haziran 1927; 13; Şiir; Yazı
- Tevfik Nevzâd; Nedim'le Beraber; Yeni Fikir; 26; 1 Eylül 1927; 8-9; Şiir; Yazı
- Tevfik Nevzâd; Nedim'in Bir Beyitini Tazmîn; Yeni Fikir; 28; 15 Teşrîn-i Sâni 1927; 6; Şiir; Yazı

Y. Y. (ى.ى.); Nefes; Yeni Fikir; 7; 15 Nisan 1341 [15 Nisan 1925]; 17; Şiir; Yazı

Y.Y. (ى.ى.); Nefes; Yeni Fikir; 3; 1 Şubat 1341 [1 Şubat 1925]; 20; Şiir; Yazı

Y.Y. (ى.ى.); Büyüttüm; Yeni Fikir; 9; 15 Haziran 1341 [15 Haziran 1925]; 22; Şiir; Yazı

Yalvaç Hoca ى.ى. ; Miraç Hayâtım; Yeni Fikir; 10; 1 Ağustos 1341 [1 Ağustos 1925]; 16; Şiir; Yazı

Yalvaçlı Ali Ragıb; Rubâ'ıyyât; Yeni Fikir; 5; 1 Mart 1341 [1 Mart 1925]; 24; Şiir; Yazı

Zeki; Ölmek İsterim ; Yeni Fikir; 25; 25 Haziran 1927; 15; Şiir; Yazı

4.1.2.23. Tarih

Sör Vilyım Ramzey (Sir William Ramsay); Mukaddes Men Ma'bedi; Yeni Fikir; 25; 25 Haziran 1927; 9-12; Tarih; Yazı

Ahmed Tevhîd; Tedkikât-ı Târîhiye: Posta; Yeni Fikir; 4; 15 Şubat 1341 [15 Şubat 1925]; 1-3; Tarih; Yazı

Atabeyli Mu'allim Nâcî; Târîh ve 'Atıkıyyât: Mukaddes Men Ma'bedi; Yeni Fikir; 14; 15 Mart 1926; 15-19; Tarih; Yazı

Atabeyli Nâcî; Yalvaç Târîhinde İmparator Augustus ve [Koloniya Kaysariya] ile, Antakya'ya 'Âid Augustus Kitâbesi; Yeni Fikir; 5; 1 Mart 1341 [1 Mart 1925]; 13-14; Tarih; Yazı

Atabeyli Nâcî; Târîh ve 'Atıkıyyât: Mukaddes Men Ma'bedi; Yeni Fikir; 15; 15 Mayıs 1926; 23-24; Tarih; Yazı

Feridun Nafiz; Mesûdiye ve Koyulhisar; Yeni Fikir; 21; 1 Mart 1927; 26-28; Tarih; Yazı

N. F. (ن.ف.); Sızma Hafriyyâtı Netaceyi ve Zemînperesti; Yeni Fikir; 27; 15 Teşrîn-i Evvel 1927; 8-20; Tarih; Yazı

Nâcî Fikret; Târîh ve Atıkıyyât: Târîh-i Kadimde Küçük Asya; Yeni Fikir; 2; 15 Kânûn-i Sâni 1341 [15 Ocak 1925]; 6-14; Tarih; Yazı

Nâcî Fikret; Târîh ve Atfıyyât: Târîh-i Kadimde Küçük Asya -2-; Yeni Fikir; 4; 15 Şubat 1341 [15 Şubat 1925]; 18-20; Tarih; Yazı

Nâcî Fikret; Konya Müzesindeki Eserden: Poseidon Heykeli; Yeni Fikir; 7; 15 Nisan 1341 [15 Nisan 1925]; 23-24; Tarih; Yazı

Nâcî Fikret; Sızma Hafriyyâtı Netâic ve Zemîn; Yeni Fikir; 11; 1 Eylül 1341 [1 Eylül 1925]; 8-24; Tarih; Yazı

Nâcî Fikret; Târîh-i Kadimde Küçük Asya: Men Ma'bedi; Yeni Fikir; 14; 15 Mart 1926; 11-15; Tarih; Yazı

Nâcî Fikret; Felsefe-i Edyân: Din ve Cinsiyyet -Târîh ve Akvâmiyyâtın Mütâla'alarına Nazaran-; Yeni Fikir; 16; 10 Eylül 1926; 18-28; Tarih; Yazı

Nâcî Fikret; Noel Yortusunun Menşei; Yeni Fikir; 31; 1 Kânûn-i Sâni 1928; 25-26; Tarih; Yazı

Nâcî Fikret; Babillilerin Esâtîrinde Mevsimler ve Mabetler; Yeni Fikir; 37; 20 Haziran 1928; 22-28; Tarih; Yazı

Nâzım; Nevşehirli İbrahim Paşa Devri'nde İstanbul'un İ'mârı; Yeni Fikir; 39; 12 Eylül 1928; 11-15; Tarih; Yazı

Nâcî Fikret; Târîhte Din ve Cinsiyyet Yahut Chthonisme; Yeni Fikir; 12; 1 Kânûn-i Sâni 1342 [1 Ocak 1926]; 17-21; Tarih ve Din; Yazı

4.1.2.24. Tıp

Ali Kemâlî; Sara; Yeni Fikir; 20; 1 Şubat 1927; 4-8; Tıp; Yazı

5. SEÇİLMİŞ METİNLER

Yeni Fikir'in Gâyesi

(1/1;4)

İnsânları sırf hayvânî bir vahşet ve ibtidâ'ilikten kurtararak bugünkü mertebe-i tekemmüle yükselten; bedenî değil, dimâğın fa'âliyeti olmuştur. En kuvvetli ferd ve cem'iyet, fa'âliyet-i fikriyye 'itibârıyla en ziyâde inkişâfa mazhar olmuş olan ferd ve cem'iyettir. Binâ-en'aleyh her şeyden evvel ve her şeyden ziyâde (terbiye-i fikriyye) lâzımdır.

Hapishâneleri tedkîk ediniz: buraları dolduran bedbahtların kısm-ı â'zamı, hemen yüzde doksani, vücûdlarının neşv ü nümâyı tâmına rağmen, dimâğlarına muktezî olan terbiye ve inkişâf te'mîn edilmemiş olan zavallılardır. Bunların, içinde yaşadıkları cem'iyete yapacakları fenâlıklar, îka' edecekleri mazarratlar, o kadar çoktur ki belki vermek, koleranın, frenginin yapacağı fecâi'den bin kere daha fazla, daha meş'ûm, ve daha ziyâde imtidâdı hâ'izdir. Hâlbûki cinâyetlerin –yegâne olmasa bile- en mühim sebeblerinden biri: “kafanın darlığı”dır. ‘Uzviyyetde husûle gelen “fazl-ı kudret”; irsen hazırlanmış bir dimâğ hastasında nasıl “ihtilâcât-ı sar'aîye” tevli'd ederse ve ancak bu sûretle ‘amel-i mihânigiye munkalib olabiliyorsa dimâğının darlığı, küçüklüğü, vüs'at-ı kâfiyeyi hâ'iz olmaması i'tibârıyla bu masrû'dan hiçbir farkı olmayan bir “câhil” de ‘uzviyyetinin husûle getirdiği ‘aynı “fazl-ı kudret”i bir nev'i ihtilâc-ı sar'aîyeden başka bir şey olmayan “cinâyet” şeklinde izhâr edecek, bu kudreti ancak bu sûretle ‘amel-i mihâningiye kâb edebilecektir. Dimâğları kâfi derecede terbiye-i fikriyye ile mazhar-ı inkişâf olamamış olanlar da görülen “ta'assub”, “mesâfesizlik”, “kendi fikrinde olmayanlara karşı husûmet ve ‘isyân” ilâh âhir bütün bunlar; hep ‘aynı kafa darlığının meş'ûm netîcelileridir.

İşte bundan dolayıdır ki muhitimizde ilmî ve fikrî bir cereyân açmak gâyesiyle şu mecmû'ayı te'sîs etmek lüzûmunu hissettik. Gerçi ba'zı güzîde ve yüksek ferdler; terbiye-i fikriyyenin bu lüzûm-u sarihini çoktan takdîr etmiş bulunuyorlar ise de bu haklı kanâ'ati ta'mîm ve tevsî' edebilmek için ancak bir mecmû'a ile herkeste düşünmek arzularını velîd etmek icâb ederdi. İnsânların kısm-ı â'zamı; yaradılış 'itibârıyla daha ziyâde cem'iyetçi oldukları için, herhangi husûsda olursa olsun, mutlakâ iltihâk edecek bir cereyân, itbâ' eyleyecek ‘umumî bir tarz-ı hareket ararlar. Onlara, kendilerini düşünmeye sevk edecek tatlı bir menbe, câzibedâr ve ‘alâka-bahş bir mevzû' irâe edilmelidir. İşte mecmû'aların

vazîfesi; muhîtin gençlerinde ilme karşı, hakîkate karşı, ilmî ve fikrî yeni cereyânlara karşı bir incizâb, samîmî bir ‘alâka uyandırmak ve bunu besleyerek idâme etmekten ‘ibârettir.

Evvelce bir başkâ yerde de (ilmî ve edebî bir mecmû’a ihtiyâcî)ndan bahsetmiş ve şu sözleri söylemiştim: “Kitâbların ‘umûmî bir cereyân açmak kâbiliyeti pek azdır. Kitâblar; yalnız, ilme, hakîkate karşı min-el-ezel-i şedîd, âteşin bir hars ile çırpınanları cezbe edebilir. Tecrübe gösterdi ki cem’iyyetlerde bu husûsda ‘akîm kalmaktadır; hem de kaçınıcı tecrübe! O hâlde?... O hâlde yalnız bir çare kalıyor: (ilmî bir mecmû’a)”

Şu son günlerde ilim ve hakikat için genç rûhlarda şedîd bir açlık hissedilmiş olmalı ki her taraftan birbiri arkası sıra gazetelerin, mecmû’aların intişâre başladığını meserretle görüyoruz. Çünkü çok senelerden beri spor cereyânı; fikir cereyânlarının, ilim fa’âliyetlerinin tamâmıyla zararına olarak hastalık epidemisi şeklinde ve tamâmıyla kumâr mâhiyetinde, zavallı genç rûhları istîlâ etmiş bulunuyordu. Spor; gâyesi olan muhâfaza-ı sıhhat noktasından o kadar geniş sûrette inhirâf etmişti ki birçok gençler kuvvetlenecekleri yerde bil’akis zayıflıyor, kansızlığa, hatta vereme ve kalb hastalığına tutuluyorlardı. Fikir ve ilim sâhasındaki za’if ve fakru’d-dem ise tedâvisi müşkül denilecek derecede vehâmet peydâ etmişti. Şimdi çok şükür mes’ûd bir aksü’l-‘amel başlamıştır; bunun canlanması, kutlanması, vatan ve milletin selâmeti nâmına cidden şâyân-ı arzûdur.

Konya’da bundan evvelce de ba’zı mecmû’alar çıkmıştı: 1325’te Ahmed İhsân Bey tarafından [Bârîka]; 1326’da ‘İdâdî’nin son sınıfında Cevdet Tâhir, Hâlid Zekî ile benim tarafımdan [Ufk-u Âtî]; 1329’da Mazhar Hâmid ve Hulkî ‘Âmil Beyler tarafından [Şebâb]; ‘aynı sene içinde Viyolaki Efendi ile Muhtâr Bey tarafından [Rehber]; 1333’de Namdar Rahmi Bey tarafından [Ocak]; 1334’te İbrâhim Hakkı Bey tarafından [Hak Yolu]; 1340’ta Sıdkı Bey tarafından [İş Ocağı]; 1341’de Edib Nâzım Bey tarafından [Resimli Zamân]; 1928’de yine Sıdkı ve Ziyâ Çalık Beyler tarafından [San’at] mecmû’aları neşredilmiştir. Arkadaşlarımızın ilim ve ‘irfâna ettikleri hizmet süphesiz inkâr olunamayacak derecede mühim ve büyüktür. Yalnız bunlardan ba’zıları mü’eyyen bir sâha-ı ihtisâsta kalmak istemişlerdir; hâlbûki senelerden beri derinden derine hissedilen fikrî ve ilmî açlığın teskîn ve tatmîni için bir nevi’ değil belki her nevi’, bol ve mebzûl, mürekkebe ve mütenevvi’ gıdâlar verilmek, bütün levâzımıyla bir sofra, ziyâfet feyzâ-feyz fikir ve ‘irfân keşîde etmek lâzım geliyordu.

İşte bu büyük, bu mühim ve mübrim ihtiyâcın tatmîn-i şerefi Ma'ârif Müdürü Celîl Beyefendi'ye müyessir olmuştur. Celîl Bey istiyor ki kıymetdâr mu'allimler, talebeler, bütün gençlik, bütün nûr ve 'irfân ordusu, müfredât programlarının târ-u mahdûd, muncemid ve mütebellir çerçevesi dâhilinde sıkışıp kalmasınlar; bu hudûdun ötesine fırlayarak daha geniş, daha 'umûmî, daha feyyâz, daha hârîka bir hâlde düşünsünler; düşündüklerini mecmû'ada bütün Konya, hatta bütün Türkiye muhitine neşretsinler bu sûretle, şimdi gazetelerin vâhiy ve bî-sûd havâdis ve 'ilânlarıyla 'abes bir sûrette 'itâb edilen mefkûrelerde yeni bir kuşâyış, yeni bir vücûd ve heyecân uyanacak, herkes düşünmek, yazmak, ve yazılarının birçok tenkîdât ve münâkaşâta mevzû' olduğunu görmek isteyecektir. Demek oluyor ki mûmâ-ileyhin şu teşebbüsleri müteselsilen birçok feyyâz ve zinde hareketlere, cereyânlara, fa'âliyetlere yol açan meşkûr bir mukaddime olmuş olacaktır. (Yeni Fikir'in) meslek ve gâyesi ne olacaktır? Bunu biraz izâh etmeliyiz: Bizim "Yeni Fikir" sözünden anladığımız şey; cehl ve alâişperestiye istinâd ve tamâmiyle boşluk ve hiçlik ifâde eden bir zübbelik değildir. Cehl ve ta'assub bir kostüm ile 'arz-ı çehre etsin, menfûrumuzdur. Hâdisâtın iç yüzünü, derinliklerini nüfûz edebilen her mütefekkirin te'sisini arzû ettiği yenilik, sathî, sana'î ve sahte bir yenilik değil, belki rûhta yaşayacak olan ve modaya tâbî' olmayan ciddî ve metîn bir yeniliktir.

Zîra vakâyi' göstermiştir ki modaya istinâd eden sathî kanâ'atler çabuk devrildiği hâlde ilmî kanâ'atler böyle bir tehlikeden masûndur.

Nâci Fikret

Yeni Fikir'in Prensipleri

(12/1;5)

Geçen sene kânûn-i sâni ibtidâsında Ma'ârif Müdür-ı Sâbıkı Celîl ve ilk tedrisât müfettişi Ahmed Necâti Beylerle birlikte te'sîs ve neşrettiğimiz "Yeni Fikir"; bu sayısı ile birinci cildini tamâmlamış ve mütezâyid bir cümle ile yeni bir hayât ve fa'âliyet safhasına girmiş oluyor. Bir taraftan kıymetli ma'ârif müdürümüz Osmân Nûri Beyefendi'nin, yazılarıyla mu'âvenetlerine ve nezâret mütemâdiyeleriyle himâyelerine mazhar olan mecmû'a, diğer taraftan en mümtâz mütefekkirlerimizden Muhammed Muhlis ve Namdar Rahmi Bey arkadaşlarımızın muntazam sûrette mu'âvenet tahrîriyyelerini te'mîn etmiş olmakla bundan sonra daha bâriz ve daha canlı bir terakkî ve inkişâf 'arz edebileceği şübhesizdir.

Her on beş günde bir intişâr eden [Yeni Fikir]in bir sene zarfında [24]üncü sayısını göstermesi iktizâ' ederken buna muvaffak olamaması, şimdi burada hepsini izhâr ve teşrîh edemeyeceğimiz gûn-a-gûn ba'zı sebebler ilcâ'sıyladır. 'İlm ve 'irfânın yükseldiğini ve büyüdüğünü görmek isteyen samîmî bir kalb ile şu acı hakîkati söylemekten kendimizi alamayacağız: memleketimizde ilme, ilmî ve fikrî hareket ve fa'âliyetlere henüz lâıyk oldukları ehemmiyyet ve rağbet gösterilmemektedir. Samîmî ve hasbî bir sûrette fikirlerin tenvîri maksadıyla neşrolunan ciddî ve ilmî mecmû'alar, maddî mu'âvenetten sarf-ı nazar, ilerlemek ve inkişâf edebilmek için muhtâc oldukları hüsn-i kabûl ve teşvîki bile göremeyerek solmakta, ihmâl ve lâ-kaydînin soğuk ve semmdâr nefsleriyle sönüp gitmektedirler.

İstanbul'da intişâr eden haftalık ve aylık mecmû'alardan çoğunun binlerce kârî' ve perestîşkârları bulunduğunu biliyoruz; bu, iddi'âmızı çürütmeye değil, te'yîde yarayan bir misâldir: "Yeni Fikir" gibi ciddî ve ağırbaşlı bir yol ta'kîb ettikleri için diğerleri kadar ta'mim edemeyen bir ikisi istisnâ' edilirse bu revâclı mecmû'aların kısm-ı â'zamı, kârî'lerine ilim ve fikir sâhasında rehberlik etmek değil, fakat hissiyyâtta ve bâtıl 'itikâdât ile esrârengiz telakkîlerden menba' alan birtakım zevkleri ve temâyülleri okşayacak gürültülü, patırtılı 'unvânlar altındaki hurâfe-âmiz masallar ile onların rağbetini kazanmak ve bu sûretle maddî-i menâfi' te'mîn etmeye çalışıyorlar. Eğer bir mecmû'anın mazhar-ı mûvaffakiyyet olması, (kıyâmet ne zamân ve nasıl kopacak?), (rûhlarla muhâbere çaresi bulundu!), (gâ'ibden haber nasıl alınır?), (filân fâhişenin mâcerâları)... ilâh âhir kabîlinden şâtâfâtlı yazılar neşrine mütevakkıf ise (Yeni Fikir), nisyân-ı küllîyi böyle bir mûvaffakiyyete tercîh eder.

Yeni Fikir'in muharrirleri, ilmî ve fennî hakîkatlere hissî ve hurâfevî bir renk ve çâşni vererek kârî'lerin gözlerini boyamaktan nefret ve bunu, her türlü 'alâ'ik-i hissiye ve menfa'at-perestânenin fevkinde tutulması icâb eden [ilim]e karşı büyük bir hakâret telakkî ederler.

[Yeni Fikir]in gâyesi, insânların hoşuna gitmek, onları eğlendirmek için türlü şekillerde şaklabanlıklar göstermek değildir. Belki en sade ve ciddî bir tarzda ilmî ve felsefî hakîkatlerin intişârına ve ferdlerin fikrî inkişâfına çalışmaktır. O, bu gâyeye vusûl için birtakım tuhaf ve mu'vecc manevralara mürâca'at tarîk-i hasîsini ihtiyâra lüzûm görmez. Ciddî bir mecmû'a yâ mündericâtını kirli boyalar ve yaldızlarla telvîs etmeksizin bütün sâfiyyet âsliyyesiyle intişâr etmeli veyâhûd hayâtına nihâyet vermelidir. Şimdiye kadar bu

gâyeden inhirâf etmemiş ve etmediği için ümîd olunduğu derecede rağbet görememiş olan (Yeni Fikir); ittihâz ettiği bu sert ve zî-vakâr meslek ciddiyette devâm edecek ve evvelki sayılarından birkaçında görülen ba’zı hissî şiirlerle fân-tezî kabîlinden mensûrelere ve harc-ı ‘âmm olmuş fikirlerle dolu bayat makalelere de bâ’de-mâ sahîfelerini kapayacaktır.

[Yeni Fikir]in bütün per-ü-garâmı şu iki kelimedede tekâsûf etmiştir: [ilim] ve [hars].

İşte iki ideal ki birisi “hakîkat” açlığına tekâbül ederken diğeri “güzellik” ihtiyâcını tatmîn eder.

Telakkî ve temâyüllere göre muhtelif sûretlerle te’vîl ve tefsîr olunabilen bu iki kelimenin bizce ta’yîn edilmiş olan çerçevesinin vüs’at ve şumûli hakkında biraz izâhât vermemeliyiz:

Yeni Fikir’e girebilecek olan ilmî yazılar, kârî’yi tatlı ve samîmî bir incizâb ile ilim ve felsefenin temiz, nezîh ve asıl sînesine çekecek ve onu, her gün yeni yeni tecelliyâtını görmekte olduğumuz ilmî ve felsefî hareket ve cereyânlara sürükleyecek olan ceyyid, magda , özlü ve ‘aynı zamânda tâze ve bâkir mevzû’lar olacaktır. Yoksa ne bayatlamış olan basît ve ibtidâ’î ma’lûmât-ı ‘âdiye, ne artık tipler ve ta’azzî etmiş olan “meslek” yazıları, ne de “teknîk” ya’ni herhangi bir ilim ve fennin münhasıran tatbikât ve ‘ameliyyâtına mütea’llik kupkuru ihtisâs makaleleri değildir.

[Hars]a gelince: “Yeni Fikir”in en yüksek ve câzib ideali, millî harsın.. Türk harsının inkişâfına çalışmaktır. Târîhin en eski ve en yüksek bir kadem ‘arz eden edvâr-ı ibtidâ’îyesinden biri türlü isimler altında Türk’ün vatanı olmuş, sînesinde Türk’ün kemikleriyle berâber onun bedî’î ve târîhî kıymetler taşıyan hazâ’in hars ve san’atını saklamış olan bu toprâğın özünü tezyîn eden âbideleri tanımak, onların ihtivâ ettiği târîhî, dinî, bedî’î, ahlâkî bütün ma’nâları ve hakikatleri meydâna çıkarmak... İşte en câzib ve yüksek gâyemiz.

Bir taraftan harsın bu vechi ile: ya’ni ‘atfıyyât, bedî’iyyât ve târîh-i edyân ile mümtezic kısmıyla uğraşırken diğeri taraftan “edebî” harsa lâıyk olduğu kıymet ehemmiyyeti vereceğiz.

Her millette ve hasseten Türk kavminde: dededen, babadan evlâd ve ihlâfa intikâl edegelmiş birtakım lejandlar, masallar, efsâneler, şarkılar, destânlar, darb-ı meseller ve hikemî sözler vardır; içlerinde ba’zıları vakâyi’ ve hâdisâtın her zamân mazhar-ı te’yîdi

olmuş kıymetli hakikatler taşıyan bu menkûlâtın kısm-ı â'zamında görülen zâhirî ve sathî ehemmiyetsizliğe rağmen bi'l-vâsıta pek derin ve ince ma'nâları ihtivâ eden bu kabîl-i mevrûsât-ı millîyenin tesbît ve teşhîri için sahifelerimiz açıktır. Harsın mücessem numûneleri müzelerde teşhîr olunduğu gibi böyle edebî enmûzeceği de ancak mecmû'alarda 'arz olunabilir. Bu efsâneler, bu masal ve destânlar, ne kadar sade ve ale'l-âde şeyler gibi görünseler de fakat ihtivâ ettikleri fikirlerin isâbet-i mantıkîyyeleriyle değil, belki daha ziyâde, uzun 'asırlardan beri kendilerini yaşatmış olan bir kavmin dinî, âhlâkî, felsefî, fikrî, hayâtî, bedî'î görüş ve duyularına, telakkî ve kanâ'atlerine, zihniyyetine, zevk ve temâyüllâtına, usûl ve 'âdâtına.. ve'l-hâsıl rûhiyyât ve ictimâ'yâtına tercümân olmak 'itibârıyledir ki kıymetlidirler. İngilizce [Folklore] ya'ni "halkiyyât" kelimesiyle hülâsa edilen bütün bu şeyler, tekmîl-i garb memleketlerinde başlı başına birtakım tedkîkât ve işigâlâtın mevzû'u olmuş ve bu husûsta birçok eserler vücûda getirilmiştir.

Şimdi biraz da felsefeden konuşalım:

Hissiyyât ve ihtirâsâta, menfa'at-peresti ve hodkâmlığa müstenîd ve bunlardan meba' alan şeyler, zamânın, o, elindeki ezeli tırpânını hiç bırakmayan lâ-yemût bir müstehzânın darbeleri altında çâbük ezilir, çürür, bî-nâm ve nişân olur gider.. zamânın aşındırıcı te'sîrlerine mukâvemet ederek hemen onunla berâber yaşayan bir şey varsa o da felsefî fikirlerdir. Şübhesizdir ki felsefî cereyânlar da değişir; vakit vakit şu veyâ bu felsefe sisteminin hâkim olduğu görülür; fakat bu sathî tahavvülâta rağmen felsefe, ba'zı taharrî-i hakikat meslek ve arzûsu, 'asırlar ve 'ırklar arasından geçerek idâme-i hayât eder. 'Arzın hangi köşesinden ve hangi lisânla mütekellim bir kavmin dimâğından doğmuş olursa olsun, felsefî fikirler, üfûl etmek bilmeyen birtakım güneşlerdir ki 'asırların arkasından süzülüp gelen ziyâlarıyla mâverâ-i afâk ve mesâfâtı aşarak, insâniyyet mütefekkiireye, daha ilerilerde kat' edeceği sâhaları aydınlatmak sûretiyle, rehberlik ederler. Zamânın önünde beşerî şeylerin çarçâbük fenâ ve zevâl bulmasına mukâbil felsefedeki bu bekâ-i hayâtın sebebini izâh etmek müşkül değildir: felsefe, 'adese-i zamândır.

Hülâsa: [Yeni Fikir], şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonra da daha bâriz ve kat'î bir sebât ve ısrâr ile ilim, hars ve felsefe sâhasındaki ciddî neşriyâtında devâm edecek ve lüzûmu hâlinde ta'tîl-i neşriyât etmeyi prensiplerinden inhirâfa tercîh eyleyecektir.

Nâci Fikret

Yeni Fikir İçin

(13/24)

Yalvac Ortamektebi mu'allimlerinden Atabeyli Nâci Bey birâderimiz, ahîren gönderdiği bir mektubda Yeni Fikir hakkında şu sûretle izhâr-ı 'alâka etmektedir:

[Uzunca süren bir nisyândan sonra esâsen sönmemiş olan ümidlerimizi daha ziyâde aydınlatan "Yeni Fikir"’in tulû’na ne kadar memnûn kaldık...

Ma'mâfih "Yeni Fikir"’imiz her hâlde yaşayacaktır. Bunun için ne kadar fedâkâlık yapmak lâzımsa bunun arkadaşça iktihâmı öteden beri yegâne emelimizi teşkîl etmektedir. Burada Antakya Harâbesi civârında (Karakubu) nâmındaki tepe üzerinde (Men) Ma'bed ve mukaddesi vardır. Burâsı hakkında Sör Vilyım Ramzey (Sir William Ramsay), 1918 târîhinde yazdığı etüdlerini bana göndermişti. Şefîk Feyzî Bey kardeşimizin himmetiyle tercümesi ikmâl edildi. Bunun uzun münâzara-i ilmiyye kısmından sarf-ı nazar ederek bize yarayacak ve anlaşılacak bir tarza ifrâğ ettik. Kadîm Anadolu’nun dinî ve i'tikâdî hayâtını pek güzel gösteren be bu i'tibârla [Antakya Pisidya] târîhinde tenvîre yarayan mezkûr etüdlerin (Yeni Fikir)de neşri münâsib ise iş'ârınıza muntazırım.]

Atabeyli Nâci Bey Birâderimiz, işgâl ettiği mevki’-i resmiyyetin pek çok fevkinde mühim hizmetler îfâsına muktedir kıymetli gençlerimizdendir. [Yeni Fikir]in [5] de [6]ıncı sayılarında münteşir: Antakya âlimlerimizden Mübârek Gâlib Beyefendi üstâdımız da nazar-ı dikkatlerini celb etmiş ve mazhar-ı takdîri olmuştur.

Adaşımızın bu mektubunda haber verdiği [Men] ya’ni “kamer” ma'bûdu, [zizim mene=sîbel] ile berâber ezmine-i 'atıkada Küçük Asya’nın bu kısmında ya’ni Frigya ve Pisidya hıttalarında pek mühim ve münteşir bir 'ibâdetin mevzû’i olmuş ve bunun nâmına muhtelif mahallerde, meselâ evvelki sene Yalvac civârında harâbeleri harf edilmiş olan [Antakya Pisidya] yakınında [Mend, Augustos] yâhûd [Mend, Arkeos] nâmıyla meşhûr olup [Hiyerodul=Hiérodules] denilen birçok râhiplere ve gâyet vâsi' ârâziye mâlik bir ma'bed inşâ edilmiş olduğu gibi biri [Men Du Kâr] nâmıyla yine Frigya’da, diğeri [Men Du Kâr Nâke] ismiyle Pont hitasında pek mühim ve meşhûr ma'bedleri olduğunu Strabon haber vermektedir.

Arkadaşımızın müte'âkıb nüshalarımızda görülecek makâleleri bu husûsda tafsîlâtı kâfiyye verecektir.

N.F. (ن.ف.)

Özdil

(1/14;16)

Başka lisânlara, meselâ 'Arapçaya nisbetle Türkçenin fakîr ve mahdûd bir lisân olduğu hakkında bir kanâ'at vardır. Bu zann, muhtâc-ı tashîhdir. Türkçe, kelimât i'tibâriyle en zengîn 'addolunan lehcelerden olmasa bile fakîr telakkî olunacak kadar da dar ve mahdûd değildir. Ba'zı lisânların meselâ 'Arapçanın o ifrâta vardırılan 'azamet ve vüs'ati hakîkî olmaktan ziyâde zâhîrîdir. Meselâ 'Arapçada (arslan)ı ifâde etmek için bilmem kaç yüz, deve için, çadır için, çöl için, taş ve kum için, ve-l-hâsıl basît ve mahdûd bir hayât-ı râ'iyâya emrâr etmekte olan bedevî bir kavmin her gün görüp durduğu birtakım mahdûd ve basît eşyâ ve hâdisât için yığın yığın kelimeler vardır. Bunda 'Arapları ciddî sûrette meşgûl edecek muhtelif, mütenevvi' ve mürekkeb hâdisâtın nedreti kadar 'Arapların lâ-yu'add velâ yuhsâ kabâi'l ve 'aşâi're inkisâm etmiş olmasının da büyük bir hissesi vardır. Yekdiğeriyle çok def'a rakîb ve muhâsım bir vaz'iyette kalan bu kabâ'il arasında şîve farkı kadar mahallî ve mevzu'ı lehce farklarının da zuhûr etmesi tabî'idir. Şimdi 'Arapçayı bu lüzûmsuz ve fazla kelimelerden tathîr ve tecrîd edecek olursak üçte bir derecesinde küçüldüğünü göreceğiz. Demek ki 'Arapçadaki zengînlilik hakîkî değil, zâhîrîdir. Hâlbûki 'Arapça, ihtivâ ettiği kelimeler, 'asırlardan beri kemâl-i ihtimâm ve i'tinâ ile zabt ve hafz olunmuş bir lisândır. Eğer 'Arapça bu gibi i'tinâlara mazhar olacağı yerde "özdil"imizin şimdi içinde bulunduğu vaziyette bulunsaydı üçte bir nisbetinde değil, belki onda bir nisbetinde küçülecek, ufâlmış bulunacaktı. Şimdi "özdil"imize gelelim:

Ahmed Vefîk Pâşâ tarafından "Lehce'i Osmânî" ve Ş. Sâmi Bey tarafından "Kamûs-i Türkî"nin tedvînine kadar dilimiz, kendi kelimelerinin bile toplanmış bulunduğu millî bir lugat kitâbından mahrûm bulunuyordu. Fakat söylediğimiz bu iki eser, en ziyâde İstanbul lehcesine nazarân tedvîn olunmuşlardır. Bu lehce; kavâ'id-i nokta-i nazarından bir dereceye kadar doğru ve mükemmel olsa bile servet i'tibâriyle Anadolu Türklüğünün şimdiki hâlde kullanmakta olduğu kelimeleri tamâmiyle şâmil olmak i'tibâriyle birinci derecede bulunmaktan çok uzaktır.

Anadolu'nun muhtelif vilâyetlerinde bizim pek çok fikirlerimizi, pek çok hislerimizi, arzûlarımızı, ictimâ'î, rûhî, iktisâdî, zirâ'î, sinâ'î pek çok tarz-ı fa'âliyetlerimizi hem de bütün inceliklerine, bütün ânât ve fûrûkuna varıncaya kadar ifâde edecek, tâm ve hakîkî birtakım ihtiyâclara tekâbül eyleyecek öyle kıymetdâr, öyle lüzûmlu kelimeler vardır ki bunlar şimdiye kadar toplanmaksızın nisyân ve ihmâl olunmuş ve bu sebebden zengîn ve kıymetdâr dilimizin fakîr lisânlar arasında ta'dâd edilmesini mûcib olan yanlış bir telakkîye yol açılmıştır.

Biz bu noksânı, bu hakîkî ve ciddî ihtiyâcî takdîr ile Konya vilâyetinde ve bu vilâyetin eski hudûdlarına nazarân muhtelif sâncâk, kazâ ve nâhiyelerinde halk arasında kullanılmakta olan bu kabîl-i kıymetli kelimeleri toplayarak bu husûsta benimle berâber çalışmış olan Ahmed Nushî Beyle birlikte 1333-1334 senelerinde Konya'da Türk Ocağı tarafından çıkarılan [Ocak] mecmû'asında neşretmiştik. Fakat ilk def'a teşebbüs edilen her iş gibi bunda da tabî'î olarak birtakım noksânlar vardı. Ez-cümle kelimeler gelişi güzel tertîb edilmişti. Şimdi ise kelimeleri mümkün mertebe hurûf-u hece tertîbine koymakla berâber yeni yeni daha ba'zı 'ilâvelerle neşredeceğim. Böyle bir sa'ik-i 'abes olmayacağı kanâ'atindeyim; çünkü burada görülecek olan kelimeler, mevcûd ve müdevven lugat kenâbelerinin hiçbirisinde bulunmadığı cihetle ümîd ederim ki kâmûs-i millîmizin bir dereceye kadar olsun kesb-i vüs'at ve servet itmesine hâdem olacaktır.

Anane: [İsim] Büyük vâlide, nine. Ba'zı mahallerde is'âf-ı taleb için ricâ makâmında kullanılır.

Akyarnaz: [İsim] Bir nevi' beyaz buğday.

Anbak: [İsim] Yeşil kabuğu çıkmamış cevîz.

Avgaz: [İsim] Bağ ve bahçe duvarlarına açılan su yolu.

Avlaga: [Mekân ismi] Kuzu ağılı; kar ve tipili zamânlarda kuzuları muhâfaza ettikleri mahal.

Avrana: [İsim] Dişi deve.

Anarat: [Sıfat] Hâlis, sâfî, karışksız. "Yalvac" taraflarında kesretle müsta'mildir.

Ayatlı: [Sıfat] İğreti, düşecek derecede durân nesne. Bu eşyâ burada ayatlı duruyor.

An: [İsim] Hudûd iki tarlayı yekdiğerinden tefrîk eden, tarlalar anla ayrılır.

Aliz: [Sıfat] Za'if: nahîf; Bu hayvân çok alizdir.

Aşma: [İsim] Süt vesâ'ire taşımaya mahsûs âlet. Ba'zı mahallerde helke ta'bîr edilir.

Alakdırmak: [Masdar] Orta yeri kârmâkârışık bir hâle getirmek. Her şeyi darmadağın yapmak. Ba'zı kimselerin safrâsı kabardığı zamân “Gözümün önü alakmalak dönüyor.” derler.

Alafalak: [Sıfat] İntizâmsız kırkılan yün. Davarların sırtında muhtelif yerlerinde bunun bakıyyesi kalmak. Bu davar alafalak kırkılmıştır.

Avokdurmak: [Masdar] Aldanmak, kandırmak: Avokdurdum.

Azırgamak: [Masdar] Azınsımak bir nesneyi az diye beğenmemek.

Avgated: [İsim] Su yulağı – mecrâ.

Andal: [İsim] Çiçek ve sebze ekilmek için takrîk olunan kısım. Dört tarafı toprakla diğerlerinden ayrılan mustatîle'sh-şekl yer. Ba'zı mahallerde (mandal) denir

Alama: [İsim] Büyük taş.

Ahmed Necâti

Lisâniyyât: Özdil

(2/15,16)

Aladı: 'Acele, çâbûk, ivedi ma'nâsına: Rûm ilinde müsta'mildir.

Edipek: [İsim] Küçük çocukların ayaklarına giydirilen bağlamalı ayakkabı.

Esiran: [İsim] Ayı sıyıran: Hamur kesmeye mahsûs uzun kulblu ve geniş ağızlı âlet. Ba'zı mahallerde gazıyacak âlet de denir.

Enbel = Embel: [İsim] Biz, hayvân yürütmeye mahsûs sivri uçlu ince demîr veyâ dikenin.

Eyneman: [Sıfat] Obur, doymak bilmeyen, eline geçen her şeyi yiyen kimse.

Emlik: [Sıfat] Zamânından sonra kuzulayan koyun. (Bu koyun emliktir)

Eşme: [İsim] Koyunlarınistirâhat mahali, bâyırlar.

Eğirtmeç: [İsim] Yünden vesâ'ireden ip yapmaya mahsûs âlet = girman.

Etekce: [İsim] Kıymetli entâri, ba'zı yerlerde kışlık entâri de denir.

Eyerme: [Masdar] Getirmek, (Bardağı eber.)

Eylester: [İsim] Süzgeç, kefkîr, ince ve çok delikli kap. Bi-l-hâssa pestîl yapmak için zerdâli meyveyi ezdikten sonra bu kaptan geçirirler ki o katta posası kalır.

İmbıl İmbıl: Yavaş yavaş, içinden pazarlıklı kimse, kurnazlığını hissettirmeyen. Darb-ı mesel (Suyun imbıl imbıl akanı insânın yere bakanı.)

İvedi=Evedi: Evmek masdarından [Sıfat] 'Acele etmek, çâbûkluk yapmak. Darb-ı mesel (İvedili işe şeytân karışır), (Evedi çeltik gözsüz doğar.)

İad: [Sıfat] Tuhaf tuhaf, âgeh âgeh söyleyen sohbettekileri güldüren kimse.

İldirmek: [Masdar] Hafif ziyâ, güneşin gurûba doğru gidişinden hâsıl olan parıltı, parlamak. Darb-ı mesel (İkindi güneşi ildirdi âmizler kıldırdı)

İçerik: [İsim] Elbise ve mefrûşatın işe yaramayan parçaları, bunun 'âdî ve ufâk kısmı.

İzmel: [İsim] Saç örgüsünden örülmüş ip.

İsdâr: [İsim] Halı ve kilim dokumak için destgâh.

İni: [İsim] Zevcinin erkek kardeşi= Çelebi.

İskelit: [İsim] Bahçevânların sebze çapaladıkları âlet.

İrim: [İsim] Çıkmaz sokâk.

İsvet: [İsim] Havûç.

İrgülmek: [Mürekkab masdar] Lâyık ve münâsib kılmak.

İvgese: [Mekân ismi] Keklik avcılarının siper ettikleri mahal.

Öğrümek: [Masdar] Hafifçe iki tarafa sallanarak yürümek, nebâtâtın rüzgârla sallanması.

Öyün: Yemek zamânı. Darb-ı mesel (İlden gelen öyün olmaz, o da vaktiyle gelmez.)

Üstün körü: Bir eşyâyı olduğu gibi bırakmak; himmet vermemek, baştan savmak.

Üsüklemek = Husuklamak: [Masdar] Âteşi veyâ bir şeyi karıştırmak, dağıtmak.

Ucar: [Sıfat] Nâm, nişân, ‘alâmet ma’nâsına.

Ulkaş: Birbiri ardınca, sıra sıra.

Ürüm: Koyunların gece yayılması.

Uğlamak: [Sıfat] Keçinin altı aylık iken avunup bir yaşına yakın kuzulayanı. (Bu keçi uğlaman)dır.

Ustubu: [Sıfat] Keten çepeli, işe yaramayan kısım.

Ünke: [İsim] Okkanın sekizde biri, elli dirhem.

Daha var.

Ahmed Necâti

Lisâniyyât: Özdil

(3/14,15)

Öncüllü: Önde giden, pişdâr, bir işte ön olmak, evvel başlamak.

Ölgül: [Mekân ismi] Cenâze çıkan ev: ... Ölgülden geldi.

Usba: [İsim] Topraktan yapılan çömlek.

Ötürü: Dolayı.... Gelmediğinden ötürü bu iş geri kaldı.

Onadı: [İsim] Bir şeyin sathı, yüz tarafı.

Udlanmak: [Masdar] Utanmak, sıkılmak, müttehem olmak.... Suçunu öğrenince udlandı.

B ve P

Bevi evi: [İsim] Kiler, yenecek şeylerin kondukları ev.

Badas: [İsim] Harmanda dâneler kaldırıldıktan sonra topraklı ve samanlı kalan dâne.

Bayakdan: Biraz evvel, evvelce.... Bayakdan geldi.

Poncak = Püskül: [İsim] Hayvânâtı tezyîn için kullanılır. Bi-l-hâssa develerin hâvûtlarının kuyruk üstüne takılır.

Parç: [İsim] Su bardağı, maşraba.

Periçe: [İsim] Ortak, kûma, iki kadınlı erkeğin zevceleri.

Peler: [İsim] Çelenk, damın kenarlarına konulan kamış.

Banak: [İsim] Et suyundan yapılmış bir nevi' tirid.

Barana: [İsim] Fasûlyeleri yanmaktan korumak için dikilen sırık; bir mahalde 'aynı yaştaki gençlerin birlik hareketleri.

Bişirik: [İsim] Evlere döşeme tahtası çakılmazdan evvel dökülen çamur.

Poşta: [İsim] Hıyar ve kabak ekmek üzere açılan yargı. Kısım kısım tefrîk olunur.

Padaşmak: [Masdar] Çocukların yekdiğerinden ayrılarak ikişer ikişer arkadaş olmaları.

Boğsak: [Mahal İsmi] Gübreleri bir arada topladıkları yer, mahal.

Bubna: [İsim] Nine, büyük vâlide.

Bibi: [İsim] Hala= babasının kız kardeşi.

Bula: [İsim] Halazâde, halasının kız ve erkek çocukları.

Bulum: [İsim] Çereşte üzüm ezilirken akıp şırânın toplandığı mahal.

Burk: [İsim] Fes = serpûş.

Pirt: Cevâb-ı red, ir şeyi virmemek, vermeyeceğini anlatmak.

Bartıl: Rüşvet, kevik.

Bıdırık: [Sıfat] Az, noksân nesne.

Bucuk: [İsim] Buzağı, sığır yavrusu. Ba'zen inek cinsinden olan hayvânâtı bucuk bucuk diye çağırarak.

Barkıl çorkul: Küçük, büyük, çol çocuk birlik bir yerde toplanması.

Bebirlenmek: [Masdar] Bir yere yerleşmek, te'mîn-i istirâhat etmek.

Bulu: [İsim] Bağ veyâ bahçeyi beş, altı aylığına kirâyaya vermek. (Bağı buluya verdim.)

Bağacak: [İsim] Bağ veyâ bahçe kapılarının kilidi. Ağaçtan ma'mûldur. Ba'zı mahallerde (kura) denir.

Büfrenek = buhrenek: [İsim] Topraktan ma'mûl yarım metre tûlunda 20-35 santim kutrunda (gönük) içinden bağ veyâ bahçelere sû akıtılır. Eski çeşmelerin gönükleri hep bundan 'ibâretti.

Daha var

Ahmed Necâti

Lisâniyyât: Özdil

(4/23,24)

Tenkerek: [Âlet ismi] Bir nevi' çıkık ip bükme mahsûs âlet... Tenkerekle ip eğiriyor.

Tommarkara: Bir nevi' yağsız helvâ. Onu pekmezle karıştırarak yaparlar, ba'zı mahallerde kara helvâ denir.

Taya: [İsim] Kapaksız dolâb mutfaklarda tabak vesâ'ire konur.

Tebki: [İsim] Tepmek masdarından bel saplarının bele yakın kısmına âfakî olarak takılır ve toprak belen mikdârı kazılır.

Tezkene: [İsim] Kerpiç kalıbı, taş bulunmayan mahallerde evler kerpiçle yapılır. Murabba' ve mustatîle'-şeklinde kalıbından çamur geçirilmek sûretiyle kerpiç hâsıl olur. Eski şâirlerin kullandığı mûsikî âleti (saz)ın mızrâbına da tezkene derler ki kiraz ağacının kabuğundan yapılır.

Tezerker: [İsim] Bu da bir nevi' çıkırık, ip eğirmeğe mahsûs âlet ekseri köylerde ihtiyâr kadınlar bu âletle keten eğirirler.

Tirman: İki tarlayı birbirinden tefrîk için yapılan işâret. Bu tarlaların muhtelif yerlerine mühür ve teşekkülünde topraktan işâretler yaparlar.

Taman: Nerede, Hanya. Sû'âl ve araştırmakta kullanıldığı gibi ba'zı mahallerde tasdîk makâmında da kullanılır. Taman geldim, yaptım gibi.

Teltepek: [Sıfat] Telaaffuzu güç olan karışık isim, kolay kolay hâtra gelemeyen.

Temlik: [Mahal ve mekân ismi] Hayvânât ahırlarında toplanan gübrelerin konulacak yeri.

-C-

Cimri: [Sıfat] Çıplak ve fakîr olan kimse... Hüseyin cimridir.

Cecime: [Sıfat] Uyuşuk, elinden bir iş gelmeyen kimse. Ali cecimedir.

Cebdirik: [Sıfat] Gâyet âz, âzıcık.

Cuda: {Sıfat} Cüce, küçük boylu adam. Darb-ı mesel (Cüce adam kale kapısından eğilerek geçer.)

Cafcaf: Zıynet, süslü gezen, cafcaflı kadın.

Cılbır: Tereyağının içerisinde yumurtayı pişirdikten sonra yoğurtla karıştırarak yapılan yemek.

Coşarak: [Masdar] Kurulmak, hindilerin tek ayak üzerinde durmalarına ıtlâk olunduğu gibi insânın da vakûrâne, kasalarak hareketlerinde söylenilir. Darb-ı mesel: (Armağan gelmiş kaz gibi kuruluyor)

Cepgaz: [Sıfat] Haksız, ... olmayan, mızıkçı... Cepgazdır.

Cebik: Taş parçası. Ebniye enkâzından husûle gelen ufâk işe yaramayan parça taşlar.

Camsıtmak: [Masdar] Sezdirmek bir şeyi muhâfaza edememek. Ağzından söz kaçırmak. Camsıttı.

Cilledi: Cillimek masdarından ağlamak ağladı... Cillikdir.

Ç

Çened: [İsim] Cevîz, bâdem, fındık için ekseriyetle cevîz hakkından kullanılır.

Çıtıl: [İsim] Fide, biber, patlıcan çıtılı.

Çot: [Sıfat] Çok sık birbirine giriftli nesne.

Çotlı: [Sıfat] Dişleri sık olan kimse.

Çebner: [İsim] Gözer. Hubûbâtın içerisinde sâ mân vesâ'ireyi ayırmak için kullanılan âlet: Delikleri küçük olur biraz büyük deliklisine kalbur denir.

Çetene: [İsim] Kenevir.

Çiçi: [İsim] 'Amca ve dayı karıları=Yenge

Çışlak: [Sıfat] Kuru ve za'if olan ağzı çok açık dâ'imâ sırıtan bir vaz'iyetteki kimseler.

Çelermek: [Masdar] Vakûrâne hareket. Sallana sallana kendisini göstermek.

Çevirgeç: [İsm-i Âlet] Yufka pişirmeye mahsûs âlet: Ba'zı mahallerde pişirgeç de denir.

Çidlek: [İsim] Hindibâ, gûne elik.

Çukelez: [İsim] Sincâb.

Çinedir: [İsim] Büyük delikli kalbûr hubûbât içindeki ecnebî mâddeleri ayırmaya mahsûs âlet.

Çermik: [İsim] Hubûbâtın harmanda döven âletinde ezilmeyerek bâkî kalan kısmı tekrâr döveninden geçirilen.

Çemille: [İsim] Semizotu

Çara: (İsim) Hayvânât-ı bakarayanın buzağılaması yaklaşmadığı esnâda ma'hûdesinden akan mâyiât.

Ahmed Necâti

Lisâniyyât: Özdil

(5/19)

Horanta: [İsim] Ev 'âilesi 'umûmuna birden ıtlâk olunur.

Hıvnıka hurnuk: Sû yulağı, bağ veyâ ağaçlara sûyun gireceği yol.

Hunçe: [İsim] Ağaçtan ma'mûl sini.

Harkit: [Sıfat] Her şeyin eskimiş olan kısmı (elbise hırkat)dir.

Huzan: [Sıfat] Sürülmemiş tarla. Bu tarla huzandır.

Hurlaka: [İsim] Avgaz, su akan mahal.

D

Dolaz: [İsim] Yağlı hamurdan yapılan bir nevi' tatlı.

Divmel: [İsim] Üzengiye takılan kayış.

Daylı: [İsim] Yıl çıbanı, senelerce devâm eden.

Dolda: [Mahal ismi] Rüzgâr ve soğuktan muhâfazalı yer.

Sinme tilki doldasına arslan yesin ko seni

Geçme muhânnet köprüsünden sebil alsın ko seni.

Duvak: [İsim] Topraktan ma'mûl tencere kâpâğı, gelinlerin yüzüne örttükleri atlas veyâ kırâb, karın ağrısı için kullandıkları kızgın kiremit parçaları.

Doroum: [İsim] On deveden doğân yavru.

Dülek: [Sıfat] Doğru, düz, muvâfık.

Dalav: [İsim] 'Amûdî bir ağacın tepesine ufukî bir ağaç geçirilerek iki ucuna birer kimsenin binmek sûretiyle devir ettikleri eğlence, ba'zı mahallerde çingirak da denir.

Dadal: [Sıfat] Âhmak, şâşkın, seme kimselere itlâk olunur.

Dirgin: [İsim] Suda pişmiş buğday, mısır, nohût.

Debnikala: Arkada kalan, en sonra gelen, bir işte ba'zı hareket eden.

Duyu, Duyucak: [İsim] Bulgurun ufâk kısmı, ona yakın ufâklıkta bulunana da kavut denir.

Dirgen: [İsm-i Âlet] Çiftçilerin harmanda sapları karıştırmak için kullandıkları iki parmaklı, uzun saplı âlet. Darb-ı mesel [Dirgini yapan... harmana gelmez.]

Dubrin: [İsim] Beşi bir yerde altın, beşi birlik.

Din din: [Sıfat] Ağır hanlı, bir işe çâbûk karar vermeyen.

Döndürme: [İsim] Yumurta, yağ ve unla pişirilen bir nevi' börek.

Z-ذ

Zaylak: [Sıfat] Güdük boylu adam, hayvânın bir yaşını geçireni.

Zavar: [İsim] Hayvânâta verilen öğütülmüş arpa veyâ çavdâr unundan yapılan top.

Zunu: [Sıfat] Güçlü, kuvvetli, ve uzun boylu kimse.

Zıbın: [İsim] Pamuklu mintân.

Zılgıc: [Sıfat] Tandır, ta'zîr etmek.

Zartalak: Debdebe, tantana, ihtişâm.

Zavrak: [İsim] Hıyâr, çiniden yapılmış olan ve eşgâli hâvî sūrâhî.

Zinermek - Zigermek: [Mastar] Îtâ'at etmemek, bir işte karşı gelmek, münâfî cevabında bulunmak.

Ahmed Necâti

Birçok arkadaş ve meslekdâşlarımdan aldığım mektûblarda (Özdil) nâmıyla neşrettiğim kelimâtın isti'mâl edildiği mahallerin gösterilmesi arzû edilmektedir. (Özdil)in bu sûretle neşrinden mukassır kendi dilimize 'umûmî sûrette kabûl ederek ta'mîm etmektir. Evvelce (Ocak) mecmû'asında neşrolunan kısımlar da 'aynı şekilde idi. Bir taraftan (*Yeni Fikir*) mecmû'asında parça parça neşrolunurken diğer taraftan mevcûd ve müdevvin lugatta bulunan Türkçe kelimelerle birleştirilerek (Özdil) nâmında bir kamûs-i Türkî meydana getirilmektedir.

(Özdil)in mahal-i isti'mâli mecmû'anın birinci nüshasında zikredilmişti. Bu mecmû'adaki kelimelerin esnâ-yı tab'ında dârü'l-fünun müderrislerinden üstâd-ı muhterem Mustafa Şekîb Beyefendi'den de bir mektûp aldım. Mûmâ-ileyhte 'aynı talepte bulunmaktadır. Bâ-demâ neşrolunacakların kullanıldıkları yerler mühimmâ imkân gösterilecektir.

A. N.

Lisâniyyât: Özdil

(7/18,19)

Sunke: Sunké [İsim] Fırın yandıktan sonra içini temizlemek için uzun sıraya bağlanan bez... (Fırını sunkeledi)

Sipsi: Sipsi [İsim] İlkbahârda sular içinde hâsıl olan ot mecâzen (düdük) ma'nâsına da kullanılır. Konya'nın eski mülhakâtında müsta'mildir.

Serpin: Sérpin Tahtadan yapılmış anbar. İçine un ve buğday konur Konya Ereğli'sinde müsta'mildir.

Ş

Şalak: [İsim] Kavun ve karpûzun kemâle ermeyen hâm ve küçük kısmı. Mecâzen sözü, sohbeti belli olmayan kimseye de ıtlâk olur. Konya'da müsta'mildir.

Şahman: [İsim] İri dâneli en birinci sert ve sarı buğday.

Şabşak: [İsim] Ağaçtan ma'mûl maşraba. Köy yollarında çeşme ve menba'ların yanında kullanılır. Bozkır taraflarında müsta'mildir.

Şif: Chif [İsim] Sıkılmış üzümün posası.

Şemi: Chémi [İsim] Kadınların başlarına bağladıkları çenber = yazma, Akseki taraflarında müsta'mildir.

Şillez: Chillés [İsim] Cıvık karılmış hamur. Uluborlu taraflarında müsta'mildir.

Şelfin: Chélfın [İsim] Yeni yetişen küçük horoz.

Şepe: Chépé [İsim] Mayasız hamurdan yapılan ve fazlaca açılmayan ekmek.

Şenkini: Chenkini [Zamir-i İşâri] Şunu demektir. Bir nesneyi işâret etmekte kullanılır. Şarkî Feraağaç (Karaağaç) taraflarında müsta'mildir.

Şenkire: Chenkiré Şuraya demektir. Bir yere bir nesnenin vaz-ı husûsunda kullanılır. Uluborlu taraflarında müsta'mildir.

S

Soya: Soia Soymak masdarından [İsim] İnce ve ensiz ağızlı bıçak. Elma hıyar vesâ'irenin kabuğunu soymak için kullanılır Konya ve mülhakâtında müsta'mildir.

Savak: [Sıfat] Ters adam. Karşısında gelen kimseleri vurup kıran. Konya ve mülhakâtında müsta'mildir.

Say: [İsim] Katmerli kayalardan çıkan müstevî, siyâh ve buz renkli ince taş.

Surutmak: [Masdar] Sükûn-u bâridâne. Kabahati ve küh konulduğunda sûrât asarak muşlamak, cevapsız kalmak. Konya ve mülhakâtında müsta'mildir.

Soyka: [İsim] Soymak masdarından: ölmüş bir kimseden çıkarılan elbise (ölü soykası) Konya'da müsta'mildir.

Sokrak: [İsim] Buğday filizinin üç, beş santimetre topraktan çıktığı anına ıtlâk olunur. Konya ve mülhakâtında müsta'mildir.

T

Tığlamak: tıglamak [Masdar] Gözlemek, gelecek bir nesneyi veyâ bir kimseyi beklemek (Hüseyin'i tıgladım)

Tuhrun: [İsim] Yoğurttan yağ ayırmaya mahsûs âlet yayık ba'zı mahalde tûrfân da denir. Konya ve mülhakâtında müsta'mildir.

Tirman: tirman [İsim] Bağ ve bahçe veyâ tarlanın hudûdu, (tirman) bağ ve bahçeyi çapalayan âlet Konya ve mülhakâtında müsta'mildir.

F – Fe

Fışkene: [İsim] Sümüklü böcek – muşmula - salyangoz darb-ı mesel (Müselmân mahallesinde salyangoz satılmaz)

Fılke: [İsim] Çeşme ve şadırvânın sûyunun aktığı mahal = musluk

-Daha var –

Ahmed Necâti

Lisâniyyât: Özdil

(8/20)

Fıska: [İsim] Küçük gaz lâmbâsı, idâre çırası da denir. Konya mülhakâtında müsta'mildir.

Ferez: [İsim] Ekin biçildikten sonra tarlada kalan bakiye, ekiz de denir. Konya mülhakâtında müsta'mildir.

Fermane: [İsim] Mintân, gömlek Konya mülhakâtında müsta'mildir. Rûmeli'de kaytanla işlenmiş kolsuz yelek veyâ mintâna ta'bîr olunur.

Feldiremek: [Masdar] Lâmbâ veyâ mumun titrek hâlinde yanması. (Lâmbâ feldirek)dir. Mecâzen müteharrik bi'l-zarûre kimselere ıtlâk olunur. (Feldireyip durma) gibi. Konya ve mülhakâtında müsta'mildir.

K

Kalak: [İsim] Yemek tabağı şeklinde biraz büyükçe tahtadan ma'mûl nesne, üzerine kırıp vesâ'ire örtterek zifâf gecesi gelinlerin başına giydirilir. Elân Konya mülhakâtında bi-l-hâssa köylerde bu âdet cârîdir. Kâmus-i Türkî'de hayvânâtın bir ven deliği ma'nâsına ıtlâk olunur.

Kocayerci: [Mahal ismi] Büyük meydânlık, geniş mahal. Konya mülhakâtında müsta'mildir.

Kostak: [Sıfat] Vücûdlu ve çalımli kimse, vakûrâne hareket eden... Çok kostaktır.

Kalevele: [İsim] Ayakkabı, kundura. Konya Ereğli'sinde müsta'mildir.

Kıtır: [İsim] Yalan söylemek, aldatmak (Bana kıtır okuma) Konya ve mülhakâtında müsta'mildir.

Kırtılcı: [Sıfat] Agnâm ta'addüd me'mûru Konya ve mülhakâtında bi-l-hâssa Konya Ereğli'sinde müsta'mildir.

Kırtış: [İsim] İki ârâzî arasındaki küçük ırmak Konya ve mülhakâtında müsta'mildir.

Koyak: [İsim] Ekin veyâ otun çok olması. (...otlu koyak arar yapılmaya) Konya mülhakâtında müsta'mildir.

Kâde: [İsim] Kardeş bir ana ve bir babadan doğan çocuklar.

Kalıç: [İsim] Ekin orağı Konya Ereğli'sinde müsta'mildir.

Kofalmak: [Masdar] Kasılmak, övünmek. (... Kofalıyor) Konya ve mülhakâtında müsta'mildir.

Kareçav: [İsim] Ekin saplarını harman yerine naklettikleri arabanın kanadı. Konya ve mülhakâtında müsta'mildir.

Konorso: Conoursou [İsim] Elbise, kumâş veyâ paçavra parçalarının yanmasından hâsıl olan koku. (Konorso kokuyor) Konya ve mülhakâtında müsta'mildir.

Kıbık*: [İsim] büyük iğne, çuvâldız Konya mülhakâtında müsta'mildir.

Mabadı var.

Ahmed Necâti

*Köylünün birisi şehre gelir pazar yerinde alışverişini yaparken çuvaldızını kaybeder. Pazar yerini arar ve bulur. 'Aynı mahalde kaynaşan âhâlîyi gören köylü, hepsini çuvaldız arar zannıyla arabanın şehirliler kıbığı bulan buldu der ve oradan savuşur gider.

Lisâniyyât: Dilimize 'Âid Yeni ve Mühim Hakikatler

(23/26;28)

İzmir'de münteşir yevmî [Havâdis] refikimizin kıymetdâr muharriri, pek yüksek ve müdekkik mütefekkirlerimizden Hakkı Nezîhî Beyefendi'nin lisânın menşe'î mes'ele-i mühime ve gâmizesi üzerinde uzun bir müddetten beri derinden derine tedkîkât ve taharriyyât icrâ ettiğini biliyoruz. Muhterem arkadaşımızın şimdi bu husûsda neşriyâta başlaması, bu tedkîkât ve tefahhusâtın müsbet ve itmi'nân-bahş bir netîceye iktirân etmiş olduğunu tebşîr etmektedir.

'İlmin muhtelif ve mütenevvi' şu'belerinde olduğu gibi lisân tedkîkâtında da muhtelif usûller ta'kîb olunmaktadır. Bunlardan en meşhûru târîhî olan usûllerdir ki "fîloloji" diye tanınmaktadır. Her ne kadar bu usûl sâyesinde de birçok mechûller tenvîr edilmiş ise de şu kadar ki taharriyyât sâhasında mâzînin derinliklerine doğru çıkıldıkça müşkülâtın arttığını ve hele 'aynı bir şu'beye mensûb olmayan muhtelif 'urûk ve akvâmın lisânlarında mevcûd ba'zı kelimeler arasındaki lafz ve ma'nâ müşâbehetlerinin hakîkî sebep ve mihânikitini izâha bu usûlun kifâyet etmediğini görüyoruz. O vakit diğer bir usûle mürâca'at lüzûmu kendini hissettiriyor, ki bu da rûhî-i –garîzî = Psychologique – pshysio usûldur. Bu takdîrde târîhî ve 'ana'nevî olan şehâdetleri bir tarafa bırakır, ve yalnız "ses"ler ile o seslerin "rûhî mu'âdil"leri olan "fikir"ler ve "ma'nâ"lar arasındaki 'alâka ve münâsebetleri tesbît ve ta'yîn etmeye çalışırız. Eğer hâl-i hâzırda ki akvâm-ı vahşîyye ve ibtidâ'iyenin lisânlarıyla her kavim ve milletin çocuklarında hemen hemen yekdiğerinin 'aynı denilecek bir şekilde görülen "çocuk lisânı"nı mukâyeseli bir sûrette tedkîk ve mütâla'a edersek bu

gâyeye vüsûl için bu tarz istiknâhın daha musîb ve daha kestirme bir yol olduğunu kabûlde tereddüd etmeyiz. Esâsen “hece-i lisân”ın zuhûr ve te’sîsi esnâsında insân, mütekemmil bir dimâğa mâlik olan şimdiki insân değildi; bellekle şimdiki vahşîler ve çocuklarla ‘aynı seviyede bulunan basît ve ibtidâ’i bir mevcûd idi; şu hâlde böyle ibtidâ’i bir hâlet-i rûhiyyenin mahsûlü olan lisânın menşe’ini keşf için bugünkü ibtidâ’ileri tedkîk ve mütâla’a etmekten daha tabî’î bir şey olamaz.

Hakkı Nezîhî Bey, kelimeleri [harf]lere ve bu sûretle [ses]lere ircâ’ ile berâber, nasıl ki kimyânın mevzû’nu teşkîl eden basît cisimlerin atom ve molekülleri arasında mütekâbil bir “‘alâka’i kimyeviyye = affinité” mevcûd ise tıpkı onlar gibi, lisâniyyâtın mevzû’nu teşkîl etmesi icâb eden bu basît harfler [ses]ler arasında da ‘aynı sûrette mütekâbil bir ‘alâka ve tecâzüb bulunduğunu söylemekle hem “lisânın menşe’i” mes’ele-i mu’azalasına müsbet ve metîn çare-i hâl bulmuş, hem de bu sûretle bizim monist olan “enerjetizm” felsefemize hak kazandırmış oluyor. Zîrâ bir lisânı teşkîl eden kelimeleri (sesler)e ircâ’ etmek demek o lisânın ‘anâsırını [kudret]e ircâ’ etmek demektir. Çünkü bize göre, kimyânın mevzû’nu teşkîl eden muhtelif atomlar arasındaki ‘alâka-i kimyeviyye, esrârengiz ve mâ-fevkü’t-tab’iyye bir hâdise değil, belki –Carnott prensibi mûcibince- muhtelif kesâfet ve tevettüre mâlik kudret miksefeler arasında mevcûd tefâzuldan mütevellid ale’l-âde bir cereyândır. Nitekim “tefâzul”; “tevâzün”e müntehî olur olmaz “cereyân”da kısıılır, ba’zı imtizâc-ı kimyevî nihâyet bulmuş olur. Şu hâlde nasıl kimyânın ‘anâsırı bu sûretle “kudretiyyât prensiblerin ircâ’ olunmuş bulunuyorsa lisânın erkânını teşkîl eden sesler de ‘aynı sûrette kudretiyyâtın sînesinde aramak iktizâ eder. Her “ses”, ‘âlem-i hâricîden gelen “te’sîrât”a ‘uzviyyetimizde muddahhar “kudret”in bir “‘aks-ı te’sîr”i bir “cevâb”ıdır, ve bu mukâbil cevâb ile hâricîden gelen te’sîr arasında bir nevi’ “mu’âdelet” vardır ya’ni her te’sîrin beklediği bir cevâb olacak ve şu hâlde verilen cevâbdan, gelen te’sîrin tabî’at ve mâhiyyeti anlamak mümkün bulunacaktır. Ve bize göre lisânın menşe’iyle mihânikit teşekkülü bundan ‘ibârettir.

Memleketimizin yetiştirdiği en güzîde mütefekkirlerimizden olan sevgili kardeşim Hakkı Nezîhî Bey hakkında bir “keşf-i ilmî” diyebileceğimiz bu tedkîkâtı üzerine nazar-ı dikkati celb eder, ve böyle cidden mühim ve meşkûr mesâ’isinden dolayı kendilerini bütün samîmiyetimizle tebrîke tehâlûk gösteririz.

Nâci Fikret

Lisâniyat: Yazı –Menşe’ ve Tekâmülü-

(43/ 7)

Lisan; tefekkürün ifadesidir; böyle olduğu içindir ki tefekkürün müsteit olduğu tezahüratın muhtelif ve mütenevvii şekillerine ve tabiatlarına göre bir çok nevii lisan mevcuttur. Bütün bu tezahüratın en âdi, en doğru ve en tam ve mükemmeli “savtî” lisan, “hecâî” sözdür ki bunun ihtiva itdiği sesler ve gürültüler; değişerek, bir biri ile iştirâk ve imtizac ederek; rûh-ı beşerde binefsihî münkeşif bir halde bulunmuş, yahud şüûrî veya gayrişüûrî bir te’siri harici ile husûle gelmiş olan esasî fikri yeniden ıshar ve ifade iderler. Fikrini başkasına tanıtmak; başkasına nakl ve îsal itmek için mevcut olan vasıtalarından diğer biri de “hareket” (geste)in lisanıdır ki bunda fikir; taklîdî veyahud îtibârî filân yahud filân sesle ve seslerin şu veya bu tarsdaki ihracı ile değil, fakat bir nevî pantomima, bir nevî evzâ ve işâratı taklîdiye (mimique) ile, faa’yeti dimagiyenin unsuru aslîsini teşkil iden esasî vak’anın mecazî bir temsîl ve tesvîri ile ifade edilir.

(Devam edecek)

Nâcî Fikret

Tenkid-i Mütâlaalar: Bizde Niçin Şâir Yok?

(10/1;4)

Bu su’âl mütazammın olduğu için, iddiâ olunabilir ki ben bizde hakîkaten şâir bulunmadığına kâni’im. Doğrudur bu kanâ’atdeyim. Bakınız, İstanbul mecmû’alarında olsun, vilâyetlerde çıkan mecmû’alarda olsun, şiir denecek bir esere tesâdüf ederseniz, beni utandırınız. Mizâh mecmû’alarında gördüğünüz şeyleri şiirden addederseniz ya kendileri yâhûd kâbiliyetleri ölmüş şâirleri bana zıkr etmeyiniz. Pes zinde bir lisân, pes zinde fikirlerle yazılmış eserlere bugün şiir denemez.

Evet, şiirimiz yok; bu yoksulluk genç Türk milleti için pek acı bir mahrûmiyettir. Koca bir milleti muhakkak bir ölümden kurtaran dâhîmiz gibi, koca milletin kalbini heyecanlandıracak bir şairimizin olmaması bizim nesil için de, genç nesil içinde ayıptır, diyemez miyim?

Fakat bizin nesil, yani bu gün otuz beşle elli yaş arasında bulunan nesil iyi bir şair yetiştiremediyse ma'zûrdur; fakat genç nesli mu'ateb tutamaz mıyız? Onlar bizim gibi âsûde, mahrûm bir gençlik geçirmiyorlar. Öyle büyük heyecanların sarsıntıları içinde yaşadılar, yaşıyorlar ki onları duyup ifade edememeleri elbette ma'zûr görülecek bir şey değildir.

Şiir de ictimâ'î bir mü'essesedir. Bir milletin mu'ayyen bir tekâmül safhasında bütün ictimâ'î müesseseleri arasında bir muvâzenet vardır. Bir milletin ictimâ'î müesseseleri ne derecede ise şiir de o seviyededir. Binâen-'aleyh bu günkü şâir buhrânı her sâha da görünen buhrânların aynıdır.

'Acaba bizde şâirlik isti'dâdı mı yok? Hayır? Lakin şâir olmak için is'tidâd kâfi midir? Akan bir su araziye sulamaya, inbât kuvvetini artırmaya, türbin makineleri gibi işletmeğe, 'umrân yaratmağa musta'iddiz. Ne fâ'ide o su ezelden beri akıp gidiyor, bütün o kuvvetleri heder oluyor. Biz de nice anadan doğma şâir nâmzedleri var; şiir nâmzede bir çok şeyler karalıyorlar; fakat ortada ne şiir var, ne de şâir!

"Şaire ihtiyâc mı var ki?" diyebilir misiniz? Evet, bir zamânlar riyâzicelerle tab'iyyeceler şiiri, hayâl mahsûli 'add eder, yalnız kendi 'ilimlerini hakîkatin ifâdesi sanırlardı. Çiçeklerle, kelebeklerle uğraşılacağına, ilmî hakîkatle uğraşmanın lüzûmuna kâni'diler. Şübhesiz onların bildikleri, dinledikleri şiirler hatta 'ale'l-âde bir şâiyetin bile ifâde etmiyordu. Vafında "sermâye-i şâirân tükenmez, dünyâ tükenir yalan tükenmez" kasîdesi söyleyen şâirlerin neşîdeleri bize meyden, heyecândan, bahçeden, daha bilmem nelerden bahsederdi.

Vâk'â basît bir heycânın sade bir ifâdesi de şiirdir. Halk içinde böyle fâ'ili mechûl nice şiirler var; fakat bu gün şiir, öyle yüksek heycânları ifâde edecek kâbiliyettedir ki bizim halk şiirleri, Türkün san'at dehâsını isbâta delîl getirilemez.

Şiir, şübhesiz, isti'dâd ister, bu bir şart ise de, birçok şartlardan biridir. Şâir olmak için isti'dâdla birlikte 'ilim ister. 'İlimsiz şiir, rûhsuz korkuluk gibidir.

Şâir, 'âlim de olmalıdır, demiyorum; hakîki 'âlimler, feylosoflar ekseriyâ şâirdirler; şiirleri, ne 'arûz, ne hece veznine tâbi' değildir, fakat büyük günü hakîkatin tercümânıdır. Bizde ne 'âlim, ne de feylosof bulunmadığı için şâirde yoktur.

Şiir, halk arasında öğrenilir bir şey değildir; şâir heyecânını halkdan alır, fakat onu yalnız halktan aldığı kuvvetle ifâde edemez. Gözlerinde ilmin gözlüğü, kulaklarında ilmin mesmu‘ı yoksa, heyecânını yalnız kekeler.

Şâirlik husûsî bir terbiyeye muhtâcdır; bu terbiyede mekteblerde verilebilir; ancak şâkirdlerin hangisinde şâirlerin isti’dâdı olduğunu ta’yîn etmek ekseriyâ kâbil değildir. Zaten her ferdin de edebî zevkinden az çok bir hisse almasını matlûb olduğu için mektebde bedî’î terbiye umûmî bir sûrette telkîn edilir.

Fakat ricâ ederim, bu terbiye hangi mektebde, hangi vâsıtalarla yapılabilir? Bir kere mekteblerin mevki‘leri, civârları, bağçeleri, binâları, dershâneleri, koridorları, bedî’î bir hazz verecek hâlde midir? Şübhesiz, zevk-perver bir mu’allim, en hakîr bir mekteb binâsına bile bedî’î bir şekil aldırabilir.

San’atda eşyâya hayât veren, güzellik veren ziyâdâr, diyorlar. Mu’allimin ilkin bu ciheti tatmîn etmesi, ya’ni dershânelerini çok aydınlık kılmasını istemeliyiz. Hâlbûki ziyâya ma’rûz eşyânın biçimsizliği, kirliliği daha çabuk görünür, daha sür’atle istikrâhı mûcib olur. Hasîs şeylerle temâs zevk değil, bedbînlik uyandırır.

Benim beyaz badanalı, tavanı, döşemesi temiz, sıraları kirden mu’ara aydınlık bir dershâne, cicili bicili levhalar, kartlarla süslenmiş kirli, loş bir dershânedan bedî’î zevki uyandırmak husûsunda, çok daha mü’essirdir.

Kâzım Nâmi

Şiir ve Felsefe: San’at

(14/20;24)

San’at coşkun ve taşkın bir kudretin akmasıdır. Bu akış hangi cesede tecelli ederse onu “san’atkâr” yapar, bu elektriklenmiş, sehâar dimâğın her dokunduğu şeyden bir “eser-i san’at” doğar.

Bu akışa (‘aşk) derler; bunun diğer ‘ale’l-ade cereyânlardan farkı şudur ki bunda “kudret” kollara, ayaklara, tâlî şu‘belere ayırmaz, zaîf ve hakîr ırmaklar gibi sızıp ga’ib olmaz: kendisine kazdığı derin muzlim bir mecrâdan mest ü şeydâ uğuldayarak, gümbürdeyerek çağlar.

Bu çağlayışın hayât için, insâniyet için, bi'z-zât ferdin kendisi için hiçbir hedefi, hiçbir gâyesi yoktur. Ve yegâne kıymeti bu gâyesizliğindedir. O; boşalmak iştîyâkında olan bir kudretidir. İşte bu kadar.

Ona, o akışa sebep gibi gösterilen şeylerin hepsi de birer netîceden başka bir şey değildir. Ferhâd, hangi gâye ile dağları deldi? Mecnûn ne için “Leylâ” diye çöllerle düştü? Kerem’i nasıl bir ateş diyâr diyâr dolaştırdı? Bunlar; içinde coşup köpüren kudret kasırgasının fırladığından başka bir şey mi idi? “Don Kişot”un “Şanço Panço”su gibi bunları da hakîkatin sert ve yâbis, çorak ve yakınsak sâhasına çekmek için çalışanlar oldu. Zaten her insânda âteşin, ziyânın, mütemevvic ve tıgyânkâr kudretin temsîli olan bir “Don Kişot”la maddenin, toprağın, et ve kemik gibi kesîf ve ‘âtıl ‘anâsırın timsâli olan bir “Şanço Panço” sâkindir. İkincisi de mütemâdiyen evvelkini kendine bend ve esîr etmeğe uğraşır. Bu mücâdelenin netîcesine göre insânın şahsiyeti meydâna çıkar. Âteş ve ziyâ ‘anasırı hâkim ise o ferdi esîr etmek kolay değildir. O; serbest ve çılgın akıp coşacaktır. Niyagara” Şelalesine biraz makûll ve sâkin akmasını; “Vezûv” volkanına âteşini bir mantık ve nisbet dâhilinde, insâniyete müfîd olacak şekilde boşaltmasını tavsiye etmek ne ise, berikilere de ‘âkilâne hareket etmelerini tavsiye etmek ondan başka bir şey değildir.

(Fuzûlî) her enîn ve feryâdında bunu söylemiyor mu?.. “Ey nâsıh, vazgeç, işine git, benim pend tutacak hâlim yok.” demiyor mu? O, pek a’lâ idrâk ediyor ki kendisini “ser-geşte-i fikr-i muhâl” eden şey “arzunun tazyîki”dir. “Mecnûn” bu derîn idrâkin yarattığı şâheser bir tabiptir.

(Nef’î) serdar-ı hevâ-yı hayalî olan rûhunda irâdesiz bir esîr olduğunu nasıl ifâde ediyor: “Zülfüne kalsa gökleri perişan etmezdi. Fakat onu da hevâ ruzgârı tahrîk ediyor, o neylesin?..”

San’at ve menfa’at. ‘Umûmileşerek halkın bayağı duygularıyla ta’ayyüş eden ‘âtıl ve câmid maddenin temâyülleriyle temayyülleriyle meşbû olan, eski istihkâr-ı menfa’at, tevekkül ve ferâgat ‘akîdesinin ‘aks’ül-ameli çok meş’ûm ve seffîl oldu. Menfa’at-peresti pek yanlış ve kaba bir şekilde ta’mim etti. Hâlbûki hayâtın düstûru asla menfa’at değildir. Vücûdumuzdaki hüceyrâtdan hiçbir şey ne iyi ‘ad almak, ne de kendisini ve sonrasında yaşadığı mevcûdu yaşatmak gibi bir menfa’at gâyesiyle ta’ayyüş etmez, neslin takşîr ve ibkâsı arzusuyla tezevvür etmez. Onu ta’ayyüşe sevk eden de, tenâsüle koşturan da ancak tatlı veya acı bir teşennücdür. Kudretin tazyîkinden başka bir şey olmayan bir şehvet, bir

arzudur. Mi'denin hâkim ve nâzımı hesap ve menfa'at değil zevktir. Menfa'at, bu şu'ursuz, fakat gıcıklayıcı akışın istihdâf edilmemiş bir netîcesidir. Odun yanarken nasıl muhîtinin ısıtmak fikriyle, pervâna ışığa atılırken nasıl ölmek gâyesiyle, dışisine tohum ilgâ eder etmez ölen haşere nasıl hizmet-i nesliyyesini ifâ eylemek arzusuyla mücehhez değilse fert de 'aynı sûretle akıp coşarken mutlaka müfîd bir 'amel tevlîd etmek gayesiyle mücehhez değildir. Onun mahkûm olduğu kânûn akıp çağlayıp gitmektir.

İnsân; hayâta, cem'iyete aileye, kendi nefesine, kendi cesedine, “menfa'at” gâyesiyle merbût oldukça orada san'at ve bedîyyet 'isyân eder.

“Neslimin hayâtiyyetini muhafaza ve a'la edeyim..” diye hayâta bir hesâb ve menfa'atle merbût kalamaz. Müstefîd olsun diye eserlerimi yazıyorum.” diyen muharrir mûra'î ve sahte edîştir.

İnsân her türlü menfa'atten ve gâyeden tecerrüd ettiği zaman hakîki bir san'atkâr ve hakîki bir insân olur. Şimdi zikrettiğim gâyelerden tecrit edildiği zamân hayâta merbût kalmayacak, eser yazmayacak, evlenmeyecek olan kimselerin hayâtı da eseri de, mahsûl-i tenâsülü de kerpiç gibi rûhsuz ve meziyetsizdir.

Fakat rûhundaki kudretin çıldırtıcı tazyîkini tahliye gâyesiyle hareket eden her fert –bir cânbâz veya bir arabacı bile olsa – san'at 'aşkının lezzetini tatmış bir insandır. Rûtbe, mansıb, istikbâl düşünmeksizin ordusunu sevk ve idâre 'aşkıyla çırpınan bir kumandan, talebesini ve dersini seven bir mu'allim; sever ve yine âşık bir civan bu âteşin feyziyle neş'edârdır. Vatanına, kendisini beslediği, rahât ettirdiği, istikbâlini temîn ettiği için değil; sadece vatanına 'âşık olduğu için hayâtını fedâ eden bir 'askerle emperyalist hükûmetlerin ordularındaki ücretli müstemleke neferi arasında hürriyetle esâret arasındaki kadar fark yok mudur? Evvelkisi 'âşkın divânesi, ikincisi maddenin esîridir.

Âlimler, terbiyeciler, dindârlar ne kadar hasîs düşünmeye alışmışlar, ne kadar menfa'at-perest olmuşlar, tevekkül ve ferâgati unutmuşlar, vecd ve heyecanı öldürmüşler, kudretin feyzini inkâr etmişler; sade mâddeye, çamura, ve cesede bağlı kalmışlardır!

Anne çocuğunu, çocuk ebeveynini, insan vatanını, zahit dinini, Mecnûn Leylâ'sını hep 'aynı bir 'aşkla sevmişlerdir. Bu 'aşkıta hesâb ve menfa'at aramak kaba ve yanlış bir mantığın netîcesidir.

Bir seretânının seretânı beslemeye olan temâyülü, bir ‘ayyâşın keşvle, bir müverrefi-nûmânın müverrefine, bir sefihin kamare incizâbı da ‘aynı şeylerdir. Bu evvelkilerde ancak bu şekilde olduğu zamân hakîkati büyüklüklerini iktisâb ederler.

San’at ve hîçi.- San’at; mâddeden, mekândan, zamândan mücerred bir aşktır. San’atın kulağı; sefil ihtiyaçlara karşı sağı; san’atın gözü mâddenin câzibesine karşı kördür. O bir ‘aşk, bir âteş, bir idealdir diyoruz. O insânın içinden gelen kudretin kasırgası, insânın yenilgisini yakıp tutuşturan kudretin âteşidir, diyoruz. Yine diyoruz ki: San’at, insânın rûhundan tebe’an ederek mâddenin sefil çamurlarında emilip gâ’ib olan nâçiz bir kudret ırmağı değildir. Bu câzibeden kurtulup da önüne gelen mal’aları devirerek ideal sâhalarında çağlayan kudret tûfânıdır.

Hakki san’atkâr, hîçlik üzerinde tahtını kurmuş bir sultândır. Ona âtî bekler, ne teveccüh; ne ikbâl ister, ne sâ mân! Ne cennet ümîd eder, ne hûr! O yalnız kudretinin herhangi bir sâhada köpüre köpüre akıp gittiğini temâşâ ile kendinden geçmiş bir nîm- hâlıktır. Vâk’â o, haykırpıp çırpınırken bir şey ister gibi görünür. Fakat birden bire ne istediğini sorunuz: onu hayret ve mügâcee içinde bulursunuz; o zaman o daha ne istediğini bilemeyecek ve bunu kendi kendine soracaktır.

O “Leylâ!” diye feryâd eder. Fakat Leylâ’sını getirip gösterdiğiniz zaman onu tanımaz lâkayd ve mütehayyir kalır.

San’atkâr ba’zen şımarık bir çocuğa benzer. İster, her şeyi ister; ille bir şeyin üzerine düşer, kendisini hayâtta tatmîn edecek şey odur; diye hükm eder. Fakat veriniz, bütün istediklerini veriniz! Onun çehresindeki işmizâzları silemezsiniz, bir türlü sükûn ve itminân hâsıl olduğunu göremezsiniz. Bu, idealinden çok uzaktaki nirvanaya yetişemeyen san’atkârdır.

Hulâsa; ‘aşk içinde gaşy olarak her şeyini, hatta hayâtı bile bu uğurda istihkâr eden; “menfa’at”e sürtük bir fâcire gibi kıymet vermeyen her ferd; san’atkârdır. Görülüyor ki san’atta pâyânsız bir ihtirâs âteşi, şeffâf bir ferâgat ve istiğnâ fanusu içinde parlamaktadır. Zaten bu pür-feverân âteş, ferâgat ve istiğnâ fanusundan başka bir yere, âsmânın fanusuna bile sığmaz. Bu âteş ancak san’atkârların kalbinden çıkar.

Fakat san’atkârların en büyüğü kimdir? Bu, ne ma’sûm bir tebessümü bir dudakta yaratıp ‘asırlara terk eden bir ressam; ne rûhun elfâz ve kelimâta esîr olmayan derin duygularını

bestelerinde veya nağmelerinde hapseden bir mûsikîşinâs; ne zamânın şâhikalarına tırmanıp uzak âtilere bakacak abideler halk eden bir mi'mar... ilhdir.

Evet, san'atkâr olmak haysiyetiyle bunların hepsi de büyük, hepsi de yetişilmez birer nîm-ma'bûttur. Fakat fikrimce bunların hepsinden büyük olan san'atkâr: "Nirvana" tahtından bir 'adese-i hîçi altında hâdisâtı temâşâ eden ve sırf coşkun kudreti onun da bunları oyuncak yaparak dağıtıp yeniden yapmakla kendini avutan insândır. Ve san'atkârın en derîni, en bülent ve en vâ'sî de "felsefe"dir.

Nâmdâr Rahmi

San'at ve Gençlik

(27/1;7)

Her ferdin rûhu; yekdiğerinden az veyâ çok farklı bir sır ile, imtidâdları yekdiğerine uymayan muhtelif birtakım istihâle safhalarından geçer. Her ferd, hayâtının devri esnâsında muhtelif rûhiyyâtların heyecânlarından, hiç olmazsa, yudum yudum tadar: ressâm olur, mûsikî-şinâs olur, şâ'ir olur, edîb olur, feylesof olur... Nihâyet hayât adamı olur.

İlk gençlik devri bu muhtelif şahsiyyet tohumlarının intâş için galeyâna geldiği bir devirdir. Bu devir; rûyâ, hayâl, nûr ve şiir devridir. Bu 'âlemde mâdde yoktur, çamur yoktur, sıklet yoktur; her şey esîrî birer mevcûdiyyettir. Genç, bi'z-zât hayâtın çamurlarında yuvarlanıp durduğu hâlde gönlü o esîrî 'âlemedir. Orâda bütün eşyâ karhî renklerle esrârlı bir şekilde örtülmüştür. Orâdan ihtizâz edip geçen sesler tannân ve âhenkdâr birer nağme, birer mûsikîdir. Her şey şiir, her şey ilâhî bir hikmettir. Çünkü bu devir mestî ve şegaf devridir. Ve ferdin mâddesiyle kudreti arasında nihâyetsiz bir nisbetsizlik vardır. Tuğyân-ı kudreti bütün mevcûdiyetiyle ferdi hayâl ve esrâr 'âlemlerinde uçuracak kadar coşgûndur. Ve bu "diyonizyen" 'âlem rengârenk perilerle doludur. Â'sâbından fışkıran kudretin sekri içinde yaşayan genç dâ'imâ bunlarla münâsebettedir. Her birine karşı ayrı ayrı mütehassistir. Ve her biri karşısında başka başka titreyişleri vardır.

Biri gelir: gülgûn tüllere bürünmüştür. Elinde âteşin bir mâyi'le dolu billûr bir kadeh vardır. Gözlerinde tebessüm, dudaklarında gamze.. cilveler yaparak gence yaklaşır, ve âteşin kadehi dudaklarına uzatır; ve derhâl bir hayâl sür'atle uzâklaşır.

Bir diğeri mâvî tüllerle süslüdür; elinde zümürred bir kadeh tutar, içinde zümürreddin bir mâi' vardır. Dudaklarında nağme, gözlerinde füsûn.. 'işveler yaparak gence taklaşır, ve zümürred kadehi dudaklarına dokundurur. Sonra derhâl bir hayâl sür'atle uzâklaşır.

Daha bunlardan birçoğu hâh renk renk libâslarla, kâh yarı çıplak.. çeşit çeşit cilve ve 'işvelerle gelir, giderler. Genç; esrâr içmiş gibi bu binbir gece 'âleminin perfleri arasında kendinden geçer ve rûyâ gören bir çocuk gibi kendi kendine gülümser. Bu hayâlleri yakalamak için atılır. Henüz hangisine 'âşık olduğundan bî-haberdur. Her kaçan hayâlin arkasından koşar. Bunlar san'at yerleridir. Kimi resmi, heykeltrâşı; kimi raksı, mûsikîyi; kimi ilim ve felsefeyi temsîl eder. Elllerinde tuttukları kadehler 'aşk dolusudur. Genç bu dolu ile mest ve şeydâ, hayâtın çölüne atılır. Fakat kendisi bir 'aşk ve şehvet serâb-istanı içindedir. Her gencin rûhunda bu mevrlerin mahmûr bakışlarından, sehâr gülüşlerinden, oynak bükülüşlerinden birer katre, birer serpinti kalmıştır.

Rûhlarımızda, serpilip büyüme isti'dâdıyla mücehhez iken nâgehânı kasırgalarla düşüp mahv olan veyâ bin türlü 'ârizalarla cılız ve bodur kalan benliklerimiz ebedî mâtemini, nihâyetsiz hicrânını taşıyoruz.

“Valeri” (Ma'mâr)ında “Sokrat”a şu sözleri söyler:

“Gençlik, garîb bir tarzda, yollar ortasına mevzû'dur. Günlerden bir gün benim 'aziz “feder”im, ben rûhlarım arasında tuhâf bir tereddüd geçirdim. Tesâdüf, ellerime dünyânın en mühim bir mâddesini koydu. Bu mâddenin bana yaptırdığı nihâyetsiz mülâhazât beni, olmuş olduğum bu feylosofa îsâl ettiği kadar, olmamış olduğum san'atkâra da îsâl edebilirdi.

... Dünyaya gelen çocuk sayısız bir cem'iyetdir ki hayât ergence onu bir tek ferde ircâ' eder. Benimle berâber bir hayli Sokrat doğdu; orâdan, yavaş yavaş, hâkimlere ve bâldırân şerbetine kendisini borçlanan Sokrat ayrıldı. Diğerleri ne mi oldu? Efkâr! Onlar efkâr hâlinde kaldılar. Ölmek istediler, fakat reddolundular. Ben onları kendimde şüphelerim ve tezâdlarım hâlinde muhâfaza ettim. Ba'zen bu şahsiyyet-i cürsûmeleri tesâdüfün müsâ'adesine mazhar olmuştur ve biz hemen tabî'atımızı değiştirecek hâle gelmişizdir.

Kendimizde mevcûdiyyetten şübhe bile etmediğimiz birtakım zevkler, kâbiliyetler buluruz: mûsikî-şinâs erkân-ı harb olur; kaptan kendisini doktor görür; fazîleti bir gâye gibi istihdâf edilen ve şahsına hürmet olunan birinin de gizli bir “fânûs” bir haydûd rûhu inkişâf eder.”

İlk neş’etlerinde gemrâh ve nâzlı ikizler veyâ küçüklü, büyüklü şûh kardeşler gibi yetişen ve gelişen bu ‘âlî heyecânlardan ba’zılarının veyâ hepsinin –birçok insânlarda- bir zamân sonra pörsüyüp kuruması, terdîye-i dûçâr olması nedendir? Belki bu husûsta cem’iyyetin ve terbiyenin de te’sîri vardır. Fakat asıl bu soysuzluk ferdin kendi ‘uzvî tekâmülünün ve hayâta intibâkının bir netîcesidir. yaş ilerler, cem’iyyete gömülen gençlik kudreti hadisât tarafından emilir. Eski tevtîr kalmaz. Hayâl ve mefkûre ‘âlemi kapanır. Bu sûretle gençliğin feyyâz ve gülgûn çağı kurak ve bârid bir şe’niyyet çölüne açılır. Böylece tılsımlı rûyâlarla dolu çûşişli ve heyecanlı bir ‘âlemde yaşayan genç gözlerini açar: başında ağrı, ağzında acı, vücûdunda sıklet! Etrâfına bakınır; çamur ve levs yâvaş yavaş bu çamura ve bu levse gömülür. Esner, gerinir; tekrâr esner; o nûşîn ve esîrî hayâller birine bârid ve tekil fantomlar kâ’im olmuştur. Şimdi o; gâ’ib olan gencin kâbuğunda pinekleyen ergîn bir adamdır.” rûhu ebedî bir rûkûdete mensub olmuştur. O دهائى arzû akıntılarından, baş döndürücü ihtirâs çağlayanlarından eser kalmamıştır. Boğucu, ezâ verici bir durgunluk ferdin hayâtına hâkimdir. Ba’zen mâverâ ‘âleminin menbe rûzgârları rûha yeni bir hareket, yeni bir akış ve çağlayış verecek gibi olur. Fakar rûh, tevâzünün mel’ûn yânâğında gömülüdür: kabarır, yükselir, köpürür, çoşmak, fışkırmak ister. Bu dalgalar birer gussa ve ıztırâb darbesi gibi kendi sînesinde çâtlayarak kırılır, söner. Bunlar gençliği kâpânmış mütevâzin rûhların medd ü cezrlidir.

Hakîkat ‘âleminde de hayâl ‘âleminin perîlerine benzeyen mevcûdlar vardır. Renkleri, endâmları, yumuşaklıkları, etler, ve kanlarıyla bunlar erginleşmeye başlayan genci tatmîne koşarlar. Bu mütecessid hayâllerin sînesine döküldüğü andan ‘itibâren genç, bir denize ulaşan nehir gibi imtisâs eder ve gâ’ib olur. Fikir ve hayâl ‘âleminin yaratıcı tevettürî bir vesâ’itle tumâ’nînet kesb olunduğu dakîkada sıfıra müncerr olur.

San’atkâr, bu mütecessid potlara kendini kaptırmayandır. O, hayâlindeki perîlerin şiiriyetini bi’z-zât, kendi ‘uzletgâhını derin semâlarından toplamış, onların hüsnünü kendi güzelliğinin iksiriyle yoğurmuştur. Kendi rûhuna gömülmeyen, esâtîrin meşhûr kuşu gibi kendi kalbini yiyerek beslenmeye mahkûm olmayan, kendi hüsnüne, kendi câzibesine ‘aşk ve tahassür çekmeyen, hülâsa kendi içinde akmayan insân dâmârdan dökülür dökülmez tahassür eden bir kan gibi pıhtılaşır, menba’ndan çıkıp derhâl tahaccür eden bir mâya’ gibi

kaskatı kesilir. San'atkâr, yaradılışı 'itibârıyla böyle bir istihâleden masûndur. O ne zamân hakîki 'âleminin mütecessid perîlerine temâs etmişse, ne zamân bunların kadehlerinden bir cür'a tatmışsa derhâl vücûdu bir nefret ve istikrâh darbesiyle sarsılmış, çehresi bir yaş ve fütûr ile buruşmuştur. Çünkü o bir tarafta kendi rûhunun mâverâsındaki mefkûrevî hayâlin ve 'addettiği zevklerden zerresini bulamamış ve tuma'nînet duyacak yerde yeni bir hicrân âteşiyle yanmıştır. İşte san'atkârın tevettürü bu uzâk hayâlin açtığı nihâyetsiz mesâfeden mütevelliddir.

Çocukluk ve gençlik çağı; beşerin en yüksek tevettür devresidir. 'Uzviyyetin hâ'iz olduğu kudretle onun hafre-i sukûtu arasındaki tefâzul; hayâtın bu devresinde â'zamî derecededir. Gençliğin sâf ve kuvvetli imânı, renk ve şiir ile dolu tahayyülâtı, kuvvet ve kâbiliyetlerinin inkişâfında, neş'etindeki ceyyid ve nûşîn hazz ve inşirâh buradan gelir. Fikrî ve hissî ibdâ'nın bereketi bundan mütevelliddir. Genç, her dokunduğu mâddeden hakikat 'âleminde bulunmayan, kuzâhî renklerle mel'un bir hayâl yaratır. İşte ma'nevî hazzın sırrı bu yaradılıştadır. Ve genç bu hazz ile sermesttir. O kadar sermesttir ki şe'niyyetin, mâddiyyetin huşûnet ve yebûsetini idrâk edemez.

Her ferdin gençliği 'aynı ölçüde değildir. Kimininki sade garîzî ve hayâtî çağdan 'ibâret kalır. Şiir ve rûyâ anı izini bile bırakmadan söner, gâ'ib olur. Kimininki ise yirmi yaşında, kimininki otuzunda... İlâ âhir kapanır. Ve genç ancak bu devre devâm ettiği müddetçe o bahsettiğimiz hazz ve heyecân âleminde yaşar. Bu san'atlardan birine ibtilâsı dâ'imâ 'uzvî bir ittihâba ve ba'zen ictimâ'î bir terbiye şerâ'itine tâbî'dir. Öyle görünüyor ki muhtelif san'atlar, mantikî bir teselsülle gençliğinin az veyâ çok olgûn çağlarına tekâbül ediyor. Çocuğun tagannî etmek, şekiller çizmek, bebekler veyâ evcikler yapmak, hayâller kurmak ve nihâyet düşünmek gibi kâbiliyetlerinin inkişâfı devrelerindeki rûhiyyâtlar, mûsikî, resim, heykeltirâşî, mi'mârî, edebiyyât ve felsefe sâhalarında da 'aynı mümeyyizelere mâliktir. Bu sûretle felsefe, san'atların en müteahhiri, ictimâ'î şe'niyyete en çok yaklaşanı ve bu şe'niyyet üzerinde en çok müessir olanı oluyor.

Fi-l-hakîka felsefe: mu'azzil ve mürekkeb ictimâ'î ve rûhî elhân-ı vâsûtın bestesi; binbir ânâtı getirilen renkleriyle nakş olunmuş hakîki hayât tâblosu; nihâyet fikir 'âleminin metin ve mu'azzam sûtûnları olan hakikatler üzerinde yükseltilmiş mücerred mefhûmlar mi'mârîsi değil midir?

Fakat, raksdan, mûsikîden felsefeye, hatta daha finalist olan ilme kadar bütün fa'âliyetler ancak bir vasıfla san'at sâhasında birleşirler: hasbîlik! Fırça olsun, minkâş olsun, kalem olsun, pâra ve menfa'at gâyesiyle harekete başladığı andan 'itibâren rûh-i san'at gâ'ib olur. Belki bu sûretle de eser-i san'at meydâna gelebilir, fakat bu daha ziyâde hasbî heyecânlarla kazanılmış bir melekenin temresi olmuş olur. San'at 'âleminin yegâne mümeyyizesi, fâ'ide ve menfa'atden ma'râ, bedî'î hazzdır. İşte bu hazz çocukluktaki, gençlikteki inkişâf ve yaradılış hazzlarına tekâbül eden bir heyecândır. San'atkâr dâ'imâ bu heyecân içinde yaşar. Bu 'itibârla san'atkâr çocukluğu, gençliği en çok temâdî eden bir insândır. Onun şahsiyeti, tekâmül eden bir dimâğla, dâ'imâ çocuk kalan bir rûhun halîtasıdır. Bu çocuk rûhudur ki dâ'imâ kâ'ideyi, menfa'atı istihkâr ettirir. Bununla demek istemiyoruz ki san'atkâr dâ'imâ zararına koşar. Hâyır; belki bu mefhûmlar onun nazarında ictimâ'i bir i'tiyâd ve zarûretle kendilerine karşı birtakım âyinler icrâ edilen putlardır. Onun hakîki ma'bûdî muhayyilesinin mâverâsında gülümseyen esîrî bir tecellîdir. O, ancak oraya koşarken yaşadığını, teneffüs ettiğini, inşirâh duyduğunu hisseder. Ve bu heyecân sarhoşluğu içinde, o, tılsımlı bir kuvvet gibidir. Geçtiği yerlerde; her dokunduğu mâdde, o 'âlemin şiiriyetiyle canlanır ve hayât sâhasına düşer. O, arzîlere ma'bûdlar sofrasından nefis yemekler ve şaraplar çalıp getiren bir Tantal'dır. Gençlikleri, uzâk veyâ yakın mâzilerinin birer hâtırasından 'ibâret kalan diğer insânlar san'atkârın o dûr-a-dûr 'âlemlerinden taşıyıp getirdiği bu nefiseleri heyecânla, ihtirâsla kapışırlar. Zengîn, fakîr, patron, 'amele, me'mûr veyâ muhâsib... Her ferd, ne kadar mâddenin içine gömülmüş olursa olsun, rûhları ne kadar nasırlaşmış bulunursa bulunsun kendileri için gâ'ib edilmiş bir cennet olan o 'âlemin bu kabîl eserleri karşısında az çok derin sarsıntı duyarlar. Çünkü, o şegaf 'âleminde, onların rûhlarında da silinmez izler kalmıştır; onlar da o zümürüddîn çağın hicrânını kalblerinde taşırlar.

İnsânların, çocuklarına karşı olan muhabbetleri bile hep bu tahassürün netîcesidir. Nasıl ki körpe nesil, ergin nesilin bıraktığı eserleri, kendi benliğinin uzâk mâzîlere doğru temâdisine 'âid birer hâtıra olarak sever ve hürmet ederse; ergin nesil de, kendi meydâna getirdiği körpe evlâdların temâşasında hem benliğinin nâ-mahdûd âtîlere doğru temâdisini, hem de mâzîsinin bir panoramasını seyretmekle hazz duyar.

Nâmdâr Rahmî

İlim ve Şiir

(24/1;5)

Son zamânlarda bu mes'ele çok mevzû' bahs olmuş, muhtelif mecmû'a ve gazetelerde "şiir" için "ilim" in lüzûmu olup olmadığı uzun uzadıya münâkaşa edilmiştir. "Şiir" için "ilim" in ne dereceye kadar lâzım veyâhûd bi'l-akis muzır ve tahrîbkâr olduğunu görebilmek için her şeyden evvel "şiir" in "ilim" den ayıran secâyâ-yı esâsiyeyi ta'yin etmek lâzımdır.

Yavaş yavaş beşeriyetin rûhuna nüfûz eden ve nesilden nesle dimâğlara husûsi bir şekil veren ilmî şîme, acaba bir kalıpta san'atkârların en ziyâde istifâde ettiği şu üç meleke-i asliyyeyi: mehîle, garîze-i mebdâ'a, ve hissiyyâtı tahrîb etmeyecek mi? Bu mes'elenin halini rûhhiyyâtdan beklemek icâb eder.

Evvel emirde ba'zı âlim ve filozoflara göre ilmî şîme tevsi' ve inkişâfı, muhayyile-i şâirânenin inkişâfını te'hîr edecektir. Edward ve Hartman'ın fikrinde: efsânelerin ve dinlerin halefi olan ilmin devre-i hâkimiyeti son bir safha tevîd edecektir ki bu da "tatsızlık ve bayağılık" dan 'ibâret olacaktır. Roma şâiri [Lukretius]; i'tikâdât-ı batıleye karşı ilmin muzafferiyetinden tebcîl eylemiştir. [Schelling], [Strauss] [Wagner] ile beraber Almanlar şu sözü tekrâr etmekten zevk alırlar: Esrârsız asla hakîki şiir olmaz. [Goethe] ise ona şu mütâla'ayı da 'ilâve ediyordu: İ'tikâdât-ı bâtıl olmaksızın hakîki şiir olmaz. Ve fi'l-hakîka, muhayyile-i şâirânenin 'aynı zamânda hem biraz, kelimenin ezmine-i kadîme müste'mel ma'nâsına göre, i'tikâdât-ı batıleye hem de biraz cehâlete, bir nîm-zulmete ihtiyâcı bulunduğu zann olunur. Çünkü bunlardan evvelkisi, hâdiseleri hem-hâl onların hakîki fakat soğuk ve yâbis sebepleriyle izâh etmemeye müsa'ade ettiği gibi, ikincisi de muhayyile-i eşya ve hâdisât etrafında istediği gibi icrâ-yı fa'âliyet etmekte serbest bırakır. Binâen-'aleyh ziyâ-yı şîmesin 'amûden nâzil olmasını intâc eden köşe ve bucaksız, dolambaçsız, bembeyaz bir caddede hissiyyât-ı şâirâneiyi okşanacak hiçbir şey yoktur; fakat bi'l-akis sık ve kesîf ağaçlıkları, kuytu ve karanlık köşeler, toplu koruluklar, ve'l-hâsıl ilk nazarda görünmeyen, nazar-ı tedkîkimizden kaçtığı zannolunan şeylerdir ki sahranın güzelliğini ve şiiriyetini hâsıl ederler. Çıplak ovaların en büyük kusuru bizden hiçbir şeyi saklamamalarıdır; ve bizim hatt-ı müstakîmi sevmemekliğimiz, gözümüzü açar açmaz her ne ki mevcûd ise tamâmen ve bir hamlede görmemizdendir. Akşamın o gayr-ı kâbil ta'rîf bir derecedeki füsûn ve câzibesini, eşyayı ancak yarı bir vuzûh ile, mühim ve nîm-muzlim bir hâlde göstermesindedir. Nethufe'nin ve bütün Almanların o kadar

terennüm ettikleri mehtâbda, eşya, bir başka şekle istihâle eder, en ‘âdî yollar, şiiriyyetle dolar; kenârları artık iyice tefrîk ve ta’yin olunmayan eşbâh: rûhlara rehâvet ve yumuşaklık ilhâm eden bir güzelliğe bürünmüşlerdir; şu hâlde gölge, eşyânın ziynetidir. Öyle zann olunur ki kamerin şu’â’âtı bütün eşyayı şeffâf ve lâtif bir bulut içinde temevvüc ettirmektedir; ve işte şiir ve işte güzellik, bu buluttan, bu esrârengiz dalgadan ‘ibârettir; ve işte bu tül gibi ince ve şeffâf sehâbenin arasından süzölmek sûretiyledir ki şâirin nazarı tek mil tabî’ata nüfûz eder. Bu bulutu dağıtınız; o vakit belki bütün hayâlâtı kaçtırmış olacaksınız; fakat bu hayâlet ile berâber lâhûti bir rüyâyı da birlikte gâ’ib edeceksiniz ki o da “güzellik” denilen şeydir. İhtimâldir ki şiir, görmekte değil, görmeksizin şübhe etmektedir. İşte bundan dolayıdır ki “hayâ”; ‘aşkın şiiridir; çünkü o, sakladığını mühim surette hissettiren bir şeydir. Tabî’atın esrârını öğrenmek isteyen bir şâir, nâ’il-i emel olmak için nâmûslu bir kadını sıkıştıran bir ‘âşık gibidir; eğer bu, def’aten tatmîn olursa idi derhâl me’yûs olacaktı; hâlbûki o, bir hayli zamân ümid etmeli, şikâyet eylemelidir; demek ki o, görmekten ziyâde zann ve tahmin etmeyi, keşfetmekten ise tahayyül eylemeye, hatta ba’zen nâ’il-i emel olmaya bedel arzu etmeyi tercîh eder; ve çünkü bu ikincilerdeki hazz, hafîf ve fakat mütemâdi bir nikâb-ı ebeddiyetle mestûrdur.

Goethe, diyor ki: “hazzı ararım; fakat buna nâ’il olduğum zaman gâ’ib olan arzuya acırım.” Alfred Dumas; kubbe-i semâyı parçalamasını, dünyâda-i mani’-i rû’iyet olan esrâr perdelerini kaldırmasını ve nihâyet kendini göstermesini Allah’tan istirhâm ediyor; hâlbûki Allah onun bu arzusunu es’âf etseydi acaba Musa, hâlâ ona tapmakta devâm edecek miydi? Eğer serâ’ir-i tabî’at bu kadar kat’î bir vuzûhla tecelli etseydi kâinât tek mil güzelliğini ve şiiriyyetini gâ’ib edecekti. Eğer semâvât; bizden saklı hiçbir şeye mâlik olmasaydı onu her gün lâkaydâne ayaklarımız altında çiğneyip geçtiğimiz arzdan ne suretle tefrîk edecektik? “Nâmütenâhi”nin rûhlarda hâsıl ettiği bu garîb ızdırâbdan ba’zılarının me’yûs ve harâb bir hâlde şikâyet ettikleri görülür, hâlbûki onlara en ince, en rakîk ve nâzik ezvâk ve huzûzâtı bahşeden bu ızdırâbı tek mil kâ’inâtın ‘ulûm ve fûnûnuyla mübâdele etmek teklîf olursa şüphesizdir ki bunu kabûlde tereddüt edeceklerdir. Yalnız bir misâl alalım: zamânımızda ‘ilim, yıldızlarda hal-i zevebânında bulunan ma’denleri tahlîl etmek sûretiyle, eski insânların kendilerinde lâhûti ve lâyemût mevcûdetin sâkin olduklarına i’tikâd ettikleri semâvâtın bu güzel çiçeklerini ne kadar çok soldurmuşlardır! Hatta bundan dolayı serît-perest ba’zı bedî’âcılar diyorlar ki: ‘İlim dokunduğu her şeyi kurutur. Ernest Renan, bir yerde, Hristiyanlıktaki “hayâ”yı “latîf bir cinâs” diye tavsîf etmektedir; ‘aynı ma’nâda olmak üzere denilebilir ki tabî’atın tek mil esrâr-âlûd şiirini, bütün din-i bedâ’ide ‘aynı

sûrette bir cinâstır. Fakat tekmîl bir hayâta mâl olan bir cinâs! Tabî’atın güzelliği, tül gibi ince bir perde ile mestûr olmasına mütevakıftır; hatta bundan dolayı “san’at” da, tıbkı “aşk” gibi, gözleri bir sargı ile bağlı olarak tasavvur etmek mümkündür. Kendisine o kadar perestîş ettiğimiz “güzel”, bize ismini, sergüzeştini ve tekmîl serâ’ir-i hayâyasını ifşa ettiği zamân kim iddi’â edebilir ki o, bir daha kelimenin üzere ruhumuzdan tebâ’üd etmeyecektir? “Hatâ”nın bile bir şiiriyeti vardır; buna binâendir ki [Schiller], “aldanmaya ve hülyâ kurmaya cüret et” demiştir; işte “san’at”ın remz-i hakîkisi.

Bir başka yerde şu sözleri söylemiştik:

“Mâziye ‘âid elem ve ıztırâb günleri bile şimdi, bizde mühim bir hiss-i incizâb bir nevi “dâ’u’s-sıla” uyandıran bir hâle-i şiiriyete bürünmüşlerdir. Niçin?... İşte “hüsn” ve “aşk” mu’ammâlarının sır hali buradadır. Gerek zamân ve gerek mekân i’tibâriyle bizden uzaklaşmış olan her şey, gayr-ı kâbil ta’rîf bir sihr ve füsûn iktisâb ederler; çünkü bu ‘unsur: mübhemiyet, eşya ve hâdisâtın bizde “elem” ve “yorgunluk” hâsıl eden sert ve haşîn vuzûh ve kat’iyyetini hafîf bir nikâb-ı şiiriyetle örter, ve bu sûretle, biz de onlara doğru koşmak ve kavuşmak iştiyâkını kamçılar. “Yeni”, “mechûl”, “memnû” ve “harâm” dediğimiz şeylerdeki o câzibe-i mukâvemetsiz, hep ‘aynı ‘unsura mâlikiyetlerindendir. İşte [realizm]e karşı [romantizm, idealizm ve mistisizm]in mine’l-ezel icrâ ettiği mübarezenin menş’ei buradadır. Her akşam batı cihetinde gördüğümüz o rengîn levha, romantik rûhlarda o taraflara, ufkun öte taraflarına, uzaklara, mechûl ve esrâr-âlûd ’âlemlere doğru yürümek ve koşmak ve bu sûretle hakîki hayâtın yâbis ve mü’ellim huşûnetinden kurtulmak iştiyâkını doğurur.

Herkes bilir ve i’tirâf eder ki çocukluk hayâtımıza ‘âid ba’zı vak’alar, meselâ bir kır gezintisi, falan seyfiyeeye veyâhûd filân köye gidiş, orada gördüğümüz her şey: otlar, ağaçlar, çaylar, dağlar ve insânlar.. Herkes ve her şey; rûhumuzda unutulmaz ve silinmez tatlı bir hâtıra bırakmışlardır; o sûretteki uyarıları hakîki bir firdevs ve oradaki insânları ise melek ve peri ‘add etmemek mümkün değildir. Fakat dikkat edecek olursak farka varırız ki bu hâtıraların şiiriyeti, gün geçtikçe, ya’ni bizden uzaklaştıkça, üzerlerindeki mühimmiyyet hâlesinin kesâfeti arttıkça tezayüd etmektedir. Bundan dolayı “güzellik” hissi ile “şu’ûr” arasında bir “zıddiyet” vardır. Ve yine bu sebepledir ki “güzellik” hissi ile “çocukluk”, “ibtidâ’î zihniyet”, “sarhoşluk”, “mûsîki” ve “ruyâ” arasında da pek sıkı ve samîmi bir münâsebet vardır.

Efsânelerin, ustûrelerin ve peri hikâyelerinin tevellüdünde en büyük rolü oynayan, işte bu “gayr-ı şu’urî”nin fa’âliyet fevka’l-‘adesini ‘arz eden “çocuk ruhu” bu “ibtidâ’î zihniyet”dir. Sebep her ne olursa olsun, ne vakit “şu’ûr” susmuş ise “gayr-ı şu’ûrî” tezyîd-i fa’âliyet etmiş ve bu, muhakkak “bir hazz ve sa’âdet” ile müterafık bulunmuştur. Şu hâlde [‘ilim] ile [şiiir] arasındaki fark [şu’ûr] ile [gayr-ı şu’ûrî] arasındaki fark ircâ’ edilmek icâb ediyor. Fakat “gayr-ı şu’ûrî”yi besleyen, ona zenginliğini veren şey de yine âlem hâriciyyeden aldığımız ihtisâslardır. Ve bundan dolayı “gayr-ı şu’ûrî” herkeste ‘aynı vüs’at ve serveti ‘arz etmez. Binâen-‘aleyh bir “câhil”in gayr-ı şu’ûriyesi ile bir “âlim”inki arasında pek büyük bir fark vardır. O hâlde “ilim”in “şiiir”e müfid olabilmesi için onun “şu’ûrî” bir hâlde kalmayıp “gayr-ı şu’ûrî”ye geçmesi iktizâ eder. Gustave Le Bon’un “terbiye” hakkındaki fikrini biz de bu suretle “‘ilim” ve “şiiir” meselesine tatbik etmiş oluyoruz. Malumatımız, gayr-ı şu’ûrîye ve bu sûretle kökleri benliğimizin derinliklerinde gömülü bulunan hissiyât mıntıkasına intikâl etmedikçe şiiiriyet iktisâb edemezler.

“Şiiir” ve “mûsîkî” ile “ruyâ”, “efsâne-perestî”, “çocukluk” ve “sarhoşluk” arasındaki münâsebetten de gelecek makâlelerimizde bahsederiz.

Nâci Fikret

Halk Şairleri: Surûrî

(27/32)

Kıymetli mütefekkirlerimizden ma’ârif müdürü İsbakî Ferid Beyefendi ile erkek mu’allim mektebi edebiyât mu’allimi muktedir gençlerimizden Sa’adeddin Nüzhet Beyefendi Konya ve civârında yetişmiş halk şâirlerinden elde ettiklerini (Surûrî de dâhil olduğu hâlde) toplayarak (Konya Vilâyeti Halkiyyât ve Harsiyyâtı) nâmıyla bir kitâb yazdırmışlardır.

Mûmâ-ileyh sa’y ve gayretleri netîcesi olarak elde edebildikleri halk şâirlerini yazmış ve yerli olduğumuz hâlde bilmediklerimizden ba’zılarını da bize okutmuşlardır.

Lâubâli, rindmeşreb, muktedir, birkaç yüz koşması, gazel, müstezâd, kalenderî, türkû, destânı mevcûd olan Surûrî’nin tercüme-i hâlinin hataâîlûd olmasına, âsârının ba’zen yanlış dizilmesine vâkıf olduğum hâlde sükût etmekliğime vicdânım râzı olmadı. Merhûmun rûhunun şâd olacağını ve Ferid ve Sa’adeddin Beylerin de memnûn kalacağı bildiğimden evvela tercüme’ hâlini doğrulatmak ve sonra kitâblarındaki koşmalarının eksik ve

hatalarını bildirmek ve daha sonra surre ile peyderpey bütün âsârını Yeni Fikir’le neşretmek istedim.

1-Surûrî Şemm’î’nin talebesi değildir Şemm’î ummî idi, tabî’at-ı şiiyeyi vardı ba’zen coşarak güzel şeyler söyler, ba’zen câm’ilerde hocaların va’azını zabtedip onları nazmen hikâyeye eylerdi. Surûrî Konya ve Kayseri’de tahsîl görmüştür; icâzetnâmesi vardır Kayseri’yi ve hocalarını ve kendi istâzını medh eder bir manzûmesi vardır. Farsça tahsîli olduğu da eş’ârında geçen ba’zı kelimât ve terkîbin, lugâtin hatâsız yazılmış olduğundan anlaşılıyor ki böyle bir zât ummî bir helvacıdan ders almaz.

2-Şemm’î ilahiyâtçıdır mülga-ı mevlevî tekyelerinde eyyâm-ı ma’rekede okunur ba’zı ilahiyâtçı vardır. Surûrî’nin zen-dostluğu ve mahbub-perestliği vardır ve bu yolda birçok koşmaları, هفتاد و نهم mevcûddur. Şemm’î ile tâbân tâbâna zıttırlar Şemmî’nin talebesi olamaz.

3-Şemm’î’nin ba’zı güzel eş’ârına tesâdüf edilirse de pek pârlâk görülenlerden ba’zıları Üsküplü Şemm’î’nindir birbirine karıştırılmış hatta harsiyâta Konyalı Şemm’î’nin diye Üsküplü Şemm’î’nin meşhûr bir gazelini sehven almışlardır. Surûrî’nin tatsız, مجزوء eş’ârı azdır koşmaları Şemm’î’den çok ve hem de güzeldir.

4- Surûrî’nin İstânbul’da olduğu muhakkaksa da sarâyda sâz çaldığı, boğdurulduğu doğru değildir. Gelecek sayısından i’tibâren “Yeni Fikir”in iki sahifesi buna mahsûs olacaktır.

M. Zekî

Halk Şairleri: Âşık Hasan

(30/32)

Konya’nın halk şâirlerinden olan ‘Âşık Hasan; (Detse)lidir. Detse; Konya’nın dokuz sa’ât cenûbunda ve (Afvirân) nâhiyesine tâbi’ bir köydür. Havâsı iyi, sulu, bağlık, bahçelik bir yerdir. Ahâlîsi iyi hûylu, tenâsüb-ü endâma mâlik ve çalışkan kimseler olup köyün tavşan, tilki ve sansar gibi hayvânları pek çok olduğundan bunlar da en ziyâde avcılıkla iştigâl eder. Dağlarında oldukça orman vardır. Kadın ve erkekleri bahçevanlıkla da iştigâl ederler. Bahçelerinde her nevi’ meyve ve sebze yetişir. Meyvelerinin bir kısmı aşısız ve yabânî hâldedir. Bunların ıslâhı için ahâlînin tenvîr ve irşâd edebilmesi iktizâ eder. Fakat Detse’de soğanın ve patatesin en iyisi yetişir.

Detse'nin dağlarında birtakım mağaralara ve bu miyaâda ba'zı âsâr-ı 'atîkaya da tesâdüf edilir.

Detse'nin delikanlıları baharın İzmir'e giderek orada bağcılık veyâ hammâllık ederek para kazanır, ve kendi köylerindeki işlerin zamânı gelince 'avdet ederler.

Mevzû' bahsimiz olan ('Âşık Hasan) da senelerce İzmir'de hammâllık etmiş ve hayâtını ancak bu sûretle kazanabilmiştir. Yetmiş yaşına yaklaşmıştır. Okuyup yazması yoktur. Şimdi köyünde evlâd ve torunlarının arasında güzel bir hayât geçirmekte ve ba'zen Konya'ya gelerek ahhâb ve yarenata oldukça güzel olan sesiyle koşma ve türkülerinden okumaktadır. İşte şu koşması o cümledendir:

Zülüflerin al yanağı desteler

Bir teline kâdir değil ustalar

Şifâ bulur yüzün gören hastalar

Sakla gelin zülüflerin il görür.

Zülüflerin al yanağa dökülür

Ah çektikçe ciğerlerim sökülür

Hor bakarsan hâtırımız yıkılır

Sakla gelin zülüflerin il görür.

Yalan söyler zülüflerim ne bildi

O şîrîn sözleri ciğerim deldi

Aşağı derede önüme geldi

Sakla gelin zülüflerin il görür.

Zülüflerin al yanağına bağlamış

Seni seven dünyâ mâlın neylemiş

‘Âşık Hasan bu koşmayı söylemiş

Sakla gelin zülüflerin il görür.

M. Zekî

Felsefe-i Edebiyyât: Emile Zola ve İtikâd

(8/17,18)

Emile Zola, Fransa’nın ve belki bütün cihânın yetiştirdiği en büyük dâhîlerden biridir. Oldukça fakîr bir ‘âilenin kifâyetsizliği içinde hayâtını mâddî mesâ’î ile kazanmak mecbûriyetinde bulunan bu adâm, ‘âdi bir vazîfe ile çalıştığı Haşet Matba’asında iken yazmaya başlıyor. Riyâkâr ve hodkâm beşeriyyetin bütün rezâ’il ve cinâyetini görmek için açılmış olan nâfîz nazarları orta hâlli ‘âileler arasında cereyân eden fuhuş ve cinâyet vak’alarını, sebepleriyle ve mihânikitleriyle berâber yakalamaya başlıyor. İşte [Terez Raken] böyle bir rû’yetin mahsûlüdür. Bir aralık dram yazmaya teşebbüs eden Zola, bu mesleği rûhundan taşan ‘anâsır ve mâlzemeye istî’âba kâfi görmüyor ve nihâyet bu bî-pâyân müşâhedât ile büyük, muhteşem, mütenâsib, mu’azzam bir kâşâne-i fikir ve edeb inşâ ediyor: İşte [Rougon Macquartlar] .Yirmi büyük cildten ‘ibâret olan bu mu’azzam eserin ‘unvânı: “İkinci İmparatorluk Devri’nde yaşamış bir ‘âilenin târîh-i tabî’îyi ve ictimâ’isi”dir. Balzac, romanlarına ‘unvân-ı ‘umûmî olarak [mudhike-i beşer] sernâme-i ma’nîdârını intihâb etmişti. Hâlbûki Zola, hissiyâtından büsbütün tecerrüd ediyor; o insân nâmı altındaki hayvânın yaptığı işleri ne ağlamaya, ne de gülmeye lâayık bulmuyor. Gülmek veyâ ağlamak, görülen şeylere bir ‘alâka göstermek, “ben de sizdenim” demektir. Zola, insânları o kadar yüksekten ve o kadar geniş bir nazarla tedkîk ve temâşâ ediyor ki nazarında insânların solucanlardan, hevâmm ve haşerâttan farkı yoktur. Bunları tedkîk eden ilim ise târîh-i tabî’îdir.

Zola; Ogüst Komt (August Comte), Litre, Ten, Ronan, Kılodya Renar (Claudia Renar) ilâ âhir gibi feylosof ve mütefekkirler tarafından vaz’ ve te’sîs edilen [pozitivizm, determinizm] mesleklerini ve bi-l-hâssa “İrk ve Muhit” nazariyelerini romanlarında tatbîk ve ta’mîme çalışmıştır. Zola’ya nazarân fazîlet de fezâhat de şükür ile zâc yağı gibi birer mahsûl-u tabî’îdir, bu berikiler nasıl tahsîn veyâ takbîh edilemezse onlarda da ‘aynı sûrette tahsîn veyâ takbîh edilecek bir cihet yoktur. Eğer biz onların husûlünü istemiyorsak evvelâ

onları hâsıl iden şerâ'it-i tabî'îyeyi değiştirmeliyiz. Her hâdisе, kat'î bir icâbiyyenin zarurî netîcesidir.

Zola tarafından te'sis edilip [naturalizm] nâmını alan bu meslek, pek çok gürültüleri mûcib olmuş, birçok tezyîflere, tahkîrlere, düşnâmlara ma'rûz kalmıştır. Zola sırf ilmî bir hakîkatin neşr ve ta'mîmine çalıştığı için “fazîlet düşmanı!” diye teşhîr edilmiştir.

Fakat ilim sâhasında kat'î ve sert bir materyalist olan Zola, fazîletin ne bî-mesel bir tarafdârı olduğunu Dreyfus Mes'elesi'ndeki kahramân-âne müdâfî'âtıyla bütün cihân-ı insâniyete göstermiştir.

Nâci Fikret

Jean Marie Guyau ve Şiirleri

(34/1;12)

Hayât ve âsârı hakkında ba'zı ma'lûmât – bir bed'îyyât nazarı- Guyau bed'îyyâtı enerjetizm – şiirin istikbâli- şiirde felsefe - “bir feylosofun şiirleri”..

Tam kırk sene evvel, henüz otuz üç yaşında toprağa karışan hassâs ve nezîh Fransız mütefekkeri Jan Mari Goyu'nun (Jean Marie Guyau) şahsiyet-i edebiyyesini tahlîl etmezden evvel hayâtı hakkında biraz ma'lûmât verelim: Guyau; küçük yaşta iken pederini gâ'ib etmişti. İlk tahsîlini anneannesinin yardımıyla yapmış, klasik tahsîlini de ma'rûf Fransız mütefekkeri “Alfred Foyya”nın idâresi altında görmüştür. Guyau'nun annesi Foyya'nın yakın akrabâsındandı; bi'l-âhire onunla izdivâc etmiş, Foyya; Guyau'nun ikinci babası olmuştur. Sokrat ve Eflatun hakkındaki tettebbu'ât esnâsında gözleri bozulmuş olan Foyya; doktoru tarafından aylarca okuyup yazmaktan men' edilmişti. O zamân henüz on altı yaşında olan Jean Guyau; bu mesâ'îye 'âdetâ iştirâk etmiştir. Foyya diyor ki: “Benimle berâber çalışan genç Guyau, sinnine göre ümîd edilemeyecek rûhî bir yükselmeye mazhar oluyor, Eflatun'laşıyordu. Pek haklı olarak Eflatun hakkındaki eserimi nâmına ithâf ettim.”

Guyau; on yedi yaşında edebiyât fakültesinden icâzet almış ve derhâl Epikte'nin Manuel'ini tercümeye koyulmuştur. Bu esnâda revâkiyye felsefesi üzerinde iyi bir tettebbu' yapmıştır. On dokuz yaşında, 'ulûm-u ahlâkiyye akademisi tarafından açılan müsâbakada “Epikür'den mu'âssır İngiliz mektebine kadar nef'î-i ahlâk” hakkındaki etüdüyle parlak bir muvaffakiyyet kazanmıştır. Bir sene sonra Guyau; Condorcet Lisesi felsefe mu'allimi

olarak görülüyor. Fakat bünyesi nahîf olan genç mütefekkirin sıhhati çabuk sarsılmış ve biraz sonra tedrîsâtı terk etmeye mecbûr kalmıştır. Sıhhatindeki inhitât bu târîhten sonra ölümüne kadar devâm etmiştir. Nihâyet 1888’de Fransa’nın Akdeniz sâhillerini harâb eden bir zelzele esnâsında evleri yıkıldığından kendilerine ev hizmeti gören râtib bir kulübede geçirdiği geceleri müte’âkıb şiddetle soğuk almış ve sill-ür-rieden vefât etmiştir. Eserleri sırasıyla şunlardır: “Epikotat Manueli”, “Epikür’un Ahlâkı ve Mu’âsır Mekteplerle Olan Münâsebeti”, “Mu’âsır İngiliz Ahlâkı”, “Bir Feylosofun Şiirleri”, “Mu’âsır Bedî’iyyât Mes’eleleri”, “Tasdîksiz ve Mü’ebdesiz Bir Ahlâk Taslağı”, “İstikbâlde Dinsizlik” [Bu son iki eser Alman dâhi feylosofu Nietzsche’nin pek büyük takdîr ve tahsîsâtına mazhar olmuştur.] Bunlardan başka Guyau’nun vefâtından evvel ikmâl ettiği üç eser daha vardır ki Alfred Foyya tarafından bi’l-âhire neşrolunmuştur: “İctimâ’î Nükte’i Nazardan San’at”, “Terbiye ve Verâset”, “Zamân Fikrinin Tekevvünü”. Guyau’nun mu’allim ve mürebbî sıfatıyla mektepler için yazdığı kırâ’at kitapları da vardır. Hemen bütün eserleri İngiliz, Alman, İspanyol, Polonya ve Rus lisânlarına tercüme edilmiştir.

Guyau, yüksek boylu, muntazam çehreli, dalgalı ve mebzûl siyâh saçlı, tatlı mavi gözlü bir genç idi. Siyâsî istigrâk ve tefekkür ilhâm ederdi. Hiçbir elemin tagşîş edemediği sâf ve latîf tebessümleri vardı. Şâyân-ı hayret bir cevvaliyete mâlik olan zekâsı, riyâziyye mes’elelerini de felsefe ve şiir zevkiyle hallederdi. Tarassud ve müşâhede kâbiliyyeti çok münkeşifti. Bi-l-hâssa güzellikleri büyük bir sühûlet ve belâgatla görürdü. Mûsikîde de muvaffık olmuştu.

Feylosof, mütefekkir ve terbiyeci Guyau, ‘aynı zamânda büyük ve derin bir şâirdir. Biz bu müsâhebede yalnız şâir Guyau’dan bahsedeceğiz. ‘İlm ve felsefe ile şiir ve san’at arasında ne dereceye kadar bir ‘alâka ve tesânüd bulunduğu hakkında, son zamânlarda ba’zı ağır başlı düşünöenlerimizin de iştirâk ettiği münâkaşaya temâs için şurası pek müsâ’iddir. Fakat biz bunu lüzûmsuz ‘add ediyoruz. Yalnız bu büyük feylosofun, Jean Marie Guyau’nun şiirlerinden bahsedeceğiz. Şiir ve san’atı ilim ve felsefeden müstağnî ‘addedenler ma’zûrdurlar; çünkü şiir, ilim ve felsefenin kanatları üzerinde onların göremeyeceği ufuklara doğru yükselmektedir. Ma’mâfih genç kârî’lerimizin hassâs rûhları üzerinde çırpınan bedî’î heyecânlara sâlim ve hayâtî bir ufuk açabilmek düşüncesiyle, Guyau’nun bedî’iyyâtı nasıl bir gözle müşâhede ettiğinden biraz bahsedeceğiz: hayâtı hakkında ma’lûmât verirken, bu mütefekkir şâirin henüz pek genç yaşta ilk temâs ettiği büyük şahsiyetler Sokrat ve Eflatun’dur, demiştik. Fil-hakîka Eflâtun; Guyau’nun rûhunda derin

bir iz bırakmıştır. O da Eflatun gibi, ‘aşkı bütün kâ’inattan rûhî olarak anlar; ‘aşk her şeye nüfûz etmiş bir rûh, esirden daha latîf, daha şeffâf bir mevcûdiyyettir. Hayât fikriyyesi üzerinde mazhar-ı takdirâtı olduğu Alman feylosofu Nietzsche’nin te’sîri bârizdir. O da Nietzsche ve şu gibi kâ’inâtı bir arada mecmû’ası hâlinde görüyordu.

Bedî’iyyat hakkındaki fikrini “Mu’asır Bedî’iyyat Mes’eleleri” nâmındaki eserinde pek canlı sevimli bir kalemle ebediyyete terk etmiştir. Orada “güzel”i izâh ederken üç ‘unsur üzerinde tevakkuf ediyor: kuvvet, âhenk ve ıtırâd, câzibe ve letâfet Grace son iki ‘unsur; birincinin zarûrî netîceleridir. Güzellik [kudret]in serbestçe sarf ve isti’mâlinden ‘ibârettir.

Guyau, “güzel”i “iyi” ve “fâ’ideli”den ayıran Kant ve Spencer mektebini genç elleriyle sarsmıştır. Guyau’nun nazarında güzellik ve saff esâsiyyesi “kuvvet ve hayâtiyyat”tır. San’at; san’at için değildir; san’at; hayât içindir. Vâkı’â Guyau; birçok noktalarda İngiliz mektebiyle berâberdir, o da bedî’î hareketlerin “oyun” mâhiyyetini reddetmiyor; fakat bu “oyun” onların anladıkları gibi menfa’at ve iyilik ‘alâkalarından âzâde, müstakil ve mâverâ-perest bir hareket değildir. Oyun ne şekilde olursa olsun, hayâtın şe’niyetin taklîdi, komedisidir; hayâtı gâyelerin, şe’nî muharriklerin pür-ü-vâsîdir. Ancak bu i’tibârla bedî’îdir.

Guyau’nun hareket noktası çok sağlamdır: ibtidâ’î âkvâmda bedî’î hareketler ‘uzvî ve cinsî tehaffuz-u garîzesinin tezâhürâtından ‘ibârettir. Onlarda rakslar, konserler çok def’a hakîkî bir harb ve cidâl sahnesi hâlini alır. Mûsikîlerin de cengâverlik hissiyâtını tahrîk edecek nağmeler gümbürder, şiirlerinde çok öldüren kahramânların kable mülemma’ sîneleri meddah ettiler... Bu pek tabî’îdir ve bütün hayvânât da müşterek olan muhâfaza’i nefis garizesinin, t’abîr-i diğerle hayâtı ve nef’î gâyelerin netîcesidir. Hayvânlar tok ve serbest kaldıkları zamânlarda dahi, yaşamak için, gıdâ’ tedârik etmek için kendilerine lâzım olan melekelerin kullanmakta devâm ederler. Ya’ni tabî’î hayâtın taklîdlerini yaparlar. İleride hayât mücâdelesinde mağlûb düşmemek için refâh zamânlarında kudretlerinin fazlasını bu nevi’ mümâreselere hasr ederler. Bedî’î hareketlerin hakîkî mâhiyyetlerini bu sûretle hayâta rabt edersek şu netîceye varırız: gerek harekâtın, gerek hissiyâtın bedî’î olabilmesi için bir [fazla-i kudret] lâzımdır. Bu nokta-ı nazarda bedî’iyyatın (enerjetizm – kudretiyye) gözüyle müşâhedesinden başka bir şey değildir. Evet, [kudret]; hayât için lâzım olandan fazla bir mikdâra vâsıl olmalıdır ki serbestçe tahliyye edilebilsin.. ancak bu sûretle “kudretin tahliyye ve isti’mâli” der ki “bedî’î” vasfını iktisâb edebilir, ancak bu sûretle kudretin akışında bedî’iyyâtın diğer vasıfları olan âhenk ve letâfet bulunabilir. Hayvân

vücûdu nihâyet bir “enerji deposu”dur. Enerji mikdârının azalıp çoğalması kâbildir. Vazîfeleri ‘uzviyyetteki enerjiyi tahlîl ve tahliyyeden ‘ibâret olan sinirler, beşeriyyetin icâd ettiği birçok sına’î vesâ’itle zorla harekete sevk edilebilir. ‘Acabâ Spencer’in gayr-ı naf’î bedî’iyyâtı, san’at için san’at [enerji]nin bu şerâ’it altında oynaması mıdır? Belki bu nevi’ hareketlerde bedî’îdir, ehrâmları yapan yüz binlerce aç esîrin ölüm tehdîdi altındaki hummâlî fa’âliyetleri uzaktan temâşâ eden fir’avn için nasıl bedî’î ise! Ağızla yapılan mûsikî, şarkı ve gazel insâna bedî’î bir hazz verir. Fakat ba’zen gazel okuyanın patlayacakmış gibi şişen dâmârları çarpık sûratı nazarımıza ilişince zevkimiz inkılâb eder. Niçin? Çünkü hânendenin enerjisi yaptığı hareketi icrâya kâfi değildir. Bunun yerine kül gibi penbe bir ağızdan, billûr şatâretiyle ve sühûletle çıkan sesi dinleyiniz. Hânendenin çehresine baktığımız zamân orada şarkının latîf nağmelerini yaşanan ifâdeleri göreceksiniz, bu çehre şarkıdan duyduğunuz hazzı tezyîd edecektir. Gerek hissiyyâtta, gerek harekâtta bedî’î kıymetler; (fazla-ı kudret)in mevlûdidir; ve bundan dolayı hayâtî ve nef’îdir, diyen Guyau farkına varılmamış bir hakîkati ifâde ediyor. O da şudur ki, ‘uzviyyetin tahliyye etmek ihtiyacında bulunduğu fazla enerjiyi hayâtî gâyelerden başka bir mecrâya boşaltılması, ‘uzviyyetteki kimyevî maginite, diğer ta’bîr ile “muhâfaza’i nefis garîzesi”ne mugâyirdir. Kudretler ‘amel-i mihânîgi husûle getirirler; ‘uzviyyette gerek şu’ûrî ve gerek gayr-ı şu’ûrî, bir ‘amel-i hayâtîyye inkılâb etmek insiyâkındadır. “Sa’y” dediğimiz şey; kudret fazlasını kullanmaktır.

Bu tav’î hareket gerek dâhilen, gerek hâricen mevzû’un en güzel vaz’iyetini yaratır. Kırılarda model arayan bir ressam, terzi için dolaşan şık bir bey ile hanımdan ziyâde tarlasında şarkı söyleyerek çift süren bir köylüyü tercih edecektir. Çünkü birinci manzaradaki huzûr ve gayr-ı nef’îliğe mukâbil ikincisinde kuvvet, hayâtîyyat, menfa’at, nihâyet bedî’iyyât vardır.

Mevzû’muzu fazla genişletmek istemiyoruz. Şiirin istikbâli hakkında Guyau’nun nokta-i nazarına biraz temâs ettikten sonra şiirleri tetkîk edeceğiz: Guyau’ya nazaran şiirin tekâmülü üç devre ‘arz eder. İlk devrede şiir, ilim ve felsefe ile müşterekti. Kadîm Hindistân’dan Yunanistan’a kadar vaz’iyyet bu merkezde idi. İkinci devrede beşerin dimâğında bir nevi’ taksîm-i â’mâl husûle geldi. Öyle şâirler görüldü ki hisseden bir mahlûktan başka şey değildir. Öyle ‘âlimler var ki zihinleri tamâmen mücerredâtla meşgûldür. Pek uzak olmayan bir âtî de şiirin tekrâr ilmî ve felsefî ilhâmâta alt olması muhtemeldir. Bugün şâir bir “hayâller mebd’î”dir. Belki çok zamân öyle kalacaktır. Fakat

tekâmül ede ede bir “hissiyyât vâsıtasıyla fikirler mebd’î” hâline gelecektir. Asrî ilimin münazara-ı ‘umûmiyyesi muhayyileye geniş ufuklar açıyor. Diğer taraftan felsefenin bizi isâl ettiği dünyâ ve insân mesâ’il-i muazzamesinde tükenmez ve ebedî bir câzibe vardır. Bunlar öyle mu’ammâlardır ki halletmekten ümîdini kesmiş mefkûrelerde de bir nevi’ “câzibe-i mü’ellime” bakıyyesi bırakır. Mâdemki öteden beri şiirin büyük menba’ı olan felsefe zamânımızda dinin birini tanımak isti’dâdındadır; felsefî tahriyyâta refâkat eden samîmî heyecân şiir sahifelerini canlandırmaya kâfi gelmez mi? Jean Marie Guyau; şiiri böyle anlıyor ve “Bir Feylesofun Şiirleri” nâmı altındaki eseri bu anlayışın bir ma’kesidir. Genç yaşında muazzam âsâr-ı ilmiye meydâna getirecek derecede zî-kudret bir şahsiyet olan Guyau, niçin şiire başvuruyor? Yaz semâları kadar sâf ve berrâk olan zekâsına ilim ve felsefe sâhası kâfi gelmiyor mu? Fakat hâyır, Guyau, pek erken inkişâf etmiş bir dimâğî mâliktir. Bu kabl-el-vakt enîsât, ‘uzviyyeti üzerinde nâhoş te’sîrler bırakmakta gecikmemiştir. Guyau’yu Alfred Foyya yetiştirmiştir. Belki bu genç böyle zî-kudret bir mütefekkirin terbiyesi altına geçmemiş olsaydı ancak bir şâir olacaktı. Üryân dimâğ, o parlak fakülteler pek erkenden ilim ve felsefe güneşinin harâret sa’yı altında solmaya başlamıştır. Şiir onun için mesken bir davâdır. Gürültülü mesâ’i içinde bî-tâb düşen başını şiirin bir heyecân hareketleriyle dinlendirmek ister. Bakınız niçin şiir yazdığını şöyle anlatıyor:

“Ey , açılmış büyük yolları terk ederek böyle ra’sedâr ve per-ihtilâc musarra’ların arasına kapanmaya, kelimelerde âhenk aramaya seni mecbûr eden bu garip heves nedir? Kalbimde terennüm eden ses nedir, bilmiyorum. Bu ses mütecessis kulaklarımı bir hazz-ı nevâzişle dolduruyor.

Sevdiğim bir kalbin yanında kendimi çok hür buluyorum. Ey şiir bir daha ‘avdet etmemek üzere senin sînen üzerinde kendimi terk edersem daha mı az hür olacağım? Senin, tatlı âhengine benzeyen yalnız bir şey biliyorum: ‘aşk..”

Guyau’nun ‘aşkı, tabî’at ‘aşkıdır. ‘Aşkın ilk ihtisâslarını Eflatun’un rûhundan almıştır. Onun için ‘aşkıta metafizik bir heyecân görüyor:

“Vaktâ ki ‘aşk bütün kâ’inâtı bir hamlede teshîr için kânât açarak nâmütenâhî mesâfâta atıldı. Zerrîn kânâtlarına sürünen esîr içinde bilmem nasıl kâbâ, ‘âdî ve sırnaşık bir şey hissetti. Hayretle durdu: mâhiyyetine nüfûz edilemeyen atom, mâddeyi ‘aşka musallat ediyordu.. lâhûtî râbtılarla kalbleri bağlayan o Allah’a, ezelî ve ebedî vücûda meydân

okuyor ve bağıırıyordu: Çekil karşımdan! Benim ebed-i zinde-i zerrâtım senin kudretinden âzâdedir. Ben, benden olmayan her şeyi ber-taraf ederim; bu mevcûdânın üzerine kapanan hayât muhafazası benim, benim menşe'im meçhûldur..."

"Aşk onu dinledi. Sonra bütün lâhûtîyle tebessüm etti... Sanki semâvî birer 'aşk dolaştı. Yâhûd ebediyyete bir mevce düştü. Nihâyeti olmayan bu tebessüm mevcresi bütün serbestisiyle cihândan cihâna yetiştı.. rûh gibi kuvvetli ve gayr-ı kâbil tehdîd etti. Bütün kâ'inât titredı. Hatta atom bile semâlardaki bu büyük konserden bir şeyler hissetti çünkü artık hiçbir şey yalnız değildi: kâ'inât tatlı bir âhenk içinde 'aynı rûhla mütemevvicdi. Ve her şey pek âhenk terennüm ediyordu: seviyorum."

Guyau, bütün zî-kudret büyük insânlar gibi içli bir şâirdir. Şiirleri derin acıların, acı hakikatlerin birer mevcresidir. Hayâtın, yegâne m'aşuka'ı vicdânı olan hayâtın muztarıdır. Rûhunda elemeler zayı' olmaz. Yaşar ve tekâmül eder:

"Ben, mahrûmiyyetten dolayı inkâr ettiğı şeyleri bir dakikalık tebessüm-i hazz içinde tekrâr kabûl eden, elemelerini unutabilen insânlardan değilim. Gördüğüm bütün fenâlıkların hatlarını muhâfaza ediyorum..... Nevbahârın rûha serhoşluk veren âhengi kalbimdeki mâtem seslerini susturamaz."

Zavâllı genç mütefekkir Eflatun'un te'sîri altında kâ'inatta m'akûl bir tekâmül, gizli bir âhenk görüyordu. Hayâtı, dudaklarından hiç eksilmeyen bir tebessümle karşıladı. Son nefesine kadar hiç şikâyet etmeksizin, hiç mırıldanmaksızın, leke götürmeyen sâfiyetine en hafif bir iğbirâr karıştırmaksızın hayâtı çekti. Gözyaşlarını herkesten sakladı. Şedîd bir sa'yın verdiği za'af içinde tatlılığını gâ'ib etmiyor, günden güne harâb olduğunu hissettikçe, bu mâddî inhitâtın ma'nevî kudretini tahrîb, zekâsının feyzlerini tehdîd edemeyeceğine inanıyordu. İnsânları nasıl afv ediyorsa tabî'atı da öylece afv ediyordu. Çünkü düsturu şu idi: "Her şeyi anlamak için her şeyi sevmek ve her şeyi afv etmek için her şeyi anlamak."

"Çocuktum, uzak denizler üzerinde pür nûr ve ziyâ-ı seyâhatler tahayyül ediyordum. Geniş sırlar üzerinde handân sâhillere havanın ismirârı altında dalgalanarak rûyâlî nazarlarım o günden geçirdi. Cidâl ve ıztırâb içinde mes'ûd, içimde sıkılan ve kalbimde kanımla berâber koştüğümü hissettiğim kudreti yol yol sarf ederek, yürümek, atılmak, hayâtı avuç avuç saçmak istiyordum. Ba'zen rûyâlarım beni meçhûl bir iklimin müphem sâhillerine

doğru uçururdu. Uzaktan hakîkatın parladığını görür gibi olurdum. Kalbimde, nihâyetsiz bir ümîd ile, karanlıklarda bu efsûnkâr ziyâyâ karşı yapayalnız koşmak için bütün beşerî tefekkürâtı unutturdum.”

Genç feylosof hayâtı hakikat olarak yaşıyordu. Zihni yoran muazzam mu’ammâları yaşayarak halledeceğini zannediyordu. Zavâllı! Mukadderiyetin sînesi darbeleri altında gençliğini sürüklerken devâm ediyordu:

“Uzun zamân yürüdüm, ümîd dâ’ima latîf semâların derinliğinde tebessüm ediyor ve ben, nâsiyemde gençliğin solgun iltimâ’ları, eyliyordum..... Bütün kat’ ettiğim mesâfâttan elimde ne kaldı? Yeşil bir dal, bir filiz; nazarlarımı öpen, mefkûreme üfûl eden günlerimden bir lem’a veren bir çiçek getirebilmiş mi idim? Hâyır, üzerinde rûhun tevafuk edebileceği hiçbir yâdigâr yoktu. Geniş semâlar dâ’ima esrârlı sükûnetlerini muhâfaza ettiler. Fakat mübhemiyyatın nâmütenahi içinde kalbimi yaralayarak rûhuma bir şeylerin nüfuz ettiğini hissettim.”

Guyau hayâtı ve tabî’atı sevmiştir. Şiirleri, bu medlûllar o gündeki tefekkürâtına ma’kesdir. Daha çocuk iken, hayâtın bu kadar mahdûd ve mu’ayyen aynı zamânda bu kadar mazlum ve esrârengiz olmasını havsalasına sığdıramamış, mâverâyâ, ölüme atılmak istemiştir:

“Henüz on altı yaşında bir mektepli idim. Soğuk demirin ucunu göğsüme dayadım. Düşünüyordum ki ölmek anlamaktır. Ma’mâfih istersem hemen anlayabilecek miyim? Ba’zen düşündüğüm (belki)leri, bütün nâ-mütenâhi meçhûlünü, elimdeki demir parçasına parmaklarımın ucunu dokundurmakla, anlayacak, feth edecek miyim? Niçin garîb bir tahammül meçhûlü öğrenecek sâ’atte bizi rec’a ettiriyor? Hayâtın değeri ölümdür. Ve bütün kıymeti kendisini ‘aynı zamânda irşâd ve izlâl eden kızgın arzûlardan alır. O hâlde niçin bu intizâr ma’denini kısaltmamalı? ..... Göreceğim, bileceğim diye yaşarken elimden kayan derin sırrı ölüm bana koşturacak.. Ah, bilmek, ‘ayn olmak.. hepsi ölümdedir. Bu fikirler rûhumdan karışık ve ‘acül bir savlatle kışkırtıyor, beni mücerret ve sa’âdet içinde titretiyordu. Kalbimde nihâyetsiz bir arzû uyanıyordu: bütün müşkülâtın ana hatâları olan, sert eliyle şüpheleri bir anda kesip atacak olan ölüm arzusu! Ölüm ya bize bir ufuk açar, yâhûd ebediyyen kapanır. Ölüm, ben onun müşteki idim, onu seviyordum. Sonra kendi kendime dedim: ‘Acabâ ölüm mübhemiyyetten ‘ârî olan hakîkati ihtivâ ediyor mu? Bütün mes’eleyi halledecek mi? Hayât aramaktan ‘ibarettir, ölünce aradığımı bulacak

mıyım? Ebedî esrâr, şu sâ'atte ayakta veyâ yatmış bulunan bütün insânlarca da o kadar büyük bir şey değil mi? Ölüme parmağımla dokunduğum zamân onu tanıyacağımdan emin miyim? Şâyet ölüm bütün ıztırâbları teskîn edecek olan hakikat değilse... Şâyet onun da mâverâsına firârî tabî'at yine mechûller faraziyyeler koymuşsa...”

Görülüyor ki şâir pek sevdiği hayâtın hakikatına anlamak için ölüme râzı oluyor. Fakat sonra hayât onu yavaş yavaş çıkıyor, kucağına alıyor. Guyau, şiirlerinde tabî'atla karşı karşıyadır. Hep onunla uğraşır, onu hırpalar, parçalamak, halletmek ister, ilim ve felsefe kânâdlarıyla semâların esrârını açmak ihtiyâcını duyar. Fakat sâhilsiz denizlerde çırpına çırpına yorulup uzanan dalgalar gibi nihâyet tabî'atın müşfik kucâğına düşüyor:

“Ey tabî'at, ebedî anne söyle bana! Sen ki feyzli sîneni emmeğe hars olan bütün mahlûkâtı hiç durup dinlenmeksizin beslersin! Karalarda, denizlerde, çimenlerde, ormanlarda... kalbimize büyük sesinle ba'zen latîf, ba'zen şedîd hitâb ettiğini sezeriz. Bizim için hiçbir şefkat, hiçbir sevgi duymuyor musun?...

...

Fakat bu çalışma ne? Niçin bu karalar yanıyor, niçin biraz ötede diğer karalar donmuş ve uyumuş cesedleriyle, ‘asırlarca âteş fişkırış ve artık susmuş siyâh kraterlerini açarak bekliyorlar.. Ey tabî'at, senin mağmûm semâlarında ölmek için doğan yıldızlar hangi gâyenin kurbanıdır? Ey sâf kimyâger, bu nihâyetsiz lacivert hufreye lâyenkatı ‘aynı ağır ve ayrı mâddeleri anıp duruyorsun.. ‘Acabâ putundan ne çıkmasını bekliyorsun? Dâ'imâ ‘aynı yalan üzerine dünyalar yaratıp durmak neden? Bunlar hep birbirini tâ'kiben sönüyor, parçalanıyor, ve siyah birtakım enkâz hâlinde ebediyyet gecesinde yuvarlanıp gidiyorlar.

Ebediyyetten biri bizi hangi gâyeyle tâ'kip ediyor? Eğer bir gâye varsa bunu görmek niçin mümkün olmuyor? Ey tabî'at senin idealin hayâtın nesini bekliyor? Yoksa idealinde güneşlerin gibi kendi kendine sönmüş müdür? Ebediyât, demek ki, bulunduğumuz dünyaya münker oluyor. Fakat dünya buna değer mi? Biz insânlar bu kadar çalışmaya lâayık mıyız? Kâ'inatın ümiti bizde midir? Düşünüyorum, fakat ıztırab duyuyorum.

Kararsız ümîd, hangi noktaya döneceksin? مولانا ile demîr saçılmış olan mâddenin âteş hâlinde, cesim bir yılan gibi esîr içinde sağıldığı veyâ çöreklendiği bu siyâh göklerde ey hayâl-i ümîd, nereye gideceksin?

Mesâfâtta toplanan ve duran şeyler korkuyorum ki birbirinin kopyasıdır. Geçen geliyor, gelen geçiyor. Bu, senelerin zinciriyle ölçülemeyecek nihâyetsiz bir devirdir. Kâ'inatta yeni bir şey yok mudur? Geriye dün, ileriye dün! Her şey dâ'imâ 'aynıdır: uzaktan zî-hareket cesim yılanın kıvrıntılarından başka bir şey görülmüyor!..”

Guyau, bir gün sâhilde çocukların sular ile oynamasını temâşâ ediyordu. Bu yavrular sâf hava içinde mest-i hürriyet, nihâyetsiz okyanusu kendilerine oyuncak yapmışlardı. Uzaktan dalganın kıvrıla kıvrıla gelmesini bekliyorlar, dalga yaklaşıncı mes'ûd çığlıklar koparak kaçıyorlardı fakat; çocukların bu meserretlerine lâkayd olan mazlum deniz yavaş yavaş yükseliyor, sâhili istîlâ ediyordu.

“Fakat canlı dalga kaçışan çocukların arkalarından sıçrayarak atılıyor, girdâblanıyor, nihâyet onlara yetişiyor.. işte telâşlı ve mes'ûd kahkahalar... Bir ân için sular tarafından ihâle edilmiş olan çocuk sürüsü, nihâyet dalganın ince beyâz bir köpük çizgisi bırakarak çekildiğini görüyordu...”

Fakat bu manzara şâirin nazarında büyüdü.. bu sahne, derinliği tahmîn edilemeyen tabî'atın etrâfında oynayan beşeriyeti temsîl ediyor gibi idi.. beşerin mefkûresi buna mütenâhi müteharrik girdâbın yalnız sathını temâşâ etmiyor muydu?

“Bu esnâda çocuklar, sâhilde, kumların üzerinde, yutmakla doymayan derinlikten bîhaber oynuyorlar, körpe ve şen kahkahaları denizin nâmütenahiliğine doğru uzandığı vakit, ancak çekilip giden dalgaların sîmîn etkilerini görebiliyorlardı.

“Korkunç dalga ne za'îf mahlûklarla uğraşüyor. Bununla berâber bütün bir okyanus homurdanarak onların üzerine geliyor. Kısa düşünceli çocuklar, bize ne kadar benziyorsunuz? Tıpkı sizin gibi mazlum tabî'at dalgalarının girdâblanan helezonları bizi sıkıştırıyor. Bu esnâda nazarlarımız dalgaların sathında eğleniyor! Onun mütemevvic renklerini şâyân-ı temâşâ görüyoruz. Adapte (san'at), (şiir) dediğimiz bir oyun oynuyoruz. Homurdanan ebedî dalga uçuşunun köpüklerine parmaklarımızı biraz bulaştırdıca tabî'atın mutî' ve münkâd olduğunu zannediyoruz! Titreyen zarlarımızın nüfûzuna meydân kalmadan kâ'inâtın bütün derinliği önümüzden kaçıyor. Bir zamân kükreyip sonra küsülen ve nevbetle o pürhareket uçuşuma girip çıkan dalgalar gibi her şey kayıyor. Bu dünyada tefekkür bir çocuk oyuncağıdır; kâ'inâtın 'ameli içinde taaccüp ve hayretle doğar, ve parçalanarak dalgalar üzerinde çalkalanarak parlar... Ey mefkûre, ey nurçiçeği, sağır ve ağır

dalgaların hafif ve latîf köpüğü, ve nihâyet ey ma'nâsız oyuncak! Bütün bunlara rağmen biz seni dâ'imâ severiz! Ve işiten de, yükselen okyanusu unutarak, kumlar üzerindeki beyâzlığının nasıl ürpererek söndüğünü görmeye gideceğim”

“Allah’ı ortadan kaldırmakla kâ’inât eksilecek mi? Kâ’inâtı Allah’tan hâlli görenler için bu semâlar daha mı az güzeldir? ‘Avâlim, fezâda nihâyetsiz inhinâlarını çizerek beni meçhûl-i mesânet içinde götürüyor; nereye gittiğimi, nereden geldiğimi bilmiyorum. Muztarrım ve kendi kendime ölüyorum ve bu ıztırâb içinde kendi kendime diyorum: demek ki benim felâketimi bilen ve arzû eden bir şey yoktur. Ölenler mağdûr değildir, tabî’at bedbahtları m’asûmâne öldürür.... Ey güneş, mesâfât, derin semâ, bulutlar arasında titreyerek kayan yıldızlar! Hepinizi hallettim: bütün bu ‘azametli mevcûdlar ne yaptıklarını bilmiyorlar...”

Guyau, sa’y-i tefekkür içinde yorulan başını dinlendirmek için samîmî bir arkadaşıyla sâhilde bir ormanda geziniyordu:

“Yaprakları dökülmüş çamlar, cesim ve çıplak kollarını şimâl rüzgârına uzatmışlar; havada bir fırtınanın bakiyyesi olan ısıklık çalıyor. Bulutlar ürkütülmüş azgın cesim kuşlar gibi başımızın üzerinde koşuyorlar. Nazarlarımız toprağa merkûz, bellerimiz bükülmüş, tefekkürün o gürültülü ve mü’ellim çalışmasıyla çökmüş başlarımızı müşkilâtla donarak ilerliyorduk..”

Bu esnâda kesîf ve siyâh bulutların arasında her nasılsa kalmış bir açıklıktan birdenbire akan güneşin keskin ziyâsı bir anda arzı yalayıp geçiyor:

“Sanki bu ziyâ bizim kalblerimize düşmüştü. ‘Aynı ra’şey tabî’attan bize, eşyâdan rûha, ne kadar az zamânda geçiyor! Nazarlarımızda her şey değişti, terennüm etti, gülümsedi; içimizde bilmem nasıl bir câzibenin kaydığını hissettik...”

“Kendime soruyorum: nasıl tuhâf bir kudret beni elinde tutuyor? Demek ki bir güneş huzmesi beşerin kalbini ve mefkûresini değiştirebiliyor. Demek ki insânlar kendilerine ‘âid değildir! Demek ki rûhumuz rüzgârın elinde sallanmaktan başka bir şey bilmeyen şu ra’şedâr ağaçlar kadar zavâllıdır! Kalbime bakıyorum, o kadar müheyyic ki orada elem ve kederi bir an bile tesbîte muktedir değilim! Evet, bir damla yaşın sızabilmesi, yâhûd bir tebessümün doğabilmesi için lâzım ki hâdisâtın keşf ve havsi muvâfık etsin! ﷻ benim elemelerime, hazzlarıma, kâ’inâtın sîne-i fesîhinde, ebkem bir gözyaşı, bir meserret lem’ası mukabile etsin..... Fakat bu gurur nereden geliyor? Kâ’inâta bir şiir ebediyyet yayılmış,

ben onun bir hecesi, bir kelimesiyim. Bir mısra' bile değil! Dâhil olduğum lâhûtî âhenkte rûhumu mest eden bir zevk bulmuşum, ne ehemmiyeti var...?"

Guyau'nun şiirlerinde 'âdi ihtirâsâtın, cinsî heyelânların mufteris heyecânlarına tesâdüf olunmaz. Onun heyecânları zihnîleşmiş, ıstıfâ'ye mazhar olmuştur. Ma'mâfih nefsi heyelânlarını terennüm eden parçaları da vardır. Onlarda da, onların üzerinde de nezîh rûhu kirlenmeden uçar. Guyau, eski şiirin zengîn kâfiyelerini sever. 'Aşkını terennüm eden parçalarında hep bu tarzı ihtiyâr etmiştir:

"Nasıl bir fikir bu akşâm bana beni buraya getirdi... İyi biliyorum ki şimdi şu Kilim şatosunda kapısını kapatmış, istirahat çekilmiştir. O hâlde nasıl bir fikir bu akşâm yine beni buraya getirdi?"

"Penceresinin önündeyim, sessiz geziniyorum. O, işte şuracıkta, gece vakti iki adım öteden hayâlini ta'kîb eden kalbimden bî-haber uyuyor. Penceresinin önündeyim, sessiz adımlarla geziniyorum."

"Uzaktan iki sevgili geçiyor, akşâmın karanlıkları arasında sevinen mes'ûd ve mahrem müşâfehelerini dinliyorum. Onlar birbirinin yanında mes'ûddurlar.. Uzaktan iki sevgili geçiyor..."

Ankara: Ali Ragıb

Kârî'lerimize

(6/17)

Bir def'aya mahsûs olmak üzere intişârımızın bir müddet te'hire uğraması, matba'a değiştirmek gibi bir zarûret netîcesidir. Bundan sonra "Yeni Fikir"ın matba'a-yı vilâyette tab' edileceğini ve bu sûretle nefis ve i'tinâlı bir sûrette çıkacağını kârî'lerimize tebşîr ederiz.

Kârî'lerimize

(7/24)

Müte'âkıb nüshalarımızı şimdikinden çok daha zengîn ve daha geniş bir şekilde 'arz edebileceğiz. Ez-cümle hayâtiyyâta, akvâmına, ahlâka ve cinsî ahlâka, edebiyyâta ve bi-l-

hâssa tenkîdât ve nazariyyât-ı edebîyyeye ve bedî'iyâta ilâ âhir 'âfîd yazılar ve Konya ve havâlisinin âsâr-ı 'atîka ve âbidâtına müte'allik kıymetdâr fotoğraflar ve bu husûsda mûktazî izâhât derc olunacağı gibi bi-l-hâssa gelecek nüshamızda [Ostwald]ın “Büyük Adamlar”ı ile [Emile Zola]nın “Vesaik-i Edebiyye”sinden mühim kısımlar neşrolunacak ve Hovar'ın “Konya Dönen Dervişlerin Şehri” isimli târîhî, siyâsî ve ilmî eserine devâm edilecektir.

Halk Şâirleri İkinci Kitap: Karacaoğlan

(25/1)

Biraz evvel (100) büyük sahifeden müteşekkil ve resimli olarak birinci cüz'ü sâha-i istifâdeye tezyîn etmiş olan (Halk Şâirleri)nin “Karacaoğlan”ın hayâtı ve âsârına inhisâr eden ikinci cüz'ünün tab'ı da hitâma ermek üzere bulunmuştur. Bu mühim ve kıymetdâe eseri ilim ve edebîyyât 'âşıklarına ehemmiyetle tavsiye eder ve müellif-i fâzılı kıymetdâr ve muhterem Sa'ade'd-din Nüzhet Bey'i bu pek yüksek ve devâmlı himmetlerinden dolayı bütün harâretimizle tebrîk eyleriz.

Dördüncü Seneye Girerken

(30/1)

[Yeni Fikir]in ilk sayısı 1341 senesi kânûn-i sânîsinin birinci günü intişâr etmişti.. [30]uncu sâyıısı ise, fakar üç sene sonra, bugün çıkıyor; [Yeni Fikir]in gâyesi, para kazanmak olmayıp, yegâne m'abûd olarak tanıdığı [hakîkat]in intişârına hidmet etmek olduğu için bu teehhür onu o kadar müteessir etmez.

Şimdiye kadar bir “ilim” ve “felsefe” nâşiri olarak devâm etmiş olan mecmû'a, bundan sonra da öyle kalacak, ve fakat daha vâsi' mikyâsda ve daha muhtelif ve mütenevvi' mevzû'lara temâs eden yazılarla kârîlerini tenvîre çalışacaktır. Muhtelif ilim şu'belerine mensûb kıymetli yardımcılarımız bu gâyenin muvaffakiyetle istihsâlına tamâmiyle kifâyet edebileceklerdir.

Yalnız şimdiye kadar muntazam sûrette çıkamaması en büyük nakîsası olan mecmû'anın bundan sonra matba'a-ı vilâyet cedîdi Hâlid Beyefendi'nin himmet-i 'irfânperverleriyle her on beş günde bir ve 32 sahifeden müteşekkil olarak muntazaman intişârı te'mîn edilmiş olduğu onun muhterem kârîlerine tebşîre lüzûm görürüz.

Dilden

(33/30)

Tosya’da on beş günde bir def’a muntazam sûrette intişâr etmekte olan kıymetli refikimizin [23]üncü sayısı bi-l-hâssa köylülerin ve erbâb-ı zirâ’ının istifâdelerine hâdem mühim ve pek fâ’ideli mündericât ile görünmüştür. Muhterem refikimizi bütün kârî’lerimize ve bu miyânda hasseten köylülere tavsiye ederiz.

‘Arz-ı Şükrân

(45/1)

Beş senelik inkıtasız bir hayatı fealiyet ve mesâîye malik olan “Yeni Fikir”; kıymetli meclisi umumîmizin himmet de inayeti maarif-perveraneleriyle yaşamasını te’mine müvesffak olmuştur. Bu vesile ile irfa-perver muhterem mebusumuz Kâzım Hüsnü bey efendi ile muhterem valimiz İzzet bey efendiye ve meclisi umumî vilâyet âzayı kitamına bütün mevcudiyetimizle arzı şükranı müshareat eyleriz.

Mizâhın Felsefesi – 1

(10/11;13)

Ahmed Râsim Bey, mizâhı: “hakîkatin kabak durdurmuş şeklidir.” diye ta’rîf ediyor. Hakîkati böyle kâbâk durdurmak nasıl bir ihtiyâcın mahsûlüdür? Biz mizâhın mâhiyetini izâh edersek bu da anlaşılmış olur. Mizâh, hareket-i rûhiyyâtın ibdâ’î bir tezâhürüdür. Rûhun coşan, feverân eden kudreti tabî’î mecrâsına sığamaz, ba’zen etrâfa taşar. İşte o zamân ciddî ve usûllü bir ‘amel dimâğı hâsıl olacağı yerde usûlsuz, nizâmsız ve bedî’ bir u’cûbe hâsıl olur; çünkü bir kudret mahsûlüdür. Meselâ ale’l-âde idrâk ettiğimiz bir hakîkati ale’l-âde bir tarzda ifâde ederiz. Daha yüksek bir derecede hissederseniz daha kuvvetli, daha harâretli ifâde etmesini isteriz. Fakat bu tenebbüh daha şiddetli olursa artık büsbütün usûl ve kâ’ideyi terk ederek ve mezkûr hakîkati kabak durdurarak enzâr-ı dikkatine ‘arz ederiz; dikkati celb etmek için ters i’lânlar neşretmek kabîlinden. Bu hâdis, ‘aynı te’sîri muhâtabta husûle getirir; fakat onda evvel ömürde fikrî bir ta’âmül yerine hayretle müterâfık teheyyücî bir ta’âmül tevliid eder. Muhâtabdaki bu ânî tenebbiye, taşkınlık, kudretin münfa’îl bir sûrette kabarması demek olduğundan tıbkı gıcıklanan bir kimsenin gülmesi gibi rûhî bir gıcıklanma netîcesi olarak: “tebessüm, hande, kahkaha”

dediğimiz hâleti husûle getirir. Fakat bi'l-âhire heyecân geçer, ıtmî'nân kalır; ya'ni ilk nihâî teheyycü zâ'il olduktan sonra o mizâhın nüvesini teşkîl eden hakikat bâkî kalır.

Fikirler, kudret-i 'asabiyyenin husûle getirdiği bir 'amel-i dimâğının tezâhürâtından başka bir şey değildir. Nasıl ki kudret hurûriyye soğuk bir cisme intikâl ederken bir 'amel-i mihâniği hâsıl ederse kudret-i 'asabiyye de "hâlât-i te'siriyye = Etats émotionnels"nin açtığı hafrelere sukût ederken 'amel dimâğı husûle getirir. Kudretleri mahdûd olan veya kendilerinde "hâlât-ı te'siriyye" husûle gelmeyen tevâzünü =statique insânlarda hiçbir 'amel-i dimâğı husûle gelmez. Bunlar basît ve sâfil ferdlerdir. Mizâh kâbiliyyeti de ancak kudretleri taşkın, rûhları müte'âllî insânlarda daha yüksek bir derecede mevcûd olması icâb eder. Fi-l-hakîka 'avâm arasında da pek şakacı kimseler vardır ki bunlarda da bi-n-nisbe rûhî bir tefavvuk, bir kudret taşkınlığı mevcûddur. Şu kadar ki bu taşkınlık, ancak içinde yaşadığı zümrenin ilhâm ettiği mevzû'dan, çizdiği çenberden hârice çıkamaz. Bununla birâber, her yüksek zekânın, her müte'âllî rûhun mutlakâ mizâhcı olması icâb etmez. Ba'zı kimseler vardır ki taşan ve dalgalanan kudret-i 'asabiyyelerini tekâmülün daha feyyâz, daha hakîkî vâdilerine sevk edebilirler. Bunlar münfa'il bir sûrette mizâhın en müte'âllî aksânı idrâke, hem de tamâmen idrâke müsta'iddirler ve ancak bu müte'âllî mizâhdan zevk alırlar. Çünkü o, ancak kendilerinin idrâk edebilecekleri yüksek bir hakîkatin ifâdesidir. Fakat kendilerinin mizâh vâdisinde ayrıca fa'âliyyet göstermelerine mizâcları ve arzûları müsâ'id değildir.

"Mihânikîye-i tekâmüliyye" felsefesi nokta-ı nazarından insânlar esâsî bir taksîm ile üçe ayrılırlar: 1 – Mihânikî ferdler. 2 – Şu'ûrî ferdler. 3 – Mübdi' ve harekî = Dynamique ferdler.

Geçen sene kevnî, hayâtî, rûhî ve ictimâ'î hâdiseleri [tevâzütiyyât] ve [harekiyyât] nokta-ı nazarından tasnîf etmiştim; Nâci Fikret, bu tasnîfi pek ziyâde takdîr ile kabûl ederek daha ziyâde tevsî' ve ikmâl etmiştir. Ona nazaran "tevâzün"; bir [hareket-i devriye = mouvement giratoire]den ve "harekiyyet"; bir [hareket-i temevvüciyye = m. Ondulatoire]den 'ibârettir. Bu sûretle tasnîfin mihânikiti daha vâzıh bir sûrette ifâde olunmuş oluyor.

Bu nokta-ı nazara göre bizim [mihânikî] nâmını verdiğimiz insânlar, hey'et-i ictimâ'îyyenin en mütevâzen bir zümresi hâline gelen mevcûdâtdır ki bunlar bir mâkinenin çarkları gibi şu'ûrsuz, idrâksiz denilebilecek bir sûrette yaşarlar; insiyâklarında,

temâyüllerinde hâkim olan yalnız garîzî sâ'iklardır. Bunları cem'iyetin en mütevâzen 'unsurları: 'örf, 'âdât, görenek, 'an'ane, merâsim ve moda sevk ve idâre eder.

İkinci sınıf, [şu'ûrî ferdler]dir. Bunlar düşünmek, okumak, yazmak, din, kânûn, nizâm, cem'iyet, ilim ve terakkî gibi mefhûmları idrâk etmek, ve me'mûr, mühendis, doktor, avûkât.. İlâ âhir olarak 'uzviyyet-i ictimâ'iiyenin müştereken ilhâm ve icbâr ettiği tarz ve sûretlerle bi-l-vâsıta tekâmül ve bekâ-yı insânî ve ictimâ'î için 'âmil olan kimselerdir.

Üçüncü sınıf: [Mübdi' ve harekî varlıklar]dır. Bunlar, tekâmül sâhasında en önden ilerleyen, hey'et-i ictimâ'iiyenin bi'l-âhire, 'asırlarca sonra ta'kîb edeceği yol için istikşâfât yapan, her türlü mevânî'î kal' ve izâle eden, rûhiyyat-ı 'âliyyeleri, ya'ni vicdân harekiyyeleri ziyâdesiyle fa'âl ve pür-kudret olan ferdlerdir ki bunları arkalarındaki keşif cemâ'at yığınını sürükleyen motorlara benzetiriz.

Bu nevi' insânlar üzerinden ancak pek yüksek hakikatlar, pek ince, pek derin vukûflar yüksek bir tenebbüh husûle getirebilir ve ancak o sûretle rûhlarında bir hareket tehey yüce tevellüd eder. Bu asıl ve yüksek rûhlar, tevâzünî ferdlerin zevklerinden, müte'azzî ve 'âmiyâne latîfelerinden hiçbir tenebbüh duymaz, belki onlardan şiddetle iğrenirler. Münteşir ve harc-ı 'âmm olmuş şathiyyât onların bu harekât ihtiyâcını tatmîn edemediği gibi bil'akis salya, ifrâğât, kustumuk gibi müstekreh bir şey karşısında kalmışcasına tiksindirler. Fakat bunların mizâhlarından da diğer nevi' insânlar hiçbir şey anlamaz, sözlerini cennete haml ederler. Bu ada herhangi bir hakikat-i 'âliyyenin tenebbühüyle şaşırır; hele karşısında bu hakikati idrâk edecek bir muhâtab yoksa artık bu taşkınlığı, bu feverân kudreti, zavâllı bayağı muhâtabın saçma sapan bir tuhaflık, bir maskaralık, bir divânelik 'adedeceği fevkâl'âde bir hareketle izâleye, tahliyyeye çalışır. Bunun içindir ki 'avâm bu kabîl adamlara "deli" derler.

Nâmdâr Rahmi

Tedkîkât-ı Edebiyye: Hüseyin Rahmi Bey ve Roman

(16/7,8)

Otuz seneden beri birçok mevânî' ve müşkülâta rağmen, en büyük ve şâyân takdîs mücâhedelerde görülen metîn ve devrilmez bir 'azm ve sebât ile mütemâdiyyen neşr-i âsâr eden Hüseyin Rahmi, daha dün makâle yazmaya başlamış olan herhangi bir heveskârın

sekiz on satırlık sözleri ile küçülmez. Daha evvelleri de diğer birçoklarının çıldırırçasına fırlayan sayhaları mehîb kayalara, yüce dağlara çarpan bir nefha gibi hiçbir te'sîr husûle getirmeksizin sönüp gitmiştir. Çünkü senelerin temâdîsiyle te'sîs ve binâ olunan bir kasr-ı san'at, mebnî mebnî tepeciklerle zelzeleden masûndur. Hüseyin Rahmi, birçok edvâr-ı edebiyye geçirmiş, birçok mesleklerin, mekteblerin doğduğunu, yaşadığını, ölüp defin edildiğini, yerlerine daha başkalarının çıktığını temâşâ etmiş bir şâhika-i vakûr ve bülenddir; bütün bu hâdisât mütevâlîyeye hep 'aynı enzâr tebessümüyle vakûr ve lâkayd karşılaşmış ve bu tahavvülât-ı edebiyye ve lisâniyyenin hiç biri de onun mesleğini, şahsiyyet-i fikriyyesini tağyîr edememiştir. Dünkûleri bugünkûleri edebiyyât kadrosundan ihrâc ve bugünkûleri yarınkiler قيل الموصم bir isti'câl-i mudhik ile protesto ederken ve hepsi de dâ'imâ sükût eder, dâ'imâ unutulur, dâ'imâ ölürken "Metres" muharriri dâ'imâ zinde, dâ'imâ fa'âl, dâ'imâ feyyâz ve revnak-dâr, dâ'imâ ceyyid ve pür-hayât ve mevcûdiyyet-i fikriyye göstermiş ve yine de gösterecektir. Onda dünkîlik, bugünkîlik yoktur; o, zamânı dâ'imâ vasi' ve şâmil-i nazar temâşâsı altında bulunduran yorulmaz ve düşmek bilmez bir kartaldır. Ekrem, Hâmid, Sezâ'i ve Nâci devirlerindeki şiddet su'ûdî t'âkib-i sinîn ile tenzîl değil tezâyüd etmiştir. Edebiyyât-ı cedîdeler, fecr-i âtîler, nesil-i âtîler, yeni lisânlar, daha bilmem neler... Hiç biri de bu romancının mertebe-i refi'asına yetişemediklerini sükûtlarıyla, mensiyyetleriyle, 'akâmetleriyle, hiçî dâ'imîleriyle isbât etmişlerdir. Dünkûler, bugünkûler, böyle olduğu gibi yarınkiler de o üstâd-ı yegâneyi görmek istedikleri zamân ancak başlarını kaldırıp bakabileceklerdir. Hüseyin Rahmi'nin; kendileriyle teşrîk-i mesâ'ie tenezzül etmediği muhtelif meslekciler, muhtelif gruplar müşa'sa' nâmlar altındaki bütün bu hey'etler; bir vakit "kelime" ile, mel'abe-i elfâz ile ve bunlardan mütevellid mu'ârazalar, münâkaşalar, tenkîdler, tezyîflerle meşgûller iken, o, hayât-ı beşeri, mudhikât dehrî tedkîk, teşrîh ve teşhîr ediyor; ötekilerin mahkûm-u zevâl ve o mevsimlere münhasır bir iki günlük cılız ve, kof kitâbcılarına mukâbil üstâd, sermedî ve pür-hayât âbideler vücûda getiriyor, ötekilerin tercüme, intihâl ve naklettiklerine karşı o te'lîf ve ibdâ' eyliyordu. Birtakım zavâllı kafacıklar "san'at" ve edebiyyât" diye "kelime" ve "boya" ile oynadıkları hâlde Hüseyin Rahmi dâ'imâ hayât-ı beşerin zinde ve 'ibretengiz büyük sahifelerini gûşâd ve enzâr-ı temâşâyâ vaz' ile hem ilme, hem insâniyyete hizmet etmiş, hem de cevher-i mefkuresinin hiçbir zamân aşınmadığını, dâ'imâ genç ve dinç bir hâlde bulunduğunu göstermiş, ve yine de gösterecektir. Renk ve şekil, mahkûm-u zevâldir; dâ'imâ değişir; ve bir gün imrenilen, bir süs, bir şa'sa'a yarın bayatlaşır, gûşe-i nisyân atılır ve sonra büsbütün unutulur gider; lakin hakîkat ve felsefe bâkîdir. Bugün eserlerinde bize

hayât ve beşeriyyeti tanıtan Hüseyin Rahmi; dünyâda hakikat ‘aşkı bâkî kaldıkça yaşayacak ve okunacaktır.

-Devâm edecek-

Nâci Fikret

Şâirin Nasîhati: Hânımlar İçin İlmin Kıymeti

(10/ 14,15)

Ma’arifet herkes için elzemdir.

Öldürür halkı cehâlet semdir.

Cândır insânlar için ilim ile fen,

Denilir câhile “cânsız bir ten”.

İlim ve fensiz yaşamaz bir millet,

Gelemez çünkü fûnûnsuz servet.

Hanımı, erkeği şâmil şu lüzûm;

Medeniyyetce ‘ayândır bu ‘umûm.

Bahş eder bir ebedî hüsn-ü cemâl

Kız için, erkek için ilim ve kemâl.

Yoksa her kimde o süsten behre

Ma’neviyât kalır bed-çehre.

Kim ki ‘irfânlı bir insân olamaz

Doğru bir hürmete şâyân olamaz.

Kadın, erkek iki sınıf insândır;

Hak hürmetçe fakat siyyândır;

İlme muhtâc hanımlar, beyler;

Yaşamaz bilgisiz efrâd-ı beşer.

Bilgi lâzım kız için erkek için

Şanlı, şen bir yaşayış görmek için.

Olmayan ma'rifete bî-gâne

Cehle lâyük mı görür nisvâna.

“İlim ve fen kızlara lâzım mı?” diyen!

Ne cehâlet! Bu nasıl halt etmek!

Öyle söz söyleme git ey câhil!

Kadın efrâd-ı beşerden mi değil!

Yok senin ‘asr ve beşerden haberin

İlmi cehl ile boğmak hünerin.

O cehâlet, bu ta’assub gitsin.

Bilgiler herkesi mes’ûd etsin.

Hâne halkı: ana, hemşire, peder

Olmalı cümlesi ‘irfân-perver.

Onca mekteb çocuğun hânesidir,

En tabî’î hocası annesidir.

Olsa ilim çocuğun ‘âilesi

Azdır öğretmek için gâ'ilesi.

Annenin bilgisi vermezse güşâd

Bırakır tıflı, kaçar isti'dâd.

Olsa etfâline mâder üstâd

İlim olur onlar için mâder zâd.

Anne görmüşse güzel bir tahsîl

Çocuğun eyler sa'yını eyler teshîl.

Annenin bilgisi eyler imdâd,

Yükselir evde küçükken evlâd

Bana mahsûs mudur ilim ve sürûr?

Hanıma hâs mıdır cehil ve ?

Hanımın bilmeye hakkı yok mu?

Hanımın gülmeye hakkı yok mu?

İlmî anlatmalı hürmetini

Kıza hissettirerek izzetini

Kalarak cehl ile sersem ve

Bana olsun mu hanım evde esir.

Şübhe yoktur bugün elzem elbet

Kıza bekârda olan hürriyet

Şimdi erkek gibi muhtâc, benât

Öğrenip bir tarz-ı hayât

İlim ve fen, sa'y ve ticâret, san'at

Hanıma, erkeğe vâcib elbet.

Var bugün öğrenmeye mecbûriyet

Kız için san'at ve me'mûriyyet.

İştirâk etmeli her şeye hanım,

Benle birlikte çalışmak lâzım.

Eski şâir koca "Nâbi" ne diyor:

Bilginin kıymetini bildiriyor:

[Bilmek elbette değil mi ahsen

Sorsalar "ben onu bilmem" demeden]

Ermenekli: Hasan Rüşdî

Erast

(43/ 2)

Düşmez dilimiz merzega-i zöhreye şastız

Biz nâvek-i polâd-ı muhabbet gibi rastız

Çılgınca perestîş ideriz îzid-i aşka

Sokrâtı senâhân idecek bir erastız

Azer

6. SONUÇ

Türk basın hayatı çeşitli evreler geçirmiş ve bu evrelerde çok çeşitli türde yayınlar görülmüştür. Türk basınında önemli bir yere sahip olmuş, yeni bir soluk getirmiş ancak hakkında çok detaylı bir inceleme yapılmamış olan *Yeni Fikir* mecmuası da bu yayınlardan birisidir.

Yeni Fikir mecmuası Naci Fikret ve Namdar Rahmi tarafından Konya'dan Türkiye'ye yayılacak bir fikir hareketinin öncüsü olması amacıyla 1925 yılında hayata geçirilmiş ve 1929 yılı sonlarına kadar da devam etmiştir. Bu kişiler enerjetizm felsefesine inanmış ve bu felsefeyi yaşatıp yaymak için çalışan iki felsefe ve ilim tutkunudur. Naci Fikret ve Namdar Rahmi'nin çabaları ile yayınlanan mecmua, Konya Enerjetizm Felsefe Okulu'nun yayın organı olarak bilinir ve mecmuada ağırlıklı olarak felsefî yazılar yer alır. Mecmuada yer alan felsefî makaleler dışındaki yazılar; gezi yazıları, halk edebiyatına dair yazılar, pedagojiyle alakalı araştırma ve makaleler, sosyolojik incelemeler, şiirler, etkilenilmiş yazarlara dair biyografiler, ölüm ardı yazıları, tarihî makaleler, arkeolojiye dair makaleler, Türk dilinin sadeleşmesine dair makale ve lugat önerileri, mesleki eğitim, öğretmen eğitimi, Avrupa ve Amerika'dan eğitimcilik örnekleri ve yazıları vd. olarak sıralanabilir.

Yeni Fikir mecmuası, Türkiye'de yeni bir fikri tanıtmaktadır. İlmî gelişmeler sonrasında ortaya çıkan enerjetizm felsefesinin, evrende madde olan olmayan her şeyin bir enerji barındırdığı ve bu enerji ile yaşamını ve fikrî tüm hareketlerini devam ettirdiği düşüncesi olan mutlak enerjetizm çeşidini anlatan bu fikri yaymaya çalışmışlardır. Derginin kurucusu ve sermuharriri Naci Fikret, belirli alanlarda yoğunlaşmış birçok mecmua bulunmakla birlikte ilmî ve felsefî bir mecmuanın eksikliğini doldurmak amacıyla bu dergiyi yayına hazırladığını söylemektedir. İlmî ve felsefî yayın politikasını da sonuna kadar sürdürmüştür. On beş günde bir yayınlanmayı vadeden mecmua maalesef bunu gerçekleştirememiş ve düzensiz bir şekilde 1929 yılı sonlarına kadar toplamda 51 sayı yayınlanmıştır.

Mecmuada yer alan farklı yazı türlerindeki metinlerin ortak noktası hemen hemen hepsinin enerjetizm felsefesine bağlı olmasıdır. Sosyoloji, sanat, edebiyat, cinsiyet, pedagoji, tıp, tarih, din vd. hakkındaki metinlerde bu kavramlara enerjetizm felsefesi açısından yaklaşılır ve öyle değerlendirilir. Örneğin, edebî ürün vermek insanın içinde birikmiş enerjiyi bir şekilde dışarı yöneltme şeklidir. Bunun gibi diğer alanlar da enerjetizmin farklı

yorumlamaları ile açıklanmıştır. Ancak Türkçenin sadeleşmesi tartışmalarına binaen yazılan Türkçe lugata örnekler barındıran yazılar, pedagoji ile alakalı makale ve hikâyeler, öğretmenlere tavsiyeler, yurdun bazı bölgelerinin gelenek ve âdetlerini anlatan yazıların içine bu felsefe yedirilmemiştir.

Yeni Fikir mecmuası ilk sayıdan itibaren takındığı tavrı ve hedefini değiştirmemiş, ilmî ve felsefî bir mecmua olarak devam etmiştir. Mecmua içerisinde yer alan makalelerin sayısı da bunu göstermektedir. Bu mecmuada 343 yazı yer almış ve bunlardan 76'sı felsefe makalesi iken 24 edebiyat, 16 dil, 17 tarih, 3 arkeoloji, 25 pedagoji, 12 sosyoloji, 1 tıp, 7 psikoloji, 1 sanat makaleleri ve 6 biyografi, 108 şiir, 10 deneme ve diğer türler yer almaktadır.

Yeni Fikir mecmuası yeni bir fikri tanıtmaya çalışmış, maalesef ki beklediği ilgiyi görememiş ve bu güne kadar birçokları tarafından unutulmuş bir mecmuadır.

KAYNAKLAR

- Akşin, S. (2007). *Kısa Türkiye Tarihi*. (2. Baskı) İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Akşin, S. (2009). *Ana Çizgileriyle Türkiye'nin Yakın Tarihi*. (7. Baskı) Ankara: İmaj Yayınevi.
- Akyüz, K. (1995). *Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri 1860-1923*. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- Baykara, T. (2002) "Konya" *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. C.26. s.182-187 İstanbul: TDV İslam Araştırmaları Merkezi.
- Büyükarman, D. A. (Güz, 2009). Edebiyat Tarihimizde Dergiler ve Revnak Mecmuası. *Turkish Studies Volume 4*. Web: [http://www.turkishstudies.net/Makaleler/155591081_46-b%C3%BCy%C3%BCkarmanardal%C4%B1didem1537\(D%C3%BCzeltme\).pdf](http://www.turkishstudies.net/Makaleler/155591081_46-b%C3%BCy%C3%BCkarmanardal%C4%B1didem1537(D%C3%BCzeltme).pdf) adresinden 5 Mayıs 2015'te alınmıştır.
- Birinci, A. (Eylül 2012). Namdar Rahmi Karatay'ın Hikâyesi. *Türk Yurdu*. 32(301), 40-46
- Bolay, S. H. (1999). *Felsefi Doktrinler ve Terimler Sözlüğü*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Cevizci, A. (2003). *Felsefe Terimleri Sözlüğü*, İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Çetışli, İ., Çetin, N., Doğan, A., vd. (2007). *II. Meşrutiyet Dönemi Türk Edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Devellioğlu, F. (2007). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat*. Ankara:Aydın Kitabevi Yayınları.
- Findley, C. (2008). *Dünya Tarihinde Türkler*. İstanbul: Kitap Yayınevi.
- Girgin, A. (2001). *Türk Basın Tarihi'nde Yerel Gazetecilik*. İstanbul: İnkılâp Yayınevi.
- Gür, A. (2010). Dergâh Mecmuası ve Ahmet Haşim. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 3(10), 316-331 Web: http://www.sosyalarastirmalar.com/cilt3/sayi10pdf/gur_alim.pdf adresinden 12 Haziran 2015'ta alınmıştır.
- Hançerlioğlu, O. (1976), *Felsefe Ansiklopedisi, Kavramlar ve Akımlar* (C.1), Ankara: Remzi Kitabevi
- Hançerlioğlu, O. (1977), *Felsefe Ansiklopedisi, Kavramlar ve Akımlar* (C.2), Ankara: Remzi Kitabevi.
- Haytoğlu, E. (2010). *Denizli Basın Tarihi*. Denizli: Pamukkale Üniversitesi Yayınları.
- İnuğur, M. N. (2002). *Basın ve Yayın Tarihi*. (5. Baskı) İstanbul: Der Yayınları.

- Kabacalı, A. (2000). *Başlangıcından Günümüze Türkiye’de Matbaa Basın ve Yayın*. (3. Baskı). İstanbul: Literatür Yayıncılık.
- Karatay, N. R. (1952). *Kitaplarımın Hikâyesi*. İstanbul: Berksoy Basımevi.
- Kocabaşoğlu, U. (2010). *“Hürriyet”i Beklerken İkinci Meşrutiyet Basını*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Koloğlu, O. (2013). *Osmanlı’dan 21. Yüzyıla Basın Tarihi*. İstanbul: Pozitif Yayınları
- Kuş, A. (2005). “Konya Ağzı ve Bir Gonyalıca Sözlük Derlemesi” *Konya Kitabı VIII. Yeni İpek Yolu Konya Ticaret Odası Dergisi*.
- Kurdakul, Ş. (1999). *Şairler ve Yazarlar Sözlüğü*, İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Muşta, M. G. (1990). *Konya Enerjetizm Felsefe Okulu*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları
- Muşta, M. G. (2003). Konya Enerjetizm Felsefe Okulu. *Konya’da Düşünce ve Edebiyat Sempozyumu*. Konya.
- Mutluay, R. (1973). *50 Yılın Türk Edebiyatı*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları
- Oktay, A. (1993). *Cumhuriyet Dönemi Edebiyatı 1923-1950*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Oral, F. S. (1968), *Türk Basın Tarihi 1728-1922 1831-1922 Osmanlı İmparatorluğu Dönemi*. Ankara: Yeni Adım Matbaası.
- Oral, F. S. (1968), *Türk Basın Tarihi 1919-1965 Cumhuriyet Dönemi*. Ankara: Yeni Adım Matbaası.
- Ortaylı, İ. (2005). *İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Önder, M. (1949). *Konya Matbuat Tarihi*, Konya: Ülkü Basımevi.
- Özkaya, Y. (1989). *Millî Mücadele’de Atatürk ve Basın*, Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi.
- Parlatır, İ., Enginün İ., Ercilasun, A. Vd. (2006). *Tanzimat Edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Polat, Nâzım H. (Güz, 2002). Türkiye’de Yerel Basının Gelişimine Kısa Bir Bakış. *TUBAR*. Web: <http://www.tubar.com.tr/TUBAR%20DOSYA/pdf/2002GUZ/1nhp.12.s.7-26.pdf> adresinden 10 Ocak 2015’te alınmıştır.
- Redhouse, J. W. (2006). *A Turkish And English Lexicon*. (3. Baskı) İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Şemseddin S. (2007). *Kâmûs-ı Türkî*. İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Tuncer, H. (1992). *Arayışlar Devri Türk Edebiyatı II – Servet-i Fünun Edebiyatı*. İzmir: Akademi Kitabevi.

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, Dergâh Yayınları, 1982. C. 5

Topuz, H. (2011), *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*. (3. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Türkiye Diyanet Vakfı (2002). *İslam Ansiklopedisi* (C. 26).

Wever, A. (1998). *Felsefe Tarihi*. (5. Basım) İstanbul: Sosyal Yayınlar.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : Üzümcü, Gülben
 Uyruğu : TC
 Doğum tarihi ve yeri : Nevşehir / 1987
 Medeni hali : Bekâr
 Telefon : 0554-403-55-04
 e-mail : gulbenuzumcu@gmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Yüksek Lisans	Gazi Üniversitesi	2015
Lisans	TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi	2012
Lise	Edremit Anadolu Lisesi	2005

İş Deneyimi

2014	Berkay Yayıncılık	Editör
2012	TEPAV Anayasa Platformu	Moderatör
2011	TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Tanıtım Ofisi	Stajyer
2009	Yunus Emre Enstitüsü	Stajyer
2008	Timaş Yayınları	Stajyer

Yabancı Dil

İngilizce

Hobiler

Müzik Dinlemek, Bilgisayar Oyunları, Sinema

GAZİ GELECEKTİR..

